

Bulletin advokacie

Z OBSAHU **K. Friml:** O náhradě škody se zaměřením na motorová vozidla **P. Fiala:** Prohlášení o pravosti podpisu a užívání malého státního znaku advokátem **A. Bělohlávek:** O výhodách rozhodčího řízení • **A. Furek:** K právní úpravě dispozic s obecním majetkem advokát a jazyková kultura • z judikatury • recenze • z ČAK • z regionů • ze zahraničí • ohlédnutí za konferencí IBA [3]

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Novela zákona
o advokacii schválena **VÍCE ÚVODNÍK**

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **IMPAX**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (7–8,
11–12). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: ponahla@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:

Předseda redakční rady:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík
Šéfredaktor:
JUDr. Václav Mandák, CSc.
Zástupkyně šéfredaktora:
JUDr. Lygie Snášelová
Tajemnice redakce:
Jana Ponáhlá

Redakční rada:

JUDr. Jiří Císař, JUDr. Roman Jelínek,
Ph.D., prof. JUDr. Marie Kalenská, DrSc.,
JUDr. Ladislav Krym, prof. JUDr. Zdeněk
Kučera, DrSc., JUDr. Michal Mazanec, doc.
JUDr. Vladimír Mikule, CSc., JUDr. Jiří
Mucha, doc. JUDr. Jiří Pipek, CSc., JUDr.
Tomáš Pohl, doc. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Helena Šteflová, JUDr. Zdeněk
Štencel, prof. JUDr. František Zoulík, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte
na adresu:

ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1.
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
výhodně roční předplatné 850 Kč
(včetně případných zvláštních čísel).
Advokátům a advokátním koncipientům
se rozesílá zdarma.

Celé znění každého čísla vychází též na
internetu (www.cak.cz). Předáním
rukopisu redakci vyjadřuje autor souhlas
se zveřejněním také na internetu.

Toto číslo vyšlo 20. února 2006

Tisk: Grafotechna print, s.r.o., Praha

Obálka a grafická úprava:
IMPAX, spol. s r. o., Filip Bezděk

Inzertní služby zajišťuje IMPAX, spol. s r. o.

Fotografie na obálce:
Jakub Stadler

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

ÚVODNÍK

Michal Račok: **Několik úvah nad poslední novelou
zákonu o advokacii** 5

ČLÁNKY

Adam Furek: **K právní úpravě dispozic s obecním
majetkem (část první)** 7
Karel Marek: **Smlouva o tichém společenství** 16

K OTÁZKÁM ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ

Alexander Bělohlávek: **Tuzemská právní praxe a veřejnost
objevuje výhody rozhodčího řízení** 18

DISKUSE

Petr Fiala: **Prohlášení o pravosti podpisu a užívání malého
státního znaku advokátem** 23
Karel Friml: **K některým otázkám rozsahu a způsobu náhrady
škody na věcech se zaměřením na motorová vozidla** 25

MEZINÁRODNÍ PROBLEMATIKA

Harald Christian Scheu: **Zbavení svobody a soudní kontrola
z pohledu Evropské úmluvy o ochraně lidských práv
a Evropského soudu pro lidská práva** 30
Ladislav Zvolský: **Evropský exekuční titul pro nesporné nároky** 34

ADVOKÁT A JAZYKOVÁ KULTURA

Věra Hartmannová: **Občansko-právní, občansko právní, nebo
občanskoprávní?** 40

RECENZE

Pocta Martě Knappové k 80. narozeninám
(recenzent JUDr. Tomáš Dvořák) 41
Jan Buriánek: **Lékařské tajemství, zdravotnická dokumentace
a související právní otázky** (recenzent Pavel Mates) 43

Z JUDIKATURY

Odměna ustanoveného obhájce za první úkon
při obhajobě uprchlého 44
Daň z přidané hodnoty u úkonů obhajoby ex offio,
k níž došlo před 1. 5. 2004. 44

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

Informace o jednání 2. schůze ... (Květa Slavíková) 46
Informace pro koncipienty – zejména pro ty nové 49
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve
vzdělávacím a školicím středisku ČAK – NEPŘEHLEDNĚTE! 50
Výsledky advokátních zkoušek konaných
v termínu listopad 2005 52

Z REGIONŮ

Pracovní setkání zástupců Východočeské justice a advokacie
(Milan Jelínek) 52

Z KÁRNÉ PRAXE

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže peníze,
které převzal do depozita, neopatruje tak, aby mu nebyly odcizeny,
a pokud se tak stane, nezajistí oprávněným náhradu, jestliže v dalším
případu depozita splní povinnost vyplatit depozitum pouze částečně,
jestliže škodu, kterou způsobil při výkonu advokacie, navíc zajištěnou
vlastními směnkami s doložkou „bez protestu“, nenahradí, jestliže
v dalším případě depozita zatají splnění podmínky pro vydání depozita
a na pozdější urgence odpovídá nepravdivě o svém postupu při
údajném převodu, jestliže v dalším případě depozita sám zmaří splnění
podmínky pro výplatu depozita, které pak nevydává. (JUDr. Syka) 53

obsah / shrnutí

Z kárné praxe v zahraničí – Rakousko (V. M.).....	55
NÁZOR	
Soudní aktivismus a soudcovská odvaha (Ludvík David)	56
ZAMYŠLENÍ	
Novoroční zamyšlení nad budoucností advokátního koncipienta (Daniela Kovářová)	57
MEZINÁRODNÍ VZTAHY	
Konference „Spravedlnost pro všechny“, Edinburg, 24.-26. 10. 2005 (Jana Wurstová)	58
ZE ZAHRANIČÍ	
Slovensko: Slovenští obhájci od ledna 2006 v talárech (-V. M.-)	59
Slavnostní zasedání Advokátní komory v Bukurešti (Petr Poledník).....	59
Advokacie v pobaltských zemích (-V. M.-)	60
Problémy polské advokacie – 2006 aneb v Polsku to bude jinak než ve zbytku Evropy (Jan Molík).....	60
Seminář Evropského klubu pracovního práva (Makedonie, Ohrid) – Petr Poledník	61
NAPSALI O NÁS	
Pavel Rychetský: Z Brna byla i moje první láska	62
Vladimír Jirousek: Vinit advokáty je jednoduché	62
PERSONALIA	
Advokát JUDr. Alfons Miketa sedmdesátiletý	63
NAKONEC	
Kresba Lubomíra Lichého	64
Petr Hajn: Z právnickova zápisníku (O medicíně a právu)	64
OBSAH ROČNÍKU 2005	65
INHALTSVERZEICHNIS	71
ZUSAMMENFASSUNG	71
TABLE OF CONTENTS	73
SUMMARY	73
KONFERENCE IBA V PRAZE	75
INZERCE	83

k podnikání přímo určeny) a tím přispívá k zapojení do podnikatelské činnosti subjektů, které se z nejrůznějších důvodů nechtějí podílet na podnikání jinými formami.

Vzhledem k dispozitivnosti a stručnosti právní úpravy, jsou otevřeny nejrůznější široké možnosti smluvních ujednání (s výjimkou respektování kogentních ustanovení) „ušitých na míru“ pro daný případ. Vzhledem k tomu, že tichými společníky bývají často fyzické osoby bez zkušeností v oblasti podnikatelské i smluvní (kteří se odhodlávají, jak praxe ukazuje, ke konzultaci až v případě reálné hrozby ztráty svého vkladu), lze říci, že konstatování o právní pomoci, která je vhodná obecně při přípravě a vzniku smlouvy, zde platí v plné míře.

Pro případ event. sjednávání nepojmenovaných smluv, které by nemohly obsahovat podstatné části tohoto smluvního typu a místo podnikatele by byl jiný subjekt, nedoporučujeme spoléhat na analogické použití ustanovení smluvního typu o tichém společenství a nepojmenovanou smlouvu doporučujeme koncipovat s bohatým obsahem a případným odkazem na použití ustanovení tohoto smluvního typu.

Alexander J. Bělohlávek: **Tuzemská právní praxe a veřejnost objevuje výhody rozhodčího řízení**

Rozhodčí řízení nabývá v ČR na stále větší popularitě. Rozsah arbitrability sporů je však stále poměrně úzký a neodpovídá mezinárodním trendům. Řada států nikterak neomezuje arbitrabilitu majetkových sporů a možností uzavření smíru omezuje jen arbitrabilitu sporů jiných než majetkových. Pokusy o omezování rozhodčího řízení ze strany oficiálních státních struktur jsou nekonceptní a odporující závazkům vyplývajícím z mezinárodních smluv a jsou v rozporu i s komunitárními tendencemi. Opomíjené jsou možnosti sjednání místa řízení mimo ČR i v případě sporů bez mezinárodního prvku. To, co bývá někdy podřazováno pod nevýhody rozhodčího řízení, je velmi často jen nedostatkem rozhodčích smluv, jejichž kultura je prozatím v České republice nedostatečná. Řada rozhodčích smluv nezohledňuje základních požadavky rozhodčího řízení a nevyužívá rozsáhlých možností smluvní volnosti. I z tohoto pohledu se ovšem jeví výhodnější sjednávání pravomoci stálých rozhodčích soudů.

Petr Fiala: **Prohlášení o pravosti podpisu a užívání malého státního znaku advokátem**

Článek se zabývá užíváním státních symbolů advokátem při činění prohlášení o pravosti podpisu dle § 25a zák. o advokacii. Ve svém příspěvku se autor nejdříve zamýšlí nad možností užít ke spojení více listů prohlášení kulaté nálepky s obsahem malého státního znaku v jednobarevném otisku. Dle jeho názoru nespádají uvedené nálepky pod

Adam Furek:

K právní úpravě dispozic s obecním majetkem (prvá část)

Článek obsahuje popis a rozbor právní úpravy nakládání s obecním majetkem podle obecního zřízení, přičemž sleduje chronologicky, po jednotlivých etapách, postup orgánů obce při dispozicích s obecním majetkem, včetně náležitostí jednotlivých úkonů a následků porušení konkrétní právní úpravy.

V první části článku se autor zabývá rozбором právní úpravy dispozic s obecním majetkem po znovuzavedení obecního zřízení v roce

1990, zejména z hlediska procedurálních postupů orgánů obce při dispozicích s obecním majetkem a z hlediska rozdělení rozhodovacích pravomocí mezi obecní orgány. Podrobně se zabývá první fází rozhodování obce, kterou je přijetí a zveřejnění záměru obce disponovat s obecním majetkem.

Karel Marek: **Smlouva o tichém společenství**

Tiché společenství, a v tom je jeho smysl, umožňuje soustředit u podnikatelů jistý rozsah volných prostředků (jenž by jinak nebyly

shrnutí

pojem malého státního znaku vymezeného v zákoně o státních symbolech a jejich užití tak není omezeno. Autor se tedy dále zamýšlí nad možností užití při činění prohlášení malý státní znak. Pisatel po věcné argumentaci dovozuje, že advokát je při činění prohlášení oprávněn užívat malého státního znaku včetně tzv. úředního razítka. Svůj názor též opírá o stanovisko ministerstva spravedlnosti, s nímž čtenáře stručně seznamuje.

Karel Friml:

K některým otázkám rozsahu a způsobu náhrady škody na věcech se zaměřením na motorová vozidla

Příspěvek je pohledem na problematiku náhrady škody zejména v souvislosti s opravami motorových vozidel, která působí obtíže v praxi soudů, pojišťoven i autoopraven samých. Je jistě zvláštní, jestliže náhrada téže škody stojí podstatně jinou částku, jestliže dá poškozený přednost uvedení své věci do původního stavu – tedy ji opravuje – nebo se spokojí s vyčíslením své majetkové újmy vyjádřením rozdílů hodnoty věci před a po poškození. A navíc – ani naturální restituce neznamená vždy stejnou výši nákladů na opravu, když opravovat lze různě a různými způsoby. A všechny mohou být správné. I vyjádření případného znehodnocení vozidla i po době

provedené opravě, stejně jako naopak jeho zhodnocení, je svízelnou hádankou nejen pro techniky, ale ovšem i pro právníky. K řešení všech těchto otázek se článek snažil přispět.

**Harald Christian Scheu –
Stanislava Hýbnerová:**

Zbavení osobní svobody a soudní kontrola z pohledu Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a Evropského soudu pro lidská práva

Účelem článku je analyzovat právní postavení osob z nejrůznějších důvodů omezených na své svobodě z hlediska klíčových ustanovení Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP). Praxe štrasburských orgánů prokázala provázanost ustanovení čl. 5 EÚLP upravujícího právo na svobodu a osobní bezpečnost a otázek týkajících se problematiky mučení a nelidského zacházení ve smyslu čl. 3 EÚLP a práva na soukromý a rodinný život podle čl. 8 EÚLP.

Ladislav Zvolský:

Evropský exekuční titul pro nesprávné nároky

Článek představuje novou možnost, jak rychleji a zjednodušeně dosáhnout exekuce některých soudních rozhodnutí a vykonatelných veřejných listin v rámci EU. Jedná se

NEPŘEHLÉDNĚTE

PŘEDNÁŠKY A SEMINÁŘE

PRO ADVOKÁTY

A ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY

VE VZDĚLÁVACÍM

A ŠKOLICÍM STŘEDISKU

ČAK V PRAZE A BRNĚ

o rozbor otázek spojených se zavedením evropského exekučního titulu pro nesporné nároky. Vedle textu samotného Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004, jehož účinnost nastane dne 21. 10. 2005, rozebírá článek také související úpravu v o. s. ř. Předmětem zájmu autora byly zejména praktické otázky, jako např. možnost obrany proti osvědčení evropského exekučního titulu. Hlavní ambicí bylo promítnout v plné síle dopad Nařízení na procesní situaci českých účastníků řízení, najít možné sporné interpretační otázky a nabídnout vlastní odůvodněné odpovědi. Praxe ukáže, do jaké míry se autorovi podařilo vysítnout budoucí přístup soudů. ❖

inzerce TACOMA

BA 06-02 04 TACOMA.pdf

Naše dítě

BA 06-02 04 NASE DITE.pdf

Několik úvah nad poslední novelou zákona o advokacii

V době, kdy píši tyto řádky, chybí na doposud desáté a největší novele zákona o advokacii, která kdy byla schválena Parlamentem České republiky (Senát se novelou zabýval 8. února 2006), podpis prezidenta republiky. Nevím, zda prezident svůj podpis pod novelu připojí či nikoliv, ale věřím v to. V opačném případě by totiž – vzhledem k blízkosti voleb do Poslanecké sněmovny – mohla přijít nazmar téměř tříletá práce předchozího představenstva České advokátní komory, Ministerstva spravedlnosti a poslanců, jejímž výsledkem je výrazná modernizace právní úpravy české advokacie.

Samotný zákon o advokacii z roku 1996 byl především zákonem *sjednovacím*, neboť – a to bylo jeho hlavním posláním – na rovnoprávném základě sloučil v té době existující samostatné profese advokátů a komerčních právníků, a zřídil jednotnou Českou advokátní komoru; tento zákon tak v podstatě učinil na základě principů, které byly obsaženy již v zákonech o advokacii a o komerčních právnících z roku 1990. Od té doby podstoupil zákon o advokacii celkem tři zásadní novelizace, a to v roce 1999, v roce 2002 a v roce letošním.

V roce 1999 (zákon č. 210/1999 Sb.) šlo z mého pohledu o novelu *reparační*, tj. novelu, která zejména napravovala nebo nově upravovala to, co se v zákoně o advokacii z roku 1996 (ale i ve zmíněných dvou dřívějších zákonech z roku 1990) v důsledku jeho používání v praxi ukázalo být nedomyšlené či nedostatečné. Vzpomenu zde například novou úpravu skládání advokátních zkoušek, vyškrtávání ze seznamu advokátů a pozastavení výkonu advokacie nebo změny v úpravě povinnosti mlčenlivosti advokáta, v kárné odpovědnosti advokátů a advokátních koncipientů anebo v úpravě v kárného řízení.

Novela zákona o advokacii z roku 2002 (zákon č. 228/2002 Sb.) byla jednoznačně a v prvé řadě novelou *evropskou*, neboť do českého právního řádu implementovala evropské směrnice o svobodném výkonu povolání advokáta (právníka) v rámci Evropské unie, k níž Česká republika přistoupila dnem 1. května 2004. Od té doby na základě této novely působí v České republice vedle advokátů i evropští advokáti, a to v podstatě se všemi povinnostmi i oprávněními, které přísluší advokátům. Můžeme diskutovat, zda to je či není dobře – zejména po evropském vystřízlivění způsobeném neschválením návrhu tzv. Evropské ústavy ve Francii a v Nizozemí – každopádně však česká právní úprava patří k nejliberálnějším v Evropské unii a naplňuje tak nejlepším myslitelným způsobem jednu ze základních myšlenek jejich

zakladatelů, totiž svobodný pohyb služeb právníků přes hranice členských států.

Poslední novelu z roku 2006 označuji – alespoň pro sebe – jako novelu *završující*. Tímto výrazem se snažím vyjádřit tu skutečnost, že tato novela podle mého názoru završuje (a tedy svým způsobem ukončuje) proces rekonstituování moderní české advokacie, který byl započat v roce 1990 „jen“ restituovaly, tj. navracely českou advokacii v předešlý stav, který byl násilně ukončen počátkem padesátých let minulého století, a novela z roku 2002 „pouze“

pasivně reagovala na skutečnost, že Česká republika se stala členskou zemí Evropské unie a z tohoto důvodu byla povinna přizpůsobit své právo jejím požadavkům, pak novela z roku 2006 především přináší to, k čemuž se evropské nebo jiné civilizované advokacie dobraly postupným vývojem v letech, v nichž česká (ale i slovenská) advokacie působila v podmínkách totalitního systému.

Tak pro mnohé může být institut zaměstnaného advokáta, který přináší poslední novela zákona o advokacii, nonsens či *contradictio in adjecto*, anebo dokonce – jak se vyjádřil jeden z našich kolegů – návratem do dob krajských sdružení advokátů před rokem 1989. Neodůvodněné předsudky vůči tomuto institutu byly skutečně velmi silné a trvalo celou řadu let, než se jej konečně podařilo uzákonit (první neúspěšný pokus byl učiněn v souvislosti s přípravou novely zákona o advokacii v roce 1999). Ve skutečnosti však, a o tom jsem pevně přesvědčen, se jedná o moderní způsob výkonu advokacie, který je znám v mnohých „starých“ státech Evropské unie, ale i v jiných tradičních demokraciích, a který umožňuje výkon advokacie civilizovaným způsobem i těm našim kolegyním a kolegům, kteří – z nejrůznějších důvodů – nemají dočasně nebo trvale možnost vykonávat advokacii jako samostatní podnikatelé a jejich právníká erudice by z tohoto důvodu byla pro českou advokacii ztracena.

Také výkon advokacie v jiné obchodní společnosti než ve veřejné obchodní společnosti byl tématem, o němž se po dlouhou dobu a s negativním výsledkem diskutovalo. Prolomení tradičního principu ručení advokáta za škodu,

úvodník

kerou způsobí advokátní společnost vadným poskytnutím právních služeb svému klientovi, celým majetkem advokáta, se zdálo být mnohým nemyslitelné. Teprve odkazy na mnohé zahraniční úpravy, které advokátní společnost s ručením omezeným nebo advokátní komanditní společnost (a někde, i když výjimečně, dokonce i advokátní akciovou společností) připouštějí, a zejména snad přijetí nového slovenského zákona o advokacii, který zřízení takových obchodních společností slovenským advokátům od 1. ledna 2006 také umožnil, zlomilo odpor proti advokátním kapitálovým společnostem. Nezbyvá než poděkovat poslancům (vládní návrh poslední novely zákona o advokacii advokátní kapitálové společnosti neobsahoval), že pochopili, že uvedený tradiční princip může být s úspěchem nahrazen moderním principem, který kombinuje omezené ručení advokáta za škodu s povinným profesním pojištěním advokátní kapitálové společnosti v takové výši, aby umožnilo případnou škodu způsobenou klientovi plně nahradit.

Poslední novela zákona o advokacii přináší vedle shora uvedených změn systémových či zásadních i mnohé další změny, jejichž výčet nebo snad dokonce podrobnější popis není v tomto úvodníku možný. Vzpomenu přesto alespoň jedinou, a to změnu týkající se podmínek v určování advokátů k poskytnutí bezplatných právních služeb. Je neoddiskutovatelné – a judikoval tak i Ústavní soud – že zajištění právní pomoci těm, jimž jejich výdělkové a majetkové poměry neumožňují využít služeb advokáta standardní cestou, je primární povinností státu (a nikoliv jednotlivých advokátů nebo České advokátní komory). Je však stejně neoddiskutovatelné, že nejpovolanejšími osobami, které mohou být takovým osobám nápomocny v tom, aby se domohly svého práva, jsou právě nezávislí (a nikoliv třeba státní) advokáti, a že existuje i povinnost advokacie jako celku takovým osobám co nejvíce v mezích svých možností pomáhat. Tato povinnost advokacie, i každého jednotlivého advokáta, je rubem skutečnosti, že pouze advokáti mohou poskytovat svým klientům právní služby ve všech věcech, resp. že pouze advokáti jsou oprávněni zastupovat v některých řízeních jejich účastníky.

Současná právní úprava bezplatné právní pomoci v České republice je nesystémová a roztržštěná v různých procesních předpisech (občanský soudní řád, soudní řád správní a trestní řád); jakýmsi sběrným ustanovením je pak ustanovení § 18 zákona o advokacii, které umožňuje, aby advokáta k poskytnutí bezplatných právních služeb určila Česká advokátní komora. Počet takto určovaných advokátů vzrůstá z roku na rok, a stále častěji se bohužel stává, že tento institut je v mnohých případech na úkor advokátů a skutečně potřebných lidí zneužíván. Novela proto pravidla takového určování advokátů upřesňuje a brání zneužívání práce advokátů jednak tím, že výslovně stanoví, že advokát může být určen pouze v těch případech, kdy není možné ustanovení advokáta podle procesních předpisů, a dále tím, že stanoví žadatelům o určení advokáta k bezplatnému poskytnutí právních služeb povinnost prokázat Komoře svoji potřebnost prostřednictvím dotazníku o svých příjmových a majetkových poměrech.

Jedná se podle mého názoru o změnu k lepšímu, o skutečně systémovou právní úpravu bezplatného poskytování právní pomoci se však pochopitelně nejedná. Česká advokátní komora připravila návrh takové systémové úpravy ve formě zákona,

kteřý by se vztahoval nejen na trestní a civilní řízení, ale i na některá řízení správní (například řízení azylové) již před delší dobou, a projednávala jej v současném volebním období již se dvěma ministry spravedlnosti. Pokaždé však byly práce na tomto zákoně zastaveny z těch nejprozaičtějších důvodů, z důvodů fiskálních. Naposledy se tak stalo v roce 2004, když z návrhu tohoto zákona byla – z důvodu implementační povinnosti – použita jen jeho malá část, která byla později samostatně schválena jako nyní platný zákon č. 629/2004 Sb., o zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie.

Tento stav je třeba změnit, a to již z toho důvodu, že stát doposud vynakládá na bezplatnou právní pomoc potřebným osobám tak malé částky, že jejich jednorázové zvýšení, byť, dejme tomu, o jednu třetinu, nemůže pro státní rozpočet státu, který se označuje za stát demokratický a právní, představovat – s ohledem na jeho ústavní povinnost korelující ústavnímu právu každého jedince podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod – nepřiměřenou zátěž. Jen pro ilustraci: podle neoficiálních údajů bylo ze státního rozpočtu vynaloženo v roce 2004 na odměny a hotové výdaje advokátů ustanovených k obhajobě v trestním řízení nebo v zastupování v civilním řízení 370 754 620 Kč, což představuje necelých půl promile celkových výdajů státního rozpočtu na rok 2004! Pohotovými čtenáři jistě porovná tuto částku, která je potenciálně určena pro několik milionů osob zdržujících se na území České republiky (včetně cizinců, azylantů, bezdomovců apod.), s částkou investičních pobídek pohybující se v miliardách korun, která byla ze státního rozpočtu vynaložena na neperspektivní, a nyní proto po zásluze krachující projekt továrny v Hranicích na Moravě. Vyspělost a civilizovanost státu je určena nejen počtem vyrobených osobních automobilů a poměrem hodnot dovozu a vývozu v kalendářním roce, nýbrž a především podle toho, jak zajišťuje základní lidská práva, včetně práva na soudní ochranu, pro ty, kterým mohou být z důvodu nemajetnosti odepřena.

Omlouvám se za malé odbočení, avšak snažil jsem se tak naznačit, co má být podle mého názoru jedním z hlavních úkolů současného představenstva České advokátní komory na legislativním poli po přijetí poslední novely zákona o advokacii. Pokud jde o úkoly ostatní, jedná se především o účast advokacie na přípravě nové kodifikace soukromého práva a trestněprávních a civilních procesních kodexů. Samotný zákon o advokacii v nejbližším období podle mého názoru rozsáhlejší novelu již nevyžaduje. Spíše – ale to snad již bude úkolem některého z příštích představenstev – bude možné uvažovat o zákonu o advokacii zcela novém, který by mohl být připravován například v souvislosti se zásadní změnou organizace advokacie a jejích orgánů.

♦ JUDR. MICHAL RAČOK,
MÍSTOPŘEDSEDA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

K právní úpravě dispozic s obecním majetkem (první část)

JUDR. ADAM FUREK

Dne 6. dubna 2005 rozhodl II. senát Ústavního soudu náležením **sp. zn. II. ÚS 87/04**¹ ve věci ústavní stížnosti Městské části Praha 9 proti rozsudku Městského soudu v Praze. Právní otázka řešená jak v řízení před obecními soudy, tak před Ústavním soudem, spočívala v posouzení **platnosti majetkoprávního úkonu** (v daném případě dodatku k již dříve uzavřené nájemní smlouvě) **učiněného starostou městské části bez předchozího výslovného rozhodnutí rady této městské části, kterým by tento orgán realizovaný majetkoprávní úkon schválil**. Vzhledem k tomu, že právní názor Ústavního soudu zaujatý v citovaném nálezu představuje oproti jeho dosavadní judikatuře² významný posun v nazírání na dispozice s obecním majetkem³, rád bych se v tomto článku zabýval některými zásadními otázkami, jež v souvislosti s postupem obcí při dispozicích s obecním majetkem mohou vyvstat. Cílem není postihnout danou problematiku vyčerpávajícím způsobem, pouze upozornit na hlavní problematické aspekty v postupu obcí při dispozicích s obecním majetkem a na základě publikované judikatury Ústavního i Nejvyššího soudu nastínit možnosti jejich řešení.

I. Vývoj právní úpravy po roce 1989

Ústavním zákonem č. 294/1990 Sb. byla upravena hlava sedmá stávající Ústavy ČSFR (ústavní zákon č. 100/1960 Sb.) tak, že soustava národních výborů byla nahrazena **nově vytvořenou obecní samosprávou**. Podle čl. 86 Ústavy ČSFR byla obec samosprávným společenstvím občanů a jako taková právní osobou s vlastním majetkem, se kterým samostatně hospodáří. Organizace územní samosprávy byla provedena **zákonem č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení)**, který nabyl účinnosti 24. listopadu 1990 (dále jako „obecní zřízení z roku 1990“). Přejedání majetku do vlastnictví obcí upravil **zákon č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí**.

Podle § 4 odst. 1 obecního zřízení z roku 1990 byla obec právní osobou oprávněnou vystupovat v právních vztazích svým jménem⁴. Podle odst. 2 tohoto ustanovení měla obec vlastní majetek, se kterým podle

§ 14 odst. 1 písm. a) tohoto zákona hospodařila v rámci své samostatné působnosti (za podmínek § 18 a násl.).

Oprávnění rozhodovat ve věcech samostatné působnosti bylo **obecním zřízením z roku 1990** (v původním znění) svěřeno **obecnímu zastupitelstvu a obecní radě**. Zastupitelstvo mohlo – zcela v souladu s čl. 86 Ústavy ČSFR – přijímat rozhodnutí ve všech věcech samostatné působnosti (srov. § 36 odst. 1 a 2 cit. zákona), přičemž určité záležitosti mohlo rozhodnout výlučně a pouze obecní zastupitelstvo (§ 36 odst. 1; **pravomoc vyhrazená zastupitelstvu**). **Obecní rada** byla podle § 44 odst. 1 obecního zřízení z roku 1990 výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti. Do její působnosti náleželo rozhodování záležitostí uvedených v § 45 obecního zřízení z roku 1990 (**pravomoc rady**). Tato pravomoc rady však nebyla koncipována jako výlučná. O záležitostech, které nebyly vyhrazeny obecnímu zastupitelstvu, mohla podle § 45 písm. k) obecního zřízení z roku 1990 namísto obecního zastupitelstva rozhodovat obecní rada (**zbytková pravomoc**). Obecní zastupitelstvo bylo oprávněno vyhradit si rozhodování nejen o záležitostech jinak náležejících do **zbytkové pravomoci** obecní rady, ale – oproti současné právní úpravě – i jednotlivé pravomoci výslovně svěřené obecní radě. **Starosta obce**, který podle § 52 odst. 2 obecního zřízení z roku 1990 zastupoval obec navenek, neměl z titulu své funkce oprávnění činit rozhodnutí o majetkoprávních úkonech v samostatné působnosti. Toliko v obcích, ve kterých nebyla volena obecní rada (srov. § 44 odst. 4 *in fine* obecního zřízení z roku 1990, tj. v obcích, které měly méně než 15 členů zastupitelstva), vykonával starosta obce působnost obecní rady [srov. § 44 odst. 3 písm. d) obecního zřízení z roku 1990].⁵

Základ pro dispozice s majetkem obce představovalo ustanovení § 36 odst. 1 písm. j) obecního zřízení z roku 1990, podle kterého bylo obecnímu zastupitelstvu vyhrazeno rozhodování o přijetí půjčky pro obec, o výši dotací organizacím a zařízením, které obec založila nebo řídí, o koupi majetku ve prospěch obce, o zcizení majetku obce a o svěřeni majetku obce právníckým nebo fyzickým osobám do užívání. Oprávnění rozhodovat o koupi movitého majetku ve prospěch obce a o jeho zcizení mohlo být svěřeno obecní radě.

Obecní zřízení z roku 1990 bylo ve vztahu

k rozhodování o majetkoprávních úkonech obce s účinností od 24. května 1991 nepřímo novelizováno výše citovaným **zákonem č. 172/1991 Sb.** Tento zákon precizoval oprávnění obecního zastupitelstva rozhodovat o majetkoprávních úkonech obce (§ 9 odst. 1 a 2)⁶ a zavedl požadavek předchozího **zveřejnění záměru obce převést nebo pronajmout nemovitý majetek** (§ 9 odst. 3)⁷. Ustanovení § 9 tohoto zákona bylo s účinností od 28. listopadu 1991 **zákonem č. 485/1991 Sb.** zrušeno a s určitými obměnami (zejména zrušení vyššího kvora pro přijetí rozhodnutí o dispozicích s majetkem) „převedeno“ do obecního zřízení z roku 1990 (srov. § 36 a § 36a). Významnou změnou bylo též doplnění ustanovení § 36a odst. 3 obecního zřízení z roku 1990, které *verbis expressis* vylučovalo možnost převedení oprávnění rozhodovat o uvedených majetkoprávních úkonech na obecní radu.

S účinností od 12. listopadu 2000 nahradila zákon č. 367/1990 Sb. nová úprava obecního zřízení – **zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)** (dále jen „obecní zřízení“). Jednou z hlavních změn byla nová koncepce rozdělení rozhodovacích oprávnění v oblasti samostatné působnosti obce. Nadále existuje **vyhrazená pravomoc zastupitelstva obce** (§ 84 odst. 2 a § 85 obecního zřízení)^{8,9}. **Rada obce** jako „výkonný orgán“ v oblasti samostatné působnosti obce (§ 99 odst. 1 obecního zřízení) rozhoduje v ostatních záležitostech patřících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo (§ 84 odst. 4 ve spojení s § 102 odst. 3 obecního zřízení; **zbytková pravomoc**). Oproti původní právní úpravě však obecní zřízení zavádí novou kategorii **vyhrazené pravomoci rady obce**, do které náleží rozhodování o záležitostech taxativně uvedených v § 102 odst. 2 tohoto zákona. Rozhodování v těchto věcech si zastupitelstvo obce nemůže vyhradit (srov. § 84 odst. 4 *in fine* obecního zřízení)¹⁰. **Starosta obce** obec nadále zastupuje navenek (§ 103 odst. 1 obecního zřízení) a v oblasti samostatné působnosti zásadně nemá rozhodovací oprávnění¹¹. Specifickým případem jsou opět **tzv. malé obce**, tedy obce, ve kterých není zřizována rada. U těchto obcí je působnost rady obce rozdělena mezi **starostu obce**, který vykonává drtivou většinou rozhodovacích pravomocí rady (nejen její „zbytkovou“ pravomoc, ale též většinu oprávnění z vyhrazené

články

působnosti rady) a *zastupitelstvo obce*, které vedle své pravomoci vykonává za radu obce pouze zákonem taxativně stanovené pravomoci (srov. § 102 odst. 4 obecního zřízení).

Ve vztahu k nakládání s obecním majetkem nové obecní zřízení podstatným způsobem změnilo a **precizovalo rovněž postup obce při zveřejňování záměru obce disponovat s obecním majetkem** (§ 39). Vedle rozšíření okruhu dispozičních úkonů, jichž se povinnost zveřejnit záměr týká (prodej, směna nebo darování nemovitého majetku, jeho pronájem nebo poskytnutí jako výpůjčky), upravuje tento zákon rovněž postup při zveřejnění záměru (musel být zveřejněn nejméně 15 dnů před projednáním dispozičního úkonu v orgánu obce vyvěšením na úřední desce obecního úřadu, přičemž – doplňkově – může být zveřejněn též způsobem v místě obvyklým). Zákon též výslovně stanoví sankci za porušení povinnosti zveřejnit záměr v podobě neplatnosti následně učiněného právního úkonu (srov. § 39 odst. 1 *in fine* obecního zřízení). Z povinnosti zveřejnit záměr jsou stanoveny i určité výjimky (§ 39 odst. 3 obecního zřízení). Nové obecní zřízení rovněž upravilo pravidla určování ceny při úplatném převodu majetku (§ 39 odst. 2) a povinnost opatřit listinu osvědčující právní úkon doložkou, která osvědčí splnění podmínek stanovených obecním zřízením (§ 41).

Obecní zřízení bylo v ustanoveních upravujících pravidla pro dispozice s majetkem již vícekrát novelizováno. Vedle změn ustanovení upravujících pravomoci orgánů obce (§ 84, § 85 a § 102)¹² bylo **zákonem č. 450/2001 Sb.** obcím zakázáno přejímat ručení za závazky třetích osob (s výjimkou obcí zřizovaných právními osobami; srov. nový § 38 odst. 3 obecního zřízení), a to pod výslovnou sankcí neplatnosti takového právního úkonu (§ 38 odst. 4 obecního zřízení)¹³. Postup obce při nakládání s obecním majetkem byl zásadním způsobem změněn dále **zákonem č. 313/2002 Sb.**, který upravil zveřejňování záměru obce (§ 39 odst. 1 a odst. 3 obecního zřízení), doplnil § 41 o druhý odstavec¹⁴, výslovně stanovil sankci neplatnosti právního úkonu učiněného bez předchozího schválení zastupitelstvem či radou obce. Tento zákon dále upravil některé pravomoci zastupitelstva i rady obce (§ 84, § 85 a § 102 obecního zřízení) a v zájmu zjednodušení výkonu samosprávy umožnil radě obce některá rozhodnutí v oblasti samostatné působnosti svěřit starostovi obce, obecnímu úřadu případně i jinému subjektu [srov. § 102 odst. 2 písm. k) a m) a § 102 odst. 3 obecního zřízení]¹⁵.

II. Platná právní úprava dispozic s obecním majetkem

Současná právní úprava rozděluje dispozice s obecním majetkem do několika fází. Pro jejich realizaci současně stanoví relativně podrobná pravidla, jejichž porušení je sankci-

onováno neplatností učiněného majetkoprávního úkonu. V **první fázi** rozhodne příslušný orgán obce o **přijetí záměru realizovat určitý dispoziční úkon**. Následně je přijatý záměr předepsaným způsobem **zveřejněn**. Ve **třetí fázi** příslušný orgán obce **rozhoduje o konkrétním majetkoprávním úkonu** (ve smyslu vytvoření právní vůle právnické osoby – obce). Konečně v **poslední fázi** jménem obce **starosta, případně jiná pověřená osoba tento majetkoprávní úkon uskuteční, tj. projeví vytvořenou vůli obce navenek** (např. uzavřením smlouvy nebo jednostranným právním úkonem). První dvě fáze jsou obligatorní pouze v případech majetkových dispozic podle § 39 obecního zřízení. **Neplatnost právního úkonu** (ve všech případech se jedná o absolutní neplatnost) stanoví obecní zřízení jako sankci za porušení pravidel pro dispozice s obecním majetkem výslovně ve třech případech: **nezveřejnění záměru** (§ 39 odst. 1 obecního zřízení), **nedostatek schválení právního úkonu příslušným orgánem obce** (§ 41 odst. 2 obecního zřízení) a **konečně převzetí ručení za závazky fyzických nebo právnických osob v rozporu s § 38 odst. 3 obecního zřízení** (§ 38 odst. 4 obecního zřízení).

Pro interpretaci a aplikaci jednotlivých ustanovení obecního zřízení, upravujících dispozice s obecním majetkem, lze ze stávající judikatury Ústavního soudu dovodit dvě pravidla, jež vyplývají ze specifického postavení územních samosprávních celků.

Při výkladu dotčených ustanovení je v první řadě **nutné zohlednit specifický fundament obce jako územního samosprávného celku – veřejnoprávní korporace, jehož existence, úkoly i fungování jsou primárně dány předpisy práva veřejného, nikoli práva soukromého**. Ústavní soud¹⁶ vedle „existence“ obce jako právnické osoby v oblasti soukromého práva akcentuje (a zdůrazňuje) též „existenci“ obce jako veřejnoprávní korporace. *Věřejné právo stanovuje vnitřní strukturu této korporace, působnost jejích orgánů a v neposlední řadě i tvorbu právně relevantní vůle této korporace. Teprve v okamžiku takového nahlížení se nabízí otázka, zda ob stojí, aby na územní samosprávné společenství občanů, kterým je obec v prvé řadě, bylo nahlíženo stejně, jako na obchodní či jinou společnost. Ústavní soud je přesvědčen, že takový nerozlišující náhled je nejen nesprávný, ale i neústavní.*¹⁷ Striktní dodržení stanoveného postupu pro dispozice s obecním majetkem, jak jej vymezuje obecní zřízení, je tak třeba považovat za nezbytnou podmínku platnosti konkrétního dispozičního úkonu; zákonem stanovené požadavky jsou upřednostněny před ochranou dobré víry třetích osob.

Ve svém posledním nálezu¹⁸, ve kterém se Ústavní soud zabýval problematikou dispozic s obecním majetkem, došlo k jistému „interpretacímu posunu“ při posuzování majetkových dispozic obcí **ve prospěch soukromoprávního charakteru dispozičních úkonů**

s obecním majetkem a ochrany dobré víry třetích osob (nutnost k těmto skutečnostem při výkladu ustanovení o neplatnosti přihlížet). Podle právní věty tohoto nálezu se *závěr o tom, že určitý právní úkon je neplatný pro rozpor se zákonem nebo proto, že zákon obchází, musí opírat o rozumný výklad dotčeného ustanovení. Nelze vystačit pouze s gramatickým výkladem. Významnou roli zde hraje především výklad teleologický. Je proto nutné se vždy ptát po účelu zákonného příkazu či zákazu... V soukromoprávní sféře ne každý rozpor se zákonem má za následek absolutní neplatnost právního úkonu. Smyslem ochrany legality v soukromoprávní sféře není jen ochrana zájmů státu, ale především ochrana soukromoprávních vztahů, tedy především ochrana smluvních vztahů podle zásady „pacta sunt servanda“... V soukromoprávní sféře platí zásada, že co není zákonem zakázáno, je dovoleno. Proto každý zákonný zásah do této sféry je třeba vnímat jako omezení lidské svobody, a proto je nutno vykládat ustanovení o neplatnosti právních úkonů pro rozpor se zákonem restriktivně a nikoli extenzivně*¹⁹.

Dispozice s majetkem obce jsou sice prováděny v rámci soukromého práva, ale mají svůj základ v právu veřejném. Domnívám se proto, že obecním zřízením stanovené podmínky pro dispozice s obecním majetkem a jejich dodržení je třeba **interpretovat a aplikovat spojením obou výše uvedených kritérií**, neboť stejně jako nelze opomenout veřejnoprávní základ existence a jednání obce, nelze ani pominout soukromoprávní povahu dispozičních úkonů s obecním majetkem a nutnost ochrany třetích osob. Spojení těchto kritérií umožňuje nejen dostatečné zohlednění povahy obce jako veřejnoprávní korporace („striktní“ výklad ve smyslu nálezu sp. zn. IV. ÚS 576/2000 požaduje splnění všech „procedurálních“ podmínek pro dispozice s majetkem), ale též soukromoprávní povahy dispozičních úkonů s obecním majetkem („restriktivní“ a teleologický výklad ve smyslu nálezu sp. zn. II. ÚS 87/04, který vede k omezení zákonných požadavků na splnění nezbytně nutných podmínek s cílem ochrany veřejného zájmu a současně k respektování ochrany třetích osob jednající ve vztahu k obci v dobré víře o splnění zákonem stanovených podmínek). Jinými slovy z ochrany veřejného zájmu vyplývá nutnost splnění všech procedurálních náležitostí podle obecního zřízení a z požadavku ochrany dobré víry třetích osob pak nutnost jejich restriktivního výkladu.

III. Záměr obce disponovat s obecním majetkem

III.1 Povinnost přijmout a zveřejnit záměr

Podle ustanovení **§ 36a odst. 4 obecního zřízení z roku 1990** musel být **záměr obce převést nemovitý majetek a pronajmout jej**,²⁰ s výjimkou pronájmu bytů, v obci

články

vhodným způsobem zveřejněn nejméně po dobu 30 dnů před projednáním v orgánech obce, aby se k němu mohli občané vyjádřit a předložit své nabídky. Zákon sankci neplatnosti majetkoprávního úkonu učiněného bez předchozího zveřejnění záměru výslovně neupravoval. K této otázce však zaujal stanovisko Nejvyšší soud, který ve svém rozhodnutí²¹ dovedl neplatnost tohoto právního úkonu z ustanovení § 39 občanského zákoníku (srov. publikovaná právní věta rozhodnutí: *Právními úkony, jimiž se zákon obchází, jsou – na rozdíl od úkonů zákonu odporujících – právní úkony, které sice neodporují výslovnému zákazu zákona, které však svými důsledky směřují k výsledku zákona odporujícímu. Takovýmto – podle § 39 obč. zák. neplatným – úkonem je i smlouva o převodu či pronájmu nemovitého majetku obce, byla-li uzavřena bez předchozího zveřejnění záměru obce vyžadovaného ustanovením § 36a odst. 4 zákona č. 367/1990 Sb., jenž výslovně zakázal takého převodu či pronájmu neobsahuje.*)

Podle současné právní úpravy uvedené v ustanovení § 39 odst. 1 obecního zřízení je obec povinna svůj záměr prodat, směniti nebo darovat svůj nemovitý majetek, pronajmout jej nebo jej poskytnout jako výpůjčku zveřejnit po dobu nejméně 15 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu obce vyvěšením na úřední desce obecního úřadu, aby se k němu mohli zájemci vyjádřit a předložit své nabídky. Záměr může obec zveřejnit též způsobem v místě obvyklým. Nemovitost se v záměru označí údaji podle zvláštního zákona platného ke dni zveřejnění záměru, přičemž poznámka pod čarou odkazuje na ustanovení § 5 zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů. Na rozdíl od předchozí právní úpravy zákon nyní již výslovně stanoví **sankci neplatnosti majetkoprávního úkonu, jestliže obec záměr nezveřejnila** (srov. § 39 odst. 1 obecního zřízení – *pokud obec záměr nezveřejní, je právní úkon od počátku neplatný*).

Na prvním místě je třeba si zde vymezit, jakou právní povahu tento záměr vlastně má. Podle mého názoru na záměr nelze pohlížet jako na právní úkon v oblasti soukromého práva²². Domnívám se, že záměr je specifickým aktem práva veřejného, resp. specifickým správním úkonem, který má svůj základ v právu veřejném, byť svými důsledky zasahuje (může zasáhnout) do oblasti práva soukromého. Jeho obsahem je „oznámení“ obce o úmyslu uskutečnit určitou dispozici s obecním majetkem a implicitní výzva (a možnost) adresovaná všem potenciálním zájemcům k podávání nabídek. Z hlediska teoretické typologie správních úkonů má záměr povahu úkonu informačního (z tohoto důvodu nelze v případě záměru hovořit o jeho platnosti či neplatnosti ve smyslu soukromého práva, nýbrž pouze o platnosti či neplatnosti majetkoprávního úkonu – uzavřené smlouvy -

kteřá však může nastat ve vztahu k záměru pouze v případě nezveřejnění záměru, event. je-li zveřejněný záměr stížen takovými „nedostatky“, které se svými důsledky rovnají nezveřejnění záměru). Tento závěr k povaze záměru lze podpořit i názorem Ústavního soudu vyjádřeným v usnesení ze dne 24. září 1998, sp. zn. III. ÚS 258/98, který byl publikován ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 53, ve svazku č. 12, na str. 439 a násl.

Povinnost zveřejnit záměr se nevztahuje na dispozice s jiným než nemovitým majetkem obce, ani na jiné než uvedené dispozice s nemovitým majetkem. Podle § 39 odst. 3 obecního zřízení se tato povinnost nevztahuje ani na pronájem bytů a hrobových míst, na pronájem nebo na výpůjčku majetku obce na dobu kratší než 30 dnů, nebo jde-li o pronájem nebo výpůjčku právnické osobě zřízené obcí. Naopak **povinnost podle § 39 odst. 1 obecního zřízení** se vztahuje i na zde uvedené dispozice s **byty** (s výjimkou nájmu těchto bytů podle § 39 odst. 3 obecního zřízení) a s **nebytovými prostory ve vlastnictví obce, které byly vymezeny jako jednotky podle zákona o vlastnictví bytů^{23,24}**, neboť podle § 3 odst. 2 zákona o vlastnictví bytů se právní vztahy k jednotkám řídí, pokud tento zákon nestanoví jinak, ustanoveními občanského zákoníku a dalších právních předpisů, které se týkají nemovitostí.

Domnívám se, že z účelu zveřejňování záměru podle § 39 odst. 1 obecního zřízení je třeba dovést povinnost zveřejnění i v případě **záměru obce uzavřít smlouvu o smlouvě budoucí**, avšak pouze tehdy, jestliže se povinnost zveřejnit záměr vztahuje na smlouvu, jež má být v budoucnu uzavřena (např. smlouva o budoucí kupní smlouvě na nemovitost). Uzavřením smlouvy o smlouvě budoucí vznikne obci závazek tuto budoucí smlouvu uzavřít, přičemž tento závazek je soudně vynutitelný a obec má povinnost, byť obligacní, budoucí smlouvu za stanovených podmínek uzavřít. Možnost „podávat nabídky“ je tak „přesunuta“ do stadia před uzavřením smlouvy o smlouvě budoucí, neboť pouze v této fázi se může obec „svobodně“ rozhodnout, nejsou vázána svým předchozím závazkem uzavřít budoucí smlouvu. Rozhodnutím o smlouvě o smlouvě budoucí tak *de facto* rozhoduje i o uzavření „budoucí“ smlouvy.²⁵

Další otázkou je, zda je třeba zveřejnit záměr i v **případě přijímání dodatků (změn) k již učiněným právním úkonům (uzavřeným smlouvám), na které se tato povinnost vztahovala** (např. má-li obec v úmyslu uzavřít dodatek k již existující nájemní smlouvě). Obecnou odpověď patrně poskytnout nelze. Podle mého názoru je třeba pro zodpovězení této otázky vycházet ze smyslu (účelu) zveřejňování záměru, který spočívá v poskytnutí informace třetím osobám o tom, že obec má v úmyslu určitým způsobem disponovat se svým majet-

kem, a v poskytnutí možnosti těmto osobám, aby se k záměru mohly vyjádřit a případně předložit své vlastní nabídky.

Z tohoto důvodu se domnívám, že výrazy „záměr obce prodat, směniti, darovat, pronajmout nebo vypůjčiti nemovitý majetek“ nelze omezit pouze na případy záměru obce směřujícího k uzavření příslušné smlouvy, tj. konstituovat určitý právní vztah mezi obcí a třetí osobou. Tuto povinnost je třeba vztáhnout též na veškeré případy změn v již konstituovaných právních vztazích (*de facto* změn uzavřených smluv), které se týkají další existence těchto právních vztahů (s výjimkou jejich zániku), případně které se týkají podstatných náležitostí existujícího právního vztahu (např. v případě kupní smlouvy, pokud by mělo dojít ke změně kupní ceny; v tomto případě je třeba dát třetím osobám možnost vyjádřit se k této změně, přičemž je zřejmé, že podávání vlastních nabídek by nepřipadalo do úvahy). Jde-li jen o změnu jiných prvků právního vztahu, které se bezprostředně nedotknou trvání a základního obsahu právního vztahu, pak tato povinnost nebude (např. v případě změny ve způsobu placení kupní ceny). Jinými slovy bude vždy záležet na konkrétním obsahu zamýšlené změny existujícího závazku. Zveřejnění záměru je proto na místě u všech změn uzavřené smlouvy, které se dotknou jejího obsahu zásadním způsobem.^{25a}

Typickým případem, kdy bude na místě zveřejnění záměru uzavřít dodatek ke smlouvě, bude případ záměru uzavřít dodatek k nájemní smlouvě, kterou dojde k prodloužení trvání nájmu, neboť se jedná o takovou změnu právního vztahu, která se dotýká samotné existence tohoto právního vztahu.

V souvislosti s existencí povinnosti zveřejnit záměr obce je třeba se dále zabývat následujícími praktickými problémy: Určením orgánu obce, který je oprávněn rozhodnout o přijetí záměru. Určením náležitostí rozhodnutí o přijetí záměru a samotného záměru. Určením následků nezveřejnění záměru nebo vadného zveřejnění záměru. Určením způsobu zveřejňování záměru.

III.2 Rozhodnutí²⁶ o přijetí záměru

Z ustanovení § 39 odst. 1 obecního zřízení lze dovést, že obec v případě zde uvedených dispozic s majetkem činí dvě rozhodnutí: rozhodne o záměru učinit určitý majetkoprávní úkon a následně rozhodne o tomto majetkoprávním úkonu. Pro určení orgánu obce, který je oprávněn rozhodnout o záměru, je proto třeba rozlišovat mezi **rozhodnutím o záměru**, kterým obec utváří svou vůli – úmysl disponovat se svým majetkem, a navazujícím **rozhodnutím o zamýšleném majetkoprávním úkonu** (zpravidla smlouvě), kterým obec konstituuje svou vůli provést určitou konkrétní dispozici se svým

články

konkrétním majetkem a na jehož základě je daný majetkoprávní úkon realizován.

Mezi těmito rozhodnutími existuje pouze jediný vztah, spočívající v tom, že předchozí zveřejnění záměru je nezbytnou podmínkou pro platnost následně učiněného majetkoprávního úkonu (srov. § 39 odst. 1 věta třetí obecního zřízení), přičemž z této vazby vyplývá, že obsah záměru je určující pro předmět následně uzavřené smlouvy (předmět záměru i smlouvy si musí odpovídat). **Na druhou stranu však schválení (ani zveřejnění) záměru neznamená povinnost obce smlouvu uzavřít;** orgán, který rozhoduje o příslušném majetkoprávním úkonu, je ve své vůli tento úkon schválit či nikoli zcela autonomní. Přijetí a zveřejnění záměru nezakládá povinnost příslušného orgánu obce smlouvu schválit (uzavřít) a nevyplývá z něj ani právní nárok třetích osob na uzavření smlouvy v případě, že vyhoví podmínkám uvedeným v záměru. Z tohoto důvodu je proto třeba **pravomoc orgánu obce posuzovat odděleně pro rozhodnutí o uzavření smlouvy a pro rozhodnutí o schválení záměru smlouvu uzavřít,** neboť jde o *úkony na sobě relativně nezávislé*.

Rozhodnutí o prodeji, směně nebo darování nemovitého majetku náleží podle § 85 písm. a) obecního zřízení do *vyhrazené působnosti zastupitelstva obce*. **Rozhodnutí o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce** náleží podle § 102 odst. 2 písm. m) obecního zřízení do *vyhrazené působnosti rady obce*, která však může toto rozhodování zcela nebo zčásti svěřit příslušnému odboru obecního úřadu nebo příspěvkové organizaci obce (tuto působnost může s ohledem na § 102 odst. 3 svěřit též *starostovi*). V obcích, kde se rada obce nevolí, rozhoduje o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce *starosta obce* (§ 102 odst. 4 ve spojení s § 99 odst. 2 obecního zřízení).

Obecní zřízení však **žádnému orgánu výslovně nezakládá oprávnění rozhodovat o záměru podle § 39 odst. 1 obecního zřízení** (toto ustanovení hovoří obecně o „obci“, aniž by konkretizovalo určitý její orgán). Vzhledem k tomu, že dispozice s majetkem obce náleží do samostatné působnosti obce, je třeba pro určení orgánu oprávněného rozhodnout o záměru aplikovat ustanovení § 102 odst. 3 obecního zřízení (upravující *zbytkové pravomoci*), podle kterého *rada obce zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí patřících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo*.

K rozhodování o přijetí záměru je tak oprávněna **rada obce**, a to i v těch případech, kdy o majetkoprávním úkonu rozhoduje podle § 85 písm. a) zastupitelstvo obce.²⁷ **Zastupitelstvo obce** si může rozhodování o přijetí záměru vyhradit podle § 102 odst. 3 obecního zřízení (může tak učinit *obecně* pro některé nebo všechny případy určitého druhu, *konkrétně* pro určitou dispozici, ale může tak

učinít i *implicitně* tím, že samo rozhodne o přijetí konkrétního záměru). Rada obce rovněž může svěřit rozhodování o přijetí záměru **starostovi obce, případně obecnímu úřadu**, a to podle § 102 odst. 3 ve spojení s § 103 odst. 4 písm. g) obecního zřízení (rovněž buď *ad hoc* nebo *obecně*). V obcích, ve kterých se rada nevolí (§ 99 odst. 3 obecního zřízení) vykonává její pravomoc **starosta** (§ 99 odst. 2 ve spojení s § 102 odst. 4 obecního zřízení; nejde-li o záležitosti náležející podle tohoto ustanovení zastupitelstvu) a bude proto oprávněn rozhodnout o záměru podle § 39 odst. 1 obecního zřízení, a to přímo *ex lege* (s tím, že zastupitelstvo obce bude oprávněno si toto rozhodování vyhradit podle § 102 odst. 3 obecního zřízení).

Sluší se poznamenat, že tento závěr není přijímán jednoznačně. Např. R. Ondruš v komentáři k zákonu o obcích²⁸ dovozuje, že *o záměru příslušného majetkoprávního úkonu obce by měl rozhodovat vždy ten orgán obce, kterému přísluší rozhodovat o tomto „vlastním“ majetkoprávním úkonu*.

Vzniká otázka, jak ve vztahu k platnosti učiněného majetkoprávního úkonu posuzovat případy, ve kterých došlo ke zveřejnění záměru bez jeho předchozího schválení radou, případně zastupitelstvem obce. Sama skutečnost, že záměr nebyl před svým zveřejněním schválen příslušným orgánem obce ve svém důsledku znamená, že ke zveřejnění záměru *de iure* nedošlo, resp. nemohlo dojít, neboť tento záměr právně nevznikl. Problematické však je, jaký důsledek má zveřejnění „záměru“ bez jeho předchozího schválení na platnost následně uzavřené smlouvy, a to s ohledem na dikci § 39 odst. 1 obecního zřízení. Toto ustanovení upravuje zvláštní veřejnoprávní úkon, byť s důsledky v rovině soukromoprávní, jehož podstatou je oznamovací povinnost o zamýšleném převodu majetku, nikoli soukromoprávní úkon ve smyslu nabídky na uzavření smlouvy. Z tohoto důvodu se nabízí interpretace, že byl-li zveřejněn záměr obce o prodeji nemovitosti, aniž by byl předem schválen příslušným orgánem, nemá tato skutečnost sama o sobě za následek neplatnost uzavřené smlouvy pro nezveřejnění záměru, neboť zákonná oznamovací povinnost obce podle § 39 odst. 1 obecního zřízení byla v takovém případě splněna – „záměr“ disponovat s majetkem zveřejněn byl a jeho účel, tj. možnost třetím osobám podávat své nabídky, byl naplněn. Tento závěr lze podpořit tím, že zveřejněním záměru se obec nezavazuje k následnému uzavření smlouvy; oba úkony jsou na sobě relativně nezávislé. Nedojde-li následně k rozhodnutí o uzavření smlouvy, nemá vadné přijetí zveřejněného záměru žádné právní následky. Bude-li rozhodnutí o majetkoprávním úkonu následně učiněno, je tímto rozhodnutím akceptováno i předchozí zveřejnění záměru, byť byl tento zveřejněn bez předchozího odsouhlasení příslušným orgánem obce (nedostatek schválení záměru je tedy tímto rozhodnutím „zhojen“). Je však

třeba zdůraznit, že uvedené závěry jsou pouze v rovině interpretační, neboť závazné stanovisko k následkům zveřejnění nepřijatého záměru na platnost smlouvy by mohl v konkrétním řízení vyjádřit pouze soud. Každopádně však nezveřejnění záměru nezakládá nezakonnost následného rozhodnutí příslušného orgánu obce o majetkoprávním úkonu, neboť podmínkou jeho přijetí není zveřejnění záměru (toto zveřejnění je podmínkou jen pro platnost majetkoprávního úkonu).

III.3 Náležitosti záměru

Komplikovanější otázkou, pro jejíž zodpovězení je, podle mého názoru, třeba uplatnit restriktivní výklad ustanovení § 39 odst. 1 obecního zřízení, je určení **obsahových náležitostí přijatého a zveřejněného záměru**.

Smyslem (účelem) zveřejňování záměru obce je **poskytnutí informace třetím osobám (zájemcům) o zamýšleném majetkoprávním úkonu** (prodej, směna, darování, pronájem nebo výpůjčka), aby se mohly k právnímu úkonu vyjádřit a případně předložit své nabídky. Je tedy zřejmé, že z obsahu zveřejněného záměru musí jasně vyplývat všechny skutečnosti, o kterých bylo při přijetí záměru rozhodnuto, relevantní pro rozhodování potenciálních zájemců o podání nabídek (tj. musí z něj vyplývat vše, co může případné zájemce ovlivnit v jejich rozhodování o podání nabídek k záměru).

Ze záměru proto musí jednoznačně a určitě vyplývat **vůle (úmysl) obce realizovat konkrétní majetkoprávní úkon**. Je proto nezbytné, aby **záměr zamýšlený majetkoprávní úkon dostatečně vymezil a určil předmět tohoto majetkoprávního úkonu**. Dostatečně určité **vymezení zamýšleného právního úkonu** zpravidla v praxi nevyvolává větší obtíže. Vzniká však otázka, zda z obecního zřízení vyplývá požadavek, aby zveřejněný záměr obsahoval kromě označení právního úkonu (např. prodej, směna...) též určení všech podstatných náležitostí zamýšleného právního úkonu. Domnívám se, že lze považovat za **dostatečné, pokud záměr „pouze“ pojmenuje zamýšlený právní úkon**²⁹. Pokud by součástí záměru mělo být i určení podstatných náležitostí smlouvy, bylo by třeba, aby tak obecní zřízení výslovně stanovilo. S ohledem na uvedený účel zveřejnění záměru se však domnívám, že zveřejněný záměr by měl obsahovat též **základní podmínky, za nichž má být majetkoprávní úkon realizován, jestliže o nich bylo rozhodnuto již při přijetí záměru** (např. bylo-li rozhodnuto o zamýšlené kupní ceně nebo o způsobu jejího splácení apod.).³⁰ Tyto podmínky totiž dále „specifikují“ budoucí majetkoprávní úkon a případní zájemci by o nich měli být informováni, neboť takové podmínky jsou určující pro jejich rozhodování o předložení vlastních nabídek. Podle jejich povahy může jít o **podmínky určené ad hoc** pro konkrétní majetkoprávní úkon nebo

články

o **obecná pravidla pro dispozice s majetkem obce**, která daná obec uplatňuje. V obou případech postačí, pokud zveřejněný záměr na tyto podmínky odkáže obecně spolu s informací, kde je možné se s nimi seznámit. Judikatura k této otázce však chybí a obecný závěr s jistotou zaujmout nelze.

Pokud jde o způsob **označení nemovitého majetku**, požaduje ustanovení § 39 odst. 1 obecního zřízení, ve znění zákona č. 313/2002 Sb. (s účinností od 1. ledna 2003), aby **nemovitost byla v záměru označena údajem podle zvláštního zákona platného ke dni zveřejnění záměru**, přičemž poznámka pod čarou odkazuje na ustanovení § 5 katastrálního zákona.³¹ Otázkou však zůstává, **zda nedodržení tohoto označení bude vždy a za všech okolností způsobovat neplatnost právního úkonu**, tj. zda tato vada bez dalšího znamená „nezveřejnění“ záměru. Chyba může být zásadně dvojího druhu – chybné označení nemovitosti podle katastrálního zákona nebo označení nemovitosti zcela odlišným způsobem (např. místním názvem, „prodej Sokolovny v obci N.“). Důsledkům takto chybného záměru se věnuji v další části; na tomto místě však považuji za nutné zdůraznit, že při výkladu tohoto ustanovení je třeba zohlednit i ono druhé hledisko akcentující ochranu dobré víry třetích osob a ustanovení nevykládat ryze formálně³².

Podle zamýšlené dispozice s majetkem obce je nutné dále rozlišovat záměr obce disponovat s obecním majetkem ve vztahu k předem určenému subjektu (subjektům) a bez tohoto určení (pro zjednodušení lze hovořit o **záměru „adresném“** a **záměru „neadresném“**), např. předcházela-li žádost tohoto subjektu na odkoupení nemovitosti. Je nesporné, že záměr je třeba zveřejnit nejen v případě záměru „neadresného“, ale též v případě záměru „adresného“. Domnívám se však, že v případě „adresného“ záměru by tento záměr měl obsahovat i označení nebo určení osob, vůči nimž má být právní úkon realizován (ať již jejich přesným označením, nebo druhově – např. prodej bytů stávajícím nájemcům). Jde vlastně o určení specifické podmínky, za níž má být dispozice realizována.

Podle mého názoru uvedením této další skutečnosti v záměru nedojde k vyloučení či omezení třetích osob z možnosti se k záměru vyjádřit nebo podat vlastní nabídky – ze vztahu relativní nezávislosti a nepodmíněnosti mezi záměrem a následným rozhodnutím o majetkoprávním úkonu takové omezení, resp. vyloučení třetích osob nevyplývá. Toto oprávnění třetích osob plyne přímo ze zákona, přičemž není rozhodné, zda jde o záměr adresný či neadresný. I v případě „adresného“ záměru musí obec jiným zájemcům dát možnost podávat obci své nabídky. Obec však záměrem vázána (ve smyslu vázanosti dispozicí s majetkem provést a ve smyslu vázanosti ve vztahu ke konkrétní osobě) není, a proto může rozhodnout i o prodeji jinému zájemci, i když její původní – a zveřejněný – záměr

předpokládal prodej předem určenému subjektu (spornou otázkou však zůstává, zda by v tomto případě neměla záměr zveřejnit znovu, jestliže ze záměru nevyplývá možnost disponovat s nemovitým majetkem i ve vztahu k jiným subjektům; **lze proto doporučit, aby tato možnost byla v záměru výslovně uvedena**).

Záměr může rovněž obsahovat **časové omezení pro podávání nabídek zájemci** a může upravit i **způsob, jakým mají být tyto nabídky podávány**. Lhůta pro podávání nabídek by však neměla být kratší, než je minimální zákonná doba stanovená pro zveřejnění záměru. O těchto omezeních by mělo být rozhodnuto již při přijetí záměru.

III.4 Zveřejnění záměru

Od samotného **rozhodnutí o záměru** je třeba odlišit jeho faktické **zveřejnění vyvěšením na úřední desce**³³, které má samo o sobě povahu „technického“ úkonu. Zatímco o záměru jako o úkonu v oblasti samostatné působnosti obce musí vždy rozhodovat k tomu oprávněný orgán obce, jde v případě zveřejnění tohoto záměru (tj. vlastně zveřejnění informace o rozhodnutí o záměru) pouze o faktické provedení, bez rozhodovací „náplně“.

V praxi připadá **do úvahy dvojitý způsob zveřejnění této informace**. Může být **vyvěšeno listinné vyhotovení rozhodnutí příslušného orgánu obce** obsahující výše uvedené náležitosti (např. usnesení zastupitelstva obce). Záměr však může být vyvěšen i jako „pouhé“ **oznámení o přijatém záměru**. Toto oznámení však musí obsahovat všechny náležitosti záměru a mělo by obsahovat i odkaz na konkrétní rozhodnutí příslušného orgánu obce (nicméně nedostatek tohoto odkazu nelze považovat za vadu záměru). Vzhledem k odlišnosti rozhodnutí o záměru a jeho vyvěšení se domnívám, že **oznámení o přijetí záměru** může provést i jiný orgán obce, než který o záměru rozhodl. Pravidlem tak může být oznámení obecního úřadu (některého jeho odboru) o záměru obce provést určitý majetkoprávní úkon. Podstatné však je, aby o tomto záměru předem příslušný orgán obce sám rozhodl a aby obsah zveřejněné informace odpovídal obsahu přijatého záměru³⁴.

Na rozdíl od předchozí právní úpravy (§ 9 odst. 3 zákona č. 172/1991 Sb. a § 36a odst. 4 obecního zřízení z roku 1990)^{35,36} současné obecní zřízení podrobně upravuje **způsob zveřejnění záměru**, které se realizuje jeho **vyvěšením na úřední desce obecního úřadu**. Toto vyvěšení je podmínkou platnosti následně učiněného právního úkonu a je současně výchozím okamžikem pro počítání lhůty pro rozhodnutí v příslušném orgánu obce. Obecní zřízení zná ještě **doplňkové, fakultativní zveřejnění způsobem v místě obvyklým**, které však v žádném případě nemůže nahradit vyvěšení na úřední desce obecního úřadu.

Konečně lze doporučit, aby listina obsa-

hující zveřejněný záměr byla označena **údajem o datu vyvěšení** a následně označena též **datem sejmutí, spolu s podpisem odpovědného pracovníka**. Ačkoli požadavek na takové „listinné vyhotovení“ záměru nelze ze zákona přímo dovodit a jeho nesplnění nezpůsobuje „nezveřejnění“ záměru, může být později obtížné prokázat splnění patnáctidenní denní lhůty pro jeho vyvěšení.

Není však nutné, ač tak lze doporučit, aby listina obsahující zveřejňovaný záměr ve svém označení obsahovala slovo „záměr“. Samotná skutečnost, že toto označení není v dokumentu uvedeno, nevyvolává důsledky nezveřejnění záměru. K tomu viz odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2004, **sp. zn. 28 Cdo 865/2003**.

Pro úplnost tohoto textu považuji za vhodné uvést stručnou zmínku o otázce přípustnosti **zveřejnění záměru formou obecně závazné vyhlášky**.

Ústavní zmocnění pro vydávání obecně závazných vyhlášek obcí v oblasti samostatné působnosti vyplývá z ustanovení čl. 104 odst. 3 Ústavy, podle kterého **může zastupitelstvo obce v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky**. Toto zmocnění je třeba vykládat jako obecně zákonné zmocnění pro zastupitelstva obcí regulovat záležitosti samosprávy formou obecně závazných vyhlášek. Podle mého názoru z uvedeného zmocnění vyplývá, že obec může upravit zásadně jakékoli záležitosti náležející do samostatné působnosti formou obecně závazné vyhlášky přímo s odkazem na čl. 104 odst. 3 Ústavy, aniž by k takové regulaci potřebovala „další“ výslovné zákonné zmocnění. Toto obecné zmocnění je však ve vztahu k oprávnění obce ukládat v obecně závazných vyhláškách povinnosti omezeno, resp. modifikováno ustanoveními čl. 2 odst. 4 Ústavy, čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a zejména pak ustanovením čl. 4 odst. 1 Listiny, podle kterého **mohou být povinnosti ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod**. V rovině obecní normotvorby tyto ústavní principy znamenají, že obec může obecně závaznou vyhláškou ukládat povinnosti třetím osobám pouze tehdy, jestliže ji k tomu konkrétní zákon výslovně zmocní, a musí se při tom pohybovat v zákonem stanovených mezích.

S ohledem na uvedené obecné zmocnění k úpravě záležitostí náležejících do samostatné působnosti formou obecně závazné vyhlášky a s ohledem na povahu záměru jako určitého „informativního“ aktu bez ukládání povinností třetím osobám se **domnívám, že obec svůj záměr disponovat s nemovitým majetkem může zveřejnit i formou obecně závazné vyhlášky**. Tento postup je sice formálně nevhodný, nicméně nelze jej podle mého názoru považovat za odporující zákonu (ustanovení § 39 odst. 1 obecního zřízení žádnou formu, jakou má být záměr zveřejněn, nepředepisuje – může se tak stát zveřejněním usnesení příslušného orgánu, pro-

články

stým „oznámením“ obecního úřadu apod.). Jestliže tedy obec zveřejní záměr formou obecně závazné vyhlášky, zásadně nevyvolává užití této, byť nevhodné, právní formy důsledky nezveřejnění záměru.

III.5 Doba zveřejnění záměru a doba mezi zveřejněním záměru a rozhodnutím v příslušném orgánu obce

Podle § 36a odst. 4 obecního zřízení z roku 1990 (obdobně též § 9 odst. 3 zákona č. 172/1991 Sb.) musel být záměr zveřejněn nejméně po dobu 30 dnů před projednáním v orgánech obce. Takto koncipované ustanovení vyvolávalo v praxi ve vztahu k výrazu „projednání v orgánech obce“ výkladové problémy, neboť bylo sporné, co lze rozumět výrazem „projednání“. K této otázce zaujal Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí³⁷ stanovisko, podle kterého je pro splnění třicetidenní doby rozhodné, kdy příslušný orgán obce s konečnou platností rozhodl o tom, na koho bude nemovitost převedena (opačný výklad požadoval, aby před uplynutím zákonné lhůty nebyla dispozice s majetkem žádným způsobem projednávána).

Úprava v současném obecním zřízení (ve znění zákona č. 313/2002 Sb. s účinností od 1. 1. 2003; do účinnosti tohoto zákona užívalo i toto obecní zřízení výraz „projednání“) stanoví povinnost zveřejnit záměr po dobu nejméně 15 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu obce.³⁸ Nová právní úprava tedy na jedné straně v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu upřesnila okamžik rozhodný pro posouzení splnění doby vyvěšení záměru a současně tuto dobu snížila na 15 dní.

Patnáctidenní dobu pro vyvěšení záměru stanoví zákon jako minimální; záměr může být vyvěšen i po dobu delší než 15 dní. Pro splnění zákonem stanovené podmínky je však třeba, aby byl záměr vyvěšen po dobu nejméně 15 dní před dnem, ve kterém příslušný orgán o dispozičním úkonu rozhodne.

Problematickou – a v praxi se často vyskytující – otázkou však je, jak dlouhá doba může uplynout od zveřejnění záměru (resp. od uplynutí zákonem požadované 15denní doby) do okamžiku, ve kterém příslušný orgán o úkonu rozhodne (není výjimkou, že v některých případech, zejména je-li dispozice v pravomoci zastupitelstva obce, uplynulo od zveřejnění záměru více než půl roku). Obecní zřízení maximální dobu, která může uplynout od zveřejnění záměru do rozhodnutí příslušného orgánu, aby bylo možno považovat podmínku předchozího zveřejnění v souladu s § 39 odst. 1 za splněnou, nestanoví. Uvedenou otázku je proto třeba řešit výkladem, který je třeba důsledně učinit v souladu s výše uvedenými výkladovými hledisky.

Podle R. Ondruše³⁹ musí zveřejnění záměru

vlastnímu rozhodnutí bezprostředně předcházet. Za zveřejnění nelze považovat situaci, kdy záměr je 15 dnů na úřední desce vyvěšen, poté je sejmuto a příslušný orgán obce o něm rozhodne až za několik týdnů či měsíců. Z díkce zákona lze dovodit, že záměr musí být v den rozhodnutí buď stále na úřední desce vyvěšen, nebo maximální předchozí den sejmuto (...). Pokud orgán obce na svém zasedání nerozhodne o záměru a rozhodnutí odloží, měl by být záměr znovu zveřejněn, a to opět nejméně 15 dnů před opakovaným rozhodnutím zastupitelstva obce. Stejně tak je nutno nově zveřejnit záměr obce v případě, pokud příslušný orgán o původním záměru na svém jednání nerozhodl, avšak při jednání změnil jeho podmínky či jiné podstatné náležitosti.

Z citovaného názoru R. Ondruše vyplývá pro časovou vazbu mezi rozhodováním v příslušném orgánu obce a sejmutím záměru požadavek, aby záměr byl na úřední desce po celou dobu až do rozhodování příslušného orgánu obce, přičemž o majetkoprávním úkonu je třeba rozhodnout v přímé časové návaznosti na sejmuto záměru. Domnívám se, že nastíněný postup obce sice představuje určitý standard, podle kterého by obec měla při dispozičních s majetkem postupovat, jsem však toho názoru, že takto striktní postup přímo z § 39 obecního zřízení dovodit nelze (s výjimkou poslední citované věty) a tudíž jeho porušení zásadně nevyvolá důsledky v podobě sankce za „nezveřejnění záměru“ (tuto sankci lze v tomto případě vztáhnout zásadně pouze na případy, kdy o majetkoprávním úkonu bude rozhodnuto před uplynutím 15 dnů od zveřejnění).

Jsem toho názoru, že je přípustné (a odpovídá to i smyslu právní úpravy), aby zveřejnění záměru (resp. jeho sejmuto) po splnění 15denní podmínky a rozhodování v příslušném orgánu obce na sebe bezprostředně časově nenavazovaly. Ze zákona totiž nelze dovodit povinnost obce „ponechat“ jednou zveřejněný záměr až do doby rozhodování příslušného orgánu; minimální zákonný požadavek je zveřejnění po dobu 15 dnů (a to kdykoli) před rozhodnutím příslušného orgánu. Jestliže obec řádně zveřejněný záměr „sejme“ z úřední desky nikoli bezprostředně před rozhodováním v příslušném orgánu obce, nebude tento postup zásadně způsobovat neplatnost učiněného právního úkonu.

Obec svůj záměr disponovat s obecním majetkem přijímá za určitých, předem daných okolností, které jsou individuální vždy ve vztahu ke konkrétní zamýšlené dispozici a ke konkrétnímu majetku. Plní-li záměr rovněž úlohu specifické výzvy k podávání nabídek na uzavření příslušné smlouvy, je zřejmé, že od zveřejnění záměru do rozhodnutí příslušného orgánu obce může – zejména v případě „náročnějších“ dispozic s větším nemovitým majetkem – uběhnout relativně dlouhá doba. Z tohoto důvodu je třeba připustit možnost určité „časové prodlevy“ mezi sejmutím záměru a roz-

hodováním v příslušném orgánu obce.

Na druhou stranu však tuto dobu nelze považovat za časově neomezenou. Podle mého názoru je třeba, aby doba mezi zveřejněním záměru (jeho sejmutím) a rozhodnutím v příslušném orgánu obce byla přiměřená, a to s ohledem na konkrétní okolnosti zamýšlené majetkové dispozice.

Pro určení maximální doby, která může uplynout mezi zveřejněním záměru a právním úkonem, lze rozlišovat dva případy: Jestliže zveřejněný záměr sám stanoví konkrétní dobu, ve které má být majetkoprávní úkon učiněn, bude třeba na majetkoprávní úkon učiněný po této lhůtě hledět jako na úkon, jehož realizaci nepředcházelo zveřejnění záměru (obec si sama stanoví omezující podmínku „aktuálnosti“ zveřejněného záměru). Jestliže záměr konkrétní dobu, ve které je třeba majetkoprávní úkon učinit, nestanoví, lze mít za to – též s ohledem na obecnou zásadu soukromého práva, podle níž výkon práv a povinností nesmí být v rozporu s dobrými mravy, která vyplývá mj. z § 3 obč. zák. a § 39 obč. zák. (neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přiči dobrým mravům), – že majetkoprávní úkon učiněný při větším časovém odstupu od zveřejnění záměru bude úkonem bez zveřejněného záměru tehdy, jestliže se podstatným způsobem změnila okolnosti, které byly dány v době zveřejnění záměru, resp. v době rozhodování příslušného orgánu o přijetí záměru, a ze kterých příslušný orgán obce při svém rozhodování vycházel, nebo tehdy, jestliže doba mezi zveřejněním záměru a rozhodnutím v příslušném orgánu obce je zcela zjevně nepřiměřená, zejména tehdy, jestliže v důsledku časové prodlevy dojde k porušení smyslu zveřejnění záměru – informování o zamýšleném majetkoprávním úkonu a možnost podat své vlastní nabídky^{39a}. Vzhledem k neexistenci výslovného ustanovení zákona, ani publikované judikatury, je však třeba každý takový případ posuzovat individuálně a se zřetelem ke všem konkrétním okolnostem (např. právní složitost majetkoprávního úkonu apod.).

Pokud ve zveřejněném záměru byla stanovena doba, po kterou lze předkládat nabídky, bude dokonce třeba, aby příslušný orgán obce o majetkoprávním úkonu nerozhodl dříve, než stanovená doba uplyne.

III.6 Následky nezveřejnění záměru a zveřejnění vadného záměru

Nezveřejnění záměru postihuje obecní zřízení absolutní neplatností majetkoprávního úkonu. Za nezveřejnění záměru je třeba považovat rovněž případy (avšak pouze je), kdy záměr nebyl zveřejněn alespoň 15 dní před rozhodnutím v příslušném orgánu obce.⁴⁰

články

Problematické jsou ovšem případy, kdy obec záměr zveřejní, avšak toto zveřejnění neobsahuje všechny předepsané náležitosti, resp. toto zveřejnění neodpovídá všem výše uvedeným náležitostem, a je tedy vadné. V tomto případě je na místě rozlišovat mezi nezveřejněním záměru a jeho vadným zveřejněním. Jestliže obec záměr vůbec nezveřejní, je následný právní úkon neplatný vždy. Jestliže však obec záměr zveřejní, avšak z obsahového hlediska nedostatečně (vadný záměr), bude na místě vždy zkoumat, zda tyto vady jsou takové intenzity, aby neurčitost jimi způsobená ve svém důsledku vyvolala situaci, jako by ke zveřejnění záměru vůbec nedošlo. Pouze v takovém případě vadný záměr způsobuje neplatnost následného právního úkonu. Jestliže vady zveřejněného záměru nejsou takové intenzity, aby ve svém důsledku znamenaly nezveřejnění záměru, bude zveřejnění sice vadné, nicméně nebude způsobovat neplatnost následného právního úkonu (zde se akcentuje právě onen požadavek ochrany dobré víry třetích osob).

Při posuzování dostatečné určitosti zveřejněného záměru je třeba přihlídnout též ke skutečnosti, že obsah následně učiněného právního úkonu (např. obsah smlouvy) musí odpovídat zveřejněnému záměru (odpovídat musí právní úkon i konkrétní nemovitost, která je předmětem právního úkonu). Není-li tomu tak, nebyl ve vztahu

k předmětu majetkoprávního úkonu záměr zveřejněn vůbec.

Případy, kdy obec v záměru uvede úmysl nakládat pouze s částí nemovitosti, avšak uzavřená smlouva se týká celé nemovitosti, nebo případy, kdy obec v záměru uvede úmysl nakládat s celou nemovitostí, avšak majetkoprávní úkon se týká pouze části nemovitosti, pak nutně způsobují, že zveřejněný záměr nelze ve vztahu k uzavřené smlouvě považovat za odpovídající, a vzhledem k tomu, že uzavřená smlouva neodpovídá učiněnému právnímu úkonu, bude tento právní úkon absolutně neplatný (nedošlo ke zveřejnění záměru ve vztahu k následně uzavřené smlouvě).

Zpravidla nejčastější vadou zveřejňovaných záměrů však bývá neúplné označení nemovitosti podle katastrálního zákona. Obecní zřízení požaduje, aby označení nemovitosti bylo dostatečně určité, přičemž požadavku „dostatečné určitosti“ vyhovuje označení náležitosti podle § 5 katastrálního zákona. Je však otázkou, zda ve všech případech, kdy obec nemovitost neoznačí všemi náležitostmi podle § 5 cit. zákona, jde o takovou vadu, která by se svými důsledky rovnala nezveřejnění záměru.

Pro posouzení důsledků tohoto nedostatku je vhodné zabývat se vývojem právní úpravy. Předchozí právní úpravy (§ 9 odst. 3 zákona č. 172/1991 Sb., ani § 36a odst.

4 obecního zřízení z roku 1990) způsob označení nemovitosti blíže nespécifikovaly. Tuto specifikaci neobsahovala ani původní úprava § 39 odst. 1 obecního zřízení, neboť ustanovení o pravidlech označování nemovitostí bylo do zákona doplněno s účinností od 1. ledna 2003 až zákonem č. 313/2002 Sb. Není však bez zajímavosti, že zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, ve svém § 36 odst. 1 obdobné ustanovení o způsobu označování nemovitosti nestanoví ani nyní.

Judikatura Nejvyššího soudu⁴¹ stojí na stanovisku, že nemovitosti musí být v záměru řádně identifikovány v souladu s katastrálním zákonem. V opačném případě je pro neurčitost na zveřejněný záměr hledět jako na záměr, který nebyl vůbec učiněn (tento závěr přitom Nejvyšší soud vztahuje i na záměry zveřejněné i před účinností zákona č. 313/2002 Sb.). Stejný názor je zastáván i v odborné literatuře.⁴²

Podle mého názoru je však tento výklad nadměrně formalistický. Není sporu o tom, že předmět zamýšleného právního úkonu – nemovitost – musí být v záměru jednoznačně identifikován. Účelem záměru je poskytnout informaci potenciálním zájemcům o úmyslu obce disponovat s obecním majetkem a umožnit jim předkládat své vlastní nabídky. Záměr obce však nelze považovat

ALFERY & PARTNER
Audit Tax & Legal Services

Advokátní kancelář Dr. Alfery Hrdina spolupracující s auditorskou společností Alfery & Partner chce rozšířit svůj tým a obsadit následující pozici:

advokátního koncipienta / advokátní koncipientky

Požadujeme:

- výbornou znalost německého a anglického jazyka
- profesionální vystupování
- schopnost týmové práce a komunikace
- zájem o práci v kanceláři spojující ekonomické a právní aspekty poradenství

Nabízíme:

- možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu
- flexibilní pracovní dobu
- výborné finanční ohodnocení
- zajímavou práci s mezinárodní klientelou

V případě Vašeho zájmu zašlete prosím Váš strukturovaný životopis na e-mailovou adresu: info@alferypartner.com nebo poštou: Advokátní kancelář Dr. Pavel Alfery Hrdina, Václavské nám. 40, 110 00 Praha 1.

články

za návrh na uzavření smlouvy ve smyslu předpisů soukromého práva; jedná se o veřejnoprávní předpisem uložené označení o budoucím soukromoprávním úkonu.

Nedostatečné označení nemovitosti podle katastrálního zákona proto nebude bez dalšího způsobovat nezveřejnění záměru a tudíž mít za následek neplatnost majetkoprávního úkonu tehdy, jestliže je nemovitost dostatečně identifikovatelná a určitelná jiným způsobem s ohledem na konkrétní místní okolnosti a zvyklosti (např. uvedení parcelního čísla pozemku, ale opominutí katastrálního území, jestliže je nesporné, o který pozemek se jedná, nebo místní označení budovy) a jestliže se navazující právní úkon (např. uzavřená kupní smlouva) týká skutečně této konkrétní nemovitosti. Ze samotného odlišného označení nemovitosti v záměru a v následné kupní smlouvě – půjde-li skutečně o identickou nemovitost – nelze bez dalšího dovozovat, že právní úkon (smlouva) bude neplatný.⁴³

Ve specifickém případě, ve kterém je **úmyslem obce prodat pouze část pozemku**, je podle mého názoru třeba, aby ze zveřejněného záměru vyplýval nejen úmysl nakládat jen s částí pozemku (tj. označení právního úkonu), ale též přesné označení části, s níž bude disponováno. Nebude nutné, aby obec vždy pořizovala geometrický plán již před zveřejněním záměru; zpravidla postačí, pokud tuto část určí jiným dostatečně určitým způsobem, např. místním názvem či jiným způsobem umožňujícím jasnou identifikaci části pozemku.

Pokud obec již v době rozhodnutí o záměru stanovila též bližší podmínky realizace majetkoprávního úkonu, měly by tyto bližší podmínky být součástí zveřejněného záměru (případně odkazem na možnost do těchto podmínek nahlédnout). Neuvedení

těchto podmínek však, podle mého názoru, nebude znamenat nezveřejnění záměru. K tomu viz výše.

IV. Předkládání nabídek a vyjádření se k záměru

Účelem zveřejnění záměru je vedle poskytnutí informace o zamýšlené majetkové dispozici též umožnit zájemcům (kteří nejsou omezeni jen na občany obce), aby se k tomuto záměru mohli **vyjádřit a předložit své nabídky**.

Vyjádření k záměru patrně v praxi nebude způsobovat obtíže. Vyjádření může být učiněno **písemně**. Ústní vyjádření připadá do úvahy v případě, že o dispozici s majetkem rozhoduje zastupitelstvo obce, neboť jeho jednání je v souladu s § 93 odst. 2 obecního zřízení veřejné. Toto vyjádření může být realizováno i v rámci § 16 odst. 2 písm. c) obecního zřízení, tedy v rámci práva občana obce (případně osoby podle § 16 odst. 3 a § 17) vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce v souladu s jednacím řádem svá stanoviska k projednávaným věcem.

Pokud jde o **nabídku** je situace komplikovanější, neboť není zcela zřejmé, zda obecní zřízení výrazem „nabídka“ rozumí jednostranný právní úkon ve smyslu § 43a občanského zákoníku, nebo zda jde pouze o vyjádření vůle zájemce za určitých podmínek uzavřít s obcí konkrétní smlouvu. Podle mého názoru nelze tímto výrazem rozumět návrh na uzavření smlouvy, ale právě více nebo méně formální vyjádření vůle konkrétního zájemce uzavřít s obcí příslušnou smlouvu (bylo by možno hovořit o specifickém vyjádření k záměru). Z tohoto důvodu se domnívám, že nabídku lze vyjádřit nejen **písemně**, ale i **ústně** (za stejných podmínek jako vyjádření k záměru – viz předchozí odstavce)⁴⁴. Nevyplývají-li **obsahové náleži-**

losti nabídky přímo ze zveřejněného záměru, bude třeba, aby nabídka byla ve vztahu k zájemci a zveřejněnému záměru dostatečně určitá a aby z ní vyplývala vůle k budoucímu závazku. Rovněž **lhůta** pro podávání nabídek může být stanovena přímo ve zveřejněném záměru. Pokud však záměr tuto lhůtu nestanoví, bude možné podávat nabídky až do konečného rozhodnutí příslušného orgánu o majetkoprávním úkonu (tedy i po „sejmutí“ záměru před definitivním rozhodnutím o majetkoprávním úkonu).

Ačkoli tak zákon výslovně nestanoví, domnívám se, že **obec (orgán rozhodující o majetkoprávním úkonu) by se s předloženými vyjádřeními i nabídkami měla určitým způsobem „vypořádat“**. Podle mého názoru je třeba, aby příslušný orgán byl s obsahem vyjádření i dalších podaných nabídek seznámen, aby je mohl při svém rozhodování zohlednit. Je však otázkou, jak by soud posoudil uzavřenou smlouvu, jestliže by s jednotlivými nabídkami nebyl tento orgán seznámen, resp. jestliže by je ve svém rozhodování žádným způsobem nezohlednil. Takový nedostatek by zřejmě, s ohledem na dikci § 39 odst. 1 obecního zřízení, neznamenal neplatnost uzavřené smlouvy.

♦ AUTOR JE PRACOVNÍKEM ODBORU DOZORU A KONTROLY VEŘEJNÉ SPRÁVY MINISTERSTVA VNITRA ČR, KTERÝ SE ZABÝVÁ MJ. DOZOREM NAD ZÁKONNOSTÍ VÝKONU SAMOSTATNÉ A PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI ÚZEMNÍMI SAMOSPRÁVNÍMI CELKY. NÁZORY UVEDENÉ V TOMTO ČLÁNKU VYJADŘUJÍ STANOVISKO AUTORA, NIKOLI INSTITUCE, PRO KTEROU PRACUJE. AUTOR VELMI DĚKUJE PANU DOC. V. MIKULE Z PRÁVNICKÉ FAKULTY UK V PRAZE A JUDR. MIROSLAVU BRŮNOVI ZA CENNÉ RADY A PŘIPOMÍNKY.

Dokončení v příštím čísle.

1 Nález zatím nebyl publikován ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále jen Sb. n. a u. ÚS). Jeho text je však k dispozici na webových stránkách Ústavního soudu (<http://www.judikatura.cz>).

2 Lze zmínit náleží Ústavního soudu ze dne 10. července 2001, **sp. zn. III. ÚS 721/2000** (publikovaný pod č. 103, sv. č. 23 Sb. n. a u. ÚS) a náleží Ústavního soudu ze dne 12. dubna 2001, **sp. zn. IV. ÚS 576/2000** (publikovaný pod č. 61, sv. č. 22 Sb. n. a u. ÚS). Všechny relevantní náleží Ústavního soudu se však vztahují k právní úpravě podle obecního zřízení z roku 1990, nicméně závěry těchto rozhodnutí jsou bez výhrad aplikovatelné i na dispozici s obecním majetkem podle současné právní úpravy.

3 Výrazem „dispozice s obecním majetkem“ rozumím soukromoprávní úkony obce, jimiž nakládá s majetkem ve svém vlastnictví.

4 Srov. § 18 odst. 2 písm. c) zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

5 K postupu obce srov. KOUDELKA, Z.: Samosprávná působnost zastupitelstva obce. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, č. 4/1997 a zvrubný článek P. Svoboda – SVOBODA, P.: Právní jednání obce. In: *Bulletin advokacie*, č. 1/2000.

6 Oproti § 38 odst. 2 zákona č. 367/1990 Sb., který k přijetí usnesení obecního zastupitelstva požadoval souhlas nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva, ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb. tento požadavek zprávnil, neboť rozhodnutí o dispozicích s majetkem muselo být přijato třipětinovou většinou všech členů zastupitelstva.

7 **Záměry obce převést nemovitý majetek a pronajmout nemovitý majetek, s výjimkou pronájmu bytů, musí být v obci vhodným způsobem zveřejněny nejméně po dobu 30 dnů před projednáním v orgánech obce, aby se k nim mohli občané vyjádřit a předložit své nabídky.**

8 Podle § 84 odst. 1 obecního zřízení rozhoduje zastupitelstvo obce ve věcech patřících do samostatné působnosti obce (§ 35 odst. 1 obecního zřízení).

9 Jako vrcholného a přímo voleného orgánu územního samosprávného celku, který ze všech obecních orgánů disponuje nejvyšší mírou demokratické legitimacy. Podle čl. 101 odst. 1 Ústavy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je obec samostatně spravována zastupitelstvem. Ústava tedy principiálně svěřuje veškerou samosprávu do rukou zastupitelstva obce. Toto ústavní východisko respektoval zákon č. 367/1990 Sb., nicméně současný zákon č. 128/2000 Sb. tak již nečiní.

Další související otázkou pak je, zda bude třeba, aby o uzavření budoucí smlouvy znovu rozhodoval příslušný orgán obce. Na tuto otázku již jednoznačnou odpověď dát nelze a závisí na konkrétním obsahu smlouvy o smlouvě budoucí. Vzhledem k tomu, že součástí smlouvy o budoucí smlouvě musí být podstatné náležitosti budoucí smlouvy (obvyklou praxí bývá uvedení celého textu budoucí smlouvy), pak příslušný orgán obce ve svém rozhodnutí o uzavření smlouvy o smlouvě budoucí rozhodl i o podstatných náležitostech této budoucí smlouvy, tj. konstitoval vůli obce být určitým způsobem a za určitých podmínek vázána. Rozhodnutí o uzavření budoucí smlouvy je tedy vlastně implicitně obsaženo v rozhodnutí o uzavření smlouvy o smlouvě budoucí. Jsem proto toho názoru, že příslušný orgán již nemusí znovu rozhodovat o uzavření budoucí smlouvy, ačkoli je zřejmé, že tento názor nemusí být přijímán zcela jednoznačně a judikatura, o kterou by se bylo možno v této věci opírat, dostupná není.

K uvedenému problematice srov. např. VEDRAL, V.: Změny v návrhu zákona o obcích. In: *Moderní obec*, č. 5/2000; HAMPLOVÁ, J.: Zastupitelstvo a rada obce. In: *Právní rádce*, č. 9/2000.

Srov. právní větu první citovaného rozhodnutí: **Z hlediska počítání třicetidenní lhůty jako minimální doby, která musí podle ustanovení § 9 odst.3 zákona č. 172/1991 Sb. uplynout mezi zveřejněním záměru obce převést nemovitý majetek a projednáním v orgánech obce, je rozhodné, kdy příslušný orgán obce s konečnou platností rozhodl o tom, na koho bude nemovitost převedena.** Z odůvodnění tohoto rozhodnutí pak lze citovat: *Smysl uvedeného lhůty tkví v tom, aby před jejím uplynutím nebyly orgány obce učiněny takové kroky, pro které by ke časné nabídce příslušného zájemce při rozhodnutí o převodu nemovitosti již nemohlo být přihlédnuto. Takový důsledek nastává až tehdy, když příslušný orgán obce rozhodne o předložených nabídkách konečným (závazným) způsobem, tedy až rozhodnutím obecního zastupitelstva ve smyslu § 9 odst. 1 písm. a) zákona č. 172/1991 Sb., po kterém následuje vlastní sepsání převodní smlouvy. Všechny ostatní kroky, např. shromáždění a zhodnocení nabídek v Komisi obecní rady (srov. § 56 zákona č. 367/1990 Sb., o obcích /obecní zřízení/, ve znění pozdějších předpisů) nebo jejich projednání v obecní radě (srov. § 44 a násl. posledně citovaného zákona), mohou být v průběhu řízení o předložených nabídkách opakovány a jejich případná „předčasnost“ žádné nevratné (neodčinitelné) účinky nevyvolává. Se zřetelem k účelu a cíli uvedené úpravy je nutno rozumět „projednáním v orgánech obce“ konečné (definitivní) projednání předložených nabídek orgány obce – tedy završení tohoto projednávání rozhodnutím obecního zastupitelstva.*

10 Vzhledem k existenci vyhrazené pravomoci rady, kterou na sebe zastupitelstvo nemůže ani svým rozhodnutím atrahovat, je způsob, jakým obecní zřízení upravuje (a rozděluje) pravomoc

články

- orgánů obce rozhodovat o záležitostech v oblasti samostatné působnosti, předmětem odborné kritiky, zejména s ohledem na ústavněprávní chápání samosprávy a rozhodování ve věcech samosprávy (srov. čl. 101 odst. 1 Ústavy). Z tohoto důvodu se lze setkat též s názory připouštějícími možnost, že zastupitelstvo obce s odkazem na ústavněprávní zakotvení své působnosti pro rozhodování ve věcech samosprávy, je oprávněno rozhodovat ve všech věcech samosprávy, a to i přes to, že obecní zřízení některé tyto působnosti vyhrazuje radě obce. Vedle důvodů opírajících se o čl. 101 odst. 1 Ústavy bývá v případě „malých“ obcí argumentováno též „umyslem zákonodárce“ pro stanovení vyhrazené působnosti rady, spočívající v požadavku operativnosti a rychlosti rozhodování, jež je obecně způsobila naplnit spíše rada obce než zastupitelstvo, přičemž právě u „malých“ obcí však bývá i zastupitelstvo způsobu rozhodovat operativně. **Tento názor však není přijímán jednoznačně.** Není rovněž známa judikatura, která by se touto specifickou problematikou výslovně zabývala.
- 11 V případě, že starosta učiní právní úkon bez předchozího rozhodnutí příslušného orgánu obce, může se obec, v případě vzniku škody, domáhat její náhrady. K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. února 2005, sp. zn. **25 Cdo 1319/2004**, publikovaný v časopise Právní rozhledy č. 15/2005, str. 568.
- 12 Zákon č. 450/2001 Sb., zákon č. 313/2002 Sb. a zákon č. 257/2004 Sb.
- 13 Ustanovení § 38 odst. 3 obecního zřízení bylo změněno zákonem č. 313/2002 Sb. a zákonem č. 59/2003 Sb.
- 14 Toto ustanovení nahradilo druhou větu § 103 odst. 1 obecního zřízení, podle kterého mohl starosta obce úkony, které vyžadovaly schválení zastupitelstva obce, popřípadě rady obce, provést jen po jejich předchozím schválení, jinak byly tyto právní úkony od počátku neplatné.
- 15 Zejména rozhodování o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce [§ 102 odst. 2 písm. m) obecního zřízení].
- 16 Nález Ústavního soudu ze dne 12. dubna 2001, sp. zn. **IV. ÚS 576/2000** (publikovaný pod č. 61, sv. č. **22** Sb. n. a u. ÚS).
- 17 Srov. též KOUDELKA, Z.: Samosprávná působnost zastupitelstva obce. In: *časopis pro právní vědu a praxi*, č. 4/1997.
- 18 Nález Ústavního soudu ze dne 11. května 2005, sp. zn. **II. ÚS 87/04**. V již citovaném nálezu se Ústavní soud vyjádřoval k uzavření dodatku k nájemní smlouvě starostou městské části bez předchozího schválení tohoto dodatku radou městské části.
- 19 Ve vztahu k citovanému nálezu se lze, podle mého názoru, sice ztotožnit se zobecněným závěrem Ústavního soudu ve vztahu k výkladu ustanovení zákona upravujících neplatnost právního úkonu, nicméně se domnívám, že Ústavní soud na posuzovaný případ aplikoval tento obecní závěr chybně. Lze se ztotožnit s odlišným stanoviskem soudkyně JUDr. Dagmar Lastovecké, který v uvedené věci zaujala. Blíže viz dále.
- 20 V dalším textu hovořím pro zjednodušení pouze o „záměru“.
- 21 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 1999, sp. zn. **2 Cdon 1659/97**, publikovaný pod č. 121 v časopise Soudní judikatura č. 12/1999 na str. 144. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí vyšel z předchozí judikatury Nejvyššího soudu České republiky, konkrétně z rozhodnutí ze dne 11. září 1992, sp. zn. **4 Cz 50/92**, který rozhodoval o neplatnosti smlouvy z důvodu porušení povinnosti stanovené v § 9 odst. 3 zákona č. 172/1991 Sb., v původním znění. Tento právní názor lze již pokládat za „ustálenou judikaturu“ Nejvyššího soudu, neboť tento soud z něj při své rozhodovací praxi i nadále vychází – srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. října 1999, sp. zn. **2 Cdon 824/97**, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 9 sv. 2/2001, str. 90 a násl. a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2001, sp. zn. **20 Cdo 899/99**, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 11 sv. 2/2002, str. 110 a násl.
- 22 Komentář k zákonu o obcích (KOUDELKA, Z. – ONDRUŠ, R. – PRŮCHA, P.: *Zákon o obcích – komentář*. 2. vydání. Praha: Linde, 2004, str. 119 a násl. [komentář k § 39]) považuje záměr za specifický úkon soukromého práva. Podle mého názoru je však záměr založen v oblasti práva veřejného a jako takový jej nelze považovat za akt soukromého práva, byť svými důsledky do této oblasti směřuje, tím, že omezuje dispozici volnost vlastník – obce – ve sféře soukromého práva.
- 23 Zákon č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), ve znění pozdějších předpisů.
- 24 Uvedený závěr koresponduje i s judikaturou Nejvyššího soudu – srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2004, sp. zn. **28 Cdo 2081/2004**.
- 25 Vzhledem k této vzájemné vazbě smlouvy o smlouvě budoucí a následně uzavírané smlouvy (budoucí smlouvy) vzniká otázka, zda je třeba zveřejnit další záměr i před uzavřením této budoucí smlouvy. Podle mého názoru již tento záměr není třeba zveřejnit. Účelem záměru je poskytnout informaci případným zájemcům o zamýšlené dispozici s majetkem a umožnit jim podat své nabídky. Po uzavření smlouvy o smlouvě budoucí již obec nemá „svobodnou vůli“, zda předpokládanou budoucí smlouvu uzavřít či nikoli a případně nabídky již nemůže znovu zohlednit, aniž by tím porušila svou povinnost budoucí smlouvu uzavřít. Současné informace o budoucí smlouvě byla potenciálním zájemcům již poskytnuta, a to v rámci zveřejněného záměru o úmyslu uzavřít smlouvu o smlouvě budoucí.
- Další související otázkou pak je, zda bude třeba, aby o uzavření budoucí smlouvy znovu rozhodoval příslušný orgán obce. Na tuto otázku již jednoznačnou odpověď dát nelze a závisí na konkrétním obsahu smlouvy o smlouvě budoucí. Vzhledem k tomu, že součástí smlouvy o budoucí smlouvě musí být podstatné náležitosti budoucí smlouvy (obvyklou praxí bývá uvedení celého textu budoucí smlouvy), pak příslušný orgán obce ve svém rozhodnutí o uzavření smlouvy o smlouvě budoucí rozhodl i o podstatných náležitostech této budoucí smlouvy, tj. konstitoval vůli obce být určitým způsobem a za určitých podmínek vázána. Rozhodnutí o uzavření budoucí smlouvy je tedy vlastně implicitně obsaženo v rozhodnutí o uzavření smlouvy o smlouvě budoucí. Jsem proto toho názoru, že příslušný orgán již nemusí znovu rozhodovat o uzavření budoucí smlouvy, ačkoli je zřejmé, že tento názor nemusí být přijímán zcela jednoznačně a judikatura, o kterou by se bylo možno v této věci opřít, dostupná není.
- 25a Z hlediska právní jistoty právních vztahů konstituovaných obcí lze jen doporučit, aby v případě pochybnosti o tom, zda konkrétní zamýšlený právní úkon podléhá povinnosti zveřejnění či nikoli, ke zveřejnění záměru došlo. Obec tím předejde případným budoucím pochybnostem o platnost uzavřených smluv, stejně jako riziku náhrady škody v případě, že uzavřené smlouvy budou neplatné z důvodu nezveřejnění záměru.
- 26 Pojem „rozhodnutí“ zde není užíván ve smyslu správního rozhodnutí jako výsledku určitého formalizovaného správního řízení, ale jako označení utvořené vůle orgánu obce podle příslušných ustanovení obecního zřízení (obecní zřízení pro rozhodnutí kolektivního orgánu obce užívá označení „usnesení“, nicméně pojem „rozhodnutí“ zde užívám jako pojem obecný, označující akt orgánu obce, kterým tento řeší v rámci své působnosti a pravomoci určitou otázku).
- 27 Srov. KADEČKA, S.: Výklad některých ustanovení zákona o obcích. In: *Moderní obec*. č. 4-5/2001. Srov. též ČEBIŠOVÁ, T. a kol.: *Obec – postavení, správa, činnost*. 1. vyd., Praha: Institut sociálních vztahů (ISV), 1996, str. 116 a 117 nebo KOPECKÝ, M.: *K soukromoprávní činnosti územní samosprávy*. In: *Pocta Vladimíru Mikule k 65. narozeninám*, Praha: ASPI Publishing, 2002, str. 253.
- 28 KOUDELKA, Z. – ONDRUŠ, R. – PRŮCHA, P.: *Zákon o obcích – komentář*. 2. vydání. Praha: Linde, 2004, str. 119 a násl. (komentář k § 39). Zcela se však lze shodnout se zde uvedeným názorem, že k vyhlášení záměru nejsou oprávněny kontrolní výbory ani jiné organizační útvary obce.
- 29 Srov. závěr Nejvyššího soudu v usnesení ze dne 31. března 2005, sp. zn. **28 Cdo 516/2005**, podle kterého *zákon o obcích nepředepisuje, že by spolu se zveřejněním záměru musely být zveřejněny po zákonem stanovenou dobu též podmínky prodeje, směny nebo darování nemovitého majetku, jeho pronájmu nebo poskytnutí takového majetku jako výpůjčky*.
- 30 Pokud však takové podmínky byly přijaty a obec se při rozhodování o majetkoprávním úkonu od nich odchýlila, bude třeba vždy posoudit, zda tímto „odchýlením se“ nedošlo de facto k vadnému zveřejnění záměru a zda tyto vady v konkrétním případě nebudou znamenat neplatnost smlouvy pro porušení § 39 odst. 1 obecního zřízení. Jsem toho názoru, že **zveřejnění mají být všechny podmínky, o nichž bylo předem rozhodnuto a které mohou ovlivnit rozhodování budoucích zájemců**.
- 31 Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitosti České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- 32 K tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2004, sp. zn. **28 Cdo 1684/2004**, podle kterého neoznačení nemovitosti podle katastrálního zákona způsobuje automaticky neplatnost smlouvy. Tento názor je však, podle mého názoru, třeba, právě s ohledem na ochranu dobré víry třetích osob, odmítnout. Podobně srov. též KOUDELKA, Z. – ONDRUŠ, R. – PRŮCHA, P.: *Zákon o obcích – komentář*. 2. vydání. Praha: Linde, 2004, str. 119 a násl. (komentář k § 39).
- 33 Úřední deska je upravena v § 112 obecního zřízení (Obecní úřad zřizuje úřední desku, která je umístěna na místě, které musí být veřejně přístupné zpravidla po 24 hodin denně. Úřední deska se zpravidla umísťuje na budově, v níž má své sídlo obecní úřad.). Toto ustanovení bylo s účinností od 1. ledna 2006 nahrazeno § 26 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, podle jehož odst. 1: Každý správní orgán zřizuje úřední desku, která musí být nepřetržitě přístupná. Pro orgány územního samosprávného celku se zřizuje jedna úřední deska. Obsah úřední desky se zveřejňuje i způsobem umožňujícím dálkový přístup. K úřední desce podle nového správního řádu viz závěry z poradního sboru Ministerstva vnitra ke správnímu řádu, publikované na webových stránkách Ministerstva vnitra (<http://www.mvcr.cz>).
- 34 Shodně viz citovaný komentář k zákonu o obcích, str. 120. Tomuto závěru odpovídá i dílke § 39, který hovoří o zveřejnění záměru „obcí“, nikoli např. obecním úřadem, radou či zastupitelstvem.
- 35 Záměr obce podle § 36a odst. 4 zákona č. 367/1990 Sb. musí být *zveřejněn vhodným způsobem nejméně 30 dnů před projednáváním v příslušném orgánu obce*. K uvedené věci zaujal Nejvyšší soud stanovisko (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2004, sp. zn. **28 Cdo 865/2003**), podle kterého je *obvyklým způsobem zveřejňování na úřední desce (na ní se povinně vyvěšují vyhlášky obce – jako obecně závazné právní normy ve smyslu § 16 odst. 3 zákona č. 367/1990 Sb. tehdy platného zákona). Z účelu zákona, kterým podle odvolacího soudu je možné, aby se o záměrech obce dověděli všichni její občané, pak odvolací soud dovodil, že touto požadavku odpovídá i zveřejnění záměru obce v místním tisku, když i tento způsob zveřejnění lze považovat za způsob zveřejnění v obci obvyklý*.
- 36 K tomu, co lze rozumět „vhodným způsobem“ lze odkázat na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2004, sp. zn. **28 Cdo 865/2003**. V posuzovaném případě byla městem přijata „privatizační směrnice“ pro prodej bytů. Tato byla publikována v místním tisku (přičemž publikaci zajišťovala obchodní společnost pověřená provedením „privatizace“ bytového fondu). Odvolací a ve shodě s ním i dovolací soud dospěli k závěru, že tato publikace splňuje zákonné podmínky pro zveřejnění záměru podle § 36a odst. 4 zákona č. 367/1990 Sb., když obsahuje specifikaci domů, jichž se má privatizace týkat, a vymezuje i další podmínky, za nichž má privatizace proběhnout.
- 37 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. října 1999, sp. zn. **2 Cdon 824/97**, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 9 sv. 2/2001, str. 90 a násl. a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2001, sp. zn. **20 Cdo 899/99**, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 11 sv. 2/2002, str. 110 a násl.
- 38 Jen pro zajímavost uvádím, že zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, stanoví ve svém § 18 odst. 1 pro zveřejnění záměru lhůtu **30 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu kraje**.
- 39 Výše citovaný komentář k zákonu o obcích, str. 121.
- 39a Některé názory dovozují, že zveřejnění záměru a rozhodnutí o majetkoprávním úkonu musí učinit totožné zastupitelstvo obce, tj. zastupitelstvo obce vešelé z určitých voleb. Tento názor však nelze přijmout bez výhrad, neboť zastupitelstvo obce vytváří vůli obce, která, podle mého názoru, „působí“ nadále již nezávisle na existenci tohoto zastupitelstva.
- 40 Pokud se však koná jednání příslušného orgánu před uplynutím 15 dní od zveřejnění záměru, domnívám se, že je možné rozhodování o majetkoprávním úkonu „odložit“ na některé budoucí jednání tohoto orgánu. Požadavkem zákona je splnění lhůty 15 dní před rozhodnutím v příslušném orgánu obce, nikoli před (jakýmkoli) projednáváním.
- 41 Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2004, č. j. **28 Cdo 1684/2004** (*Dovolací soud se proto ztotožňuje s právními závěry odvolacího soudu o tom, že předem zveřejněný záměr obce není platným právním úkonem podle § 37 odst. 1 o. z., neboť formulace záměru o prodeji parcely ze dne 10. 8. 2001 není dostatečně určitá. Odvolací soud správně konstatoval, že pro náležitou specifikaci parcely č. 209 v záměru chybí údaj o tom, že se jedná o parcelu původního pozemkového katastru, a že se předem zveřejněná parcela nachází v katastrálním území D. Je nutno přivést odvolacímu soudu, pokud uzavřel, že předemtnou kupní smlouvu ze dne 29. 10. 2002 lze posuzovat jako neplatnou od samého počátku, jelikož záměr obce prodat předemtný pozemek nebyl zveřejněn podle ustanovení § 39 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb. ve znění ke dni 29. 10. 2002.*)
- 42 Viz citovaný komentář k zákonu o obcích, str. 121.
- 43 Odlišnou otázkou jsou náležitosti rozhodnutí obce o dispozici s majetkem. K tomu ale viz dále.
- 44 R. Ondruš v komentáři k zákonu o obcích připouští podávání nabídek pouze písemnou formou.

Smlouva o tichém společenství

DOC. JUDR. KAREL MAREK, CSC.

Tiché společenství je právní vztah dvou účastníků, z nichž jeden, označovaný jako tichý společník, se podílí vkladem na podnikání podnikatele – druhého účastníka. Z účasti mu vzniká právo na podíl na zisku.

Harmonizační novela českého obchodního zákoníku přinesla v textu nadepsané právní úpravy některé změny a doplnění. Určitou korekci obchodního zákoníku přinesla pak tzv. technická novela. Vztah k textu právní úpravy tichého společenství mají pak i další novelizace. Snahou zákonodárce přitom bylo posílit postavení tichého společníka.

Smlouva o tichém společenství nachází svoji úpravu v ustanoveních § 673 až 681 obchodního zákoníku. U tohoto smluvního typu jsou čtyři ustanovení kogentní (§ 673, § 678, § 679 odst. 1, § 680). Podle § 263 odst. 2 se přitom strany nemohou dohodou odchýlit od ustanovení, která předepisují povinnou písemnou formu právních úkonů. Ostatní ustanovení jsou dispozitivní (viz § 263 obchodního zákoníku) a právní úprava není nijak bohatá. Je tedy možno konstatovat širokou možnost pro různá smluvní řešení. Ujednání v konkrétní smlouvě budou mít přednost před dispozitivním řešením zákonným. Aby šlo o smlouvu podle citované právní úpravy, musí odpovídat základnímu ustanovení. Současně se musí respektovat pro tuto smlouvu stanovená písemná forma. Smlouvu o tichém společenství řadíme do kategorie obchodů (přesněji obchodních závazkových vztahů), kterých se použije bez ohledu na povahu účastníků (viz ustanovení § 261 odst. 3 obchodního zákoníku).

I Základní ustanovení

Aby se jednalo o pojmenovanou smlouvu o tichém společenství (podle § 673 až 681 obchodního zákoníku), musí smlouva obsahovat podstatné části základního ustanovení této smlouvy. Podle základního ustanovení (§ 673) se smlouvou o tichém společenství zavazuje tichý společník poskytnout podnikateli určitý vklad a podílet se jím na jeho podnikání a podnikatel se zavazuje k placení části čistého zisku po odečtení povinného přídelu do rezervního fondu, je-li podnika-

tel povinen tento vklad vytvářet, vyplývající z podílu tichého společníka na výsledku podnikání. Ve smlouvě o tichém společenství musí být dohodnut rozsah účasti tichého společníka na zisku a na ztrátě stejný. (Dříve použité slovo „dohodnut“ – zvolené harmonizační novelou – změnila tzv. technická novela na „dohodnutý“.)

Před harmonizační novelou nebyl podíl na zisku a na ztrátě stanoven stejný. Přitom podíl na ztrátě nebyl uveden v základním ustanovení, ale byl mimo základní ustanovení v dispozitivní úpravě. To obecně umožňovalo sjednávat podíl na ztrátě nižší než podíl na zisku. Realizovala se však opačná smluvní řešení. Novelizovaný text se tedy jeví pro tichého společníka příznivější.

Podstatnými částmi smlouvy¹ – kromě přesného určení smluvních stran a vkladu (předmětu a hodnoty) – je

- závazek tichého společníka poskytnout podnikateli vklad a podílet se tímto vkladem na podnikání,
- závazek podnikatele k placení části zisku, charakterizovaný základním ustanovením,
- dohodnutý rozsah účasti na zisku a na ztrátě, a to stejný.

Z textu zákona vyplývá, že není specifikováno, kdo může být tichým společníkem, zatímco druhého účastníka označuje zákon za podnikatele.

U společnosti s ručením omezeným a u akciové společnosti schvaluje smlouvu o tichém společenství a její změny valná hromada (s účinností od 1. 1. 2001).

Otázku, zda může být v pozici podnikatele jiný subjekt, řešil již K. Eliáš² a podle našeho názoru správně uvedl, že v této situaci nelze uzavřít smlouvu o tichém společenství, ale pokud by taková situace vůbec nastala, pak případně jen smlouvu nepojmenovanou podle ustanovení § 51 občanského zákoníku, případně za provedení § 262 obchodního zákoníku nepojmenovanou smlouvou podle § 269 odst. 2 obchodního zákoníku.

Někdy se dovozuje, že se na nepojmenovanou smlouvu vztáhnou analogicky ustanovení § 673 a násl. obchodního zákoníku, a to podle § 853 občanského zákoníku. Tento názor nezastáváme. Domníváme se totiž, vzhledem k textu kogentního ustanovení § 269 odst. 1 obchodního zákoníku, že na jiné než jen (jak zákon v § 269 odst. 1 uvádí) pojmenované smlouvy (obsahující podstatné části smluv uvedených v základních ustanov-

veních smluvních typů) nelze ustanovení druhé hlavy třetí části obchodního zákoníku analogicky použít.³ Analogické použití ustanovení § 673 a 681 obchodního zákoníku by tedy podle našeho soudu nebylo pro tzv. nepojmenovanou smlouvu (uzavřenou podle § 269 odst. 2 obchodního zákoníku) možné. Je však možné ve smlouvě uzavřené podle § 269 odst. 2 dohodnout použití zvolených ustanovení zákona, a to i z právní úpravy věnované smlouvě o tichém společenství.

Další otázkou je, zda jeden podnikatel může mít více tichých společníků na základě jednotlivých smluv. Přestože to zřejmě oslabí „tichost“ společníka, zákon takové situace po našem soudu nezakazuje. Nic ani nebrání tomu, aby se někdo stal tichým společníkem na podnikání většího počtu podnikatelů, a to na základě samostatných smluv.

2 Předmět vkladu

Předmětem vkladu může být určitá peněžní částka, určitá věc, právo nebo jiná majetková hodnota využitelná při podnikání. „Sporné je, zda-li vkladem tichého společníka mohou být osobní výkony. V současné době spíše převládá názor, že osobní výkony (práce) nemohou být vkladem tichého společníka, i když to zákon výslovně nezakazuje. Jde o otázku spornou, zatím nejudikovanou.“⁴ Tichý společník je povinen předmět vkladu předat podnikateli nebo mu umožnit jeho využití při podnikání v době smluvené, jinak bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy. Nestanoví-li se smlouvou jinak, stává se podnikatel převzatím věci, s výjimkou nemovitých věcí, jejím vlastníkem.

Je-li předmětem vkladu nemovitá věc, je podnikatel oprávněn k jejímu užívání po dobu trvání smlouvy. Je-li předmětem vkladu právo (a smlouva nestanoví něco jiného), je podnikatel oprávněn po dobu trvání smlouvy k jeho výkonu. Bude-li vkladem nemovitost nebo prováděn výkon práva, a dojde-li ke ztrátě při podnikání, neztrácí tedy tichý společník vlastnictví nemovitosti ani vložené právo. Jeho vklad však bude při stejném rozsahu užívání a výkonu práva zkrácen.

Tichý společník se podnikání přímo neúčastní a nemůže tedy jednat a rozhodovat v konkrétních obchodních případech. Protože se ovšem jedná o jeho případný profit či ztrátu, je třeba mu umožnit nahlížet do obchodní dokumentace a znát účetní závěrku. Zákon proto stanoví, že je tichý

články

společník oprávněn nahlížet do obchodních dokladů a účetních záznamů týkajících se podnikání, na němž se účastní, a je oprávněn požadovat stejnopis účetní závěrky.

3 Podíl

Pro určení podílu tichého společníka na výsledku podnikání je rozhodná účetní závěrka. Tichému společníku vzniká nárok na podíl ze zisku do 30 dnů po vyhotovení účetní závěrky.

Je-li podnikatelem právnická osoba, běží tato lhůta „do 30 dnů“ od schválení této závěrky v souladu s jejími stanovami, společenskou smlouvou nebo zákonem.

Zákon dále stanoví, že se o podíl na ztrátě zkracuje vklad tichého společníka. O podíl na zisku se v dalších letech snížený vklad zvyšuje a nárok na podíl na zisku vzniká společníku po dosažení původní výše vkladu. Tichý společník přitom není povinen při podílu na ztrátě z podnikání svůj vklad doplňovat a na ztrátě se účastní jen do výše svého vkladu.

Při eventuálním podílu na zisku a případné ztrátě v následujícím období nelze požadovat vrácení zisku. Pokud by docházelo jen ke ztrátám, není sice podle obchodního zákoníku společník povinen vklad nijak doplňovat, jestliže by však byl celý jeho vklad vyčerpán, zaniká účast tichého společníka.

Smluvně je však zřejmě možno dohodnout možnost, aby tichý společník při ztrátě svůj vklad doplnil.

U tichého společenství vznikají práva a povinnosti z podnikání vůči třetím osobám pouze podnikateli (§ 678 odst. 1). Tichý společník však ve stanovených případech za závazky podnikatele ručí. Stane se tak ve dvou případech: jestliže je jeho jméno obsaženo ve firmě podnikatele, nebo jestliže prohlásí osobě, s níž jedná podnikatel o uzavření smlouvy, že oba podnikají společně (§ 678 odst. 2). Smyslem tichého společenství je právě jeho „skrytost“; vůči třetím osobám by se nemělo nijak projevovat. Pokud k projevení dojde určeným způsobem, má to zákonem stanovené důsledky.

4 Zánik účasti

Smlouva může být uzavřena na dobu určitou i neurčitou. Účast tichého společníka podle obchodního zákoníku zaniká (§ 679 odst. 1):

- uplynutím doby, na kterou byla uzavřena,
- výpovědí, nebyla-li smlouva uzavřena na dobu určitou,
- dosáhne-li podíl tichého společníka na ztrátě výše jeho vkladu,
- ukončením podnikání, na něž se smlouva vztahuje,
- prohlášením konkurzu na majetek podnikatele nebo zamítnutím návrhu na prohlášení tohoto konkurzu pro nedostatek majetku (viz zákon č. 328/1991 Sb. ve znění novel),

- prohlášením konkurzu na majetek tichého společníka; ustanovení § 148 odst. 3 obchodního zákoníku se přitom použije přiměřeně.

Z odkazu na ustanovení § 148 odst. 3 plyne, že se podíl tichého společníka stává součástí konkurzní podstaty a práva tichého společníka je oprávněn vykonávat pouze správce konkurzní podstaty s tím, že přijatá plnění náleží do konkurzní podstaty.

Nestanoví-li smlouva jinou výpovědní lhůtu, lze smlouvu vypovědět nejpozději šest měsíců před koncem kalendářního roku (§ 679 odst. 2).

Kromě možnosti zániku účasti tichého společníka na podnikání, uvedených v obchodním zákoníku pro smlouvu o tichém společenství (§ 679), nelze vyloučit zánik i jiným zákonným způsobem, např. odstoupením od smlouvy podle § 344 a násl. obchodního zákoníku, zmařením účelu smlouvy podle § 356 a násl. obchodního zákoníku, dohodou podle § 570 občanského zákoníku.

Před uplynutím doby stanovené pro trvání tichého společenství je možno domáhat se u soudu zrušení závazků z této smlouvy, jsou-li proto důležité důvody. Bude vždy záležet na posouzení daného případu. To platí i pro smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou. Jde o novou právní úpravu (§ 679a) přijatou harmonizační novelou. Otázkou však je, jak pružně se jí podaří provádět. Jde o to, aby např. nebyl event. dříve zkonsumován vklad tichého společníka, než dojde ke zrušení závazků.

Podnikatel je povinen vrátit tichému společníkovi vklad zvýšený nebo snížený o jeho podíl na výsledku podnikání (§ 680). Pokud by byly vkladem individuálně určené věci, které mezitím zanikly, pak by se musela poskytnout náhrada.

V posledním ustanovení obchodního zákoníku k tomuto smluvnímu typu je určeno, že pokud z ustanovení § 673 až 680 nevyplývá něco jiného, má tichý společník ohledně svého vkladu právní postavení, jaké má věřitel ohledně své pohledávky, není však oprávněn požadovat vrácení svého vkladu před zánikem smlouvy.

5 Poznámky závěrem

Úprava tichého společenství předcházející dnešní úpravě dané obchodním zákoníkem byla s účinností k 1. 5. 1990 stanovena zákoníkem hospodářským (tehdy ovšem nebylo tiché společenství upraveno v závazkové části, ale mělo jiný charakter). Právní úprava v hospodářském zákoníku (HZ) vyvolala tehdy okamžitě velmi živý zájem veřejnosti, zejména o to, kdo může být tichým společníkem, zda to může být i fyzická osoba. Vzhledem k ustanovení hospodářského zákoníku určujícímu, že to může být „někdo“ (bez bližšího určení), bylo zřejmé, že to může být jakýkoli subjekt.

Ani dnes při použití pojmu „tichý společník“ nevidíme v tomto směru omezení.

Zatímco dříve byly obavy, zda může být tichým společníkem fyzická osoba (podle úpravy v HZ), dnes se objevují pochybnosti opačné. V praxi se setkáváme s názory, že tichým společníkem může být jen fyzická osoba. Po našem soudu to však text obchodního zákoníku neurčuje a okruh možných tichých společníků není ani nyní zákonem limitován.

V souvislosti s tichým společenstvím bývá někdy s ironií uváděno a používáno jako kritika existence tohoto smluvního typu, že jeho základní funkcí je legalizace „legálně“ nabytých prostředků. Tento názor nesdílíme. Tato funkce může být naplňována i pomocí jiných prostředků. Podstata takových otázek má své příčiny vzniku jinde, jde o problematiku širší, netýkající se jen tichého společenství.

Tiché společenství, a v tom je jeho smysl, umožňuje soustředit u podnikatelů jistý rozsah volných prostředků (jež by jinak nebyly k podnikání přímo určeny) a tím přispívá k zapojení do podnikatelské činnosti subjektů, které se z nejrůznějších důvodů nechťejí podílet na podnikání jinými formami.

Vzhledem k dispozitivnosti a stručnosti právní úpravy, jsou otevřeny nejrůznější široké možnosti smluvních ujednání (s výjimkou respektování kogentních ustanovení) „ušitých na míru“ pro daný případ. Vzhledem k tomu, že tichými společníky bývají často fyzické osoby bez zkušeností v oblasti podnikatelské i smluvní (kteří se odhodlávají, jak praxe ukazuje, ke konzultaci až v případě reálné hrozby ztráty svého vkladu), lze říci, že konstatování o právní pomoci, která je vhodná obecně při přípravě a vzniku smlouvy, zde platí ve zvýšené míře.

Pro případ event. sjednávání nepojmenovaných smluv, které by nemohly obsahovat podstatné části tohoto smluvního typu a místo podnikatele by byl jiný subjekt, nedoporučujeme spoléhat na analogické použití ustanovení smluvního typu o tichém společenství a nepojmenovanou smlouvu doporučujeme koncipovat s bohatým obsahem a případným odkazem na použití ustanovení tohoto smluvního typu.

♦ AUTOR JE DOCENTEM NA KATEDŘE
OBCHODNÍHO PRÁVA PRÁVNICKÉ FAKULTY
MASARYKOVY UNIVERZITY V BRNĚ.

1. Domníváme se, že přesnější je používání pojmu podstatné části smlouvy než pojmu podstatné náležitosti smlouvy. Domníváme se, že nejde o pojmy se shodným obsahem. Mezi náležitosti se totiž mj. řadí i forma smlouvy, která však částí smlouvy není. K jinému pojetí viz např.: Obchodní právo, Meritum, ASPI, Praha 2005, s. 1325 – 1326.
2. Eliáš, K. a kol.: Kurs obchodního práva, Obchodní závazky, Cenné papíry, C. H. Beck, Praha 1996, s. 357.
3. Shodně viz též Bartošiková, M.: in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M.: Obchodní zákoník, Komentář, 10. podstatně rozšířené vydání, C. H. Beck, Praha 2005, s. 1352 – 1353.
4. Shodně viz též Bartošiková, M.: in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M.: Obchodní zákoník, Komentář, 10. podstatně rozšířené vydání, C. H. Beck, Praha 2005, s. 1355.

Tuzemská právní praxe a veřejnost objevují výhody rozhodčího řízení

PROF. DR. ET MGR. ING. ALEXANDER
J. BĚLOHLÁVEK, DR. H. C.

I. Rostoucí popularita rozhodčího řízení

Není náhodou, že je to právě rozhodčí řízení, které je v posledních několika málo letech a zejména v posledních měsících skloňováno ve všech pádech, a to i přesto, že z historického hlediska má rozhodování civilních a zejména komerčních sporů před rozhodčí zřejmě větší tradici než rozhodování takových sporů před obecnými (státními) soudy tak, jak si soudní systém představujeme z dnešního pohledu.¹ Důvodů této značné popularity je více; zapotřebí je ovšem nutno zmínit především dva z nich. Prvním je skutečnost, že se teprve nyní projevuje efekt rozhodčích doložek, které byly do smluv vkládány po přijetí zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále „ZRR“) a který nabyl účinnosti 1. ledna 1995.² Tato nová právní úprava rozhodčího řízení u nás rozšířila arbitrabilitu sporů³ oproti předchozí úpravě⁴ i na tzv. vnitrostátní spory, resp. na všechny majetkové spory nesouvisící s výkonem rozhodnutí a sporů vyvolaných prováděním konkurzu nebo vyrovnání, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu.⁵ Druhým důvodem rozsáhlých diskusí⁶ vedených k otázce rozhodčího řízení je jejich značná medializace, byť je zapotřebí zmínit, že značné medializaci se těší především tzv. investiční spory, což jsou spory mezi investorem (zahraničním subjektem) a státem (zemí, v níž je konkrétní investice umístěna)⁷, byť je zapotřebí zdůraznit, že ne všechny takto medializované spory jsou spory investičními⁸ a je zapotřebí v tomto směru velmi přísně rozlišovat. Zatímco tzv. spory investiční, jejichž přesné vymezení souvisí obvykle s otázkou definice „investice“ ve smyslu dohod o podpoře a ochraně investic, jimiž je Česká republika vázána⁹, jsou řešeny v rámci mechanismů pro řešení sporů upravených zmíněnými dohodami a obsahujícími v drtivé většině jakousi blanco rozhodčí doložku, již se stát zavazuje podrobit rozhodčímu řízení při řešení investičních sporů bez ohledu na to, kdo konkrétně bude žalobcem (investorem) a o jaký konkrétní spor se bude jednat, resp. spor z jaké konkrétní investice (je vždy zapotřebí pouze zvážit, zda se skutečně jedná o investiční spor a režimu které konkrétní dohody o podpoře a ochraně investic takový spor

podléhá), u všech ostatních arbitrabilních sporů je pravomoc rozhodců založena konkrétní rozhodčí smlouvou vázanou na konkrétní právní vztah mezi konkrétními stranami. Je to buď ve formě rozhodčí doložky¹⁰ nebo dokonce ve formě smlouvy o rozhodci¹¹, kdy posledně uvedený typ rozhodčí smlouvy je dokonce vázán na již vzniklý spor. Nelze ovšem nevidět, že existuje řada pokusů o zneužití mechanismů sjednaných pro řešení investičních sporů ve smyslu odpovídajících a výše zmíněných dohod o podpoře a ochraně investic tam, kde se buď o investiční spory vůbec nejedná a / nebo tam, kde sice daný spor může spadat pod režim ochrany investic, ovšem žalobce se touto cestou pouze snaží tento mechanismus zneužít v případech, kdy pouze podcenil obecná komerční a podnikatelská rizika.¹² Rozbor těchto velmi zajímavých situací, které dle názoru autora silně a neodborně podcenila i Česká republika při řešení některých investičních sporů, by však zcela jistě přesáhl rámec tohoto příspěvku.

II. Arbitrabilita sporů

V každém případě je zapotřebí zamyslet se nad otázkou, zda je rozsah arbitrability sporů (tj. objektivní arbitrability) u nás dostatečný, když se setkáváme s kritikou velmi úzkého okruhu sporů, které je možno projednávat a rozhodovat v rámci rozhodčího řízení.¹³ Z pohledu každodenní právní praxe je rozsah arbitrability sporů stanovený především v § 2 ZRR sice zřejmě poměrně široký, z perspektivního hlediska a ve srovnání se zahraniční praxí a mezinárodními trendy však skutečně nedostatečný. Tak například po několikaleťových a velmi rozsáhlých diskusích s laickou a odbornou veřejností schválila rakouská vláda 19. října 2005 vládní předlohu novelizace rakouského civilního procesního řádu¹⁴ a očekává se i bezproblémové přijetí tohoto předpisu zákonodárným orgánem. Tato novela v ustanovení § 582 odst. 1 velmi výrazně rozšiřuje objektivní arbitrabilitu, když arbitrabilní mají být veškeré majetkové spory (bez jakýchkoliv omezení tak, jak je stanoví kupř. § 2 tuzemského ZRR) a kromě toho i veškeré další nemajetkové spory za předpokladu, že o předmětu takových jiných sporů mohou účastníci uzavřít smír.¹⁵ Rakouská předloha novely ZPO tedy počítá s velmi výrazným rozšířením arbitrability sporů.¹⁶ Příklady by bylo možno najít celou řadu i v dalších zemích. Tak třeba jde o arbitrabilitu řady rodinněprávních sporů či dědic- kých sporů v Německu a Rakousku, arbitrabilitu sporů v souvislosti s právní úpravou

hospodářské soutěže (a to nejen nekalosoutěžních jednání, nýbrž i některých sporů, které u nás souvisí s právem na ochranu proti omezování hospodářské soutěže¹⁷ apod.). V této souvislosti jde poměrně velmi daleko například i německé vymezení majetkového sporu, přičemž podle německé arbitrážní teorie je v tomto případě zcela nerozhodné, zda by jinak byl pro řešení sporu příslušný soud či jiný orgán.¹⁸ Dovedeno do tuzemské právní praxe by to v případě aplikace obdobného názoru u nás znamenalo, že například za spory majetkové¹⁹ a tedy arbitrabilní by bylo možno považovat i jiné spory než ty, u nichž by jinak v případě neexistence rozhodčí smlouvy byla dána pravomoc obecného soudu, například správního orgánu. Za zmínku tak mohou stát například spory mezi účastníky telekomunikačního trhu, kdy je v některých případech dána pravomoc Českého telekomunikačního úřadu apod. Příslušný výklad otázky „majetkového sporu“ by sice tuzemské právo umožňovalo, analogickému výkladu, jako je tomu v německé praxi, ovšem u nás brání výslovná úprava obsažená v ustanovení § 2 odst. (1) ZRR.

Je tedy možno souhlasit zcela jistě s názorem, že i přes poměrně moderní koncepci tuzemské úpravy obsažené v ZRR je rozsah objektivní arbitrability u nás dosti úzký ve srovnání se značně dynamickým rozvojem rozhodčího řízení a tzv. náhradních způsobů řešení sporů v zahraničí.

III. Překážky rozvoje rozhodčího řízení

Překážkou rozvoje rozhodčího řízení je kromě toho i značná neochota obecných soudů připustit význam rozhodčího řízení. Zatímco obecné soudy stále nahlížejí na rozhodčí řízení značně přezíravě, v zahraničí je tomu často naopak. Opět nemusíme chodit daleko. Tak kupříkladu v Německu se v právní praxi začíná stále více projevovat vliv právních názorů vyjadřovaných v rozhodnutích přijatých rozhodci na aplikaci práva v rámci rozhodovací činnosti obecných soudů, a to zejména u sporů s mezinárodním prvkem, byť nejen v těchto případech.²⁰ Značný vliv na tuto vzájemnou symbiózu obou typů kontradiktorního nalézacího řízení, tj. řízení před obecnými soudy na straně jedné a řízení před rozhodci na straně druhé, má i možnost jmenování rozhodcem osobu, která je soudcem obecného soudu za předpokladu dostatečných garancí neexistence konfliktu s rozhodovací činností takového soudce v rámci jeho soudcovské funkce.²¹ Další významnou roli hraje –

k otázkám rozhodčího řízení

pokud jde o podporu rozvoje jiných způsobů řešení sporů – i stát, který svým faktickým přístupem brání rozvoji náhradních způsobů řešení sporů, ačkoliv veřejně musí takovou podporu minimálně formálně prezentovat. Konečně alternativních způsobů řešení sporů se bude týkat i připravované evropské nařízení o mediaci a začínají práce i na komunitární úpravě takových jiných způsobů řešení sporů, které mají charakter kontradiktorního nalézacího řízení, tj. především rozhodčího řízení. Na druhou stranu právě stát svým faktickým přístupem rozhodčí řízení odmítá. Příkladem může být zcela jednoznačně podpora, kterou se ze strany státu dostalo návrhu novely zákona o rozhodčím řízení přednesené v rámci druhého čtení předlohy novely zákona o platebním styku 22. září 2005 na půdě Poslanecké sněmovny PČR. Tato iniciativa, která by si jednoznačně zasloužila zcela samostatné pojednání a rozbor, bude dle názoru autora tohoto příspěvku znamenat pro Českou republiku do budoucna zřejmě až fatální následky, nemluvě o mezinárodní ostudě, kterou si tím náš stát vyslouží.²²

IV. Význam místa řízení

Vysoce podceňovanou otázkou v souvislosti s rozhodčím řízením je zejména místo řízení. **Otázka místa řízení nemusí vždy hrát zásadní roli v případech, kdy spor nemá žádný mezinárodní aspekt. Naprosto zásadního významu však nabývá právě v případě mezinárodních sporů.**²³ Místo řízení však může mít svůj důležitý význam i ve sporech bez jakéhokoliv mezinárodního prvku. Vezměme si třeba modelový příklad. Účastníci právního vztahu bez jakéhokoliv mezinárodního prvku, resp. účastníci z jednoho a téhož státu se dohodnou, že jejich spor bude řešen v řízení organizovaném Mezinárodním rozhodčím soudem Mezinárodní obchodní komory (ICC) v Paříži, což je v souladu s Pravidly pro rozhodčí řízení Mezinárodní obchodní komory možné.²⁴ Kromě toho sjednají místo řízení mimo území České republiky. Rozhodčí nález vydaný v takovém řízení bude zahraničním rozhodčím nálezem, na který se vztahuje mj. Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z 10. června 1958 (tzv. Newyorská úmluva).²⁵ Proti danému rozhodčímu nálezů nelze v České republice podat návrh na jeho zrušení ve smyslu ustanovení § 31 ZRŘ a násl., když tato možnost je dána jen u tuzemských rozhodčích nálezů.²⁶ Není tím samozřejmě nikterak ovlivněna možnost odmítnutí výkonu rozhodčího nálezů ve smyslu čl. VI citované Newyorské úmluvy, resp. podpůrně dle ustanovení § 35 ZRŘ, rozhodčí nález však zůstává nadále vykonatelným titulem. Konečně i kdyby došlo k jeho zrušení v zemi místa vydání podle předpisů lex fori, podle převažující mezinárodní praxe nemá zrušení

rozhodčího nálezů soudem ex tunc účinek.²⁷ To znamená, že rozhodčí nález vydaný v zahraničí, které by nebylo možno v tuzemsku vykonat, je možno vykonat například v zahraničí tam, kde takový výkon přichází v úvahu (například přítomnost exekvovatelného majetku dlužníka apod.). Proti zahraničním rozhodčím nálezům se lze bránit v zemi, kde je zvažován nebo navrhován jejich výkon, teprve v souvislosti s exekucí řízením, a to až již podle výše citované Newyorské úmluvy nebo Evropské úmluvy o obchodní arbitráži.²⁸ Kromě toho **vhodnou volbou místa řízení lze například zcela zamezit i tomu, aby mohl být rozhodčí nález vůbec zrušen.** Tak například jednalo se o řízení probíhající v Belgii mezi subjekty, které nemají sídlo ani domicil v Belgii, resp. spor nemá úzký vztah k Belgii, belgické předpisy o civilním řízení možnost zrušení takového rozhodčího nálezů zcela vylučují. Takové řízení probíhající v zahraničí může na základě výslovné dohody stran probíhat navíc i v češtině, resp. ve kterémkoliv

...je rozsah objektivní arbitrability u nás dosti úzký ve srovnání se značně dynamickým rozvojem rozhodčího řízení a tzv. náhradních způsobů řešení sporů v zahraničí.

jiném jazyce zvoleném stranami. Bude-li tak například zahájeno řízení podle Pravidel ICC tak, jak jsou tato výše citována, a která se vztahují i na řízení mezi subjekty z jednoho a téhož státu, tj. na řízení bez mezinárodního prvku, a bude-li sjednáno jako místo řízení Belgie (případně jiná země s obdobnou úpravou jako je tomu v případě belgické úpravy pokud jde o možnost resp. nemožnost zrušení rozhodčího nálezů v řízení bez dostatečně kvalifikovaného vztahu vůči Belgii), nepřichází zrušení rozhodčího nálezů v podstatě v úvahu. Otázka místa řízení tak v žádném případě není problematikou úzce spjatou jen s řízením před rozhodčí v mezinárodních věcech a dotýká se i řízení bez jakéhokoliv mezinárodního prvku. Zásadním problémem ovšem je, že celá škála takových možností (popsaný modelový případ je jen nepatrným zlomkem možností, které variabilita rozhodčího řízení poskytuje) je běžné právní praxi neznáma. Jsou to totiž právě strany, které ovlivňují postup řízení a které mají (zejména ve fázi sjednávání rozhodčí smlouvy) v ruce obrovskou výhodu, a to ovlivnění možnosti postupu v budoucím řízení a konečně i ovlivnění způsobu výkonu možného budoucího rozhodčího nálezů.

Jako jeden z dalších příkladů, který je možno prezentovat, je situace, která se týka-

la rozhodčího nálezů vydaného v letních měsících roku 2004 v řízení před stockholmským rozhodčím soudem proti Ukrajině jako prvožalovanému a ukrajinskému fondu národního majetku²⁹ jako druhožalovanému, když se jednalo o náhradu škody ve výši cca 60 mil. USD. Výkon tohoto rozhodčího nálezů byl na Ukrajině odmítnut. Oprávněný navrhl výkon rozhodčího nálezů formou prodeje letadel³⁰. Předmětná letadla byla zadržena (arestována v souvislosti s předpokládaným výkonem rozhodnutí) po jejich přistání na letištích v belgickém Bruselu a ve druhém případě (ve stejný den) po přistání dalšího letadla na letišti v kanadském Torontu. Předmětná letadla byla sice majetkem jejich výrobce, tj. společnosti Antonov, na které ovšem ukrajinský stát drží více než 80 % majetkové účasti. Podle předpisů některých jiných zemí (v tomto případě zejména Kanady) se pak bylo možno výkonu rozhodnutí domáhat i vůči subjektu, který je ovládán povinným. Takovéto pojetí bychom v rovině čisté tuzemského práva a naší koncepce právní subjektivity striktně odmítli. Z pohledu mezinárodního a z pohledu různého náhledu na koncepci právní subjektivity, když navíc otázka osobního statusu jak fyzických, tak právnických osob³¹ je posuzována vždy podle předpisů lex fori v zemi výkonu takového rozhodnutí, jde však o situaci, která může reálně nastat a která v mezinárodní praxi není nikterak neobvyklá. V případě platného ujednání o tom, že spor by bez existence mezinárodního prvku bude rozhodován v zahraničí, si lze takový dopad velmi dobře představit i na řízení mezi tuzemskými subjekty a bez mezinárodního prvku, resp. jako dopad na subjekt, který byl na základě rozhodčího nálezů uznán povinným k určitému plnění. Rovněž takto předestřený příklad je jen zcela nepatrným příkladem toho, co rozhodčí řízení nabízí.

V. Přezkum rozhodčích nálezů

Výhody rozhodčího řízení je zapotřebí ovšem posuzovat i ze zcela jiného úhlu pohledu. **Právní praxe někdy hovoří o tom, že nevýhodou rozhodčího řízení je nedostatek opravných prostředků. Je ovšem nutno poznamenat, že i rozhodčí řízení umožňuje přezkum rozhodčích nálezů jinými rozhodci ve smyslu ustanovení § 27 ZRŘ za předpokladu, že si to strany sjednají.**³² *Přirozeně se tím do určité míry stává značná výhoda rozhodčího řízení, a to jeho rychlost. Je tedy zapotřebí si vyjasnit, co vlastně požadují, tj. rychlost nebo možnost revize.* Na druhou stranu ani tyto dva požadavky nemusí být ve vzájemném rozporu za předpokladu odpovídající úpravy obsažené v rozhodčí smlouvě. Tak například Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, jako jednoho ze čtyř stálých rozhodčích soudů

k otázkám rozhodčího řízení

v České republice a jediný stálý rozhodčí soud v ČR s generální působností pro řešení všech arbitrabilních sporů podle tuzemských předpisů o rozhodčím řízení, nabízí rovněž zrychlené řízení, a to s vydáním rozhodčího nálezu již do jednoho měsíce za předpokladu, že se na tom strany v rozhodčí smlouvě dohodly, nebo do tří (resp. u mezinárodních sporů čtyř) měsíců za předpokladu, že o to žalobce požádá. Obdobná úprava je možná i v případě odpovídající úpravy obsažené v rozhodčí smlouvě rovněž v řízení ad hoc, tj. mimo pravomoc (příslušnost) některého ze stálých rozhodčích soudů. Řada momentů souvisejících s rozhodčím řízením, které jsou někdy označovány jako jeho nevýhody, tak souvisí s nedostatky rozhodčí smlouvy, neboť je to právě rozhodčí smlouva, v níž je možno sjednat otázky způsobu vedení a řešení sporu před rozhodci.³³

VI. Nedostatky v rozhodčích smlouvách

Podívejme se proto na některé velmi časté chyby, které se objevují v rozhodčích smlouvách.

VI.1 Institucionalizované rozhodčí řízení

Nejméně problematické jsou rozhodčí smlouvy, kterými je pro řešení sporů sjednávána pravomoc (příslušnost) některého stálého rozhodčího soudu³⁴ a které otázky postupu v řízení upravují podrobně ve svých rádech, které musí být v souladu s ustanovením § 13 ZRŘ zveřejněny v Obchodním věstníku. *Velmi častým nedostatek objevujícím se v takových rozhodčích smlouvách je nedostatečné určení, tj. nedostatky v označení příslušného stálého rozhodčího soudu.* Tak například strany sjednají, že případné spory budou rozhodnuty v rozhodčím řízení. Dále se dohodnou, že rozhodci budou jmenováni / vybráni z listiny rozhodců vedených některým stálým rozhodčím soudem. Taková rozhodčí smlouva nesjednává pravomoc (příslušnost) stálého rozhodčího soudu, nýbrž je rozhodčí smlouvou ve prospěch řízení ad hoc a pouze v souladu s § 7 ZRŘ omezuje výběr osob rozhodců na ty, kteří jsou zapsáni na listině rozhodců vedené některým stálým rozhodčím soudem. Na druhou stranu kupříkladu obsahuje-li rozhodčí smlouva odkaz na Rozhodčí soud při Hospodářské komoře ČR, což není úplně označení tohoto stálého rozhodčího soudu, je podle existující praxe taková dohoda dostatečným ujednáním o pravomoci (příslušnosti) stálého rozhodčího soudu, totiž Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, neboť jde o dohodu dostatečně určitou a takto určený stálý rozhodčí soud není zaměnitelný s jiným stálým rozhodčím soudem. I v rámci pravo-

moci (příslušnosti) některého stálého rozhodčího soudu však mohou strany učinit v rozhodčí smlouvě jednoznačnou dohodu o tom, kdo a jakým způsobem hradí náklady rozhodčího řízení. Tak například doposud ne zcela jednoznačně vyjasněnou otázkou je otázka krytí nákladů rozhodčího řízení, resp. zda náklady právního zastoupení je možno v rozhodčím řízení počítat podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších změn, či podle vyhlášky č. 484/2000 Sb., ve znění pozdějších změn apod. Právní jistotu ohledně této otázky může předem poskytnout ujednání obsažené v rozhodčí smlouvě.

VI.2 Rozhodčí řízení ad hoc

Podstatně více problémů je možno nalézt v rozhodčích smlouvách ve prospěch řízení ad hoc. Tato oblast sama o sobě by si zasloužila podstatně podrobnější rozbor, z pochopitelných důvodů lze zmínit jen některé okruhy.

Konstituování fóra.³⁵ Konstituování fóra je upraveno v ustanoveních § 5 – § 12 ZRŘ. Smluvní strany mají někdy tendenci ke značném „překombinování“ postupu při konstituování fóra, například losem za přítomnosti notáře apod. Tyto postupy ovšem v rozhodcovské praxi přinášejí spíše problémy a toto je kupříkladu jedna ze situací, kdy jednodušší úprava se jeví jako úprava obvykle nejpraktičtější. Vhodné je ovšem sjednání orgánu (subjektu), který doplní na základě svého rozhodnutí chybějícího rozhodce (tzv. appointing authority),³⁶ přičemž nikoliv nevhodné se jeví sjednání pravomoci předsedy některého stálého rozhodčího soudu [aniž by tím byla sjednána pravomoc (příslušnost) takového stálého rozhodčího soudu samotného], předsedy či jiného vrcholného činitele některé profesní či oborové organizace dle specifika odpovídajícího právního vztahu apod.

Sjednání odměny rozhodců nebo postupu při stanovení odměny rozhodců a krytí dalších nákladů rozhodčího řízení. *Tato otázka je obvykle zcela opomíjena, přičemž stejně jako například u otázky postupu v řízení nebývá většinou nevhodné sjednání analogické aplikace řádu některého stálého rozhodčího soudu, aniž by tím byla založena jeho pravomoc (příslušnost).* Tato oblast, tj. oblast odměňování rozhodců a krytí nákladů řízení je oblastí sui generis a pozornost jí byla věnována v nedávné době i na stránkách Bulletinu advokacie.³⁷

Postup v řízení. Rovněž tato oblast bývá většinou opomíjena. Je ovšem zapotřebí upozornit na to, že *právě dohoda o postupu v řízení může velmi významně přispět k flexibilnímu řešení sporu.* Tak například sjednat je možno to, že řízení proběhne bez nařízení ústního jednání, dohodnuty mohou být lhůty, v nichž jsou strany povinny vyjádřit se k žalobnímu návrhu či jinému podání dalších účastníků, a formu takového vyjádření, způsob provádění důkazů³⁸ apod. Nikoliv nevý-

znamná je možnost použití elektronických prostředků při vedení sporu na základě dohody stran atd. Na druhou stranu objevují se rozhodčí smlouvy upravující velmi podrobně některé otázky související s postupem v řízení, často ovšem zcela nevhodně. Jako příklad používá autor tohoto příspěvku někdy zmínku o rozhodčí smlouvě, v níž bylo sjednáno, že ústní jednání musí být nařízeno do dvou týdnů od konstituování fóra a rozhodci jsou povinni jednat nepřetržitě do vyřešení sporu a zasedat vždy minimálně šest dnů v týdnu, každý jednacím den minimálně osm hodin, a to až do vyřešení sporu. Nelze se divit, že účastníci takového řízení měli velký problém nalézt osoby rozhodců, které by byly ochotny akceptovat své jmenování a podřídit se tedy režimu této dohody. Dohoda ohledně postupu v řízení může být navíc poměrně jednoduchá, obsahující vhodnou volbu procesních pravidel na řízení aplikovatelných.³⁹ I z pohledu flexibilního postupu rozhodců se jeví vhodnější sjednání spíše pravomoci některého stálého rozhodčího soudu, které přístup rozhodců k přípravě projednání sporu a jejich postup z pohledu dostatečně rychlého postupu sledují. Tak například v řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky by měli rozhodci do dvou týdnů poté, co se doví o konstituování fóra, učinit kroky směřující k projednání sporu, do jednoho měsíce od přijetí rozhodčího nálezu zpracovat jeho písemné vyhotovení apod. V případě řízení organizovaného Mezinárodním rozhodčím soudem při ICC by rozhodci měli například spor rozhodnout do šesti měsíců od schválení Terms of reference apod.

Místo řízení. Tato otázka byla věnována pozornost již v předcházejících částech tohoto příspěvku. *Jde o problém často zcela neoprávněně opomíjený, když svůj značný význam má i v řízení bez jakéhokoliv mezinárodního prvku.* Bez ohledu na konsekvence sjednání místa řízení tak, jak tyto byly v několika příkladech popsány dříve v tomto příspěvku, lze například sjednáním místa řízení ovlivnit i pravomoc soudu vykonávajícího ať již pomocnou či kontrolní funkci ve vztahu k rozhodčímu řízení⁴⁰, a to ve smyslu ustanovení § 42 odst. (2) ZRŘ a § 43 ZRŘ, tj. lze tak fakticky pro takové případné nutné úkony, k jejichž provedení by byl oprávněn soud ve vztahu k rozhodčímu řízení, vybrat příslušnost takového soudu, který s ohledem na jeho vytíženost skýtá dostatečné záruky rychlého postupu.

Jak již bylo konstatováno, *kultura rozhodčí smlouvy je v naší právní praxi bohužel doposud značně nedostatečná a je tedy nutno se zamyslet nad tím, zda řada problémových okruhů, které jsou někdy označovány jako nedostatky či negativa rozhodčího řízení, nejsou způsobeny nedostatečnou dohodou stran obsaženou v rozhodčí smlouvě.* Podíváme-li se totiž opět do zahra-

k otázkám rozhodčího řízení

ničí, uvidíme, že právě rozhodčí smlouvy [nesjednává-li se pravomoc (příslušnost) některého stálého rozhodčího soudu a tedy i automaticky aplikace pravidel pro řízení stanovených a vydávaných takovým rozhodčím soudem] jsou velmi propracovaným dokumentem, který skýtá záruku maximálního využití výhod rozhodčího řízení při zachování práv a oprávněných zájmů účastníků takového řízení.

Rozhodčí řízení v žádném případě není všelékem na stále vysoce problematickou situaci při uplatňování práv v tuzemsku. Stejně jako pro jiné oblasti aplikace práva i v oblasti způsobu řešení sporů tam, kde právní řád poskytuje prostor pro sjednání odpovídajících mechanismů,⁴¹ je jakákoliv paušalizace vysoce riziková, nebezpečná a tedy nevhodná. Proto taktéž nelze poskytnout žádnou všeobecně aplikovatelnou radu, zda je sjednání

rozhodčí smlouvy vhodné či nikoliv a vždy je zapotřebí posoudit tuto možnost na základě konkrétní právní materie. Je ovšem zapotřebí využít všech mantinelů, které daný právní rámec, tj. právní řád poskytuje.

✦ AUTOR JE ADVOKÁTEM A PROFESOREM NA KATEDŘE PRÁVA, EKONOMICKÁ FAKULTA, TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA.

- Z historického hlediska se rozhodčím řízením u nás zřejmě nejpodrobněji zabývá Schelle, K. et Schelleová, I. Rozhodčí řízení, Praha: EUROLEX Bohemia, ISBN: 80-86432-19-X, s. 12-46, ale též Schelleová, I. Tradice a současnost rozhodčích soudů. Právní praxe v podnikání, Praha: Orac, 1995, č. 9, s. 4 a násl. či Schelleová, I. et Schelle, K. Vývoj právní úpravy rozhodčího řízení. Časopis pro právní vědu a praxi, 1995, s. 2, s. 3 a násl.
- Srv. např. Klein, B. Rozhodčí řízení a výkon rozhodčích nálezů v České republice. Právní rádcce, Praha: Economia, 1995, č. 1, s. 12 a násl., Bělohlávek, A. Rozhodčí řízení – spása při řešení majetkových sporů? Právní rádcce, Praha: Economia, 1995, č. 2, Růžička, K. Několik poznámek k rozhodčímu řízení v České republice. Právní praxe v podnikání, 1996, ř. V, č. 7 – 8, s. 11 – 16. Toto je jen několik příkladů z informací kampaně ohledně rozhodčího řízení navazující na přijetí ZRR, když až do r. 1994, resp. do počátku r. 1995, bylo rozhodčí řízení doménou poměrně omezeného okruhu právní praxe zabývající se řešením sporů z mezinárodního obchodního styku, tj. především specialistů rekrutujících se z bývalých podniků zahraničního obchodu či jinak působících v oblasti mezinárodního obchodního styku.
- Někdy se hovoří o tzv. arbitrabilitě objektivní, tj. to, co právní řád obecně vymezuje jako druh sporu, který může být projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení, a o arbitrabilitě subjektivní, tj. okruh sporů, které v rámci arbitrability objektivní účastníci rozhodčí smlouvy sami podrobí pravomoci rozhodců. Srv. např. Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku, Praha: ASPI, 2002, ISBN: 80-86395-41-3, s. 70 a násl. Zahraniční literatura někdy formuluje subjektivní arbitrabilitu jako otázku, zda je strana subjektivně oprávněna disponovat předmětem sporu uzavřením rozhodčí smlouvy (srv. např. Lachmann, J.-P. Handbuch für die Schiedsgerichtspraxis. Köln / R.: Verlag Dr. Otto Schmidt, 2. vyd., 2002, ISBN: 3-504-47125-5, marg. 204 a n.). Arbitrabilita objektivní je však vždy pojem širší než arbitrabilita subjektivní, posuzováno v rámci konkrétního právního vztahu pak může být arbitrabilita objektivní a subjektivní totožná. V této souvislosti má zcela zásadní význam otázka místa řízení a aplikace lex fori (resp. v tomto případě lex arbitri), podle kterého se posuzuje rozsah arbitrability.
- Zákon č. 98/1963 Sb.
- Srv. např. Bělohlávek, A. Pravomoc rozhodčího soudu v případě sporů v rámci obchodních společností. Právní rádcce, Praha: Economia, 1994, č. 4, s. 8 – 10, Bělohlávek, A. Arbitrabilita sporů. Právní rozhledy, Praha: C. H. Beck, 2003, č. 3, s. 6, Růžička, K. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2003, ISBN: 80-86473-51-1, s. 31 – 34 a d.
- Diskuse nad jednotlivými problémy související s rozhodčím řízením je nepochybně více než žádoucí a lze ji jen přivítat. Je však zapotřebí, aby se tato diskuse vedla věcně a odborně. Více než škodlivé jsou výkřiky médií notně pod vlivem oficiálních státních mechanismů, které se snaží takovou diskusi vytvořit politicky přijatelné alibistické argumenty nad spory, které Česká republika v minulosti prohrála a jejichž prohra České republice hrozí, když důvody jsou často jiné, a to až již neobdobný přístup k uzavření smluv, chyby ve vedení sporu atd. Konečně i rozhodčí při rozhodování sporů aplikují humané právo. Výkřiky představitelů státu na kontro rozhodčího řízení jsou tak v drtivé většině případů zneužitím médií pro otřoudnění vlastní chyby, až již jakéhokoliv druhu. Škoda jen, že v České republice není především politická opozice schopna tyto chyby svých politických protivníků využít a na takové mediální propovědi odpovídajícím způsobem reagovat. Jedná se totiž o zneužití státní moci a zjednodušeného přístupu k médiím.
- Jde o jeden byt nejčastější typ ze tří skupin možných sporů souvisejících s mezinárodními investicemi. Srv. např. Růžička, K. Rozhodování sporů z mezinárodních investic. Obchodní právo, Praha: Prospektum, 1997, č. 11, s. 15 – 20, Bělohlávek, A. Ochrana majetkových práv zahraničních osob a rozhodčí řízení ve věcech mezinárodních investic, Daňová a hospodářská kartotéka, Praha: Linde, 2001, ř. IX, č. 6, s. B – 53 – 58 a d.
- Řada mediálně známých sporů (např. Diag Human ca ČR, Petrčile ca FNM a d.) jsou spory, které nejsou spory investičními, nýbrž pravomoc rozhodců je založena na základě rozhodčí smlouvy, uzavřené smluvními stranami dobrovolně, na základě jejich volního projevu. Investičními spory byly například spory týkající se investic skupiny CMI v souvislosti s TV Nova (srv. např. Rozehnalová, N. Investiční dohody, investiční spory a jejich řešení – s příležitostí ke kauze TV Nova), Parlamentní zpravodaj, Praha, ř. IX, s. 34 – 36 a d.
- Srv. např. Šturma, P. Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů, Praha: Linde, ISBN: 80-7201-222-3, s. 22 a násl., Růžička, K. Řešení sporů z mezinárodních investic. Právní rádcce, Praha: Economia, 1999, č. 12 a d.
- § 2 odst. 3 lit. b) ZRR.
- § 2 odst. 3 lit. a) ZRR.
- Srv. např. Bělohlávek, A. Způsob řešení sporů v souvislosti s ochranou mezinárodních investic, Právní rozhledy, Praha: C. H. Beck, 2005, č. 21.
- Srv. např. Popov, S. Rozhodčí řízení nebo soudní řízení? Bulletin advokacie, Praha: ČAK, 2006, č. 1, s. 38 přičemž s většinou závěrů autora tohoto příspěvku se lze zřejmě totožnost a nepochybně je zapotřebí souhlasit s jeho závěry, že právě rozhodčí řízení představuje velmi významnou a důležitou alternativu k řízení před obecnými soudy, která získává celosvětově stále větší podpory (na rozdíl od podpory, které se jí dostává ze strany oficiálních kruhů v České republice).
- Zákon č. 113/1895 (ZPO) říšské sbírky zákonů, ve znění mnoha změn, naposledy zákona č. 128/2004 spolkové sbírky zákonů. Jedná se o návrh novelizace části šesté, oddíl čtvrtý „Rozhodčí řízení“. Ohledně současné rakouské úpravy rozhodčího řízení včetně diskuse o předmětné novelě jakož i o výkonu rozhodčích nálezů v Rakousku srv. např. Bělohlávek, A. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Praha: C. H. Beck, 2004, ISBN: 80-7179-629-8, s. 507 a násl. Zde též překlad podstatné části civilního procesního řádu ve věcech rozhodčího řízení (s. 515 a násl.). Dale též např. Oberhammer, P. Entwurf eines neuen Schiedsverfahrensrechts. Wien: Manz Verlag, 2002.
- Možnosti uzavření smíru je dle tuzemské úpravy omezena arbitrabilita majetkových sporů.
- Konečně i současná rakouská úprava arbitrability je podstatně širší než ta tuzemská. Neomezuje totiž arbitrabilitu na majetkové spory, nýbrž umožňuje podrobit rozhodčímu řízení veškeré spory potud, pokud jsou strany způsobilé uzavřít o předmětu sporu smír.
- Srv. např. Bělohlávek, A. K úpravě hospodářské soutěže – Zásadní změny v komunitární úpravě hospodářské soutěže od 1. května 2004 – Nařízení rady (ES) č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených ve člancích 81 a 82 a smlouvy ES a jeho aplikaci v činnosti komise, národních úřadů pro ochranu hospodářské soutěže, soudů a rozhodců. Obchodní právo, Praha: Prospektum, 2004, č. 13, s. 10 – 17.
- Srv. Schütze, R., A. Schiedsgericht und Schiedsverfahren. München: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1998, marg. 95 a d.
- Bělohlávek, A. Význam pojmu majetkové právo v občanskoprávní a hospodářských vztazích. Právo a podnikání, Praha: LexisNexis (Orac), 2005, č. 10.
- Za zmínku stojí velmi zajímavá a nedávno publikovaná práce rozebírající tento poměrně mladý fenomén týkající se nejen Německa, nýbrž i rozhodovací praxe v řadě jiných zemí (Busse, D. Die Bindung Dritter an Schiedsvereinbarungen, SchiedsVZ – Zeitschrift für Schiedsverfahren / German Arbitration Journal/, München / Basel: Verlag C. H. Beck / Helbing & Lichtenhahn / DIS, 2005, ř. 3, č. 3 /květen – červen/, s. 118 – 123).
- Srv. např. Bělohlávek, A. Nárok rozhodců na odměnu a způsob jejího stanovení. Bulletin advokacie, Praha: ČAK, 2005, č. 11 – 12.
- Autor tohoto příspěvku je jednoznačně toho názoru, že předmětnou novelu nelze v podstatě označit jinak než „zákon Diag Human“ a že svou koncepcí je zcela jistě protiužádná. Jak však již bylo řečeno v samotném kmenovém textu tohoto příspěvku, předmětná novela (v době dokončení tohoto příspěvku po schválení Poslaneckou sněmovnou a před projednáním v Senátu PCR) by si zasloužila zcela samostatný rozbor, a to jak pokud jde o její slučitelnost resp. neslučitelnost s ústavním pořádkem, tak i pokud jde o poměrně dalekosáhlé konsekvence, které tento zákon pro stát může mít.
- Snad nejpodrobnější pojednání k této otázce doposud u nás publikované se objevilo právě na stránkách Bulletinu advokacie v r. 2005, a to v jediném příspěvku (z pohledu odbornosti i komplexnosti) Rozehnalová, N. Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem, Bulletin advokacie, Praha: Česká advokátní komora, 2005, č. 4, s. 16 – 23 a č. 5, s. 12 – 16, ISSN: 1210-6348. K předmětné otázce též např. Bělohlávek, A. Místo konání rozhodčího řízení. Právní zpravodaj, 2004, č. 3, s. 13 – 15.
- Český překlad spolu s krátkým komentářem např. in: Bělohlávek, A. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 377 – 407.
- Vyhlaška Ministra zahraničních věcí ze dne 6. listopadu 1959 č. 74/1959.
- Srv. např. Vinogradova, E. A. Rossijskij sud ne vpravu otmenit rešenije tretejskogo suda, vnesennoje na territorii drugogo gosudarstva. Rossijskaja justicija, 2002, č. 6, s. 31 a d. Srovnat lze ovšem i s právní úpravou některých zemí, která je koncepčně postavena obdobně jako úprava tuzemská. Tak například dle úpravy obsažené v § 1062 německého civilního procesního řádu (ZPO), a to i přes poněkud zavádějící úpravu obsaženou v ustanovení § 1060 odst. 2 ZPO, nelze zrušit rozhodčí nález vydaný v zahraničí. Srv. též např. Zöllner. Zivilprozessordnung. Kommentar. 23. vyd. 2002, ad § 1059 (poznámka autora: v tomto ustanovení německého civilního procesního řádu je obsažena úprava návrhu na zrušení tuzemských rozhodčích nálezů), odstavec č. 14, či Thomas et Putzo. Zivilprozessordnung, 24. vyd. 2002, ad § 1059, odstavec č. 5.
- Na řízení ve věcech rozhodčích nálezů se nevztahují ani komunitární předpisy ohledně výkonu zahraničních rozhodnutí soudů ve věcech civilních a obchodních. Srv. např. Pravomoci soudců a výkon rozhodnutí v kontextu vývoje evropského civilního procesu. Právní rádcce, Praha: Economia, 2004, č. 12, s. 15 – 19 a d.
- Úmluva byla přijata 21. dubna 1961. Viz Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 3. srpna 1964 č. 176/1964 Sb.
- Právní statut ukrajinského fondu národního majetku je však odlišný od Fondu národního majetku ČR. Zatímco Fond národního majetku ČR je z právního hlediska vlastním majetku jím spravovaného, na Ukrajině zůstává vlastním stát a daný fond má pouze postavení správce na základě quasi mandátního vztahu.
- Jednalo se o známá velkokapacitní letadla Ruslan ukrajinského výrobce Antonov.
- Srv. např. Pauknerová, M. Osobní statut právníkůých osob. Acta Universitatis Carolinae – Iuridica, 1998, č. 1, ISSN: 0323-0619 / ISBN: 80-7184-692-9, s. 31 – 51, Pauknerová, M. Společnosti v mezinárodním právu soukromém, 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998, ISBN: 80-7184-598-1, Pauknerová, M. Fyzické a právnické osoby a státy, kapitola in: Kučera, Z. et al. Úvod do studia českého práva mezinárodního obchodu, 1. vyd., Plzeň: Západočeská univerzita, 1997, s. 36 – 54 a d.
- Srv. např. Bělohlávek, A. Druhá instance v rozhodčím řízení. Právní zpravodaj, Praha: C. H. Beck, 2003, č. 6, s. 5 – 7 či Růžička, K. Odvolání v rozhodčím řízení? Právní praxe v podnikání, Praha: ČAK, 2000, č. 4, s. 11 a násl.
- Postup v řízení mohou strany sjednat v souladu s § 19 odst. (1) ZRR i po zahájení řízení. V této fázi je však velmi často jakákoliv dohoda stran téměř nemožná.
- Stálé rozhodčí soudy mohou být zřizovány pouze na základě zákona, tj. zákonem. Jak již bylo v kmenové části tohoto příspěvku uvedeno, existují v současné době v ČR čtyři stálé rozhodčí soudy, přičemž pouze jediný – Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky s generální působností. Srv. např. Bělohlávek, A. Změny v rádech rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR. Právní zpravodaj, Praha: C. H. Beck, 2002, č. 11, s. 11, Bělohlávek, A. Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR a nový řád pro rozhodčí řízení on-line. Právní rádcce, Praha: Economia, 2004, č. 7, s. 8 a násl., Růžička, K. K některým otázkám institucionálního rozhodčího řízení v mezinárodním obchodním styku. Právní praxe v podnikání, Praha: ČAK, 1997, č. 9, s. 14 – 19, Růžička, K. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2003, Trapl, V. K otázce zřizování stálých rozhodčích soudů. Právní praxe v podnikání, Praha: ČAK, 1999, č. 7 – 8, s. 19 a násl., Klein, B. K rozhodčím soudům a výkon rozhodnutí rozhodčích nálezů v České republice. Práva a podnikání, Praha: Orac, 1994, č. 1, s. 24 a násl. a další.
- Srv. např. Doubrava, M. Rozhodčí řízení – jmenování rozhodce. Jurisprudence, Praha: Nadace EMP, ř. III, č. 8, s. 34 – 35, Bělohlávek, A. Osoba rozhodce v rozhodčím řízení. Právní rádcce, Praha: Economia, 2004, č. 10, s. 22 – 25, Růžička, K. Osoba rozhodce v rozhodčím řízení. Právní rádcce, Praha: Economia, č. 8, s. 5 – 7, Vantuch, P. K Osobě rozhodce. Ekonom, Praha: Economia, 1995, č. 27, s. 54 a d.
- Otázce „appointing authority“ se s určitou sarkastickou nadsázkou, ale přesto velmi pregnantně věnuje kupříkladu Růžička, K. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2003, s. 49 – 50.
- Srv. např. Bělohlávek, A. Nárok rozhodců na odměnu a způsob jejího stanovení. Bulletin advokacie, Praha: ČAK, 2006, č. 1, str. 34 Pospíšil, P. O právu rozhodce na odměnu za rozhodnutí sporu v rozhodčím řízení. Bulletin advokacie, Praha: ČAK, 2005, č. 11-12, str. 43, Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodčí v České a Slovenské republice a zahraničí, Praha: C. H. Beck, 2004, s. 121 – 129, danému problému se však (byť spíše okrajově) věnuje i Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním i vnitrostátním obchodním styku, Praha: ASPI Publishing, 2002, s. 168 – 169, ze zahraničních prací lze zmínit především Lachmann, J.-P. Handbuch für die Schiedsgerichtspraxis, 2. vyd., Köln/R.: Verlag Dr. Otto Schmidt, 2002, s. 577 – 592 a d.
- Srv. např. David, T. Mezinárodní arbitráž a technika „Witness Conferenci“. Obchodní právo, Praha: Prospektum, 2004, ř. 13, č. 5, s. 2 – 6, Schelleová, I. K průběhu rozhodčího řízení. Zpravodaj pro společnost s ručením omezeným, 1997, č. 25 – 26 a d.
- Srv. Bělohlávek, A. Právo použitelné na řízení před rozhodci, Právo a podnikání, Praha: LexisNexis (Orac), 2005, č. 10, s. 2 – 11.
- Mothejzková, J. Úloha národních soudů – podpora nebo dohled? Evropské a mezinárodní právo, Praha: Nadace EMP, 1998, č. 1 – 2, s. 43 – 54 a d.
- Bělohlávek, A. et Pezl, T. Postavení rozhodčích řízení v systému ochrany práva a ústavního pořádku České republiky a dalších zemí. Právní rozhledy, Praha: C. H. Beck, 2004, č. 7, s. 256 – 261, Pecha, R. K právní povaze rozhodčích nálezů. Bulletin advokacie, Praha: ČAK, 2003, č. 5, s. 41 – 45, Raban, P. K odpovědnosti rozhodce a rozhodčího soudu. Bulletin advokacie, 2003, č. 1, s. 25 – 34, Růžička, K. Otázce právní povahy rozhodčího řízení. Bulletin advokacie, Praha: C. H. Beck, 2003, č. 5, s. 32 – 40 a další autoři.

Amnesty International

BA 06-02 22 AMNESTY.pdf

Prohlášení o pravosti podpisu a užívání malého státního znaku advokátem

JUDR. PETR FIALA

Zákonem č. 284/2004 Sb. byl do zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, vtělen § 25a, jenž upravuje institut prohlášení o pravosti podpisu (dále jen „prohlášení“). Vzhledem k absenci výslovné dikce zákona se na stránkách tohoto periodika rozpoutala diskuse, jejímž předmětem se stala veřejnoprávní, resp. soukromoprávní povaha nového institutu. Domnívám se, že na dané téma zazněla řada pádných argumentů ve prospěch každého z názorů. Mým cílem není zabývat se veřejnoprávní či soukromoprávní povahou prohlášení. Ve svém příspěvku si dovoluji stručně pojednat o ryze praktickém a aktuálním tématu, jímž je užívání státních symbolů advokátem při činění prohlášení.

V rámci zkvalitnění poskytovaných služeb a zvýšení úrovně formální stránky vyhotovovaných vícestránkových dokumentů jsem pojal záměr nechat si vyhotovit kulaté nálepky s obsahem malého státního znaku v jednobarevném otisku. Tyto jsem následně hodlal v souladu se stavovskými předpisy, konkrétně čl. 4 Usnesení představenstva České advokátní komory č. 9/2004 Věstníku, užívat ke spojování více listů prohlášení. Čl. 4 odst. 1 tohoto usnesení zní: „Skládá-li se listina, kterou advokát prohlášením opatřuje (dále jen „listina“), z několika listů nebo archů, je třeba všechny listy, popřípadě archy, pevně spojit a spojení příkryt uzávěrou, například pečeti nebo nálepkou. Uzávěra musí být vždy opatřena otiskem razítka advokáta nebo jeho podpisem, a to tak, aby razítko nebo podpis byly umístěny vždy zčásti na uzávěře a zčásti na listině samé.“ Před užitím daných nálepek jsem však byl nucen řešit otázku, zda jsem jako advokát oprávněn k jejich užití, resp. zda může advokát při činění prohlášení o pravosti podpisu užívat státního znaku.

Barevné nálepky s bíle vyznačeným obsahem malého státního znaku

V této souvislosti považuji za nezbytné pro další úvahy vymezit pojem malý státní znak. Malý státní znak je popsán v ustanovení § 2 odst. 3 zák. č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky, a vyobrazen v příloze 2 tohoto zákona. § 2 odst. 3 zákona o státních symbolech stanoví: „Malý státní znak tvoří červený štít, v němž je stříbrný dvouocasý lev ve skoku se zlatou korunou a zlatou zbrojí.“ Dle mého názoru nelze vzhledem k této zákonné definici v prvním odstavci popsané nálepky považovat za nálepky s malým státním znakem, neboť na nich není vyveden malý státní znak v barvách, ale pouze v jednobarevném otisku. Na základě výše uvedeného tak dovozují, že použití daných nálepek není stávající právní úpravou omezeno a advokát je oprávněn je užívat ke spojení prohlášení sestávajícího z více listů.

Nálepky s vyobrazením malého státního znaku

Jiná situace by však nastala v případě, že by na uvedených nálepkách byl vyobrazen malý státní znak. Pro zodpovězení otázky, zda advokát může používat nálepku s malým státním znakem pro spojování více listů prohlášení, je nutno zjistit, zda je advokát při vydávání prohlášení osobou oprávněnou užívat státní znak. Okruh subjektů oprávněných užívat státní znak vymezuje § 2 z. č. 352/2001 Sb., o užívání státních

symbolů České republiky. V úvahu v posuzovaném případě připadá pouze ustanovení § 2 písm. t) posledně uvedeného zákona, jež zní: „Státní znak jsou oprávněni užívat ... t) právnické a fyzické osoby, kterým je zákonem svěřeno vydávání správních aktů nebo listin osvědčujících důležité skutečnosti.“ Před činěním konkrétních závěrů je tak nutno zkoumat, zda je advokát při vydávání prohlášení osobou, které je zákonem svěřeno vydávání listin osvědčujících důležité skutečnosti.

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, v ustanovení § 1 odst. 2 mj. stanoví, že součástí poskytování právní služby je i sepisování listin. Na uvedené ustanovení navazuje § 25a odst. 1 zákona o advokacii: „Advokát je oprávněn nabídnout úřední ověření podpisu vyžadované zvláštními předpisy svým prohlášením se stejnými účinky, pokud advokát listinu sám sepsal a jednající osoba ji před advokátem vlastnoručně podepsala.“ Domnívám se, že v případě prohlášení o pravosti podpisu je možno konstatovat, že jde o činnost advokátů svěřenou jim zákonem (§ 25a zákona o advokacii), jejímž výstupem je vydání listiny osvědčující důležité skutečnosti. Vzhledem k uvedenému mám za to, že je možné, aby na těchto prohlášeních byl užíván malý státní znak na nálepce spojující více listů.

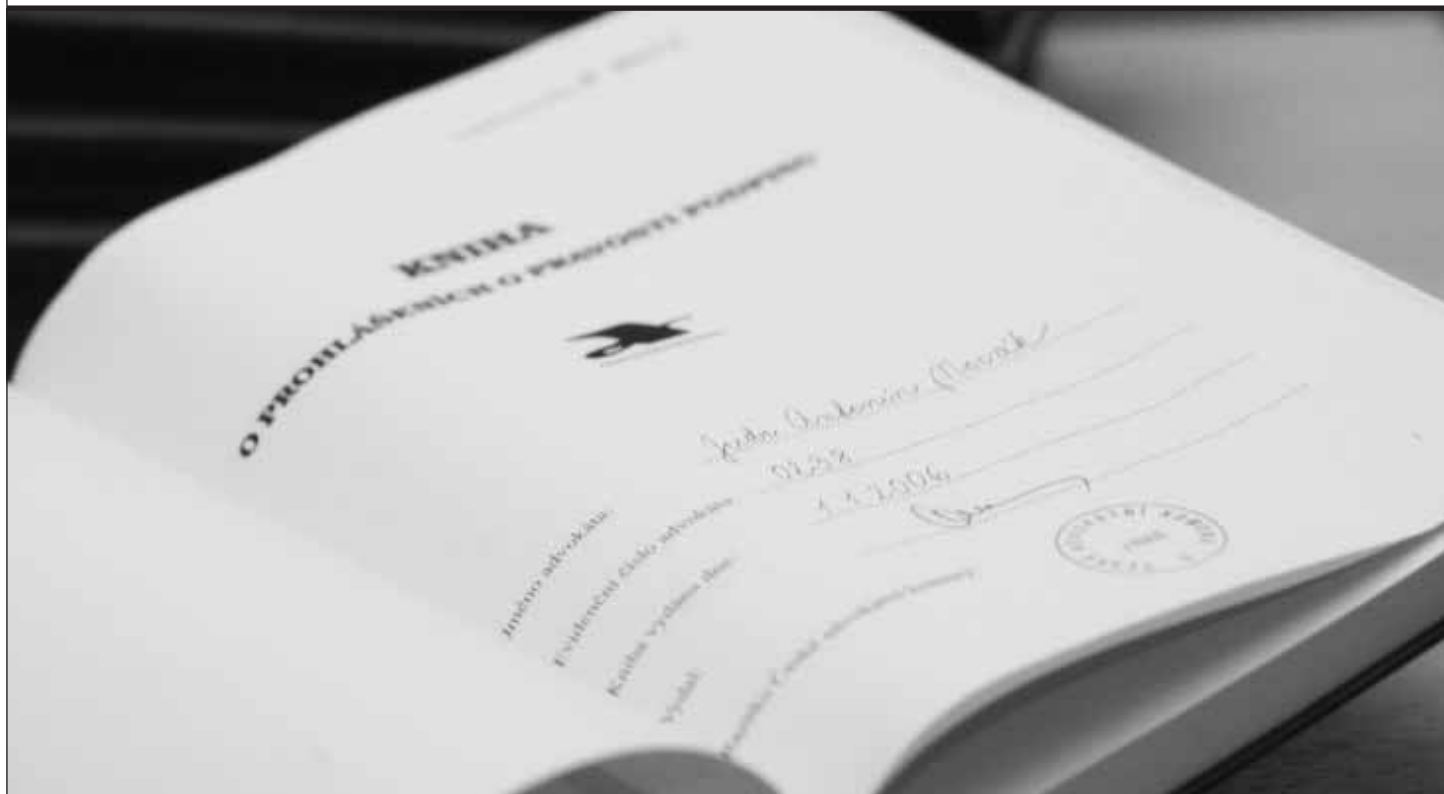
Úřední razítko

Výše uvedené by z pohledu zákona o státních symbolech bylo možné vztáhnout i na užití tzv. úředního razítka, tj. razítka vymezeného v § 6 odst. 1. zákona o užívání státních symbolů: „Razítko, na němž je vyznačen malý státní znak, je kulatého tvaru o průměru 20 mm, 25 mm nebo 36 mm; malý státní znak je vyobrazen uvnitř kruhu, na jehož obvodu je označení oprávněné osoby, popřípadě i označení její organizační součásti a sídla (dále jen „úřední razítko“). Používá-li oprávněná osoba více úředních razítek, musí tato razítka obsahovat i pořadová čísla. Otisk úředního razítka je jednobarevný.“

V Bulletinu advokacie č. 10/2005 jsem si se zájmem přečetl článek JUDr. Jana Sklenáře s názvem „O řečníku a písaři aneb prohlášení advokáta o pravosti podpisu ještě trochu jinak.“* JUDr. Sklenář v uvedeném článku prezentuje názor, že zákon o státních symbolech je třeba konfrontovat se zákonem o advokacii a navazujícím ustanovením čl. 1 Usnesení představenstva České advokátní komory č. 9/2004 Věstníku. Zmíněné ustanovení odkazuje na vzor prohlášení v příloze daného usnesení, jež striktně stanoví náležitosti prohlášení. V uvedeném vzoru jako náležitost otisk razítka nefiguruje a JUDr. Jan Sklenář z nutnosti dodržet ohledně náležitostí prohlášení zásadu „ani méně, ani více“ dovozuje názor, že dle stávající právní úpravy nemůže advokát ke svému podpisu na prohlášení připojit otisk úředního razítka. JUDr. Sklenář tvrdí, že v případě, že advokát ke svému podpisu na prohlášení připojí otisk úředního razítka, hrozí, že prohlášení advokáta nebude možné považovat za prohlášení ve smyslu § 25 zákona o advokacii a nebude mít ani účinky tímto ustanovením předvídané.

Mám za to, že takovéto pojetí je přespříliš formalistické a nebere ohled na účel a smysl ustanovení příslušného stavovského předpisu. Účelem čl. 1 Usnesení představenstva České advokátní komory č. 9/2004 Věstníku je stanovení formálních a obsahových náležitostí a jejich prostřednictvím udržet jednotnou formu prohlášení. Potud se můj názor shoduje s uvedeným názorem JUDr. Sklenáře. Nedomnívám se však, že připojením úředního razítka k podpisu advokáta na prohlášení by byla platnost prohlášení ohrožena. Pokud

diskuse

advokát dodrží formu a obsah předepsané v příslušném předpise, naplní účel a smysl daného ustanovení a připojení úředního razítka dle mého názoru není s to ohrozit účinky prohlášení, naopak domnívám se, že tento postup zvyšuje formální úroveň dané listiny.

Mám za to, že vedle připojení otisku úředního razítka k podpisu dané listiny je možné užít úředního razítka k oražení uzávěry spojující více listů prohlášení, a to v souladu s čl. 4 Usnesení představenstva České advokátní komory č. 9/2004 Věstníku. Článek 4 Usnesení představenstva České advokátní komory č. 9/2004 Věstníku stanoví povinnost opatřit uzávěru vždy otiskem razítka advokáta nebo jeho podpisem, a to tak, aby razítko nebo podpis byly umístěny vždy zčásti na uzávěře a zčásti na listině samé.

Stanovisko ministerstva

Uvedenou problematiku jsem rovněž konzultoval s Ministerstvem vnitra ČR, odborem všeobecné správy. Právní názor ministerstva je téměř identický s tím, co bylo uvedeno výše s jedinou, avšak o to významnější, odchylkou. Ministerstvo zastává názor, že advokát je oprávněn užívat státního znaku pouze v případě, kdy je prohlášením advokáta nahrazováno úřední ověření podpisu vyžadované zvláštními zákony. Na tomto místě si dovoluji odcitovat část stanoviska dotčeného ministerstva:

„V této souvislosti je ovšem nutno zdůraznit, že výše uvedené platí výlučně pro případy, kdy je prohlášením advokáta nahrazováno úřední ověření podpisu vyžadované zvláštními zákony. Pokud by tedy advokát ověřil pravost podpisu v případě, že žádný zvláštní zákon úřední ověření podpisu v daném případě nevyžaduje (otázkou přitom je, zda-li je takový postup vůbec možný), nejednal by v rámci zákonného zmocnění vymezeného v § 25a odst. 1 zákona o advokacii, tedy by mu tato pravomoc nebyla svěřena zákonem, čímž by nebyly splněny podmínky požadované v § 2 písm. t) zákona o užívání státních symbolů.“

Je třeba též upozornit, že pro účely užívání malého státního znaku musí být oprávnění vydávat listiny osvědčující důležité skutečnosti založeno zákonem, tedy nikoli předpisem nižší právní síly (viz. k tomu např. § 34 odst. 7 vyhlášky č. 190/1996 Sb.).“

K výše uvedenému si dovoluji uvést následující: Zákon o užívání státních symbolů v § 2 písm. t) uděluje oprávnění užívat státní znak právníkům a fyzickým osobám, kterým je zákonem svěřeno vydávání správních aktů nebo listin osvědčujících důležité skutečnosti.

Ve mnou sledovaném případě je zákonem, svěřujícím vydávání listin osvědčujících důležité skutečnosti, zákon o advokacii, konkrétně § 25a odst. 1. Tento umožňuje advokátovi nahradit úřední ověření podpisu vyžadované zvláštními předpisy svým prohlášením se stejnými účinky, pokud advokát listinu sám sepsal a jednající osoba ji před advokátem vlastnoručně podepsala. Uvedené zákonné ustanovení tak dle mého názoru stanoví možnost nahradit úřední ověření podpisu vyžadované zvláštními předpisy, nikoli pouze zvláštními zákony. Mám za to, že právní názor ministerstva představuje nepřipustně zužující výklad pojmu právní předpis. Ministerstvo pojem právní předpis ztotožňuje s pojmem zákon a odnímá advokátům oprávnění nahradit prohlášením úřední ověření podpisu vyžadované právními předpisy nižší právní síly, než je zákon (např. § 34 odst. 7 vyhlášky č. 190/1996 Sb.). Takovýto výklad nepovažuji za právně konformní a zastávám názor, že advokát je oprávněn nahradit prohlášením úřední ověření podpisu i tehdy, když je vyžadováno právními předpisy nižší právní síly, než je zákon.

Závěrem

Svůj příspěvek advokátnímu stavu bych tak uzavřel konstatováním, že dle mého názoru nebrání platná právní úprava advokátům v užívání kulatých nálepek s obsahem malého státního znaku v jednobarevném otisku. Tyto nálepky totiž nespádají pod zákonnou definici státního znaku, tak jak je vymezen v zákoně o státních symbolech.

Hodlal-li by advokát při činění prohlášení užít státních symbolů, tvrdím, že je k tomu na základě § 2 písm. t) zákona o státních symbolech ve spojení s § 25a zákona o advokacii oprávněn.

Na úplný závěr bych pouze rád podotkl, že tento článek reprezentuje pouze jeden z možných úhlů pohledu na představenou problematiku a nečiní si nároky na absolutní platnost. Uvítám jakoukoli reakci, případně diskusi na toto téma.

♦ AUTOR JE ADVOKÁTEM V BRNĚ.

ILUSTRAČNÍ FOTO: JAKUB STADLER

OTISKUJEME K DISKUSI S TÍM, ŽE Z PODNĚTŮ TOHOTO ČLÁNKU ZAUJME K TĚTO OTÁZCE STANOVISKO PŘEDSTAVENSTVO ČAK.

* Sklenář, J.: O řečníku a písaři aneb prohlášení advokáta o pravosti podpisu ještě trochu jinak, Bulletin advokacie č. 10/2005, str. 36 a násled.

K některým otázkám rozsahu a způsobu náhrady škody na věcech se zaměřením na motorová vozidla

JUDR. KAREL FRIML, CSc.

Motorová vozidla mají svá specifika a jejich uživatelé jsou v oblasti náhrady škody největšími zájemci o právně a ekonomicky správná řešení. To tím spíš, že právní úprava náhrady škody sahá až ke Code civile, a přesto dodnes bojuje s nejednotným výkladem, nesourodými rozhodnutími a často i bizarními názory jinak uznávaných odborníků. Pokusme se tentokrát trochu přispět k alespoň některým problematickým pasážím, když konečnou odpověď dá jako vždycky soudní praxe. Ani ta však dosud celou problematiku nezmapovala, ani nepodřídila jednotnému postupu.

A) Všeobecně

I Předchozí úpravy

a) **Československý občanský zákoník** občanský chápal pojem škody jako jakoukoli újmu na jmění, právech nebo osobě. V naší souvislosti majetkové újmy jde o její náhradu, ale současně i o odstranění újmy, kterou se omezují majetková práva poškozeného, např. omezení vlastnické volnosti, tedy práva užívat svého majetku podle své vůle a rozhodnutí. Podobně jako ve francouzském a švýcarském právu rozlišoval o.z.o. škodu hmotnou a nehmotnou, pozitivní škodu a ušlý zisk:

„Náhrada pozitivní škody spočívá v hodnotě, za kterou by si poškozený opatřil náhradní předmět stejné jakosti, tedy nejen stejných vlastností, nýbrž stejně opotřebený...“

U strojů je situace tato: Poškození stroje má být nahrazeno tím, že se uvede v předešlý stav. Není-li to možné, dá se takový ekvivalent v penězích, aby vlastník stroje mohl si zaň opatřit náhradu.“ (komentář k § 1293 o.z.o. Rouček-Sedláček 1937/673).

A dále: „4. Škoda se určuje tím způsobem, že se srovná hodnota před škodnou událostí a poté... Nahrazuje se obecná hodnota poškozeného předmětu, ovšem ve funkci, kterou měla u poškozeného... Musíme následky škodné události vzít jako celek a sčítati nevýhody a od nich odečíst výhody, které tato událost přinesla, neboť jen rozdíl je škodou.“ (Vážný č. 674,4280,6893 – dále vždy jen číslo rozhodnutí.)

Z judikatury: „Zmenšení dosavadní výdělečné činnosti a dosavadního výdělku není ušlým ziskem. O něm lze mluvit jen tehdy, žádá-li poškozený náhradu za to, že mu bylo znemožněno zvýšit dosavadní výdělek. Zničení vozu používaného k výdělku a ušlý zisk jest pozitivní škodou.“ (č. 9353)

Ke způsobu náhrady lze pro náš účel srovnat znění § 1323 o.z.o.: „Aby byla dána náhrada způsobené škody, musí být uvedeno vše do předešlého stavu nebo, není-li to možné, nahrazena odhadní cena...“

Již toto ustanovení navodilo řadu nejasností: Tvrdilo se, že naturální restituce není vlastně ani možná, protože mezi dobou způsobení škody a její náhradou uplyne jistá doba, která brání už sama o sobě

„uvedení v předešlý stav“. Má-li se vrátit vše v takový stav „jakoby škodné události ani nebylo“, je vynutitelnost tohoto způsobu náhrady ovšem vázána na podmínku, je-li možná. Ani např. jiné vozidlo dané náhradou za poškozené neznamená plnou náhradu cestou naturální restituce, neboť uplynul jistý čas od škodné události. Pak připadá v úvahu náhrada částečně in natura, částečně v penězích. Praxe první republiky se pak ustálila na zásadě: škoda v pravém slova smyslu má se vždy nahraditi v penězích. Tato suma se určuje hodnotou újmy. Pokud jde o poškozené majetkové předměty, mají být zhodnoceny jako části tohoto majetku, a to před škodnou událostí a po této škodné události. Rozdíl těchto hodnot je pak skutečná škoda.

Z judikatury: „Odhadní cenou“ (§ 1323 o.z.o.) jest cena, jíž měla v době ztráty stejná nová věc po odečtení poměrné kvóty opotřebenosti věci ztracené.“ (232).

- „I když uvedení poškozené věci v předešlý stav jest možné, může soud z důvodu slušnosti nebo účelnosti dospěti k úsudku, že má odpadnouti a že na jeho místo má nastoupiti odhadní cena.“ (29).
- „Byl-li poškozen oděv, jest zásadně odčiniti škodu dodáním oděvu nového, nikoliv pouhou jeho opravou.“ (2599).
- „Náhradu škody za zničenou věc dlužno vyměřiti podle obecné ceny věci v době, kdy nastala škoda, i když do vynesení rozsudku cena věci stoupla nebo poklesla.“ (4212).

Rozhodnutí rakouského Nejvyššího soudu:

- „Poškození věci nelze odčiniti stejně jako to, co bylo rozbito nelze učiniti celým. Bylo-li by § 1323 vykládati přísně, bylo by navrácení do předešlého stavu možným jen v nejjednoduchších případech. Dostačí, že byl předešlý stav obnoven hospodářsky a zjednan podstatně stejný stav. (Ob. III 359/23, sb. č. V/138).
- „Jde-li o zastupitelné věci, jež lze v obchodě snadno opatřiti, jest především věc nahraditi in natura.“ (Ob. II. 858/22 sb. č. IV/95).

b) **Zákon č. 63/1951 Sb., o odpovědnosti za škody způsobené dopravními prostředky** pamatoval na náhradu škody v § 354 a násl.: „Škoda se nahrazuje uvedením v předešlý stav, a není-li to dobře možné, v penězích. Nahrazuje se nejen škoda skutečná, nýbrž i to, co poškozenému ušlo.“

Komentář k zákonu pak pokračuje: náprava „in natura“ je nejspravedlivějším způsobem odškodnění. Není-li taková náprava možná nebo není-li dobře možná např. proto že by její provedení způsobilo nepoměrně vysoké náklady, nahradí se škoda v penězích, a to v takovém rozsahu, aby tím byly vyváženy důsledky, plynoucí z toho, že nelze provést uvedení v předešlý stav.

Tím, co poškozenému „ušlo“, neměl zákon na mysli náhradu ušlého zisku v kapitalistickém pojetí (jak komentář výslovně upozorňoval), nýbrž náhradu toho, co vyvažuje újmu nastalou tím, že není možné uvedení v předešlý stav...

c) **Občanský zákoník č. 40/1964 Sb. v původním znění**

Způsob a rozsah náhrady škody se uskutečňuje uvedením v předešlý stav (naturální restitucí). Jestliže to není dobře možné nebo účelné, hradí se v penězích (peněžní restituce) – § 442 OZ.

Dvě rozdílné náhrady závislé na zvoleném způsobu náhrady škody zákon zavedl, ale nevysvětluje. Dokonce to nečiní ani soudní praxe.

diskuse

Hradí se jen skutečná škoda. Jen v případě škody způsobené úmyslně může soud přiznat i náhradu „jiné škody“, jestliže by její nepřiznání odporovalo pravidlům socialistického soužití. Tato úprava odporovala i tehdy názorům právní teorie i právním úpravám jiných socialistických zemí (s výjimkou Bulharska), když škoda má být zásadně hrazena „plnou náhradou“, tedy nápravou veškeré vzniklé škody (damnum emergens i lucrum cessans).

Při vzniku škody odcizením, poškozením nebo zničením věci se přihlíží k jejímu stáří a opotřebení a zjišťuje se „obecná cena“. (R 27/1977 Sb. rozh.).

Výši škody vzniklé poškozením motorového vozidla vypočítává Bičovský-Holub v práci Náhrada škody v československém právním řádu (Panorama 1981/257) takto: „...od částky vyfakturované za opravu vozidla se odečte neoprávněný majetkový prospěch poškozeného, který se rovná rozdílu ceny vozidla před havárií a po jeho opravě.“ A dále: „...vždy se vychází z praxe, při níž se cena ojetého motorového vozidla stanoví tak, že od kupní ceny nového se odečítá částka vypočtená se zřetelem na stáří a počet ujetých kilometrů podle vzorce $A+B/2...$ “. Přitom se ještě přihlíží k technickému stavu posuzovaného vozidla.

2 Současná právní úprava

Občanský zákoník č. 40/1964 Sb. v platném znění mění pořadí naturální restituce. § 442 o způsobu a rozsahu náhrady škody uvádí:

„1) Hradí se skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk).

2) Škoda se hradí v penězích. Požádá-li však o to poškozený a je-li to možné a účelné, hradí se škoda uvedením do předešlého stavu.“

Ušlý zisk není už tedy vázán na úmyslné zavinění a už vůbec ne na pravidla soužití, natož socialistického. Zásadou je náhrada v penězích a jen za splnění dalších podmínek se připouští náhrada naturální restitucí. Zda je to správné, je věcí názoru. Faktem je, že po léta jako nejspravedlivější upřednostňovaná náhrada uvedením v předešlý stav se v praxi nedodržovala a vzdor znění zákona opakovala běžný život jen náhrada v penězích. Bylo na poškozeném, zda si ji ponechá a zda a jak svou poškozenou věc sám uvede do předešlého stavu či nikoli. Současná právní úprava vlastně jen tento faktický stav dodatečně vzala na vědomí.

Trvale spornou zůstala i nadále otázka výše této náhrady v penězích.

B) Skutečná škoda

Je chápána jako újma, která nastala nebo se projevuje v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi.

Je tedy napravitelná poskytnutím majetkového plnění, především poskytnutím peněz (nedochází-li k naturální restituci). Tak alespoň uvádí do problému důvodová zpráva k § 442 (zák. č. 509/91 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník).

Skutečnou škodou se podle ní rozumí újma, spočívající ve zmenšení majetkového stavu poškozeného a reprezentující majetkové hodnoty, které bylo nutno vynaložit, aby došlo k uvedení věci do předešlého stavu.

V této souvislosti poukazují na R 55/71 – tedy z doby preferované naturální restituce. Jiné rozhodnutí (R 5/78) uvádí jako skutečnou škodu i hodnotu nákladů, spojených s obstaráním náhradní věci nebo se zhotovením její kopie, další (R 27/77) i hodnotu v té souvislosti spotřebovaných pohonných hmot atd.

Z citovaných zákonných ustanovení jakoby vyplývalo, že skutečná škoda spojená s poškozením nebo zničením určité věci – v naší souvislosti automobilu či motocyklu nebo i jiného motorového vozidla, plavidla či letadla – je jen jedna: jakoby výše majetkové

újmou poškozeného byla vždy stejná, ať se pustí do její náhrady cestou poskytnutého majetkového plnění (odškodněním v penězích) nebo cestou naturální restituce – uvedením v předešlý stav, tedy opravou. A to ovšem víme, že není totéž.

Způsob náhrady škody bude tedy určovat, kolik škůdce zaplatí.

Zkusme si přiblížit příkladem: Cena automobilu s prasklým čelním sklem se bude jen o málo lišit od ceny tohoto vozidla se sklem bezvadným. V ceně celé věci se vada skla projeví nepatrně. Naopak náklad na výměnu tohoto čelního skla bude zcela jistě vyšší. Přitom v obou případech se bude mít za to, že byl poškozený odškodněn správně.

Bude tedy jen a výhradně na něm, kolik za škodu odpovědný subjekt zaplatí, neboť to bude záviset na tom, jaký způsob náhrady škody zvolí.

Ačkoli současná právní úprava jasně staví naturální restituci do pozadí, soudní praxe s ní počítá. Aspoň to tak vyplývá z rozhodnutí R 25/90:

„...Při stanovení výše náhrady škody způsobené na věci je třeba vycházet z nákladů (jejich ceny), které je třeba vynaložit na uvedení věci do původního stavu. Je třeba je zjistit a stanovit objektivně a nezávisle na okolnostech souvisejících se škodnou událostí. Vodítkem pro stanovení výše náhrady škody je výše nákladů, které jsou nutné k tomu, aby odškodnění bylo poskytnuto jinak, než uvedením věci v předešlý stav (např. náklady na obstarání stejné nebo podobné věci).“

Jak tomu rozumět? Je náklad na opravu (tedy náklad na dosažení původního stavu věci) východiskem, aby nakonec byl porovnán s cenou téže nebo podobné věci? Konkrétně má tedy dojít ke kalkulaci opravy a vodítkem bude cena stejného nebo obdobného vozidla v autobazaru? Které vyčíslení bude „skutečnou škodou“ a jaká bude peněžitá

náhrada, která poškozeného finálně zajímá? A konečně – podle jakých hledisek ji bude (nakonec soud) určovat?

§ 443 občanského zákoníku uvádí: „Při určení výše škody na věci se vychází z ceny v době poškození.“

Komentář (Beckův) k tomuto ustanovení vychází z předpokladu, že poškozený má mít možnost opatřit si stejné množství věci téhož druhu a jakosti (případně obdobnou věc), a proto je výslednou cenou tzv. cena obecná. A dále:

Při škodě na věcech starších, použitých a částečně opotřebovaných je třeba zjišťovat obecnou cenu, kterou tyto věci měly v době poškození – zatímco při uvedení věci v předešlý stav je třeba vycházet z toho, co bylo na opravu vynaloženo (ale hradí se jen účelně vynaložené náklady na uvedení věci do původního stavu). To potvrzuje původní podezření: způsob náhrady škody bude určovat její výši.

Troufáme si říci, že to zákonodárce ani netušil. Jak by také mohlo být pro škůdce rozhodující, jaký způsob poškozený zvolí, aby kompenzoval svou majetkovou újmu, kterou mu škodná událost přivodila?

Bude-li výše škody určena rozdílem ceny vozidla před a po nehodě, bude zcela jistě jiná než náklad na jeho opravu v souvislosti s jeho uvedením v předešlý stav.

Pokud jde o škodu na nové věci, uvádí komentář k občanského zákoníku dále: poskytuje se náhrada v **plné** výši. Odkazuje dále na soudní rozhodnutí R 22/77.

Jestliže ale soudní praxe jedním dechem tvrdí, že „skutečná škoda je újmou spočívající ve zmenšení majetkového stavu poškozeného reprezentující majetkové hodnoty, které bylo nutno vynaložit, aby došlo k uvedení věci do předešlého stavu“, pak směšuje dvě odlišné věci a staví se za dvě rozdílná řešení a dvě rozdílné náhrady: nebude-li totiž poškozený svou poškozenou věc opravovat (např. prodá vrak rozbitého auta) dostane **jinou** částku, než když opravovat bude (naturální restituce) a bude chtít zaplatit cenu opravy.

Dvě rozdílné náhrady závislé na zvoleném způsobu náhrady škody zákon zavedl, ale nevysvětluje. Dokonce to nečiní ani soudní praxe.

Do důsledku vzato a navíc: o naturální restituci musí podle § 442

Naturální restituce byla a zůstane i nadále tím základním způsobem, jak svou majetkovou újmu vyrovnat, neboť většina poškozených chce a potřebuje jezdit a ne vložit jakési odškodné do peněženky a chodit pěšky.

diskuse

odst. 2 o. z. poškozený požádat. K tomu ještě musí být možná a účelná. Uvádění vozidla do původního stavu opravou není tedy tak samozřejmé, jak se v praxi děje: správně by měl poškozený požádat škůdce (nebo jeho pojišťovnu nebo nakonec soud?), že chce vozidlo opravit a po jeho souhlasu (a co když jej nedostane?) ještě riskovat, že později někdo prohlásí takový způsob náhrady škody za neúčelný nebo dokonce za nemožný – a náhrada skončí zase u vyčíslení majetkové újmy rovnající se rozdílu ceny věci před a po poškození.

Představme si, že každý škůdce, každá pojišťovna si uvědomí, že poškozený opravoval (uváděl v předešlý stav) bez požádání, které zákon vyžaduje.

Nebude se pak cítit vázán rozhodnutím poškozeného, který – aniž požádal – opravoval. Bude-li náhrada vyjádřená vyčíslením majetkové újmy podle poklesu ceny vozidla po škodné události oproti ceně před ní i ž š í, pak mají poškození konec s opravami. Škůdce bude zpravidla vždycky proti naturální restituci, protože bude také zpravidla vždycky dražší.

Jiskrou naděje může být výklad tohoto zákonného ustanovení v tom smyslu, v jakém doslova zní: I když je to zřejmě škůdce, koho má poškozený o naturální restituci požádat, o jeho souhlasu už zákon nemluví. Vychází zřejmě z toho, že když poškozený o uvedení v předešlý stav požádá, zřejmě to také bude škůdce, kdo ji bude provádět.

Pouhý souhlas poškozeného s naturální restitucí – jak jsme uvedli – nestačí: musí o ni požádat (srov. R 21/84 a důvodová zpráva). Už sama okolnost, že právní úprava staví poškozeného do role žadatele a prosebníka, je přinejmenším zvláštní.

K tomu citovaný komentář k občanskému zákoníku a rozhodnutí R 21/84:

„O úhradu škody uvedením do předešlého stavu musí poškozený sám požádat (nikoli tedy jen souhlasit s uvedením do předešlého stavu) a musí být zároveň splněn předpoklad, že toto uvedení do předešlého stavu je možné a účelné. Může to přicházet v úvahu např. má-li být náhrada škody uskutečněna provedením stavebních prací ... přičemž škůdce (např. stavební podnik) má k dispozici stavební materiál, stroje a pracovní síly...“

Jak je vidět, měl zákonodárce za to, že naturální restituce připadá v úvahu, když uvedení v předešlý stav provádí sám škůdce. Když ji ale provádí sám poškozený (nebo ji alespoň zařizuje a objedná), proč by o to měl – a koho – žádat?

To zřejmě zákonodárce nedomyslel. Praxe na to naštěstí zapomněla.

Sám znám za celou svoji praxi jediný takový případ: Když se po srážce dvou automobilů pod letenským tunelem obě vozidla zastavila, vystoupil z jednoho z nich nevinný (tedy poškozený) řidič, došel k vozidlu pachatele, dal mu do ruky klíčky od svého auta a řekl, že je chce mít do 14 dnů opravené před domem. A odešel.

Pravidlem však je, že „uvedení vozidla v předešlý stav“ provádí v drtivé většině případů sám poškozený. Se všemi z toho vyplývajícími těžkostmi a dalšími výdaji a ztrátami.

C) Naturální restituce

Zaslouží si bližší zkoumání. Vlastní Popelka uvádění poškozené věci v předešlý stav je nakonec královnou, která opanuje pole: jistě většina havarovaných aut a motocyklů se opravuje, o zvláštní souhlas se nežádá a neprovádí se ani srovnávání výše náhrady škody oběma způsoby, aby nakonec byl poškozenému vyplacen ten levnější.

I k ní najdeme v citovaném komentáři k občanskému zákoníku skromný výklad:

„Při stanovení výše náhrady škody, kterou učinil poškozený sám uvedením v předešlý stav, je třeba vycházet z toho, co bylo na opravu vynaloženo, ale hradí se jen účelně vynaložené náklady na uvedení věci do původního stavu.“

Šroubovaný citát lze říci lidsky: když si poškozený věc opravil sám, vyjde se z ceny nákladů na tuto opravu, pokud byly účelně vynaloženy.

Kdo ale bude posuzovat účelnost jednotlivých položek a prací? Škůdce, pojišťovna, soud? Nakonec přijde ke slovu znalec. I názory různých znalců se budou lišit. Jistě ale není účelným výdajem např. 10 000 korun za nový kobereček zavazadelníku u starého auta, jak o něm ještě bude řeč. Nedostane-li jej ale ani poškozený (výdaj je neúčelný), nemůže ho na druhé straně nikdo k němu nutit, jistě ani pojišťovna, když posuzuje, že právě takovými výdaji přesáhl náklad na opravu cenu celého vozidla – a jde tedy o tzv. totální škodu.

I k té se dostaneme.

K doplnění ještě jedno z mála aktuálních soudních rozhodnutí:

„Otázku, zda poškozený je povinen přijmout odcizenou věc, která byla po spáchání trestného činu částečně znehodnocena, je třeba řešit s přihlédnutím k ustanovení § 442 o. z. Lze-li znehodnocení věci odčinit její opravou, je škůdce povinen tak učinit, přičemž je nerozhodné, zda opravu provede sám nebo ji dá provést na svůj náklad. Jestliže i po provedení opravy zůstane věc částečně znehodnocena, lze rozdíl mezi hodnotou věci před poškozením a po poškození uhradit v penězích.“

Bude-li věc opravou naopak zhodnocena (např. u poškozeného auta bude vyměněna karoserie), může povinný k náhradě škody žádat přiměřené snížení nákladů na opravu věci.“ (Stanovisko NS R III/1967 – Pls 3/67).

Zajímavé je, že plénum Nejvyššího soudu tehdy hovořilo o „povinnosti škůdce“ opravit takovou znehodnocenou věc. Poškozený tedy o uvedení v předešlý stav nemusel žádat (jako nyní), ale o opravu se dokonce staral sám škůdce. Povinně. To by ovšem byl ideální stav. Bohužel tehdy i nyní jen na papíře.

Naturální restituce byla a zůstane i nadále tím základním způsobem, jak svou majetkovou újmu vyrovnat, neboť většina poškozených chce a potřebuje jezdit a ne vložit jakési odškodné do peněženky a chodit pěšky. Jen málokdo – namísto aby opravoval – přijme peněžní odškodné a jde si koupit podobný dopravní prostředek do bazaru. To může být až výsledkem složité kalkulace nákladů na opravu, prodeje zbytků a hladiny cen srovnatelného vozidla na trhu.

Běžná havárie se opravuje a bude to tak stále. Bez ohledu na podivnou přísnost zákona vyžadujícího „požádání“ a už nehledícího na to, že to bude zase jen poškozený, kdo břemeno „uvedení v předešlý stav“ nakonec sám ponese.

J sme u jádra naší úvahy: když tedy opravovat – uvádět v předešlý stav – tak kde a jak?

I Oprava motorového vozidla

Po všech překážkách, které zákon tomuto způsobu náhrady škody vlastně klade (místo toho, aby poškozenému jeho úděl usnadnil) je tedy vozidlo v opravně.

diskuse

A už teď vzniká další lavina problémů: v které? Nejbližší, nejznackovější, nejlevnější?

A rozdíl jsou nasnadě: vozidlo havaruje v Ostravě, jeho vlastník (poškozený) bydlí v Plzni. Dá je odtáhnout do Plzně a nikdo nakonec nebude chtít tak daleký odtah zaplatit. Logicky: vždyť se jistě dalo stejně opravit v místě nehody. Jenže poškozený chce na opravu dohlédnout, být po ruce, kdyby se vyskytly komplikace, mít např. možnost opravu rozšířit apod. a nakonec po opravě to bude mít z domova blízko. Bude-li takový odtah považován za neekonomický, měla by být poškozenému alespoň nahrazena cesta z Plzně do Ostravy a zpět ke sjednání zakázky a podruhé k vyzvednutí opraveného vozidla. Spolu s ušlým výdělkem za dva dny se výdaje obou způsobů opravy nebudou příliš lišit.

Účelnost a ekonomičnost náhrady mají tedy svůj rub i líc. Nejbližší oprava nemusí být tedy nakonec vždycky nejlevnější.

Je-li problém „místní příslušnosti opravy“ vyřešen, není komplikacím konec. Půjde o to, kterou z místně příslušných opraven zvolit: značkovou nebo prostě jinou, zvučného jména nebo zapadlou venkovskou?

U značkové opravy se předpokládá záruka originality nejen opravárenského postupu, ale i provedení značkovými náhradními díly. Přirozeně za odpovídající cenu. Taková volba bude jistě záviset především na tom, kdo opravu bude platit. Bude-li hrazena škůdcem (jeho pojišťovnou), příp. pojišťovnou z uzavřeného havarijního pojištění, bude volba velkorysejší. Bude-li cenu opravy muset zákazník zaplatit ze svého, bude uvažovat ekonomičtěji a spokojí se možná i se skromnějším způsobem opravy – třeba právě v té levné venkovské dílně.

Ekonomičnost zamýšlené opravy bude tak většínou hlídat pojišťovna. Jaké má možnosti?

Bude zřejmě vycházet z kategorií autoservisů:

a) autorizovaný/značkový obchodník s autorizovaným servisem

b) autorizovaný/značkový autoservis (bez prodeje nových vozidel)

c) nezávislý autoservis

d) „autoservis – dílna“ s minimem potřebného vybavení

e) svépomoc.

Poškozený bude zpravidla trvat na provedení opravy svého vozidla v drahé značkové opravě a zřejmě na to bude mít právo. Pojišťovnu napadne, že takovou opravu zaplatí jen v případě, že vozidlo bylo ve značkové opravě dříve pravidelně udržováno (servisováno). Taková podmínka je však sotva udržitelná. Značková oprava bude zárukou odborné úrovně provedené opravy a nepochybně bude mít přednost. I za cenu dražších nákladů opravy.

Poškozený si jistě bude moci vybrat, kam vozidlo svěří. Už vůbec lze považovat za neúnosné, aby mu kdokoli určoval, do které opravy má poškozené vozidlo odvézt. Vázat náhradu škody na určitou pověřenou opravu je jistě nepřijatelné.

Pamatuje na to svým způsobem ostatně i vyhláška č. 31/2003 Sb. o povolení obecné výjimky ze zákazu dohod narušujících soutěž podle § 3 odst. 1 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, pro určité druhy vertikálních dohod o distribuci a servisu motorových vozidel:

„Zákaz podle § 3 odst. 1 zákona se dále vždy vztahuje na ustanovení vertikálních dohod o prodeji nových motorových vozidel, náhradních dílů na motorová vozidla nebo o poskytování opravárenských a údržbářských služeb pro motorová vozidla, která obsahují

b) přímý nebo nepřímý závazek, který omezuje možnost autorizovaných opravců poskytovat opravárenské a údržbářské služby pro motorová vozidla konkurenčních dodavatelů,

c) přímý nebo nepřímý závazek členů distribučního systému neprodávat motorová vozidla nebo náhradní díly určitých konkurenčních dodavatelů nebo neposkytovat opravárenské a údržbářské služby pro motorová vozidla určitých konkurenčních dodavatelů, nebo

d) přímý nebo nepřímý závazek prodejce nebo autorizovaného opravce po ukončení dohody nevyrábět, neodebírat, neprodávat nebo dále neprodávat motorová vozidla nebo neposkytovat opravárenské či údržbářské práce pro motorová vozidla.“ (§ 5 odst. 1 cit. vyhl.).

I když jde o dohody mezi prodejci a mezi opravci, nemohou uzavírat ani oni dohody s pojišťovnami, které by zákaz nerespektovaly.

Další složitostí je rozhodnout, jakými náhradními díly bude oprava provedena.

Co je náhradním dílem řeší mj. i citovaná vyhláška č. 31/2003 Sb.:

„Náhradními díly rozumí se díly, které se montují do motorového vozidla nebo se na něj připevňují, přičemž nahrazují některý z dílů tohoto motorového vozidla. Náhradními díly jsou i výrobky k provozu tohoto motorového vozidla nezbytné, jako například maziva, s výjimkou paliv.“ (§ 2 odst. 1 písm. p)].

V naší souvislosti vyhláška dále uvádí:

„Originálními náhradními díly rozumí se náhradní díly stejné kvality jako díly použité či používané pro montáž nového motorového vozidla a vyrobené či vyráběné podle specifikací a výrobních požadavků stanovených výrobcem motorového vozidla pro výrobu dílů nebo náhradních dílů daného motorového vozidla, přičemž

Poškozený si jistě bude moci vybrat, kam vozidlo svěří. Už vůbec lze považovat za neúnosné, aby mu kdokoli určoval, do které opravy má poškozené vozidlo odvézt.

originálními náhradními díly se rozumí i náhradní díly, které jsou vyráběny na stejném výrobním zařízení jako tyto díly. Není-li prokázáno něco jiného, považují se za originální náhradní díly takové náhradní díly, u nichž jejich výrobce vydá osvědčení, že tyto díly dosahují kvality dílů, které jsou používány při výrobě nového motorového vozidla a byly vyrobeny podle specifikací a výrobních požadavků výrobce motorového vozidla.“ (§ 2 odst. 1 písm. q)].

Konečně není bez zajímavosti další ustanovení:

„Kvalitativně rovnocennými náhradními díly rozumí se náhradní díly vyráběné jakýmkoliv soutěžitelem, který je kdykoliv schopen vydat osvědčení, že tyto díly dosahují kvality dílů použitých či používaných při montáži nových motorových vozidel.“

[§ 2 odst. 1 písm. r) cit. vyhl.].

Originální díly mají zaručit regulérnost opravy, která by měla dosáhnout úrovně původního továrního zpracování stejně jako díly jim na roveň postavené. Neoriginální nebo jiné náhradní díly to ovšem zaručit mohou také, ale nemusejí. V této souvislosti byla provedena i kategorizace náhradních dílů v návaznosti na kategorie opraven.

Rozdílnost cen vyplyne nejen z toho, kdo díly vyrobil a jakého jsou charakteru, ale i z toho, kdo je dodal: může jít o díly dodávané přímo výrobcem, dodávané subdodavateli, kvalitativně rovnocenné ale neoriginální díly, všechny ostatní, dále díly renovované a konečně použité náhradní díly (i zde ovšem originální nebo jiné).

Připusťme na chvíli, že každý z těchto při opravě použitých dílů přivodí stejně ve výsledku očekávaný stav – a tím je uvedení poškozeného vozidla do původního stavu. U značkového originálního nového dílu s případnou srážkou za opotřebení poškozeného vozidla – u použitého bez ní. Rozhodující bude výsledek: stejná technická i hodnotová úroveň opraveného vozidla před poškozením a po jeho opravě.

Dalším faktorem ovlivňujícím cenu opravy bude i hodinová sazba automechanika v té které opravě: u značkové asi vyšší, u té venkovské nižší. Připusťme také, že obě provedou práce stejně kvalitně – ostatně i vyklepaného blatníku by rozdíl být neměl. Bude tedy záležet i na tom, o jakou práci půjde: vyžadující špičkové servisní vybavení nebo spíš zručnou ruku.

Už z naznačených složitostí vyplývají nesčetné možné kombinace těchto způsobů:

Zákazník si dá ve značkové opravě udělat jen něco (např. jen práce vyžadující značkový komfort), zbytek si dá udělat jinde, nebo dokonce svépomocí. Nebo k opravě použije jen některé (nezbytné) originální náhradní díly, jiné pořídí levněji (neznačkové) nebo dokonce použité. To bude mít opodstatnění v úvaze o možné hrozbě „totální škody“, jak bude uvedeno později.

diskuse

2 Náhrada rozpočtem

Konečně může v té souvislosti dojít i k případu, kdy poškozený nebude chtít provést opravu úplně, nebo se rozhodne neopravovat vůbec.

V tom případě půjde o plnění (náhradu škody) podle rozpočtu – tedy ve výši, jakou by vykazala faktura opravny, kdyby se vozidlo skutečně opravovalo.

To má svá rizika: odhadnout rozsah potřebných prací k uvedení vozidla do původního stavu není snadné ani za použití současných technických pomůcek.

Vždycky může být rozsah poškození větší (ale i menší), jak může odhalit jen skutečná demontáž a detailní prohlídka. Je tedy náhrada škody rozpočtem ve svém efektu blížká tomu, čemu v teorii odpovídá druh smlouvy odvážné.

Dosáhne-li tato náhrada výše „skutečné škody“, je újma vyrovnána. Jinak připadá v úvahu doplatek rozdílu podobně, jak se to může vyskytnout u svépomoci. Rozhodujícím měřítkem by byla ovšem faktická faktura za skutečně provedenou opravu dosahující předchozího – původního stavu vozidla před poškozením.

3 Předchozí stav

Zvláštní pozornost zaslouží i další důležitá okolnost týkající se problematiky dosažení – nebo nedosažení – předchozího stavu:

I dokonale provedená oprava totiž může vést ke znehodnocení vozidla – a naopak. V případě znehodnocení vozidla provedenou opravou je situace snadno pochopitelná: poškozený dostal víc než měl, znehodnocení musí vydat – šlo by o bezdůvodné obohacení (§ 451 a násl. občanského zákona).

Takovým bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu a musí být vydán tomu, na jehož úkor byl získán (§ 456 o. z.). Musí být vydáno vše, co bylo nabyto bezdůvodným obohacením. Není-li to dobře možné, zejména proto, že obohacení záleželo ve výkonech, musí být poskytnuta peněžitá náhrada (§ 458 odst. 1 o. z.).

V praxi se to provádí velmi zjednodušeně: škůdce (pojišťovna) srazí z poskytované náhrady (pojistného plnění) „amortizaci“ – tedy srážku odpovídající rozdílu ceny při opravě použité nové věci (nových dílů) tak, aby jejich hodnota byla snížena na úroveň původních poškozených. To ovšem může vést ke složitostem: jaká je amortizace staršího čelního skla, jinak předtím nepoškozeného, na rozdíl od jasně opotřebovaných poškozených pneumatik?

Často slyšíme nářky poškozených, jimž bylo rozbíto staré auto a kteří po opravě „dostávají“ vozidlo v lepším stavu než měli, ačkoli jinak je mohli bez tak vysokých nákladů užívat ještě dlouho – a musejí na opravu doplácet.

Naopak se ovšem může i stát, že i dokonale provedená oprava vozidlo znehodnotí. To bude časté u závoňních aut a motocyklů: každý autoopravář ví, že sáhnout plamenem na plech znamená jeho předčasnou korozi. I povrchová zejména antikorozní úprava opravovaného vozidla sotva dosáhne továrního zpracování. Také prodejní cena havarovaného, byť dobře opraveného vozidla klesá: kupující si vždycky raději vybere ze dvou stejných nabízených vozidel to, které nebylo dotčeno předchozí havárií.

Jak tyto jisté majetkové újmy spravedlivě vyjádřit v konečné náhradě, je nesmírně složité. Že na to zákonodárce nepamatoval, je jisté.

4 Totální škoda

Tak se ustálily případy, kdy náklad na opravu vozidla – a může to ovšem být i jakákoli jiná movitá věc – přesáhne cenu před poškozením. Stereotyp bývá jednoduchý: stanoví se cena vozidla v době nehody a pokud ji cena opravy přesáhne, jde o „totální škodu“. Poškozený nemůže dostat víc, než měl před nehodou – tedy víc než stálo celé jeho vozidlo. To se zdá být logické.

Ne zcela logické se mu však jeví, že se mu v takovém případě mají odpočítat zbytky – vrak jeho vozidla. Ten nemusí vždycky tak vypo-

dat: oprava poškozeného Jaguára snadno dosáhne jeho ceny před poškozením, když zejména drahá vozidla rychle ztrácejí svou hodnotu na trhu. Jejich opravy jsou však velmi nákladné. Stačí porovnat cenu prodávaného nového vozidla s jeho cenou, kdyby bylo sestaveno z náhradních dílů. Podobně je tomu i u motocyklů. Tak se může stát, že i relativně nerozsáhlá oprava motorového vozidla se rychle přehoupne přes jeho cenu před poškozením a na scénu vstoupí „totální škoda“ se svým odpočtem zbytků.

Tak např. cena Toyoty je 300 000 Kč, předpokládaná oprava 250 000 Kč. Všechno je v pořádku – nic se neodpočítává. Kdyby ale náklad na opravu převýšil 300 000 Kč ceny vozidla před poškozením, dostane poškozený 300 000 Kč minus cenu zbytků, které mohou být např. 140 000 Kč – tedy jen zbylých 160 000 Kč. Nebude spokojen.

Už z toho je jasné, jak je důležité správně stanovit nejen cenu předpokládané opravy, ale zejména cenu vozidla před poškozením – a z ní vycházet.

Cena opravy se snadno vyšroubuje – a bývá to i zájem opravny. Zákazník by měl být poučen o všech dopadech kalkulace. Má totiž jedno právo, které mu nikdo nemůže upřít: nemusí požadovat náhradu celé své škody!

V praxi to znamená, že konečné rozhodnutí o rozsahu a způsobu opravy musí mít poškozený: *Dojde-li k závěru, že by úplná oprava následků nehody přesáhla cenu celého jeho vozidla před poškozením, nemusí takovou celkovou opravu dát provést.* V podstatě tedy jen v takovém rozsahu, v jakém náklad na ni nepřesáhne cenu celého jeho původně nepoškozeného vozidla. To proto, aby se mu neodpočítávaly zbytky.

Můžeme si to snadno ozřejmit na příkladu: Mercedes bude na dálnici poškozen jiným automobilem. Při opravě se zjistí mj. poškození koberečku v zavazadlovém prostoru. Nový originální koberec stojí 10 000 Kč. Bude-li takových poškozených věcí víc, přesáhne snadno náklad na opravu cenu celého vozidla. Poškozený přitom „opraví“ takový kobereček třeba tím, že jej slepí, nebo nahradí zátežovým koberecem ve výprodeji za 49 Kč/m². Že oprava nedosáhla původního stavu je mu lhostejné, dokonce to za cenu „totální škody“ se všemi jejími drastickými důsledky ani nechce.

Mám za to, že rozhodnutí o rozsahu předpokládané opravy – a to i za cenu toho, že poškozený nebude mít nahrazenou celou vzniklou majetkovou újmu – je výhradně na něm. Nikdo ho nemůže nutit, aby opravoval víc, než chce. Ani škůdce, ani pojišťovna.

Závěr

Zjistit skutečnou škodu – výši vzniklé majetkové újmy – je velmi složité.

Současná právní úprava a chudíčká judikatura nedávají k tak složitému postupu ani jasné direktivy, ani výkladová pravidla. Proto v praxi dochází k nejednotnému postupu a mnohdy i k nespravedlnostem, jdoucím k tíži již tak dost poškozených majitelů havarovaných vozidel. Ani ti, co škody platí, nemají jasno: v jaké výši opravy platit, kde opravovat a v jakém rozsahu, jakými náhradními díly a jakým způsobem. I za předpokladu dosažení původního stavu je výše náhrady (plnění) i ve zcela totožném rozsahu poškození často značně odlišná.

Je-li správný závěr o tom, že zákonodárce ani netušil (nebo alespoň připustil), že skutečná škoda může být pokaždé jiná a že záleží na způsobu její náhrady (náhrada v penězích nebo naturalní restituce), pak to volá po rychlé nápravě. Okolnost, že podmínkou opravy vozidla je žádost poškozeného, je sama o sobě absurdní: mělo by to být jeho rozhodnutí.

Sama skutečnost, že zásady právní úpravy jsou staleté, nic neznamená. Stále nebezpečnější silniční provoz, stále dražší motorová vozidla a stále nákladnější jejich opravy staví problém odpovídající náhrady škody do popředí. Zájem je na obou stranách a je vysoce aktuální.

Tato úvaha se snažila mu přispět.

Zbavení svobody a soudní kontrola z pohledu Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a Evropského soudu pro lidská práva*

DOC. DR. IUR. HARALD CHRISTIAN SCHEU, PHD.

DOC. PHDR. STANISLAVA HÝBNEROVÁ, CSC.

1. Úvod

Cílem tohoto příspěvku je poskytnout pohled Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP) a příslušného kontrolního mechanismu na problematiku zbavení svobody. Centrální úlohu v této souvislosti hraje čl. 5 EÚLP, který v komplexní podobě obsahuje právo na svobodu a osobní bezpečnost.

Podle statistiky Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) jde o druhé nejčastěji aplikované ustanovení v rámci stížnostního systému podle EÚLP, a to hned po čl. 6, který zaručuje právo na spravedlivé řízení, včetně projednání věcí v přiměřené lhůtě. Již z této skutečnosti vyplývá, že zásahy do osobní svobody jsou vnímány jako zvlášť významná záležitost. To platí i přesto, že podle EÚLP neplatí k těm základním právům, která označujeme za nederogovatelná. Jinými slovy, v případě války nebo jiného veřejného ohrožení státní existence ve smyslu čl. 15 EÚLP, může smluvní stát přijmout opatření směřující k odstoupení od závazků podle čl. 5 EÚLP. Jenomže derogovatelnost není jediným kritériem v rámci určení významu konkrétního lidského práva. Je třeba si uvědomit, že osobní svoboda je klíčovým předpokladem pro užívání řady dalších lidských práv zaručených v EÚLP, jako např. práva na respektování soukromého a rodinného života (čl. 8) či svobody pohybu (čl. 2 Protokolu č. 4 k EÚLP).

Účelem příspěvku je nejprve představit obsah a rozsah čl. 5 EÚLP. Pozornost bude věnována obecnému výkladu čl. 5 ve světle judikatury ESLP. Zahrnuty budou i české případy před ESLP, ve kterých šlo o řešení problematiky zbavení svobody a soudní kontroly. Dále je záměrem stručně poukázat na souvislost mezi zbavením svobody ve smyslu čl. 5 a dalšími lidskými právy zaručenými v EÚLP.

2. Struktura a obsah čl. 5 EÚLP

Ustanovení čl. 5 EÚLP má poměrně komplexní strukturu. První odstavec na jedné straně stipuluje právo na svobodu a osobní bezpečnost, na straně druhé však umožňuje legitimní zásahy do svobody člověka v konkrétně vyjmenovaných případech.

V centru zájmu stojí pojetí svobody, která podle EÚLP ovšem není koncipována jako neomezená možnost jednat podle vlastní vůle. V konkrétním kontextu používá odborná literatura spíše negativní vymezení pojmu svobody, a to jako absenci uvěznění, zatčení či držení osoby.¹ Za omezení svobody ve smyslu čl. 5 lze považovat opatření přijaté orgány veřejné moci, na základě kterého je osoba držena proti své vůli na určitou dobu v určitém omezeném prostoru.

Ustanovení čl. 5 odst. 1 obsahuje seznam šesti typických zásahů do osobní svobody a bezpečnosti, přičemž lze rozlišovat mezi dvěma skupinami povolených zásahů. V prvním případě jde o omezení svobody v souvislosti s trestními věcmi, do druhé skupiny spadá držení osoby v občanskoprávních záležitostech.

Úmluva koncipuje následující povolení omezení osobní svobody.

A. Omezení svobody v souvislosti s trestními věcmi:

- zákonné uvěznění po odsouzení příslušným soudem – čl. 5 (1) (a);
- zákonné zatčení nebo jiné zbavení svobody osoby za účelem předvedení před příslušný soudní orgán pro důvodné podezření ze spáchání trestného činu nebo jsou-li oprávněné důvody k domněnce, že je nutné zabránit jí ve spáchání trestného činu nebo v útěku po jeho spáchání – čl. 5 (1) (c).

B. Omezení svobody v občanskoprávních záležitostech:

- zákonné zatčení nebo jiné zbavení svobody osoby proto, že se nepodrobila rozhodnutí vydanému soudem podle zákona, nebo proto, aby bylo zaručeno splnění povinnosti stanovené zákonem – čl. 5 (1) (b);
- jiné zbavení svobody nezletilého na základě zákonného rozhodnutí pro účely výchovného dohledu nebo jeho zákonné zbavení svobody pro účely jeho předvedení před příslušný orgán – čl. 5 (1) (d);
- zákonné držení osob, aby se zabránilo šíření nakažlivé nemoci, nebo osob duševně nemocných, alkoholiků, narkomanů nebo tuláků – čl. 5 (1) (e);
- zákonné zatčení nebo jiné zbavení svobody osoby, aby se zabránilo jejímu nepovolenému vstupu na území, nebo osoby, proti níž probíhá řízení o vyhoštění nebo vydání – čl. 5 (1) (f).

3. Princip legality podle čl. 5 EÚLP

Veškeré zásahy do osobní svobody podle EÚLP vyžadují postup stanovený zákonem. Kontrolní orgány ve Štrasburku zdůraznily, že ochrana podle EÚLP předpokládá fungování právního státu. Nad tento obecný rámec právního státu, platný při aplikaci všech lidských práv zaručených v EÚLP, zavedl čl. 5 některé specifické momenty.

Často citovaným rozhodnutím ESLP, v kontextu legality zásahu do osobní svobody, se stal případ *Winterwerp*,² ve kterém šlo o omezení svobody ve smyslu čl. 5 odst. 1 písm. e), a to konkrétně o držení osoby v ústavu pro duševně nemocné. ESLP ve svém rozsudku ze dne 24. října 1979 konstatoval, že legalita ve smyslu čl. 5 znamená soulad s vnitrostátním právem a soulad s účely povolených omezení. Za protiprávní lze tedy v každém případě označit svévolné jednání státních orgánů. Co se týče souladu s vnitrostátním právem, upozornil ESLP na to, že přitom nejde pouze o abstraktní soulad jednání státu se zákonem, ale že samotný zákon musí respektovat obecné principy EÚLP. Na druhé straně, jakékoliv porušení vnitrostátního práva při rozhodování o osobní svobodě znamená automaticky také porušení čl. 5 EÚLP.

4. Práva osoby zbavené svobody podle čl. 5

Ustanovení čl. 5 EÚLP vymezuje v odstavcích 2 až 4 obecná kritéria spojená s právem na osobní svobodu a bezpečnost. Některá procedurální práva se přitom vztahují jen na řízení v trestních věcech, jiná zároveň na trestní i občanskoprávní záležitosti. Podle čl. 5 odst. 2 musí být každý kdo je zatčen, seznámen neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, s důvody svého zatčení a s každým obviněním proti němu. Toto právo na informaci v čl. 5 lze srovnat s ustanove-

* Referát přednesený 3. června 2005 na semináři, který uspořádala v Praze ERA (Europäische Rechtsanwaltsakademie Trier). Za jazykovou úpravu autoři děkují Mgr. Renatě Jilkové.

mezinárodní problematika

ním čl. 6 odst. 3 písm. a) EÚLP, které stipuluje, že každý, kdo je obviněn z trestného činu, má právo být neprodleně a v jazyce, kterému rozumí, podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu. Panuje shoda v tom, že čl. 5 odst. 2 je méně striktní než čl. 6 odst. 3 EÚLP. Informace poskytnuté pro účely čl. 5 odst. 2 mají dané osobě umožnit efektivně napadnout legalitu omezení svobody. Čl. 6 odst. 3 se oproti tomu vztahuje na širší souvislost účinné obhajoby během řízení a obsahuje proto vyšší standard ochrany.

Ústanovení čl. 5 odst. 3 upravuje problém vazby s tím, že každý, kdo je zatčen nebo jinak zbaven svobody v souladu s ustanovením odstavce 1 písm. c) tohoto článku, musí být ihned předveden před soudce nebo jinou úřední osobu zmocněnou zákonem k výkonu soudní pravomoci a má právo být souzen v přiměřené lhůtě nebo propuštěn během řízení. Propuštění může být podmíněno zárukou, že se dotčená osoba dostaví k hlavnímu líčení.

Za nejvýznamnější záruku obsaženou v čl. 5 je obecně považováno právo podle čtvrtého odstavce. Jde o to, že každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné. Právo podle čl. 5 odst. 4 tedy zaručuje přezkum jednání orgánů výkonné moci v rámci soudního řízení.

Klíčovým aspektem tohoto soudního přezkumu legality omezení osobní svobody je čas. Za prvé je důležité, aby soud rozhodl o omezení svobody urychleně. Za druhé čl. 5 odst. 4 vyžaduje, aby soud v rozumných intervalech pravidelně přezkoumal omezení svobody.

Další právo v souvislosti s omezením osobní svobody podle čl. 5 je právo na odškodné. Podle čl. 5 odst. 5 má každý, kdo byl obětí zatčení nebo zadržení v rozporu s ustanoveními tohoto článku, nárok na odškodnění. Tento nárok poněkud překračuje rámec spravedlivého zadostiučnění ve smyslu čl. 41 EÚLP.

5. Dosud vyřešené případy týkající se omezení osobní svobody proti České republice

Punzelt proti České republice (stížnost č. 31315/96): rozsudek ze dne 25. dubna 2000. Porušení čl. 5 odst. 3.

Český proti České republice (stížnost č. 33644/96): rozsudek ze dne 6. června 2000. Porušení čl. 5 odst. 3.

Barfuss proti České republice (stížnost č. 35848/97): rozsudek ze dne 31. července 2000. Porušení čl. 5 odst. 3 a čl. 6 odst. 1.

Vrána proti České republice (stížnost č. 70846/01): rozsudek ze dne 30. listopadu 2004. Porušení čl. 6 odst. 1.

Singh proti České republice (stížnost č. 60538/00): rozsudek ze dne 25. ledna 2005. Porušení čl. 5 odst. 1 písm. f) a čl. 5 odst. 4.

Udovik proti České republice (stížnost č. 59219/00): smírné urovnání ze dne 17. května 2005 ve smyslu čl. 38 odst. 1 EÚLP.

Parchanski proti České republice (stížnost č. 7356/02): smírné urovnání ze dne 17. května 2005 ve smyslu čl. 38 odst. 1 EÚLP.

6. Omezení osobní svobody a čl. 8 EÚLP

Celá řada opatření státu v oblasti trestního práva míří přirozeně také do soukromé sféry jednotlivce. Již v rámci vyšetřování trestných činů může docházet k zásahům do soukromí. Zejména však osoby zbavené osobní svobody v rámci vazby či výkonu trestu jsou vystaveny opatřením, která omezují jejich soukromý a rodinný život. Z čl. 8 odst. 2 EÚLP vyplývá, že státní orgán může do soukromé sféry jednotlivců zasahovat pouze za splnění určitých podmínek. Zásah musí být v souladu se zákonem, musí být nezbytný v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahoby-

tu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

Stejně jako v případech jiných lidských práv jde o nalezení správné rovnováhy mezi zájmy státu, resp. společnosti na jedné straně a zájmy jednotlivců na straně druhé. Soudní orgán, který stojí před tímto složitým úkolem, musí okolnosti konkrétního případu velmi opatrně zvážit. V praxi neexistuje obecně uznávaný klíč, podle kterého lze empirická data ve všech případech jednoznačně hodnotit. S touto určitou nejistotou se musí vyrovnávat také ESLP, který je příslušný k interpretaci čl. 8 EÚLP.

Ve stadiu vyšetřování trestných činů může docházet k zásahům zejména do obydlí a do komunikace. V rámci své kazuistiky řešil ESLP např. otázky spojené s otevíráním pošty a odposlechem telefonátů podezřelých osob. Za směrodatný rozsudek lze v tomto kontextu považovat případ Klass a další proti Německu ze dne 6. 9. 1978.³ Pět německých právníků napadlo německou legislativu z roku 1968 umožňující observace osob. Podle napadnuté legislativy mohly státní orgány monitorovat soukromou poštu a telekomunikaci každé osoby v Německu, aniž by se dotčená osoba o tom dozvěděla. Stěžovatelé tvrdili, že šlo o porušení práva podle čl. 8 EÚLP s tím, že zmíněné opatření vyloučilo jakýkoliv opravný prostředek proti nařízení kontroly pošty či odposlechu. ESLP (resp. v první fázi řízení Evropská komise pro lidská práva) zkoumal oprávněnost daného opatření ve světle čl. 8 odst. 2 EÚLP. Klíčovou otázkou bylo, zda opatření bylo nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti a předcházení nepokojům a zločinnosti.

ESLP uvedl v této souvislosti, že smluvní strany nemají neomezený prostor uvážení s ohledem na tajné sledování osob v jejich jurisdikci. Na obecné úrovni upozornil na nebezpečí, že stát by mohl podkopat základy demokracie. Po podrobném zkoumání německé legislativy dospěl k závěru, že v daném případě nedošlo k porušení čl. 8 EÚLP.

V řadě jiných případů však ESLP zjistil porušení čl. 8 EÚLP v souvislosti s odposlechem telekomunikace.⁴ V případě Valenzuela Contreras proti Španělsku bylo rozhodujícím kritériem, že dotčený španělský zákon neurčil dost přesně podmínky pro odposlech. V roce 2001 zjistil ESLP porušení čl. 8 EÚLP také v případě J. P. a J. H. proti Spojenému království. V rámci řízení před soudem vyšlo najevo, že policejní orgány při odposlechu telefonu podezřelých a odposlechu komunikace mezi podezřelými v policejní cele po zatčení nedodržovaly národní předpisy.⁵

Je pochopitelné, že také výkon trestu znamená výrazný zásah do soukromí dotčených osob. Nicméně původní kazuistika štrasburských orgánů předpokládala implicitní omezení práv vězňů. Zejména Evropská komise pro lidská práva (EKLP) ani nepovažovala zadržení pošty vězňů za zásah do soukromé sféry, a proto nezkoumala podmínky pro dané opatření ve světle čl. 8 odst. 2 EÚLP.

EKLP a ESLP však tento restriktivní přístup postupně měnily a vyžadovaly, aby zásahy do korespondence vězňů byly v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti a také sledovaly legitimní cíle. Přitom je však nutné brát zřetel na specifickou pozici vězňů. Lze shrnout, že ESLP považuje cenzuru pošty vězňů za oprávněnou pouze tehdy, pokud lze pro takový přístup uvést rozumné důvody. Zvláště opatrný přístup formuloval ESLP ohledně korespondence mezi vězněm a jeho advokátem. V případě Foxley proti Spojenému království konstatoval ESLP, že vztah mezi klientem a advokátem je privilegovaný a příslušná korespondence má důvěrný charakter.⁶

Mnohem citelnější je pro dotčenou osobu zásah do rodinného života. O to důležitější se jeví zmírnění konkrétních dopadů cestou návštěv rodinných příslušníků. Štrasburské orgány daly v tomto směru smluvním stranám EÚLP poměrně široký prostor na uvážení. Přijaly praxi Rakouska, která vylučovala návštěvu nezletilých dětí vězňů. Když anglické orgány odmítly povolit účast vězňů na svatbě dcery či na pohřbu matky, nebylo zjištěno porušení čl. 8 EÚLP.

Ústanovení čl. 8 EÚLP se také vztahuje na problematiku vyhoštění. Obecně platí, že EÚLP nezakládá ani právo cizince na vstup do smluvního státu EÚLP, ani právo cizince na pobyt v daném

mezinárodní problematika

státě. Nicméně čl. 8 EÚLP obsahuje několik momentů majících konkrétní dopad na cizince, kteří stojí před vyhoštěním, a také na jejich rodinu.

Předpokladem pro aplikaci čl. 8 EÚLP v případě týkajícím se vyhoštění je, že dotčená osoba vede ve smluvním státě rodinný život. Podmínky jsou splněny, pokud stěžovatel má v daném státě rodinné příslušníky a udržuje s nimi pravidelný kontakt.

Stát musí v případě funkčního rodinného života dotčené osoby prokázat, že zásah do tohoto rodinného života splňuje kritéria čl. 8 odst. 2 EÚLP. Kazuistika štrasburských orgánů ukázala, že přitom může docházet k velmi složitému výkladu. V případě Nasri proti Francii šlo o alžírského občana, který žil ve Francii od svých pěti let. Od narození byl hluchý a němý. Od roku 1977 do roku 1992 se pan Nasri dopustil několika trestných činů, přičemž byl opakovaně odsouzen k trestu odnětí svobody. Francouzský ministr vnitra nařídil již v roce 1987 jeho vyhoštění s tím, že představuje nebezpečí pro veřejný pořádek. Nejvyšší soud toto nařízení potvrdil v roce 1991. ESLP zkoumal, zda vyhoštění je opatření splňující kritéria podle čl. 8 odst. 2 EÚLP. Dospěl k jednoznačnému závěru, že opatření je v souladu se zákonem a sleduje legitimní cíl. Složitější byla otázka nezbytnosti daného vyhoštění. Soud zvážil řadu výjimečných okolností případu, totiž že stěžovatel žil stále u rodičů, že od svých pěti let nikdy nebyl v Alžírsku a že neuměl arabsky. Nakonec rozhodl, že vyhoštění pana Nasri by znamenalo porušení čl. 8 EÚLP.

Zajímavá je argumentace ESLP také v případě Beldjoudi proti Francii. I pan Beldjoudi se dopustil, jako alžírský občan, ve Francii řady trestných činů. V roce 1970 se oženil s francouzskou občankou. Tato skutečnost získala v rámci řízení před ESLP rozhodující význam. Soud se totiž domníval, že manželka pana Beldjoudi bude mít velké problémy s adaptací v Alžírsku. Z tohoto důvodu ESLP rozhodl, že vyhoštění by bylo v rozporu s čl. 8 EÚLP.

Opačně rozhodl soud ve věci Boughanemi proti Francii. V tomto případě stěžovatel jako tuniský občan sice žil od svých osmi let ve Francii s tím, že ve Francii žil také jeho rodiče a všichni sourozenci. Rozhodnutí o vyhoštění souviselo s tím, že pan Boughanemi spáchal řadu závažných trestných činů. Soud zase zkoumal, nakolik představuje vyhoštění silný zásah do rodinného života stěžovatele. Zjistil, že stěžovatel měl styky se zemí původu a mluvil také arabsky. Navíc se nikdy nesnažil o naturalizaci ve Francii. ESLP většinou hlasů (7:2) proto rozhodl, že vyhoštění je z hlediska čl. 8 EÚLP v daném případě přípustné.

7. Omezení osobní svobody a nelidské zacházení⁷

Podle čl. 3 EÚLP nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu. Toto ustanovení je zvlášť relevantní ve vztahu ke konkrétním podmínkám, za kterých dochází k omezení osobní svobody, např. v rámci vazby či trestu odnětí svobody. Na jedné straně lze říci, že opatření na omezení svobody jednotlivce často vedou k pocitům utrpení a ponižení. Na straně druhé tento pocit neznamená automaticky rozpor se zákazem mučení a nelidského zacházení podle čl. 3.⁸ Podle ESLP jde především o to, aby intenzita utrpení nepřekročila hranici neslučitelnou s vazbou či výkonem trestu. V této souvislosti lze poukázat na rozsudek ESLP ve věci Kudla proti Polsku z října 2000, ve kterém ESLP upozornil na to, že stát musí zajistit, aby osoba byla zadržena v podmínkách, které jsou slučitelné s respektováním lidské důstojnosti. Dále podle ESLP musí být zaručeno zdravotní péči, jejíž svoboda byla omezena., což zahrnuje také poskytnutí nezbytné zdravotní péče. Za kritickou je podle tohoto kritéria považována úplná izolace vězňených osob.⁹

Na ustanovení čl. 3 EÚLP navazuje Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (dále jen „Úmluva o zabránění mučení“) (sdělení č. 9/1996 Sb. z roku 1987).

V současnosti se mohou stát stranami Úmluvy o zabránění mučení jen členské státy Rady Evropy. Na rozdíl od jiných lidskoprávních instrumentů Rady Evropy neobsahuje tato Úmluva žádné nové hmotněprávní

normy. Jejím cílem je posílit efektivitu zákazu mučení a dalších jednání obsažených v článku 3 EÚLP a zabránit potenciálnímu fyzickému nebo psychickému násilí vůči osobám, které jsou zbaveny svobody.

Na základě Úmluvy o zabránění mučení byl vytvořen preventivní mechanismus nejudiciálního typu, který je založen na návštěvách zařízení, ve kterých je omezována osobní svoboda. Daný monitorovací mechanismus funguje ovšem zároveň se soudním mechanismem podle EÚLP. Ve stručnosti lze říci, že primární funkcí ESLP je zjišťovat, zda došlo k porušení práv podle čl. 3 EÚLP. Hlavním úkolem nesoudního mechanismu Evropské úmluvy o zabránění mučení, kterým je Evropský výbor pro prevenci mučení a nelidského nebo ponižujícího zacházení, nebo trestání (dále jen „CPT“), je pomoci návštěv mezinárodních expertů podrobit kontrole jakékoliv zařízení, v němž se nalézá jedna nebo více osob zbavených svobody veřejnou mocí.

Vůdčí motivací, na níž je práce CPT budována, je idea, že pravděpodobnost mučení, nelidského nebo ponižujícího zacházení může být zmenšena tím, že příslušná místa, kde jsou zadrženy osoby zbavené svobody, budou podrobena kontrole prostřednictvím neohlášených návštěv mezinárodních expertů, jejichž nálezy a doporučení budou vytvářet základnu pro konstruktivní dialog směřující k dosažení těchto cílů.

CPT je složen z nezávislých odborníků, zvolených po jednom za každý členský stát. Může však zahrnovat, a v praxi tomu tak je, i řadu dalších specialistů (lékařů, psychologů, sociálních pracovníků) vybraných na základě jejich odbornosti a nikoliv na principu státní příslušnosti. Avšak i v tomto případě je zpravidla respektován princip, že návštěvy se nezúčastňuje příslušník kontrolovaného státu. CPT je povinen informovat o svém záměru provést návštěvu příslušný stát, avšak nemusí sdělovat informace o jednotlivých zařízeních, která hodlá navštívit. Už sama skutečnost, že nezávislý mezinárodní orgán může kterýkoliv den a v jakoukoliv hodinu navštívit místa jako např. věznice, vazební věznice, policejní stanice, uzavřená oddělení nemocnic a psychiatrických léčen, je nesporně důležitým prvkem prevence mučení a špatného zacházení.

I když je CPT povinen notifikovat příslušnému státu svůj úmysl uskutečnit návštěvu, neplyne mu z Úmluvy žádná povinnost ohledně časové lhůty mezi notifikací a skutečnou realizací návštěvy. V praxi ji tak lze realizovat bezprostředně po jejím oznámení. Smluvním stranám plyne z Úmluvy o zabránění mučení povinnost poskytnout CPT nejen neomezený přístup na místo, kde se nacházejí osoby zbavené svobody, ale i právo pohybovat se v těchto místech. CPT též může bez přítomnosti dalších osob vyslyšet osoby zbavené svobody a nadto je oprávněn komunikovat s jakoukoliv osobou, o které se domnívá, že mu může poskytnout odpovídající informace. Úmluva o zabránění mučení stanoví, že CPT po každé návštěvě vypracuje zprávu o skutečnostech zjištěných během ní. Přitom vezme v úvahu veškeré připomínky, které byly předloženy zúčastněnou stranou. Zprávu s doporučeními, která považuje za nezbytná, předá straně.

Závěrečná zpráva pak obsahuje zjištění Výboru a seznam doporučení, poznámek, jakož i požadavek na další informace spolu s žádostí o vysvětlení, což je postup zakládající trvalý proces výměny názorů mezi CPT a příslušnými orgány státu s cílem zlepšit daný stav.

CPT jako nesoudní orgán není oprávněn posuzovat individuální stížnosti, ani nemůže zabezpečovat kompenzace pro poškozené osoby. Rovněž jeho doporučení jsou pro stát nezávazná. Jediným sankčním opatřením je, v případě nedostatečné spolupráce inkriminovaného státu nebo odmítnutí zlepšit situaci ve světle doporučení CPT, možnost učinit veřejné prohlášení v předemtné věci, což CPT učinil v roce 1992 v případě Turecka.

Co se týče vztahu ČR a CPT, lze situaci charakterizovat jako vcelku uspokojivou. První pravidelnou návštěvu učinil CPT ve dnech od 16. do 26. února 1997. Druhá pravidelná návštěva byla vykonána ve dnech od 21. do 30. dubna 2002. V obou případech CPT konstatoval vcelku dobrou součinnost, kterou delegaci poskytly během její návštěvy ústřední orgány ČR. CPT též ocenil „konstruktivní duch“, v němž české úřady reagovaly na okamžité pozorování, učiněné na konci druhé návštěvy.

Co se týče faktů zjištěných během návštěvy, CPT v obou případech konstatoval, že neshledal žádné případy mučení. V roce 1997 CPT navštívil sedm policejních stanic a další zařízení, dvě

mezinárodní problematika

věznice (věznici Mírov a vazební věznice Praha-Pankrác) a detenční centra pro mladistvé (Dětský diagnostický ústav v Brně-Hlinkách a Výchovný ústav pro děti a mladistvé v Moravském Krumlově). Špatné zacházení bylo shledáno především v policejních zařízeních, kdy CPT obdržel řadu tvrzení o špatném zacházení ze strany policie (stížnosti na rány pěstí, kopání, bití) od zadržených osob, ale i z jiných zdrojů. Za zvlášť znepokojivé označila delegace stav policejního zařízení v Kongresové ulici v Praze určeného pro cizince očekávající vyhoštění. Podmínky v tomto zařízení shledala jako zcela nepřijatelné a učinila je předmětem okamžitého pozorování podle čl. 8 odst. 5 Úmluvy o zabránění mučení. CPT též shledal nedostatky v základních zárukách, jako např. přístupu k právníkovi, přístupu k lékaři a oznámení o zadržení blízké osoby.

Ve vězeňských zařízeních se v průběhu návštěvy setkal CPT s řadou závažných stížností na špatné fyzické zacházení, zejména na nepřiměřené použití síly ze strany personálu s tím, že některé z nich bylo možné lékařsky ověřit. Rovněž materiální podmínky nebyly shledány jako uspokojivé, zejména s ohledem na přeplněnost věznic a jednotlivých cel. Výbor doporučil českým orgánům přijmout strategii, která by natrvalo tento problém odstranila. Nedostatky byly shledány též v sociální sféře a zajištění zdravotní péče.

V rámci druhé pravidelné návštěvy byly předmětem inspekce policejní zařízení (celkem 12), věznice (věznice Plzeň, vazební věznice Praha-Pankrác – kontrolní návštěva a věznice Valdice), Psychiatrická léčebna v Opavě a Ústav sociální péče pro mládež v Ostravici. Předmětem návštěvy byla i věznice v Praze-Ruzyni za účelem pohovoru s cizinci, kteří jsou zde drženi ve vazbě před soudním vyhoštěním z ČR. Obdobně jako při prvé návštěvě získala delegace řadu tvrzení o špatném zacházení ze strany policie. Zpráva CPT pak konstatuje, že i kopání a bití jsou vystaveni hlavně Romové, cizinci a mladiství. Podle zprávy stále existují možnosti zlepšení pojmů proti špatnému zacházení. Od návštěvy v r. 1997 se dokonce zhoršila situace ohledně vyrozumění blízkého příbuzného nebo jiné třetí osoby. Přítomnost právníka je v mnoha případech umožněna zadržovaným osobám až po nějakém čase. Znepokojivou pro CPT byla skutečnost, že tento problém se týká zadržovaných mladistvých. Ne vždy je respektováno právo zadržovaných na lékařské vyšetření.

Delegace vyslechla i řadu stížností na špatné fyzické zacházení ze strany personálu v Záchytném zařízení pro cizince Balková, i když podmínky byly z materiálního hlediska poměrně uspokojivé. V záchytném středisku v Ruzyni byly shledány podmínky zajištění celkově v pořádku.

Rovněž při inspekci věznic se CPT setkal s řadou závažných tvrzení o špatném fyzickém zacházení ze strany personálu zejména ve věznici Valdice. Nezlepšila se situace doživotně odsouzených a CPT byl znepokojen zejména metodickými pokyny obsahujícími restriktivní přístup k těmto odsouzeným.

Rovněž počet vězňů na podlahovou plochu byl v některých částech věznice Plzeň a vazební věznice Praha-Pankrác stále vysoký. A to přesto, že nedávné legislativní změny týkající se výkonu vazby vedly po návštěvě v r. 1997 k podstatnému snížení počtu vězňů v ČR. Vězni i nadále tráví většinu času v nečinnosti. Přivítány byly pilotní projekty ve věznici Plzeň. Zdravotní vězeňská zařízení, která CPT navštívil, působila vcelku příznivým dojmem. Vážné obavy vyslovil CPT nad přetrvávající praxí vyšetřovat vězně v přítomnosti příslušníků vězeňské služby. Jako pozitivum označil CPT záměr přenést odpovědnost za zdravotní péči vězňů z ministerstva spravedlnosti na ministerstvo zdravotnictví.

Co se týče psychiatrických zařízení byla předmětem kritiky zejména praxe používání prostředků omezeného pohybu. Obzvláštní znepokojení vyjádřil CPT k častému používání lůžek opatřených mříží nebo sítí v Psychiatrické léčebně v Opavě a Ústavu sociální péče v Ostravici. CPT zejména doporučil, aby byla všechna psychiatrická zařízení v ČR pravidelně navštěvována nezávislým externím subjektem.

I když z druhé zprávy CPT vyplývá, že ne všechna předchozí doporučení byla v plném rozsahu implementována, lze říci, že se mezi CPT a ČR vyvinuly pracovní vztahy na potřebné úrovni.

8. Závěr

Z praktické aplikace čl. 5 a dalších zmíněných ustanovení EÚLP vyplývá, že otázka omezení osobní svobody je věnována velká pozornost. Dosavadní judikatura ESLP se dotýká různých aspektů života osob omezených ve své svobodě. V daném příspěvku jsme se věnovali především významu čl. 5, který obsahuje právo na svobodu a osobní bezpečnost. Dále byly připomenuty některé otázky, které z hlediska osob zbavených osobní svobody mohou vyvstat v souvislosti s problematikou nelidského zacházení či s právem na soukromý a rodinný život. Praktická aplikace jakož i hojnost judikatury ve vztahu k čl. 5, 3 a 8 EÚLP potvrzují význam otázky omezení práva na osobní svobodu. Dosavadní judikatura ESLP se přitom dotýká různých aspektů životní situace osob omezených z nejrozličnějších důvodů na své svobodě.

❖ OBA AUTOŘI PŮSOBÍ NA KATEDŘE MEZINÁRODNÍHO PRÁVA PRÁVNICKÉ FAKULTY UK V PRAZE.

1 S. Trechsel, Liberty and Security of Person, in: R. St. J. Macdonald, F. Matscher, H. Petzold (ed.), The European System for the Protection of Human Rights, Martinus Nijhoff Publisher, Dordrecht, 1993, 277-344, 282.

2 Case of Winterwerp v. The Netherlands, Series A No. 33.

3 Klass and others v. Germany, published in Series A No. 28.

4 Viz např. Halford v. United Kingdom (25. 6. 1997) published in Reports 1997-III, Valenzuela Contreras v. Spain (30. 7. 1998) published in Reports 1998-V.

5 P. G. and J. H. v. the United Kingdom (No. 44787/98).

6 Foxley v. The United Kingdom (No. 33274/96).

7 Tato kapitola vychází z výstupu grantu MZV RB/2/12/03, Dalšími spoluřešiteli byl Mgr. Jiří Kopal, JUDr. Dagmar Černá a prof. JUDr. Pavel Šturma.

8 Eva Hubálková, Stručná rukojeť českého advokáta k Evropské úmluvě o lidských právech, Bulletin advokacie, zvláštní číslo, prosinec 2004, 31.

9 Ibidem.

Banka WSPK
Waldviertler Sparkasse von 1842

Waldviertler Sparkasse von 1842
Banka s více než 160-letou tradicí působí v České republice již 13 let.

Využijte speciální nabídku pro advokátní kanceláře:

Vkladový účet na dobu určitou

	3 měs.	6 měs.	12 měs.	
nad 1 mil. Kč	1,62 %	1,83 %	2,05 %	p.a.
nad 5 mil. Kč	1,85 %	2,05 %	2,25 %	p.a.
nad 30 mil. Kč	2,10 %	2,25 %	2,50 %	p.a.
nad 50 mil. Kč	sazby stanoveny individuálně			

Podnikatelský účet pro advokáty

úročení	2 % p.a.
vedení účtu	50 Kč/čtvrtletí
výběr hotovosti	4 Kč
vklad hotovosti	zdarma
převodní příkaz tiskopis	3 Kč
poplatek za položku e-banking	1,50 Kč

kontakt: kundratl@wspk.cz   www.wspk.cz

Evropský exekuční titul pro nesporné nároky

MGR. LADISLAV ZVOLSKÝ

I. Úvodem

Evropské civilní procesní právo prochází v současnosti bouřlivým vývojem, který právní teorii a především praxi, jež ho sleduje, doslova bere dech.

Dne 2. 10. 1997 byla přijata tzv. Amsterodamská smlouva¹, která vyzvala k postupnému vybudování prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Ve Smlouvě o založení ES byla vytvořena nová Hlava IV (čl. 61 – 69), nazvaná „Vízová, azylová, imigrační politika a jiné politiky vztahující se k volnému pohybu osob“. Za účelem postupného vybudování prostoru svobody, bezpečnosti a práva byl Radě mj. svěřen úkol přijmout opatření na poli justiční spolupráce v soukromoprávních věcech [čl. 61 písm. c) SES]. Mezi tato opatření zahrnuje čl. 65 SES pod písm. a) také zlepšení a zjednodušení uznání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Ne všechny členské státy však byly v době uzavírání Amsterodamské smlouvy ochotny svěřit orgánům ES předmětné pravomoci v oblasti justiční spolupráce v rámci EU. Zvláštní pozici si v tomto ohledu vymínila Velká Británie, Irsko a Dánsko. Tuto skutečnost odráží ustanovení čl. 69 SES. Podle ustanovení tohoto článku je aplikace Hlavy IV ve vztahu k Velké Británii, Irsku a Dánsku závislá na protokolech o postavení těchto států. Zatímco Velká Británie a Irsko přistoupily k předpisům v oblasti prostředků justiční spolupráce v soukromoprávních věcech na základě zvláštních prohlášení, Dánsko doposud jako jediné ze všech současných členských států EU není těmito předpisy vázáno.² K překonání tohoto neutěšeného stavu by měly vést rozhovory s Dánskem konané v Bruselu.³

Konkrétní představy členských států o rozsahu, plánovaných účincích a časovém harmonogramu opatření v oblasti justiční spolupráce v rámci EU byly vtěleny do politických programů. Jedná se zejména o závěry přijaté na zvláštním zasedání Evropské rady v Tampere 15. – 16. 10. 1999⁴ a o detailní Program opatření k prosazení zásad vzájemného uznávání soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech z 30. 11. 2000⁵.

V duchu přijatých politických programů a na základě nové Hlavy IV SES jsou v oblasti evropského procesního práva od roku 2000 vydávány akty sekundárního práva, a to zejména nařízení. Nařízení je vzhledem ke své obecné závaznosti a bezprostřední aplikovatelnosti uvnitř členských států ES považováno za nejefektivnější nástroj unifikace práva ES.⁶ S ohledem na svou povahu a vzhledem k projevené politické vůli ze strany (naprosté většiny) členských států EU se nařízení stala dominantním pramenem evropského civilního procesního práva.

V oblasti opatření na poli justiční spolupráce podle čl. 65 SES byla doposud vydána tato nařízení⁷:

- nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení;
- nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 29. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech EU;
- nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o soudní příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (tzv. Nařízení Brusel I – dále také „NB I“);

- nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech;
- nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o soudní příslušnosti a uznání a výkonu rozsudků ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti (tzv. Nařízení Brusel II bis), které zrušilo nařízení Rady (ES) č. 1347/2000 ze dne 29. května 2000 o soudní příslušnosti a uznávání a výkonu rozsudků ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem (tzv. Nařízení Brusel II);
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004 zavádějící evropský exekuční titul pro nesporné nároky (dále také „NEET“).

Myšlenka zavedení evropského exekučního titulu (dále také „EET“) byla na mezinárodní úrovni diskutována již v první polovině devadesátých let minulého století.⁸ Rada ve svém rozhodnutí ze dne 14. 10. 1996 zařadila zahájení diskuse o potřebě a možnosti zavedení evropského exekučního titulu k prioritám spolupráce v oblasti justice a vnitřních záležitostí.⁹ Následně v průběhu roku 1997 ustanovila Rada za tímto účelem pracovní skupinu pro evropský exekuční titul.

Na zvláštním zasedání Evropské rady konaném 15. – 16. 10. 1999 v Tampere vyjádřila Evropská rada pevné odhodlání rozvinout EU jako prostor svobody, bezpečnosti a práva a plně využít možností, jež v tomto směru přinesla Amsterodamská smlouva. V přijatých závěrech vyzdvihla Evropská rada význam vzájemného uznávání soudních rozhodnutí a vyzvala Komisi k předložení návrhu, který by dále zredukoval požadavky kladené na rozhodnutí soudů členských států v procesu jejich uznání a výkonu v rámci EU. V prvním kroku měly být odstraněny uznávací procedury a důvody pro odepření výkonu u vybrané skupiny rozhodnutí.¹⁰ Evropská rada požádala Radu a Komisi, aby do prosince 2000 přijaly program opatření k prosazení zásady vzájemného uznávání rozhodnutí. Do tohoto programu měly být zařazeny i práce na evropském exekučním titulu.

Požadovaný společný program Rady a Komise přijala Rada dne 30. 11. 2000.¹¹ Program obsahuje konkrétní a poměrně detailní plán, jehož cílem je úplně upuštění od řízení o exequatur při vzájemném uznávání a výkonu rozhodnutí v rámci EU. Členské státy EU se shodly, že v první fázi bude evropský exekuční titul zaveden pro tzv. nesporné nároky (uncontested claims, unbestrittene Forderungen).

Návrh nařízení zavádějícího evropský exekuční titul pro nesporné nároky přijala Komise v dubnu roku 2002; v červnu roku 2003 přijala pozměněný návrh. **Konečně dne 21. 4. 2004 bylo Nařízení zavádějící EET pro nesporné nároky přijato.¹² Účinnost celého nařízení nastala dne 21. 10. 2005.** Rovněž zde platí výjimečné postavení Dánska, které se na přijetí NEET nepodílelo; není jím proto vázáno, a nemůže být ve vztahu k němu aplikováno, pokud k němu samo nepřistoupí.

2. Účel a věcná působnost NEET

Účelem evropského exekučního titulu je zajištění volného pohybu soudních rozhodnutí a dalších exekučních titulů (soudních smírů a vykonatelných veřejných listin) uvnitř EU. V praxi to znamená, že ve státě, kde je navrhován výkon cizího rozhodnutí, odpadá řízení o prohlášení jeho vykonatelnosti a v zásadní míře také možnost odepřít uznání a výkon pro nesplnění některé z tradičních podmí-

mezinárodní problematika

nek uznání cizích rozhodnutí vč. souladu s veřejným pořádkem. Rozhodnutí vydané v jednom členském státě EU, které bude ve státě původu opatřeno osvědčením evropského exekučního titulu, má být v ostatních členských státech vykonáváno za stejných podmínek jako rozhodnutí vlastních soudů těchto členských států (čl. 20 odst. 1 NEET).

Vzorem pro úpravu působnosti NEET bylo NB I, jehož ustanovení ohledně působnosti byla do NEET částečně převzata. Do působnosti NEET spadají rozhodnutí v občanských a obchodních věcech negativně vymezená v čl. 2 odst. 2 NEET, která byla vydána po nabytí účinnosti NEET (čl. 26 NEET). Pojem „rozhodnutí“ definuje čl. 4 odst. 1 NEET jako rozhodnutí vydané soudem členského státu bez ohledu na jeho označení, včetně rozhodnutí o úhradě nákladů vydané soudním úředníkem.

Rozhodnutí musí být zásadně projevem státní soudní moci, tj. vydané justičním orgánem členského státu. Není rozhodné, o jaký druh soudu se jedná (civilní, obchodní, správní, trestní). Rozhodnutí správních úřadů, i když se týkají občanskoprávních věcí, zásadně nejsou způsobilá uznání a výkonu v rámci NEET.¹³

Výjimkou jsou platební příkazy vydávané švédským exekučním úřadem (čl. 4 odst. 7 NEET). Výjimkou by mohla dále tvořit rozhodnutí o výživném vydávaná dánskými správními úřady, pokud by Dánsko k NEET přistoupilo.¹⁴

Stejně jako Nařízení Brusel I a Bruselská úmluva (dále jen „BÚ“) dopadá NEET pouze na rozhodnutí státních orgánů. Nevztahuje se na rozhodčí nálezy¹⁵, rozhodnutí církevních soudů, stejně jako nadnárodních a mezinárodních soudů.

Vedle soudních rozhodnutí se NEET vztahuje, totožně s NB I (resp. BÚ), na soudní smíry a vykonatelné veřejné listiny (srov. čl. 57 n. NB I a čl. 3, 24 a 25 NEET).

Věcná působnost NEET je však oproti NB I omezena pouze na tzv. „nesporné nároky“. Pojem „nesporných nároků“ je definován v čl. 3 NEET. Podle tohoto ustanovení je nárok nesporným, pokud:

- a) s ním dlužník výslovně projevil souhlas, ať už formou uznání či smíru, který byl potvrzen soudem či uzavřen před soudem v průběhu řízení; nebo
- b) jej dlužník v průběhu řízení nepopřel dle příslušných procesních předpisů vnitrostátního práva členského státu, v němž bylo rozhodnutí vydáno; nebo
- c) se dlužník či jeho právní zástupce nedostavil k jednání soudu ohledně předmětného nároku poté, co jej po zahájení řízení popřel, pokud takové jednání zakládá podle procesního práva členského státu, kde bylo rozhodnutí vydáno, konkludentní uznání uplatněného nároku či skutkových okolností tvrzených věřitelem; nebo
- d) s ním dlužník výslovně projevil souhlas ve veřejné listině.

Podle odst. 2 cit. ust. se NEET vztahuje rovněž na rozhodnutí o námitkách (challenges, Rechtsbehelfe) proti soudním rozhodnutím, soudním smírům či veřejným listinám, které již byly opatřeny potvrzením evropského exekučního titulu.

Nesporné nároky podle čl. 3 NEET můžeme podle jednání žalovaného dlužníka rozdělit do čtyř skupin. Za prvé, jsou to nároky uznané výslovným projevem vůle dlužníka ve formě rozhodku pro uznání, soudního smíru či vykonatelné veřejné listiny (např. notářského zápisu, exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti). Druhou skupinu tvoří nároky, které dlužník sice výslovně neuznal, ani je však v soudním řízení příslušným způsobem nepopřel (v ČR se jedná zejména o platební rozkazy, směnečné či šekové platební rozkazy vydané ve zkráceném řízení, proti kterým nepodal žalovaný ve lhůtě odpor, resp. námitky). Třetí kategorií „nesporných nároků“, na které NEET rovněž dopadá, jsou nároky, které žalovaný dlužník sice v soudním řízení popřel, avšak následně se k jednání soudu v předmětné věci nedostavil on sám, ani jeho právní zástupce a soud tak přiznal žalobci tvrzený

nárok bez zjišťování a posuzování skutkového stavu věci (rozsudky pro zmeškání).

Zahrnutí posledně uvedené skupiny nároků do NEET sleduje ochranu zájmu věřitelů před dlužníky, kteří zneužívají snadné a levné možnosti popřít uplatněný nárok s jediným úmyslem získat čas, a dalšího řízení ve věci se již neúčastní, neboť jsou si dobře vědomi, že jejich obrana nemůže před soudem obstát. Vzhledem k tomu, že (dosud neharmonizované) procesní předpisy některých členských států považují jednou popřenou pohledávku bez ohledu na další průběh soudního řízení za spornou, postačuje dle čl. 3 odst. 1 písm. c) NEET, aby podle práva státu původu zmeškání žalovaného dlužníka platilo jako konkludentní uznání (tacit admission, stillschweigendes Anerkenntnis) skutkových tvrzení žalobce. Doložka EET bude proto udělena rozsudku pro zmeškání také v těch státech, kde zmeškání žalovaného nemá za následek konkludentní uznání samotného nároku jako takového.¹⁶

Čtvrtou, poslední kategorií tvoří nároky, které spadaly původně do jedné z předešlých tří skupin, bylo jim uděleno potvrzení evropského exekučního titulu, následně je však dlužník popřel v podaném opravném prostředku (v podaných námitkách). Ačkoliv to není v textu nařízení výslovně uvedeno, náleží sem dle našeho názoru pouze ty nároky, které byly v opravném prostředku (v námitkách) dlužníka popřeny neúspěšně, když původní rozhodnutí bylo potvrzeno.¹⁷ Domníváme se, že opačný výklad by ve vztahu k ust. čl. 3 odst. 1 nepřiměřeně rozšiřoval dosah působnosti NEET i na ta rozhodnutí, která se z kategorie „nesporných nároků“ dle čl. 3 odst. 1 nenávratně vydělila.

K udělení osvědčení evropského exekučního titulu postačuje, že rozhodnutí je (předběžně) vykonatelné ve státě původu [čl. 6 odst. 1 písm. a) NEET], a skutečnost, zda nabylo právní moci, a je tudíž cestou řádného opravného prostředku nezvratné, nerozhoduje. Druhý odstavec čl. 3 NEET má zabránit, aby rozhodnutí, kterému již bylo potvrzeno EET uděleno, bylo z působnosti NEET vyloučeno jen proto, že bylo (neúspěšně) napadeno opravným prostředkem.¹⁸ Z toho je patrné, že smyslem ust. čl. 3 odst. 2 NEET je ochrana věřitele, kterému svědčí exekuční titul potvrzený v řízení o opravném prostředku, a nikoliv rozšíření působnosti NEET i na ta rozhodnutí, která nepotvrdila původní (předběžně) vykonatelné rozhodnutí, byť bylo opatřeno osvědčením EET.¹⁹

V budoucnu má být evropský exekuční titul zaveden pro všechna rozhodnutí, jež spadají do působnosti NB I.²⁰ Přijetí NEET představuje v tomto ohledu 1. fázi tohoto procesu (pilotní projekt). Pro praxi má nicméně již přijaté NEET zásadní význam. Podle odhadu vyjádřeného Evropským hospodářským a sociálním výborem se plných 90 % rozhodnutí, jež jsou vykonávána v jiném členském státě EU, než v kterém byla vydána, týká právě „nesporných nároků“.²¹

3. Zrušení řízení o exequatur

Rozhodnutí, které bude opatřeno potvrzením EET ve státě svého původu, bude v ostatních členských státech EU uznáno a vykonáno bez nutnosti prohlášení vykonatelnosti a bez možnosti odepřít jeho uznání (čl. 5 NEET).

Řízení o prohlášení vykonatelnosti komplikuje, prodlužuje a prodražuje proces uznání a výkonu cizích rozhodnutí. Samotné zrušení řízení o prohlášení vykonatelnosti (tzv. exequatur) představuje ve vztahu k NB I zásadní pokrok (srov. čl. 38 a n. NB I). NEET však nejenže upouští od institutu prohlášení vykonatelnosti, ale zejména také od přezkumu tradičních podmínek uznání cizích rozhodnutí ve státě uznání a výkonu. Podle NEET již není možné odepřít uznání a výkon cizího rozhodnutí pro (zjevný) rozpor s veřejným pořádkem a nepravdivostí řízení mohou být za určitých podmínek zhojeny (viz čl. 18 NEET). Nařízením o EET právo ES konečně nabízí skutečně liberálnější režim uznání a výkonu než náš ZMPS²², který

Účelem evropského exekučního titulu je zajištění volného pohybu soudních rozhodnutí a dalších exekučních titulů (soudních smírů a vykonatelných veřejných listin) uvnitř EU.

mezinárodní problematika

oproti NB I prohlášení vykonatelnosti nepožaduje, soulad s veřejným pořádkem a nepravdivostí řízení však ukládá zkoumat z úřední povinnosti [srov. § 64 písm. c) a d) ZMPS].

Na druhou stranu je třeba uvést, že důsledkem zrušení řízení o exekutur vč. přezkumu naprosté většiny podmínek uznání a výkonu cizího rozhodnutí ve státě výkonu rozhodnutí je jisté oslabení ochrany dlužníka. Kritika odborné veřejnosti se v tomto ohledu soustředí zejména na upuštění od zkoumání podmínky souladu s veřejným pořádkem.²³ Možnost odepřít uznání rozhodnutí pro rozpor s veřejným pořádkem představuje pro členské státy svého druhu záchranou brzdu, kterou lze použít v situaci, kdy by uznání cizího rozhodnutí (resp. jeho účinky) mělo být v rozporu se základními zásadami práva státu uznání. Rozpor s veřejným pořádkem dle NB I mohou založit rozdíly ve vnitrostátních předpisech jednotlivých členských států, procesní podvody účastníků či hrubé nedostatky v práci soudů, jejichž následky se nepodařilo odstranit ani s využitím opravných prostředků, ústavních stížností ani jiným přípustným způsobem ve státě vydání rozhodnutí.²⁴

Právo jednotlivých členských států nebylo doposud sjednoceno a harmonizováno v potřebné míře. Procesní podvody účastníků však nebude možné vyloučit ani v hypotetické situaci, kdy by veškeré rozdíly v pozitivním právu jednotlivých členských států byly odstraněny. Procesní podvody mohou předcházet i rozhodnutím tuzemských soudů. Obdobně není možné zcela vyloučit, že tuzemské soudy vydají a vykonají hrubě závadné rozhodnutí, přestože účastník bude proti tomuto brojít všemi přípustnými prostředky.

Kategorie veřejného pořádku je z povahy věci velmi obecná a snahy o její legislativní konkretizaci jsou dle našeho soudu předem odsouzeny k neúspěchu. To má za následek zvýšený význam interpretační činnosti ESD, který se však otázkou výhrady veřejného pořádku nemá možnost často zabývat. Navíc ani rozhodnutí ESD nemohou zcela odstranit prvek nejistoty a nepředvídatelnosti, který je s výhradou veřejného pořádku bytostně spjat. Interpretační činnost soudu se totiž omezuje pouze na vymezení hranic pojmu „veřejný pořádek“, není však úlohou ESD definovat obsah veřejného pořádku jednotlivých členských států.²⁵ Podmínka souladu s veřejným pořádkem tudíž poskytuje široký prostor pro odlišné úvahy (a rozhodnutí) soudů jednotlivých členských států.

Upuštění od přezkumu souladu s veřejným pořádkem při vzájemném uznávání a výkonu rozhodnutí v rámci EU je tak dle našeho názoru správné a je v NEET zcela na místě. NEET dopadá pouze na omezenou skupinu rozhodnutí, u kterých je „přísnější metr“ vůči povinnému plně ospravedlnitelný i v situaci, kdy nedošlo ještě k potřebnému stupni sblížení práva členských států.

Praktický význam se veřejnému pořádku jako překážce uznání v rámci EU přisuzuje zejména v rovině procesní. Tzv. procesní veřejný pořádek bude narušen tehdy, pokud řízení před soudem původu rozhodnutí není možno považovat za spravedlivé. V tomto ohledu však nezůstane povinný zcela bezmocný ani po upuštění od podmínky souladu s veřejným pořádkem. Právo na spravedlivé soudní řízení zaručuje čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. Povinný, kterému bylo ve státě původu rozhodnutí upřeno právo na spravedlivý proces, má možnost obrátit se se stížností ve smyslu čl. 34 EÚLPS na Evropský soud pro lidská práva. Jestliže Evropský soud pro lidská práva konstatuje porušení EÚLP, může dotčenému státu rovněž uložit povinnost zvolit adekvátní vnitrostátní prostředky napravy, které odstraní trvajících negativních následky ve vztahu ke stěžovateli. Takovým opatřením v individuální rovině je např. obnova řízení.²⁶

Oslabení postavení dlužníka proto dle našeho soudu není natolik výrazné, aby tím byl narušen klíčový vztah rovnováhy mezi právem dlužníka na ochranu proti neodůvodněnému či nepřiměřenému nucenému výkonu a právem věřitele na efektivní uspokojení soudem přiznaného nároku, který dlužník neplní dobrovolně, přestože mu tak soud uložil. Naopak, NEET přispěje k tomu, aby nucený výkon rozhodnutí nebyl zbytečně protahován v důsledku zásahů soudů ve státě výkonu rozhodnutí. Úspora časová s sebou i zde přináší úsporu finanční

(a to v konečném důsledku mnohdy také na straně dlužníka, kterého otálení a podávání námitek a opravných prostředků často zbytečně stojí nemalé peněžní prostředky).

Ačkoliv není dle čl. 5 NEET možné odepřít uznání cizího rozhodnutí, výkon rozhodnutí v režimu upraveném NEET může být na návrh dlužníka odepřen, pokud rozhodnutí opatřené osvědčením EET je neslučitelné s jiným dřívějším rozhodnutím (srov. čl. 21 NEET). Z uvedeného by bylo možno pomocí gramatického výkladu dovodit, že pro neslučitelnost nemůže být cizí rozhodnutí podle NEET vykonáno, musí však být jako evropský exekuční titul uznáno, byť je neslučitelné s dřívějším rozhodnutím a dlužník neslučitelnost namítne. Takový výklad je však dle našeho názoru nepřipustný a cizímu rozhodnutí je třeba odepřít pro neslučitelnost již samotné uznání. Opačný výklad vede k absurdním závěrům a neřešitelným situacím.²⁷ V NB I (čl. 34 odst. 4) či v ZMPS (§ 64 písm. b) je neslučitelnost upravena jako překážka uznání cizího rozhodnutí. V neposlední řadě je v této souvislosti třeba zabývat se otázkou, zda je NEET vůbec aplikovatelné na situace, kdy věřitel neusiluje o výkon, nýbrž pouze o uznání cizího rozhodnutí. Z účelu NEET vymezeného v čl. 1 plyne, že NEET má v rámci EU zjednodušit uznání a výkon vybraných cizích rozhodnutí, nikoliv jejich uznání či (uznání a) výkon. Čl. 1 NEET stanovuje, že účelem je umožnit volný pohyb rozhodnutí prostý jakýchkoli procedur nutných ve státě výkonu před uznáním a výkonem. Výraz „ve státě výkonu“ zde zahrnuje ten členský stát, kde je navrhován výkon rozhodnutí, nikoliv pouze jeho uznání (srov. čl. 4 odst. 5 NEET). Uznání je již dle NB I možno dosáhnout zcela neformálním postupem (čl. 33 odst. 1 NB I). Pojem evropský exekuční titul také napovídá, že NEET směřuje na nucený výkon rozhodnutí. Kloníme se proto k závěru, že na situace, kdy věřitel usiluje pouze o uznání, a nikoliv o výkon rozhodnutí, není NEET možné aplikovat.

4. Podmínky pro vydání potvrzení EET

Před vydáním potvrzení EET musí soud posoudit, zda jsou naplněny požadavky uvedené v čl. 6 NEET jmenovitě, zda:

- se jedná o nesporný nárok ve smyslu čl. 3 NEET;
- je předmětné rozhodnutí vykonatelné (ve státě původu);
- rozhodnutí není v rozporu s ustanoveními o příslušnosti podle oddílu 3 (příslušnost ve věcech pojištění) a oddílu 6 (výlučná příslušnost) kapitoly II Nařízení Brusel I;
- soudní řízení ve státě původu splňovalo minimální standardy stanovené v kapitole III NEET, pokud se nejedná o rozhodnutí založené na výslovném souhlasu dlužníka [čl. 3 odst. 1 písm. a) NEET];
- rozhodnutí bylo vydáno v členském státě, na jehož území má dlužník bydliště, pokud je dlužník spotřebitelem a rozhodnutí se vztahuje ke smlouvě, kterou jako spotřebitel uzavřel (opět s výjimkou rozhodnutí založených na výslovném souhlasu dlužníka).

4.1 Minimální standardy řízení ve státě původu

V katalogu podmínek uznání cizího rozhodnutí, který obsahuje čl. 34 NB I, má z pohledu praxe zřejmě největší význam podmínka řádného a včasného doručení písemnosti, kterou se zahajuje řízení. Opožděné či vadné doručení návrhu na zahájení řízení (žaloby, platebního rozkazu, směnečného platebního rozkazu atd.) tvoří dle čl. 34 bod 2. NB I překážku uznání v případě, že žalovaný se na řízení (důsledkem vadného či opožděného doručení) neúčastnil. Překážkou uznání zde však není vadné či opožděné doručení, pokud žalovaný nevyužil opravný prostředek proti vydanému rozhodnutí, i když tak učinit mohl.²⁸

Upuštění od zkoumání této podmínky ve státě uznání kompenzuje v novém NEET úprava obsažená v kapitole III, která poměrně detailně upravuje tzv. „minimální standardy řízení o nesporných nárocích“. Tyto minimální standardy zahrnují požadavky stran doručování žalovanému dlužníkovi (čl. 13 – 15 NEET). Kromě

mezinárodní problematika

toho jsou zde předepsány požadavky na náležité poučení žalovaného o uplatněném nároku (čl. 16 NEET) a procesních podmínkách obrany, jakož i následcích nepodání námitek a nedostavení se k soudnímu jednání (čl. 17 NEET). Jde o garanci práva žalovaného na zachování principu rovnosti stran a kontradiktornosti soudního sporu. Žalovanému musí být (včasným a řádným doručením a náležitým poučením) umožněno, aby využil své právo obrany v soudním sporu. Pouze v případě, že žalovaný byl řádně uvědomen v souladu s minimálními podmínkami kapitoly III, může být jeho neúčast na soudním jednání vykládána jako nedostatek obrany a pouze tehdy může být výsledné rozhodnutí (při zachování dalších podmínek) opatřeno potvrzením EET.

Minimální požadavky kladené na doručování žalovanému zásadně vylučují vydání potvrzení EET v případě, kdy listina zahajující soudní řízení byla doručena žalovanému pouze fiktivní formou. Nepřípustné by bylo např. doručení veřejnou vyhláškou podle německého práva či francouzské *remise au parquet*.²⁹ Náhradní doručení prostřednictvím uložení na poštovním úřadě či u příslušného státního orgánu je však přípustné (čl. 14 odst. 1 písm. d).

Nedodržení „minimálních standardů“ však nemusí v konkrétním případě nevyhnutelně vést k odepření potvrzení EET. V úvahu přicházejí dvě situace, kdy může být takový nedostatek zhojen a rozhodnutí opatřeno potvrzením EET (čl. 18 NEET). Za prvé se jedná o případ, kdy bude dlužníkovi v souladu s minimálními standardy doručeno vydané rozhodnutí, bude mu dána možnost opravného prostředku, dlužník však opravný prostředek předepsaným způsobem nepodá, přestože byl o opravném prostředku náležitě poučen. Za druhé nebude nedodržení „minimálních standardů“ překážkou vydání potvrzení EET tehdy, pokud bude z jednání dlužníka v soudním řízení patrné, že obdržel listinu zahajující soudní řízení s dostatečným předstihem, tj. tak, že měl dostatek času k přípravě obrany.

Nelze než kvitovat s povděkem, že NEET nestaví čistě na formálním naplnění formálních požadavků. Důsledné uplatňování formalistického přístupu (které není ani tuzemským soudům tak docela cizí), by jinak mohlo vést k odepření osvědčení EET pro formální nedostatky, které však dlužníka fakticky nezkrátily na jeho procesních právech. Cit. ustanovení přispěje k tomu, aby dlužník neignoroval probíhající soudní řízení pro čistě formální nedostatky v doručování či poučení s vědomím, že případnému nucenému výkonu podle NEET se snadno vyhne.

Upozadění formalistického přístupu však svědčí rovněž dlužníkovi. Dle ust. čl. 19 NEET je pro udělení potvrzení EET nutné, aby právo státu původu umožňovalo dlužníkovi požádat o celkový přezkum rozhodnutí v případě, že navzdory formálnímu naplnění čl. 14 NEET nebude dlužníkovi fakticky doručeno včas či mu v obraně proti uplatněnému nároku zabrání vyšší moc či jiné mimořádné okolnosti, které nastaly bez zavinění na jeho straně.

NEET neukládá členským státům povinnost upravit své vnitrostátní procesní právo tak, aby splňovalo požadavky na minimální standardy řízení ve smyslu NEET. Je čistě na vůli jednotlivých členských států, zda se touto otázkou budou zabývat a odstraní případné nedostatky. Tato volnost ponechaná členským státům představu-

je nepochybně jistou slabinu přijatého NEET. Nezbyvá než doufat, že členské státy docení přínos NEET pro věřitele, tj. potažmo také investory v daném státě, a případné nedostatky rychle odstraní.

České procesní právo dle našeho soudu požadavky na minimální standardy řízení v zásadě splňuje; proto i česká rozhodnutí budou moci být potvrzena jako EET a vykonávána zjednodušeným způsobem v ostatních členských státech EU.

Prospěšná byla v tomto ohledu nová úprava doručování, jíž přinesl zákon č. 555/2004 Sb. S účinností k 1. 1. 2005 byla tak např. při doručování náhradním způsobem (uložením) zavedena povinnost uvést ve výzvě adresátovi, který nebyl zastížen v místě doručování, který soud písemnost předal k doručení a poučení o následcích, jestliže písemnost nebude vyzvednuta (srov. ust. § 50c o.s.ř. v novelizovaném znění). Tím byl naplněn požadavek čl. 14 odst. 1 písm. d) NEET.

Určitý nesoulad je možno vytknout úpravě poučovací povinnosti soudu v souvislosti s vydáním rozsudku pro zmeškání (§ 153b o.s.ř.), pokud jde o splnění poučovací povinnosti podle čl. 17 písm. b) NEET.

Posledně uvedené ustanovení NEET mj. požaduje, aby v listině, jíž se zahajuje soudní řízení, nebo společně s ní či v předvolání, jež se doručuje žalovanému, byly zřetelně uvedeny následky nedostavení se k jednání soudu, a to možnost vydání rozsudku pro zmeškání a povinnost uhradit náklady řízení. Listinou, která zahajuje soudní řízení v ČR je zejména žaloba (§ 79, § 82 o.s.ř.). V petitu žaloby nemusí být náklady řízení uvedeny (srov. § 151 odst. 1 o.s.ř.). Rovněž v předvolání³⁰ či ve výzvě k vyjádření podle

§ 114a, § 114b o.s.ř. se eventuální povinnost nahradit náklady řízení výslovně neuvádí. Odpovědnost za náklady soudního řízení vyčte žalovaný z platebního rozkazu, směnečného či šekového platebního rozkazu, který však nemusí být vydán (srov. § 172, § 175 o.s.ř.). Podle ust. § 153b o.s.ř. je nutnou podmínkou vydání rozsudku pro zmeškání, aby byl žalovaný o následcích nedostavení se poučen. „Následky nedostavení se“ se ovšem rozumí pouze možnost vydání rozsudku pro zmeškání, nikoli případná povinnost nahradit náklady řízení.³¹ Je tedy zřejmé, že některé tuzemské rozsudky pro zmeškání mohou být vydány v řízení, které nenaplní minimální standardy řízení ve smyslu kap. III NEET. To však patrně nepovede k odepření potvrzení EET, které může být i tak vydáno (srov. čl. 18 NEET). V ostatním české civilní procesní právo minimální standardy řízení ve smyslu kap. III. NEET naplňuje.³²

§ 114a, § 114b o.s.ř. se eventuální povinnost nahradit náklady řízení výslovně neuvádí. Odpovědnost za náklady soudního řízení vyčte žalovaný z platebního rozkazu, směnečného či šekového platebního rozkazu, který však nemusí být vydán (srov. § 172, § 175 o.s.ř.). Podle ust. § 153b o.s.ř. je nutnou podmínkou vydání rozsudku pro zmeškání, aby byl žalovaný o následcích nedostavení se poučen. „Následky nedostavení se“ se ovšem rozumí pouze možnost vydání rozsudku pro zmeškání, nikoli případná povinnost nahradit náklady řízení.³¹ Je tedy zřejmé, že některé tuzemské rozsudky pro zmeškání mohou být vydány v řízení, které nenaplní minimální standardy řízení ve smyslu kap. III NEET. To však patrně nepovede k odepření potvrzení EET, které může být i tak vydáno (srov. čl. 18 NEET). V ostatním české civilní procesní právo minimální standardy řízení ve smyslu kap. III. NEET naplňuje.³²

4.2 Zvýšená ochrana spotřebitele

Rozhodnutí proti dlužníkovi, který má v dané věci postavení spotřebitele, mohou být opatřena potvrzením EET pouze tehdy, pokud byla vydána v členském státě, kde má dlužník – spotřebitel bydliště³³ (domicile, Wohnsitz). To se ovšem netýká těch exekučních titulů, které jsou založeny na výslovném souhlasu dlužníka.³⁴ Rozsudky pro uznání, soudní smíry, notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti apod. mohou být opatřeny potvrzením EET a vykonány v rámci EU zjednodušeným způsobem podle NEET, byť pocházejí ze státu, který není domicilem dlužníka – spotřebitele.

K udělení osvědčení evropského exekučního titulu postačuje, že rozhodnutí je (předběžně) vykonatelné ve státě původu a skutečnost, zda nabylo právní moci, a je tudíž cestou řádného opravného prostředku nezvratné, nerozhoduje.

LIONET
FINKALK
počtář ve Vašem počítači

Úroky z prodlení - nově také podle Nařízení vlády č. 163/2005 Sb.
Advokátní tarif + advokátní faktura, volitelně včetně DPH.
Splátkový kalendář - výběr, zda nejprve umořovat jistinu nebo přísůšenství.
Použijte kód 8BA02 - sleva 5%. Objednávka přes Internet - sleva 5%.
Majitelům FINKALK 2001 sleva na knihu pošty **POČTATELNA 2001**.

Lionet, s.r.o., Korunní 18, Praha 2
skzby@lionet.cz, telefon: 221 584 101

FINKALK a ADVOKALK jsou
ochrannými známkami firmy Lionet s.r.o.
Skutečný FINKALK koupíte jen u nás!

www.lionet.cz

mezinárodní problematika

Z uvedeného plyne, že pro rozhodnutí proti dlužníkovi – spotřebiteli, která nebudou založena na jeho výslovném souhlasu, bude mít NEET praktický význam pouze v případě nuceného výkonu mimo stát jeho bydliště.

5. Řízení o vydání potvrzení EET

NEET neobsahuje ucelenou úpravu procesu vydání potvrzení EET, celá řada otázek je přenechána právu jednotlivých členských států. V ČR se v současnosti v parlamentu projednává návrh zákona, kterým by měl být do o.s.ř. vložen nový článek 200ua s nadpisem „Řízení o potvrzení evropského exekučního titulu“. S ohledem na obsah připravované novely lze uvést následující:³⁵

Řízení o potvrzení EET bude možno zahájit pouze k návrhu oprávněného. Ten také bude jediným účastníkem řízení. Bude-li nárok oprávněného vyplývat ze soudního rozhodnutí nebo soudního smíru, bude o potvrzení EET rozhodovat soud, který rozhodoval ve věci v době, kdy byly splněny podmínky vzniku nesporného nároku ve smyslu NEET. U veřejných listin bude k řízení příslušný obecný soud oprávněného. Soud rozhodne usnesením (§ 167 odst. 1. o.s.ř.). Vlastní potvrzení EET bude soud vydávat na vzorovém formuláři, který je přílohou NEET č. I – III.

Projednávaný zákon rovněž stanoví, že „proti usnesení o potvrzení evropského exekučního titulu není odvolání přípustné“. NEET stanoví v čl. 10 odst. 4, že není přípustný pouze opravný prostředek proti vydání potvrzení EET. Je otázkou, zda cit. zákonná úprava jde dále než NEET a zakazuje odvolání i v případě, že soud rozhodne negativně a potvrzení EET neudělí. Zakazovat pouze odvolání proti kladnému rozhodnutí by v situaci, kdy podle zákona má být jediným účastníkem řízení oprávněný, postrádalo smysl. Otázkou ovšem zůstává, proč by měl zákonodárce zakazovat oprávněnému odvolání proti zamítavému rozhodnutí. Rozumný důvod k tomu nevidíme a vkrádá se podezření, zda si zákonodárce mylně nevykládá cit. ustanovení čl. 10 odst. 4 NEET. Bude zajímavé sledovat, jaké stanovisko k věci zaujmou soudy a zda případně odvolání proti usnesení o neudělení potvrzení EET odmítnou. Domníváme se, že díky připravované změně zákona jednoznačně odvolání proti usnesení o nepotvrzení EET nevylučuje. Důvodová zpráva k této otázce žádnou odpověď nenabízí.³⁶

Ačkoliv není, bez jakéhokoliv sporu, přípustné podat odvolání proti kladnému rozhodnutí o vydání potvrzení EET, je možné postupovat přímo proti vydanému potvrzení EET. Čl. 10 odst. 1 NEET stanovuje, že soud původu na návrh:

a) opraví vydané potvrzení EET, ve kterém se v důsledku věcné chyby (material error, sachlichen Fehlers) vyskytují rozdíly oproti rozhodnutí (exekučnímu titulu);

b) zruší potvrzení EET v případě, že bylo zcela zjevně uděleno v rozporu s podmínkami, jež stanoví NEET.

Návrh na opravu či zrušení potvrzení EET je možné podat na formuláři, jenž je přílohou č. VI NEET. Vzhledem k tomu, že připravovaný zákon o změně o.s.ř. neobsahuje žádná ustanovení ohledně řízení ve věci opravy či zrušení potvrzení EET, nezbyvá, než postupovat přímo podle NEET a obecných ustanovení o.s.ř.

6. Výkon

Řízení o výkon rozhodnutí se řídí právem státu výkonu (čl. 20 odst. 1 NEET). Některé dílčí otázky však upravuje přímo NEET (kapitola IV).

Cizí rozhodnutí má být vykonáno za stejných podmínek jako rozhodnutí vydané ve státě výkonu. K návrhu na výkon rozhodnutí se přikládá stejnopis rozhodnutí (exekučního titulu), potvrzení EET a, pokud je to nutné, přepis či ověřený překlad potvrzení o EET do úředního jazyka místa navrhovaného výkonu rozhodnutí nebo do jiného jazyka, který je pro členský stát výkonu přijatelný. Každý stát může vyznačit, které jazyky používané v ES jsou pro něj přijatelné.³⁷ Je otázkou, ve kterých případech je překlad potvrzení EET nezbytný. Souhlasíme s názorem, že ve většině případů by se měl soud

obejít bez překladu, neboť potvrzení EET se vydává na vícejazyčných formulářích.³⁸

Předkládaná vyhotovení rozhodnutí (rozuměj exekučního titulu) a potvrzení EET musí splňovat podmínky pro uznání jejich pravosti (čl. 20 odst. 2 NEET). Jaké podmínky musí tato vyhotovení splňovat, aby soudce ve státě výkonu o své pravosti přesvědčila, určuje vnitrostátní právo soudu, který rozhodnutí vydal.

Stát výkonu není oprávněn požadovat od strany, která navrhuje výkon rozhodnutí opatřeného osvědčením EET, složení jistoty, záruky či zástavy³⁹ z důvodu cizí státní příslušnosti, či protože nemá ve státě výkonu bydliště.

Výkon rozhodnutí bude na návrh dlužníka odepřen, pokud je rozhodnutí opatřené osvědčením EET neslučitelné s jiným dřívějším rozhodnutím, které bylo vydáno v kterémkoli členském státě nebo ve třetí zemi. Musí být však souběžně splněny tři podmínky (srov. čl. 21 odst. 1 NEET):

- a) dřívější rozhodnutí bylo vydáno v řízení mezi týmiž stranami a pro tentýž nárok,
- b) dřívější rozhodnutí bylo vydáno ve státě výkonu či splňuje podmínky uznání ve státě výkonu a
- c) neslučitelnost nebyla a nemohla být namítnuta v řízení před soudem ve státě původu.

Podle ust. § 253 o.s.ř. nařídí soud výkon rozhodnutí zpravidla bez slyšení povinného. Dlužník tak bude mít možnost podat návrh ve smyslu čl. 21 NEET až poté, co mu bude doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Soud následně při splnění uvedených podmínek rozhodne o zastavení výkonu rozhodnutí [§ 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř.]. Rozhodnutí či osvědčení EET přitom nesmí být v žádném případě přezkoumáváno ve věci samé.

V čl. 23 předvídá NEET možnost omezení, podmínění či přerušování vykonávacího řízení. Pokud dlužník napadne rozhodnutí potvrzené jako EET či navrhne opravu nebo zrušení potvrzení EET podle čl. 10 NEET, příslušný soud či úřad ve státě výkonu *může* na návrh dlužníka:

- a) omezit vykonávací řízení na zajišťovací prostředky (např. soupis movitých věcí podle § 326 o.s.ř.); nebo
- b) podmínit výkon rozhodnutí složením jistoty; nebo
- c) ve výjimečných případech přerušit vykonávací řízení.

V podmínkách českého civilního procesu nepřichází varianta b) zřejmě v úvahu, neboť institut poskytnutí jistoty není v našem procesním právu obsažen a připravovaná novelizace o.s.ř. s jeho zavedením nepočítá. Přerušování vykonávacího řízení podle ust. § 109 o.s.ř. zapovídá ust. § 254 odst. 2 o.s.ř.⁴⁰ Domníváme se, že je nicméně možné navrhnout odklad provedení exekuce podle ust. § 266 odst. 2 o.s.ř., protože odklad provedení výkonu rozhodnutí podle cit. ust. o.s.ř. sleduje v exekučním řízení stejný účel jako přerušování nalézacího řízení a odpovídá i účelu, který sleduje čl. 23 písm. c) NEET.

Zrušení řízení o prohlášení vykonatelnosti cizího rozhodnutí, odpadnutí přezkumu tradičních podmínek uznání ve státě výkonu zjednodušuje podstatně výkon rozhodnutí v rámci EU. To ovšem nic nemění na skutečnosti, že mezi právem upravujícím výkon rozhodnutí v jednotlivých členských státech jsou stále markantní rozdíly. NEET proto ukládá členským státům, aby spolupracovaly a poskytly veřejnosti a odborným kruhům informace o vykonávacím řízení jednotlivých členských států, a to zejména prostřednictvím Evropské justiční sítě (čl. 29 NEET).

Pro úplnost je třeba podotknout, že postup upravený NEET je fakultativní. Ten, kdo navrhuje výkon rozhodnutí (tj. v ČR výhradně oprávněný), má možnost, nikoliv však povinnost, požádat o vydání osvědčení EET a potvrzené rozhodnutí vykonat podle NEET (srov. čl. 27 NEET).

7. Závěrem

Proces hlubokých systémových změn v rámci evropského civilního procesního práva ještě není zdaleka dokončen. Jasným cílem, který

mezinárodní problematika

byl vytyčen přijatými politickými programy (viz výše), je zavedení evropského exekučního titulu pro všechna soudní rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Tím má být zajištěn volný pohyb těchto cizích rozhodnutí, což je jeden ze základních atributů evropského jednotného justičního prostoru.

Další vývoj v oblasti opatření na poli justiční spolupráce by mohl přinést sblížení právní úpravy občanského soudního řízení v jednotlivých členských státech [srov. čl. 65 písm. c) SES].

Dne 19. března 2004 představila Komise návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady zavádějící evropský platební rozkaz. Cílem návrhu je vytvoření zvláštního typu zkráceného řízení pro tzv.

„nesporné peněžité nároky“. Návrh počítá s působností i pro čisté vnitrostátní spory. Jedná se o fakultativní druh řízení, jehož využití bude záviset pouze na volbě věřitele.⁴¹

Již v průběhu příprav Nařízení o EET bylo navrhováno, aby dalším bezprostředním krokem byla harmonizace procesních předpisů jednotlivých členských států, a to především úpravy vykonávacího řízení.⁴² Objevují se rovněž teoretické představy vytvoření jednotného evropského kodexu civilního procesu.⁴³

❖ AUTOR JE ADVOKÁTNÍM KONCIPIENTEM V PRAZE A DOKTORANDEM NA KATEDŘE OBCHODNÍHO PRÁVA PRÁVNICKÉ FAKULTY UK V PRAZE.

- 1 Smlouva o změně Smlouvy o Evropské unii, smluv o založení evropských společenství, jakož i dalších souvisejících právních aktů uzavřená 2. 10. 1997 v Amsterdamu.
- 2 Pauknerová, M.: Evropské mezinárodní soukromé právo a české právo, AUC Iuridica, 1-2/2004, str. 136.
- 3 Nejnovější vývoj přináší pokrok alespoň ve vztahu k Nařízení Brusel I a k souvisejícímu Nařízení o doručování. Dne 19. 10. 2005 byly mezi ES a Dánským královstvím uzavřeny dvě smlouvy: Smlouva o soudní příslušnosti a uznání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (ÚV č. L 299 z 16. 11. 2005, str. 62 – 70) a Smlouva o doručování soudních a mimosoudních písemností v občanských a obchodních věcech (ÚV č. L 300 ze 17. 11. 2005, str. 55 – 59). Pokud budou cit. smlouvy recipovány, bude Nařízení Brusel I a Nařízení o doručování použitelné i ve vztahu k Dánsku, a to s účinností od prvního dne šestého měsíce následujícího po oznámení smluvních stran, že příslušné recepční procedury byly dokončeny.
- 4 Viz http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00200-r1.en9.htm.
- 5 ÚV č. C 12 z 15. 1. 2001.
- 6 Pauknerová, M.: Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky, Právní rozhledy, 9/2004, str. 334.
- 7 Viz <http://www.europa.eu.int/eur-lex/lex/cs/index.htm>.
- 8 Viz Wagner, R.: Vom Brüsseler Übereinkommen über die Brüssel I – Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel, IPRax, 2/2002, str. 75.
- 9 ÚV č. C 319 z 26. 10. 1996, str. 1 – 6.
- 10 Srov. text závěrů přijatých v Tampere 15. – 16. 10. 1999 sub B. VI. Viz http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00200-r1.en9.htm.
- 11 Program opatření k prosazení zásad vzájemného uznávání soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. ÚV č. C 12 z 15. 1. 2001, str. 1 – 9.
- 12 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. 4. 2004 zavádějící evropský exekuční titul pro nesporné nároky. ÚV č. L 143 z 30. 4. 2004, str. 15 – 39.
- 13 Osvědčení EET nebude tak moci být uděleno např. rozhodnutí Českého telekomunikačního úřadu ve sporu mezi osobou vykonávající telekomunikační činnost a uživatelem (srov. § 129 zákona o elektronických komunikacích, zák. č. 127/2005 Sb. v novelizovaném znění).
- 14 Tak je tomu u Bruselské úmluvy. Podle čl. V a Protokolu z 27. 9. 1968, ve znění Lucemburské úmluvy o přístupu Dánska, Irska a Spojeného království z roku 1978, zahrnuje výraz soud ve věcech týkajících se výživného rovněž dánské administrativní orgány. Stejná výjimka by měla v budoucnu platit i pro Nařízení Brusel I (srov. čl. 2 odst. 2 Smlouvy mezi ES a Dánskem o soudní příslušnosti a uznání a výkonu soudních rozhodnutí z 19. 10. 2005, ÚV č. L 299 z 16. 11. 2005, str. 64).
- 15 Srov. Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, New York 10. 6. 1958 (č. 74/1959 Sb.) a Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži, Ženeva 21. 4. 1961 (č. 176/1964 Sb.).
- 16 Jedná se např. o ČR (srov. § 153b odst. 1 o.s.ř.) či SRN (srov. § 331 ZPO).
- 17 V ČR je tudíž možné udělit potvrzení EET také rozhodnutím o odmítnutí odporu proti platebnímu rozkazu, rozsudkům, které ponechávají v platnosti námitkami napadené směnečné nebo šekové platební rozkazy, rozhodnutím o odmítnutí či zamítnutí návrhu na zrušení rozsudku pro zmeškání, rozhodnutím o odmítnutí či zamítnutí odvolání proti rozsudku pro zmeškání, či rozsudku pro uznání, jestliže potvrzená rozhodnutí byla předběžně vykonatelná (srov. ust. § 162 o.s.ř.) a opatřená osvědčením EET.
- 18 Srov. Stein, A.: Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft – Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung, IPRax, 3/2004, str. 187.
- 19 Důsledně vzato to znamená, že osvědčení EET nemůže být uděleno ani rozsudku, který žalobci přiznává uplatněný nárok ve stejné výši jako původně vydaný platební rozkaz (rozsudek pro zmeškání či rozsudek pro uznání), který byl však včasným podáním odporu (na základě návrhu na zrušení či v řízení o odvolání) zrušen. Naopak podáním námitek se podle ust. § 175 odst. 4 o.s.ř. směnečný či šekový platební rozkaz neruší. Pokud jej tedy soud ponechá v platnosti, může být rozsudek soudu opatřen osvědčením EET.
- 20 Srov. program opatření k prosazení zásad vzájemného uznávání soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. ÚV č. C 12 z 15. 1. 2001, str. 1 – 9.
- 21 Srov. stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu na Nařízení Rady (ES) zavádějícího evropský exekuční titul pro nesporné nároky, ÚV C 85, 8. 4. 2003, str. 1 – 7, sub 3. 1.
- 22 Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.
- 23 Kohler, C.: Quantensprung im europäischem Justizraum, RIW, 10/2003, str. 1. Stadler, A.: Das Europäische Zivilprozessrecht – Wie viel Beschleunigung verträgt Europa?, IPRax, 1/2004, str. 2 – 11. Srov. také Wagner, R.: Vom Brüsseler Übereinkommen über die Brüssel I – Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel, IPRax, 2/2002, str. 75 – 95.
- 24 K pojmu „veřejný pořádek“ dle NB I srov. Rozehnalová, N., Týč, V.: Evropský justiční prostor v civilních otázkách, AUB Iuridica No. 262, Masarykova univerzita v Brně, 2003, str. 307 – 308. Kropholler, J.: Europäisches Zivilprozessrecht, Kommentar zum EuGVO und Lugano-Übereinkommen, 7. Auflage, Heidelberg, 2002, str. 391 an.
- 25 Kropholler, J.: Europäisches Zivilprozessrecht, Kommentar zum EuGVO und Lugano-Übereinkommen, 7. Auflage, Heidelberg, 2002, str. 392.
- 26 Srov. Šišková, N.: Výkon rozsudku Soudu pro lidská práva a dohled nad ním ze strany Výboru ministrů, Evropské právo, 12/2002, s. 10-13.
- 27 Představme si např. situaci, kdy ve sporu o zaplacení peněžité pohledávky žalovaný na svou obranu uplatní vůči žalobci peněžitou pohledávku, kterou mu za žalobcem přiznává cizí rozhodnutí opatřené osvědčením EET. Žalobce však na tuto námitku předloží protichůdné pravomocné dřívější rozhodnutí, které splňuje podmínky uznání kladené vnitrostátním, mezinárodním či evropským právem. Představa, že by soud měl v takové situaci automaticky uznat rozhodnutí předložené žalovaným dlužníkem, je dle našeho názoru absurdní.
- 28 Blíže Rozehnalová, N., Týč, V.: Evropský justiční prostor v civilních otázkách, AUB Iuridica No. 262, Masarykova univerzita v Brně, 2003, str. 309 n.
- 29 Stein, A.: Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft – Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung, IPRax, 3/2004, str. 188.
- 30 Srov. § 11 odst. 2 Vnitřního a kancelářského řádu pro okresní, krajské a vrchní soudy (Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, č. j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy č. 1/2002 SIS.).
- 31 Bureš, J., Drápal, L., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, 5. vydání, Praha, C. H. Beck 2001, str. 552.
- 32 Pokud jde například o výše zmiňované oprávnění žalovaného dlužníka napadnout vydané rozhodnutí v situaci, kdy byl bez vlastního zavinění zbaven možnosti bránit se včas žalobě (čl. 19 NEET), je odpovídající úprava obsažena v ust. § 58 o.s.ř. (promítnutí zmeškání lhůty).
- 33 Čl. 59 NB I.
- 34 Čl. 6 odst. 1 písm. d) NEET.
- 35 Viz Sněmovní tisk č. 1104/2005 Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů, který je dostupný na „www.psp.cz“.
- 36 Op. cit. sub 35.
- 37 Srov. také čl. 30 NEET (informační povinnost vůči Komisi).
- 38 Viz Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu na Nařízení Rady (ES) zavádějícího evropský exekuční titul pro nesporné nároky, ÚV C 85, 8. 4. 2003, sub 5. 1.
- 39 Na rozdíl od exekuce podle NB I. Srov. čl. 46 odst. 3 NB I.
- 40 Důvodová zpráva mylně překládá v čl. 23 NEET „stay of limitation“ jako „zastavení řízení“. Máme za to, že správný překlad je „přerušení řízení“. Chyba v překladu by mohla vést k mylnému přesvědčení soudů a účastníků, že je v dané situaci možné dosáhnout zastavení vykonávacího řízení. Z toho je patrné, že uvedená chyba by mohla mít dalekosáhlé negativní následky a neměla by být promítnuta také do překladu samotného textu Nařízení.
- 41 Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL creating a European order for payment procedure. Viz www.europa.eu.int/prelex/apcnet.cfm. COM (2004) 173.
- 42 Srov. Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu na Nařízení Rady (ES) zavádějícího evropský exekuční titul pro nesporné nároky, ÚV C 85, 8. 4. 2003, str. 1 – 7, zejm. sub 5.3.
- 43 Srov. Chmelíček, P.: Vybrané aktuální otázky vývoje civilního procesu v Evropě. Právní rozhledy, 11/2003, příloha Evropské právo, s. 1 – 8.

advokát a jazyková kultura

Ve dvojčísle 11-12/2005 našeho časopisu jste se mohli seznámit s úvodním článkem dr. Hartmannové, který byl věnovaný právnímu jazyku. Této bohužel často opomíjené oblasti se budeme věnovat i v roce 2006, a to formou seriálu, který autorka připravila na základě praktických zkušeností s právníckými a právními texty i na základě častých dotazů kolegů právníků či studentů práv.

V každém čísle budete mít možnost seznámit se s konkrétní dílčí jazykovou problematikou. Zároveň velice rádi přivítáme vaše náměty, které budou inspirací při vytváření dalších dílů našeho jazykového seriálu.

Občansko-právní, občansko právní, nebo občanskoprávní?

JUDR. ET MGR. VĚRA HARTMANNOVÁ

O tom, že nám často tato oblast jazyka činí značné problémy, svědčí např. ukázka z jednoho odborného právníckého slovníku, ve kterém nalezneme heslo *občanskoprávní*, ale i výraz *obchodně-právní* (se spojovníkem). Často se v písemných odůvodněních rozsudků dočítáme: „Se zbytkem nároku odkazujeme poškozeného na občansko-právní řízení.“ A spojení *sociálně-právní ochrana dítěte*? Jak to tedy s těmito a podobnými odbornými právními výrazy vlastně je? Která podoba těchto slov je správná?

Složená přídavná jména, u kterých je první část složeniny zakončena na *-sko*, *-cko*, *-ně* a *-ově*, píšeme buď jednoslovně – dohromady, nebo se spojovníkem.

Na tomto místě učiníme stručnou poznámku ke spojovníku. **Spojovník** (spojovací čárka) se graficky i funkcí odlišuje od pomlčky. Vyjadřujeme jím těsné spojení a píšeme ho bez mezer (pomlčku naopak s mezerami). Např. v příjmeních (*Gabriela Beňačková-Čápková*), v místních názvech (*Brno-Tuřany*), v souřadných spojeních (*kuchař-číšník*), v některých slovech přejatých (*džám-džátsu*), v ustálených spojeních (*Rb-faktor*; *B-vitamin*, ale v opačném pořadí bez spojovníku: *vitamin B*, *faktor Rb*), u spojky *-li* (*slyšel-li*, *šel-li*, ale pozor na součást složených spojek: *zdali*, *čili*, *jestliže*), u dělení slov (*se-stra* i *ses-tra* i *sest-ra*).

Se spojovníkem tedy píšeme např. spojení česko-německý, technicko-ekonomický, matematicko-fyzikální, hygienicko-epidemiologický. *Spojovník zde vlastně plní funkci spojky a.*

Naopak bez spojovníku píšeme zejména výrazy utvořené z ustáleného spojení přídavného a podstatného jména, např. *občanskoprávní* (k *občanské právo*), *trestněprávní* (k *trestní právo*), *mezinárodněprávní* (k *mezinárodní právo*), *správněprávní* (k *správní právo*), *finančněprávní* (k *finanční právo*), *vyšokolský* (k *vyšoká škola*), *zahraničněpolitický* (k *zahraniční politika*), slova, která vznikla spojením dvou složek ve vztahu slu-

čovacím a první část nekončí na *-sko*, *-cko*, *-ně* a *-ově*, např. *bluchoněmý*, *sladkokyselý*, a některá spojení tvořená podstatným jménem, např. *palivoenergetický*. **Jednoslovně píšeme např. i veřejnoprávní** (k *veřejné právo*) a *soukromoprávní* (k *soukromé právo*).

Některá spojení můžeme psát se spojovníkem i jednoslovně, ale pozor – s rozdílným významem, např. *československý* (k *Československo*) i *česko-slovenský* (slovník), *sociálněprávní* (k *sociální práva*) i *sociálně-právní* (ve smyslu *sociální a právní*, např. *sociálněprávní ochrana dítěte*), *žlutooranžový* (žlutý odstín oranžové barvy) i *žluto-oranžový* (část žlutá a část oranžová).

U tohoto tématu ještě musíme upozornit na rozlišování složených přídavných jmen (jsou psána dohromady, nebo se spojovníkem – viz předěšlý text) a spojení přídavných jmen s příslovci (píšeme zvlášť), např. *obecně prospěšná (společnost)*, *drogově závislý*, *právně závazný*, *časově neomezený*, *duchovně zaměřený*, *finančně nezávislý*, *odborně zdatný*, *průmyslově vyspělý*.

Pokud jde o grafickou úpravu textu, ve kterém vychází spojovník na konec řádku, tak jej napíšeme na konci řádku minulého i na začátku řádku nového (viz česká technická norma: ČSN 01 6910, *Úprava písemnosti zpracovaných textovými editory nebo psaných strojem*. Český normalizační institut, 2002).

Tato problematika však úzce souvisí i s oblastí psaní tzv. příslovcových a jiných spřežek.

Príslovcové spřežky jsou slova, která vznikají spojením předložek s podstatnými jmény, se zpodstatněnými přídavnými jmény, se zájmeny, číslovkami a příslovci, obvykle se k nim ale řadí i jiné spřežky, spojení různých druhů slova.

Některá spojení můžeme psát dohromady (jako spřežky) i každé slovo samostatně, jiná jen jednoslovně. V prvním případě (psaní zvlášť i dohromady) mohou být obě varianty rovnocenné, např. *z počátku* i *zpočátku*, *na příklad* i *například*, nebo se mohou významově lišit, např. *na místo* (*Policisté přijeli na místo nebydly.*) i *namísto* (*Namísto obhajoby mlčel.*), *do konce* (*Do konce hlavního líčení ...*) i *dokonce* (*Dokonce se poškozenému omluvil.*),

na místě (*Nábojnice ležela na určeném místě.*) i *namístě* (*Projevená lítost byla namístě.*).

Jednoslovně píšeme např. *občas*, *zpraviidla*, *dobromady*, *nahoru*, *zprava*, *doleva*, *zřídkka*, *předtím*, *přesto*, *nadto*, *beztoho*, *přítom*, *vcelku*, *navíc*, *napoprvé*, *najednou*, *nahonem*, *navždy*, *naproti*, *odevsad*, *vtom*, *potom*, *proto*, *odjímud*, *napřístě*, *bohobojný*, *žáruvzdorný*, *pravděpodobnost*, *kolemjdoucí*, *dlouhotrvající*, *mermomočí*, ale např. i *bezvýhradně* (a ne *bez výhradně* – jak je uvedeno např. v jedné učebnici finančního práva: „*Správní právo se stará především o organizační stránku finanční správy, avšak nikoliv bez výhradně.*“

Obě možnosti máme např. při psaní slov *tak zvaný* i *takezvaný*, *ku podivu* i *kupodivu*, *k večeru* i *kvečeru*, na *černo* i *načerno*, na *prázdnou* i *naprázdno*, *po prvé* i *poprvé*, *po každé* i *pokaždé*, *mimo to* i *mimoto*, *za své* i *zasvé*, *po domácku* i *podomácku*, *za sucha* i *zasucha*, *do nedávna* i *donedávna*, *z blízka* i *zblízka*, *po slepu* i *poslepu*, *po staru* i *postaru*, ale např. jen *po česku*, *po anglicku*.

K jiným spřežkám řadíme také složené číslovkové výrazy, např. *pěťadvacet*, *sedmašedesát*, *pěťadvacátý*, *sedmašedesátý*, *pěťadvacetkrát*, *jedenapůlkrát*, ale *jedenapůl* i *jeden a půl*. Odděleně píšeme např. *dvacet pět*, *šedesát sedm*, *osm set*, *tři tisíce (jedno) sto dvacet šest*, *tisíc devětistý sedmdesátý pátý*, *stý šedesátý*, ale *stošedesátý*.

Na poštovních poukázkách, na účtech, ale pro větší právní jistotu i v důležitých smluvních textech doporučujeme psát **více-slovné číslovky dohromady**, aby nemohlo dojít k dodatečné úpravě či doplnění, např. *Trístasedmdesátitřicdvěstědvacetšest Kč*.

Protože v psaní číslovek se také občas chybí, uděláme k tomuto tématu několik poznámek. Zřejmě nejčastější chybou je v užívání číslovky *dva* psaní tvaru *dvěmi* – správně: *dvěma*. Tento nedostatek můžeme najít i v textech právních předpisů, např. v § 47 vyhlášky Komise pro cenné papíry č. 262/2004 Sb., o pravidlech pro výpočet kapitálové přiměřenosti obchodníka s cennými papíry, který není bankou, na individuálním základě: „*Obchodník může před stanovením kapitálového požadavku k opčním kompenzovat opačné opce, jestliže jsou stejného druhu, byly*

advokát a jazyková kultura

sjednány mezi dvěmi stejnými osobami, ...“ Podobně i v následujícím příkladu § 43 odst. 6 vyhlášky Ministerstva vnitra ČR č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany: „Na čepicích stejno- kroje zaměstnanců podniků, členů dobrovolné jednotky podniku a dalších osob se nosí znak, který tvoří hasičská přilba podložena dvěmi přes sebe zkrříženými sekyrkami a ve spodní části lemována dvěmi zkrříženými ratolestmi.“

Další poznámka k číslovkám se týká tvaru dvoj- a dvou-. Některé výrazy se ustálily jen v jedné podobě (s dvoj- např. dvojnásobný, dvoj-

smyslný, dvojdomek, s dvou- např. dvoustý, dvou- patrový, dvoumetrový, dvouletý, dvouletový), některé užívají obě varianty, např. dvojstranný i dvoustranný, dvojlenný i dvoulenný, dvojmíst- ný i dvoumístný, dvojbarevný i dvoubarevný.

K číslovkám uvedeme ještě poslední poznámku, a to ke shodě počítaného předmětu, např. Náklady řízení byly vyčísleny na deset tisíc sto čtyřicet tři koruny (shoda: tři koruny) nebo Náklady řízení byly vyčísleny na deset tisíc sto čtyřicet tři korun (shoda: ... čtyřicet korun). Oba způsoby psaní počítaného předmětu jsou správné.

Na závěr bych použila inspirující myšlenky doc. Krobotové, která ve své práci Základy písemného projevu (vydala Univerzita Palackého v Olomouci, 2003) uvádí: „Ve všech projevech se odráží osobnost každého z nás a jsou vlastně zrcadlem našeho JÁ. Jazyková kultura není zbytečnost ani přepych, je to nezbytná součást celkové kultury chování, jednání i vystupování.“

♦ AUTORKA JE RÁVNÍČKA

A AUTORKA JAZYKOVÝCH PUBLIKACÍ

recenze

Pocta Martě Knappové k 80. narozeninám

V prosinci roku 2005 vyšla v pražském nakladatelství odborné právnické a ekonomické literatury ASPI, a. s., výše cit. publikace. Předmětné dílo, které uspořádali prof. Jan Dvořák a dr. Milan Kindl, představuje poctu nejvýznam-

nější osobnosti soudobé české civilistické právní vědy, prof. JUDr. Martě Knappové, DrSc.

Jubilantka se kulatého životního výročí dožila 26. 11. 2005. Jen o několik málo dní následujících, a to 15. 12. téhož roku, uspořádala Právnická fakulta Univerzity Karlovy, kde jubilantka po mnoho desítek let úspěšně pedagogicky i vědecky působila, a Právnická fakulta Západočeské univerzity, kde jubilantka prakticky od jejího založení též mimořádně úspěšně působila, ve velkém zasedacím sále Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, za přítomnosti téměř všech významných osobností soudobé (nejen civilistické) právní vědy oslavu jubileantních narozenin spojenou se slavnostním předáním Pocty. Po úvodních slavnostních projevech děkana Právnické fakulty UK doc. JUDr. V. Kindla a děkana Právnické fakulty ZČU JUDr. J. Zachariáše se neuvěřitelnou rychlostí vytvořila dlouhá řada gratulantů sahající až na chodbu. Bylo vpravdě radostí pozorovat, kolik významných osobností i právníků stojících teprve na počátcích své profesní kariéry chtělo popřát jubilantce hodně štěstí, zdraví a tvůrčích sil do dalšího života, vyjádřit svoji úctu a obdiv k její osobnosti a poděkovat jí za vše dobré, co pro právní vědu (a mnohdy i pro ně jednotlivě) vykonala.

Tak jako jubilantka představuje po dlouhá léta či spíše desetiletí zářící hvězdu na obloze české právní vědy, lze recenzované dílo právem označit za soubor výborných prací, jež si zaslouží čestné místo v knihovně každého právníka.

Personálně vzato, představují příspěvatelé do Pocty zajímavý průřez mezi soudobými českými civilisty. Najdeme tu jak jubileantčiny vrstevníky, tak její žáky dnes mnohdy již středního věku i právníky stojící teprve na samém počátku své akademické dráhy. Tato skutečnost je ovšem veskrze pozitivní, a to hned dvakrát. Předně je nejlepším důkazem kvalitní dlouholeté pedagogické kariéry jubilantky, jejíž někteří žáci již sami dosahují středního a vyššího věku. A dále je důkazem, že česká vysoká učení právnická nečeká jednoho dne personální kolaps, neboť již z důvodu prostého zajištění dalšího fungování a rozvoje právnických fakult je nezbytné, aby na nich působili lidé náležející do všech věkových skupin a byla tak zajištěna výchova dalších právnických generací.

Pocta obsahuje rovné tři desítky nestejně dlouhých příspěvků. Již pouhý pohled do obsahu názorně ukazuje, čím žije soudobá česká civilistika – rekodifikací soukromého práva, které jsou věnovány čtyři příspěvky a řada dalších se této problematice dotýká alespoň způsobem nepřímým či okrajovým.

Jak známo, není žádné přímé či nepřímé úměry mezi délkou příspěvku a jeho kvalitou. Přesto však čtenáře poněkud zarazí porovnání délky příspěvků, když nejkratší zabírá pouhé tři strany, zatímco ten nejdelsí stran čtyřicet šest.

I tematicky jsou příspěvky poměrně širokého záběru od občanského práva hmotného, (vč. práva rodinného) přes občanské právo procesní, mezinárodní právo soukromé až po právo pracovní.

Je přirozené, že co čtenář, to jiný názor, resp. úhel pohledu na jednotlivé příspěvky. Je to vcelku logické, uvážíme-li, že názory čtenářů jsou nutně vždy ovlivněny jejich vzděláním, věkem, životními zkušenostmi, předmětem jejich odborného, popř. vědeckého zájmu, a řadou jiných skutečností (z nich subjektivní emoce nejsou z těch nevýznamných). Se zřetelem k této prosté pravdě je

proto třeba vždy číst a hodnotit ostatně jakékoliv literární výstupy odborného charakteru, neboť i do vysoce odborných právních pojednání se toto nutně promítá, zejména pak tam, jedná-li se o hodnotící soudy. Proto je třeba k hodnocení práce jiných přistupovat i s potřebnou dávkou pokory.

Z příspěvků zařazených do pocty recenzenta – čistě subjektivně vzato – zaujaly následující příspěvky.

Varujícím je hlas M. Bělíny zabývající se peripetiemi stran přípravy návrhu nového zákoníku práce. Autor ve své stati dospívá k nepřilíhli lichotivému, leč dle mínění recenzentova naprosto správnému závěru o tom, že bude-li návrh nového zákoníku práce schválen, nebude stabilizujícím prvkem pracovněprávních vztahů. To je bohužel neblahý důsledek jak zcela zbytečného chvatu současné vládní reprezentace, kdy nebylo docíleno ani minimální (politické ani odborné) shody nad koncepcí reformy pracovněprávních vztahů a vazby nového zákoníku práce na nový občanský zákoník, tak zejména naprosto zpolitizování problému, který se v očích masmédií dostal do roviny, že zlí zaměstnavatelé chtějí brát hodným bezbranným zaměstnancům jejich práva. Přitom však zcela zapadlo, že nebyly dořešeny mnohé koncepční otázky a zejména skutečnost, že není ani zřejmé, jaký by měl být výsledný stav, k němuž by měla reforma směřovat. Je zcela nemyšlitené připravit zaměstnance o potřebnou ochranu, která je jim beztak zaručena mj. i mezinárodními smlouvami, jejichž signatářem je i Česká republika. Zaměstnanci chránění být musí, protože jsou ve vztahu zaměstnavatel – zaměstnanec vždy nutně tou slabší stranou (marginální výjimky představované vysoce erudovanými specialisty, o které se zaměstnavatelé mnohdy přetahují, toto obecné pravidlo nijak nevyvrací). Je však třeba to činit koncepčně a systémově, jinak se snaha o jejich adekvátní ochranu obrátí vničev.

Prvý z pořadatelů pocty J. Dvořák pojednává o známé a tradiční zásadě *pacta sunt servanda* z hlediska možné otázky změny či zrušení závazku vzhledem k podstatné změně okolností nastalých po uzavření

recenze

smlouvy. Přitom se autor zabývá nejen platnou právní úpravou, nýbrž i právní úpravou a judikaturou francouzskou, jež lpí na důsledném dodržování této zásady. Přitom autor komparuje tento přístup se zřetelům k jiným zahraničním právním úpravám a rovněž s návrhy evropského smluvního práva (Lando, Gandolfini) a návrhem nového českého občanského zákoníku.

Naproti tomu druhý z pořadatelů pocty *M. Kindl* pojednává se sobě vlastním specifickým a nenapodobitelným literárním stylem (z něhož na čtenáře dýchá i ze zdánlivě neživé věci, jakou představuje kniha – věc movitá, jeho nevycerpateľný a nezničitelný životní optimismus a energie) otázku, zda musí být věci vždy užitečné a zcela ovladatelné. Lze se přitom zcela ztotožnit s jeho závěrem, že věc musí být sice ovladatelná, to však *in concreto* nevyklučuje její momentální neovladatelnost, s kritériem užitečnosti je to však – vzhledem k dikci některých novodobých zákonů a výkladům právní doktríny – poněkud složitější.

První dáma české procesualistiky *A. Wintorová* se zabývá jedním z novodobých judikátů o soudním prodeji zástavy. Na základě jednoho konkrétního sporu pak podrobně demonstruje nedostatky české procesní úpravy tohoto institutu, zejména směřování řízení nalézacího a vykonávacího a poukazuje na nebezpečí poškození procesních práv účastníků řízení, které z toho plyne (zejména práva na spravedlivý proces). Po přečtení jejího příspěvku si nelze než povzdechnout: inu, proč bychom měli zákony stručné a jasné, když můžeme mít zákony komplikované a nejasné, že?

Také druhý procesualistický příspěvek z pera *P. Smolíka* na téma skupinových žalob je čtenářsky přitažlivý zejména z toho důvodu, že se jedná v české právní vědě o problém takřka nezmapovaný. Zde se recenzentovi na mysl vkřádají určité otázky. Podle § 159a odst. 2 o. s. ř. je výrok pravomocného rozsudku, kterým bylo rozhodnuto ve věcech uvedených v § 83 odst. 2 o. s. ř., závazný nejen pro účastníky řízení, ale i pro další osoby oprávněné proti žalovanému pro tytéž nároky z téhož jednání nebo stavu. K tomu ovšem přistupují zvláštní zákonná ustanovení. Například při fúzi společnosti platí, že soudní rozhodnutí, kterým se akcionáři přiznává právo na dorovnání, je pro nástupnickou společnost co do základu přiznaného práva závazné i vůči ostatním akcionářům (§ 220k odst. 5 obč. zák.). To tedy ovšem nevyklučuje existenci dalšího řízení, kdy ten z akcionářů, který se prvního z řízení nezúčastnil, může podat žalobu na dorovnání, ovšem je v podstatně výhodnější procesní situaci, neboť doloží-li u soudu, že i on je osobou, jíž zákon přiznává právo na dorovnání, soud již nebude provádět žádné důkazní řízení o existenci tohoto nároku, nýbrž – vázán výrokem prvního z rozhodnutí – rovnou stanoví výši plnění, která druhému

žalobci náleží. V důsledku této úpravy je tak garantováno, že nebude každý soudec tutéž právní otázku rozhodovat jinak, a především druhý a další žalobce (nebude-li jim plněno dobrovolně) již mají u soudu podstatně zjednodušenou procesní situaci. Jenže jak známo, každá mince má dvě strany. Může se totiž také stát, že první žalobce věc u soudu procesně či jinak neustojí a soud jeho žalobu – třeba z důvodů formálních – zamítne. Znamenalo by to tedy, že by pak ani druhý žalobce již nemohl u soudu docílit rozhodnutí ve svůj prospěch a že by i jeho žaloba byla zamítnuta s poukazem na závaznost výroku prvního rozsudku? Lze soudit, že se zde české právo vydalo na dosud nepřilíš probádanou cestu, kde s dosavadními procesualistickými postupy patrně nevystačíme.

K. Eliáš předložil obsáhlejší komparativní studii o pojmu věci v právním smyslu. Přitom se však neomezuje na pouhou komparaci, nýbrž dílčí poznatky využívá k obhájení schválené koncepce a nyní již i návrhu paragrafovaného znění nového občanského zákoníku.

J. Salač se zabývá nedávným rozhodnutím Evropského soudu pro lidská práva v kauze *Hutten-Czapska versus Polsko*, které vyvolalo silnou odezvu stran problematiky deregulace nájemného i na české scéně. Spíše letný popis kauzy poskytuje jen elementární informaci o ní, o důvodech rozhodnutí ESLP se čtenář nedozví skoro nic. Rovněž si lze klást otázku, v čem vlastně vidí autor nutnost revize současné právní úpravy přechodu nájmu bytu a výpovědi z nájmu bytu, po nichž volá. Recenzent se v daném kontextu neztotožňuje s oním pseudoliberalistickým přesvědčením, že trh vyřeší vše a že je třeba pokud možno odbourat všechna ochranná opatření ve prospěch slabších a znevýhodněných, když takovýto stav by vyhovoval jen na straně jedné bohatým a silným a na straně druhé nepoctivcům a nesvědomitým jedincům, nikoliv však valné většině obyvatel této země. (Třeba totiž mít vždy na paměti, že regulace má především silnou sociální funkci.)

Dva příspěvky jsou věnovány rodinnému právu. Obsáhlejší stať zabývající se mj. i řadou dílčích otázek rekodifikační povahy sepsala *Z. Králíčková*. Naproti tomu *D. Elischer* podrobně pojednává o ve Francii nedávno uzákoněné nové alternativní formě soužití známé pod zkratkou PACS, která však nepředstavuje pouze gay nebo lesbickou formu „manželství“, neb ji mohou uzavírat i osoby různého pohlaví. Autor se přitom neomezuje pouze na pojednání o zákonné úpravě, nýbrž seznamuje čtenáře také s nedávným rozhodnutím Ústavní rady v této věci a pojednává i o názorech doktríny.

Zajímavé vybočení z klasicky civilistického rázu díla představují dva příspěvky.

Prvým z nich je stať *A. Hrdiny* o počítání času v kanonickém právu, druhým pak příspěvek *V. Kindla* o historii vzniku, publikaci, překladů a češtiny a prvních let aplikace slavného ABGB v českých zemích.

Je třeba ocenit předně to, že pocta vůbec vznikla. Je neblahou skutečností, že ne všem významným osobnostem soudobé právní vědy, kteří by si ji zasloužili, se jí dostane, když příprava díla je závislá na ochotě okolí jubilanta či jubilantky se tohoto nanejvýš čestného a zodpovědného úkolu zhostit. A konečně je třeba kvitovat s radostí, že nakladatelství ASPI dílo vydalo, když jím navázalo na již započatou a nanejvýš chvalitebnou tradici vydávání poct zasloužilým a významným osobnostem právní vědy.

Vše nejlepší, paní profesorko.

JUDR. TOMÁŠ DVOŘÁK,
ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA PLZEŇ

Úplný seznam prací otištěných v Poctě:

I.

prof. JUDr. Marta Knappová, DrSc.:
Výběr z publikovaných prací

II

Miroslav Bělina: Nová pracovněprávní úprava?

Milan Damohorský: Vlastnické právo o ochrana životního prostředí

Ondřej David: Neminem leadere a procesní právo

Jan Dvořák: Pacta sunt servanta

Karel Eliáš: Pojetí věci v právním smyslu v návrhu občanského zákoníku (Srovnávací studie)

David Elischer: Je libo PACS? Pacte civil de solidarité – alternativní forma soužití

(AFS) po francouzsku aneb legislativní pokus o dvojedinou úpravu

Ondřej Frinta: Veřejná víra.

Petr Hlavsa: Zamyšlení nad fungováním exekučního řízení

Antonín Hrdina: Počítání času v kanonickém právu

Ján Lazar: K vlastnickému režimu zastavaného pozemku a právu stavby

Antonín Kanda – Ján Matejka:

Spotřebitelské smlouvy a jejich význam v informační společnosti

Milan Kindl: Musí být věci užitečné (a zcela ovladatelné)?

Vladimír Kindl: Existují ještě dnes deficity v poznání obecného zákoníku občanského a jeho působení na území České republiky? (Právně-historické úvahy)

Zdeňka Králíčková: Úvahy nad rekodifikací českého rodinného práva

Jan Kříž: Pět let nového autorského zákona – zkušenosti, pochybnosti, směr dalšího vývoje

Zdeněk Kučera: Římská úmluva o právu

recenze

rozhodném pro smluvní závazkové vztahy a zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním.

Dita Melicharová Karfíková: Několik poznámek k problematice zastoupení na základě plné moci

Vladimír Plecítý: Zasahování do všeobecného osobnostního práva některými úkony policejních orgánů

Senta Radvanová: Po deseti letech (Nelehká cesta sociálně-právní ochrany dětí v ČR)

Natália Richterová: Nová právní úprava Zákona o rodině na Slovensku

Pavel Rubeš: Dobré mravy v rukou soudců

Květoslav Růžička: Přezkoumání a zrušení rozhodčího nálezu

Josef Saláč: Zamyšlení nad rozhodnutím Evropského soudu pro lidská práva (Kauza Hutten-Czapská versus Polsko)

Michal Škrejpek: Čas a jeho význam

u Isidora ze Sevilly a Macrobia

Petr Smolík: Hromadné žaloby – současnost a výhledy české právní úpravy

aneb kolizní přednost mezinárodního práva Peter Vojčík: „Marta Knappová“ – proslulá ochranná známka občanského práva

Alena Wintrová: Nad jedním rozhodnutím (Úvaha o soudním prodeji zástavy)

František Zoufík: Úvaha o systému soukromoprávního kodexu

Michaela Zúklínová: Tutor Loco Parentis Habentur (Poručenství v minulosti a dnes a jaké by mohlo být)

Kniha v pevné vazbě má 476 stran. Lze ji zakoupit za výhodnou cenu 370 Kč v některém pražském specializovaném knihkupectví (např. na Národní třídě, Palác Dunaj) nebo objednat přímo v nakladatelství ASPI, a. s., U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3, tel. 246 040 405, fax: 246 040 401. ♦

BURIÁNEK, JAN:

Lékařské tajemství, zdravotnická dokumentace a související právní otázky

Linde, Praha 2005, 204 strany

Okruh knižních prací, které se zabývají právními aspekty poskytování zdravotnické péče (např. J. Štěpán: Právní odpovědnost ve zdravotnictví, Praha 1970, J. Mach, J. Solínová: Právní odpovědnost a odpovědnost v medicíně nebo D. Císařová,

J. Sovová: Trestní právo a zdravotnictví, Praha 2000) rozšířila kniha J. Buriánka, který se zaměřil na jeden z dílčích aspektů problematiky, jímž je zdravotnická dokumentace a nakládání informací z ní.

Východiskem je autorovi otázka, jak široká je povinnost mlčenlivosti ve zdravotnictví. Odpovídá na ni v duchu restriktivního pojetí tak, že se vztahuje pouze na samotný výkon zdravotní péče. S tímto závěrem lze ovšem polemizovat vzhledem k tomu, že, budeme-li vycházet z toho, co je smyslem úpravy, totiž poskytnout v co nejširším rozsahu ochranu soukromí, pak zde sotva nalezneme neutrální údaje (takovou povahu má např. počet návštěv u psychiatra), která by touto povinností chráněna nebyla. Na to logicky navazuje analýzou režimu prolomení povinné mlčenlivosti a upozorňuje, že platná úprava je v některých ohledech již obsoletní (např. tam, kde se jedná o zproštění povinné mlčenlivosti nadřízeným orgánem z důvodu veřejného zájmu). Správně je pak zdůrazněno, že prolomení této povinnosti bude třeba realizovat spíše zdrženlivě.

Jádro práce představuje všestranný rozbor zdravotnické dokumentace, která je vymezena jakožto soubor informací zdravotnické

i nezdravotnické povahy, jež byly získány o konkrétní osobě v souvislosti se zdravotnickým posuzováním jejího fyzického či duševního stavu. Jak patrně, člení autor údaje na zdravotnické a nezdravotnické, mezi nimiž ovšem bude někdy jen obtížné najít přesnou dělicí čáru. K těmto hlavním znakům je třeba přidat i to, že znakem zdravotnické dokumentace je též systematická její uspořádání, resp. vedení a skutečnost, že zdravotnické zařízení či lékař ji musí vést.

Pozornost je věnována také účelu dokumentace, kterým je zejména poskytování zdravotní péče, ale též zajištění důkazů, a statistické službě, formám jejího vedení (v podobě elektronické i papírové) a konečně její archivaci a skartaci, na pozadí platné úpravy zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů.

Poměrně zevrubně je zkoumáno postavení zdravotnické dokumentace jakožto informačního systému s osobními údaji. Autor zde klade důraz na to, že jde o zvláštní právní úpravu, čímž ovšem poněkud potlačuje fakt, že zák. č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, je sice lex specialis, přesto se však na něj obecná úprava zákona o ochraně osobních údajů vztahuje tam, kde neexistuje jeho úprava zvláštní.

K nejzajímavějším patří pasáž, zaměřená na otázku vlastnictví zdravotnické dokumentace. Podle autora se nejedná o majetek příslušného zdravotnického zařízení; na základě civilistické argumentace činí závěr, že tato zařízení jsou pouhými správci dokumentace. Vlastníkem pak není podle jeho soudu ani pacient. Za vlastníka označuje, analogicky jako u soudního či notářského spisu, stát. Třebaže jde o náhled originální a z hlediska praktického nabízející nejjednodušší řešení, není zřejmé, proč právě stát má být tímto vlastníkem a nikoli např. zdravotní pojišťovna.

V samostatné kapitole jsou rozebrány právní předpisy týkající se vedení zdravotní dokumentace, jakožto informačního systému s osobními údaji, a v návaznosti na to podmínky, za nichž lze nakládat se zdravotnickou dokumentací a jejím obsahem. Pozornost je věnována předně právu nahlížet do této dokumentace, kterou má ze zákona taxativně uvedený okruh osob.

Vymezen je rovněž katalog povinností správce dokumentace zahrnující závazek chránit údaje v ní obsažené, poskytovat informace a zapůjčovat dokumentaci, dále plnit oznamovací povinnost a dokumentaci ve stanovených případech předávat.

Z hlediska praktického je zajímavá část týkající se okruhu správních orgánů, jimž mohou, resp. musí být poskytnuty údaje ze zdravotnické dokumentace, včetně plnění oznamovací povinnosti.

Nalézt se autor snaží též odpověď na otázku, v poslední době hojněji frekvencovanou, jaká práva má pacient ke zdravotnické dokumentaci a tím informování o svém zdravotním stavu. Zde pak dospívá k závěru, že podle platné úpravy, třebaže ji sám nepovažuje za vhodnou, musí lékař informovat k žádosti pacienta plně o jeho stavu. Vyjadřuje se též k otázce výpisu z dokumentace a úhrady za ni.

Spíše jen stručně se zabývá tzv. informovaným souhlasem pacienta a problematice léčby bez jeho souhlasu, nepochybně i proto, že jde o záležitosti, které se zdravotnickou dokumentací přímo nespojují.

V souvislosti s údaji ze zdravotnické dokumentace je řešena i otázka práv osob příbuzných na získání informace. Její řešení je podle autora závislé na tom, zda je pacient schopen vyjádřit se a zda tedy může poskytování informací zakázat. Tato dispozice není ovšem neomezená, protože neplatí tam, kde existuje informační povinnost (např. u přenosných chorob). Složitější je samozřejmě situace tam, kde pacient postrádá schopnost vyjádřit se, zde by však měla být vždy poskytnuta alespoň základní informace o jeho stavu.

V poslední části je rozebrán režim občanskoprávní i veřejnoprávní odpovědnosti za porušení jednotlivých povinností souvisejících s vedením zdravotnické dokumentace.

Třebaže kniha obsahuje, jak patrně, pasáže, které mohou vyvolávat polemické reakce, je třeba ji doporučit nejširšímu okruhu čtenářů. Ti v ní naleznou odpověď na mnohé konkrétní problémy a to tím spíše, že autor opírá svoje závěry o poměrně pestrý přehled judikatury i výkladových stanovisek příslušných ústředních správních úřadů.

z judikatury

Odměna ustanoveného obhájce za první úkon při obhajobě uprchlého

Pokud ustanovený obhájce obhajobu převezme bez první porady s klientem, náleží mu za tento úkon odměna v poloviční výši. Tento výklad však nelze aplikovat na případy, kdy obhájce zastupuje klienta v řízení konaném podle § 302 a násl. tr. ř. (řízení proti uprchlému).

V opačném případě by obhajoba proti uprchlému byla pokládána za cosi méněcenného než obhajoba v případech standardního trestního řízení. V řízení proti uprchlému může být obhajoba v řadě případů i náročnější, neboť obhájce není obeznámen se stanoviskem klienta a nemá tak od něho řadu informací.

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích z 22. 3. 2005, sp. zn. 4 To 228/2005

Tímto usnesením krajský soud podle § 149 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř. ke stížnosti obhájce JUDr. M. Š. částečně zrušil usnesení Okresního soudu ve Strakonici z 31. 1. 2005, sp. zn. 18 T 112/2004 v části týkající se odměny a náhrady hotových výdajů obhájce.

Krajský soud znovu rozhodl tak, že mimo jiné obhájci přiznal další částku na odměně a náhradě hotových výdajů ve výši 535,50 Kč.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením rozhodl okresní soud o odměně a náhradě hotových výdajů ustanoveného obhájce tak, že tomuto přiznal celkovou částku 3875,80 Kč a co do částky 535,50 Kč návrh obhájce zamítl. Návrhu obhájce nevyhověl v tom, že obhájci přiznal namísto jím požadované odměny 900 Kč za přípravu a převzetí obhajoby pouze polovinu této částky s odůvodněním, že plná hodnota na tento úkon připadající sazby by mohla být akceptována pouze tehdy, pokud by obhájce při přípravě a převzetí obhajoby současně realizoval první poradou s klientem. Protože však proti odsouzenému bylo vedeno řízení jako proti uprchlému, nemohlo k osobnímu jednání mezi obhájcem a obviněným dojít, a obhájci tak mohla být přiznána pouze odměna ve výši poloviny sazby připadající na takový úkon právní služby.

Proti tomuto usnesení podal řádně a včas stížnost obhájce JUDr. M. Š. Vyslovil nesouhlas s výkladem prvostupňového soudu, jemuž vytkl, že spojuje převzetí obhajoby a osobní setkání advokáta s klientem, namítl, že k převzetí obhajoby může dojít tím, že obhájce se s věcí samou a přípravou obhajoby obeznámí studiem spisu či vyžádáním potřebných opisů od orgánů činných v trestních řízeních. Uzavřel, že smyslem ustanovení advokátního tarifu, jímž převzetí obhajoby včetně první porady s klientem je pokládáno za jediný úkon, je, aby nedošlo k nadbytečnému účtování obhájcem, zvláště za první poradou s klientem a zvláště za převzetí obhajoby. Naznačil, že samotný fakt, že řízení je konáno ve formě řízení proti uprchlému, nemůže bez dalšího vést k závěru, že advokát se s klientem nesetkal a nemohl setkat. Navrhl, aby stížnostní soud napadené usnesení zrušil a vrátil věc okresnímu soudu a nebo aby sám ve věci rozhodl.

Stížnost obhájce je důvodná.

Okresnímu soudu je třeba dát za pravdu, že znění ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., v platném znění (dále jen „advokátní tarif“), vyžaduje, aby v případě, kdy obhájce je ustanoven soudem, byla první poradou s klientem součástí převzetí a přípravy obhajoby. Dosavadní judikatura se klonila ke stanovisku, že pokud ustanovený obhájce obhajobu převezme bez první porady s klientem, náleží mu za tento úkon odměna ve výši jedné poloviny. Na tomto závěru není důvodu ničeho měnit v případech, kdy je konáno běžné trestní řízení ve své standardní podobě.

Podle přesvědčení krajského soudu tento ustálený výklad však nelze aplikovat na případy, kdy obhájce zastupuje klienta v řízení

konaném podle § 302 a násl. tr. ř., tedy v řízení proti uprchlému. Tento druh řízení představuje jisté specifikum a odklon od standardní formy průběhu trestního řízení, a v tomto směru také nutno nazírat i na další aspekty, které tato odlišná forma procesu se sebou nese. Pokud by i pro případy řízení proti uprchlému bylo striktně trváno na tom, že ustanovenému obhájci náleží za převzetí a přípravu obhajoby plnohodnotná odměna jen tehdy, vykoná-li současně první poradou s klientem, vedlo by to ve svém důsledku k tomu, že obhajoba prováděná obhájcem v řízení proti uprchlému by byla pokládána za cosi méněcenného než obhajoba v případech standardního trestního řízení. Podle názoru krajského soudu není takový výklad akceptovatelný, neboť neexistuje žádný důvod, pro který by význam obhajoby realizované v řízení proti uprchlému měl být snižován, naopak lze uvažovat o tom, že obhajoba klienta, proti němuž je vedeno řízení ve formě řízení proti uprchlému, může být v řadě případů i náročnější, neboť obhájce není obeznámen se stanoviskem klienta a nemá tak od něho řadu informací o předvídání rizik či naopak dostupných důkazních zdrojích k prokazování okolností sloužících k obhajobě klienta.

Stranou pozornosti také nemůže zůstat úvaha, že zatímco obhájce hájící klienta ve standardním procesu má možnost volby, zda se s klientem zkontaktuje a vykoná onu první poradou tvořící součást přípravy a převzetí obhajoby, tak obhájce vystupující v řízení proti uprchlému takovou možnost nemá. I kdyby tedy obhájce v řízení proti uprchlému chtěl učinit vše pro to, aby mohl dosáhnout plné odměny za přípravu a převzetí obhajoby, brání mu v tom právě fakt, že jeho klient je nedostupný a obhájce poradou s ním vykonat nemůže. Krajský soud nemá za příliš reálné tvrzení stěžovatele, že v projednávané věci obhájce mohl s klientem realizovat první poradou, byť v obecné rovině zřejmě nelze vyloučit, že advokát může být v některých případech v kontaktu s klientem přesto, že klient je pro orgány činné v trestním řízení nedostupný.

Konečně pak nutno zdůraznit, že postavení obhájce v řízení proti uprchlému je v podstatě dvojediné, kdy obhájce vystupuje současně i jako obviněný sám. Jako obviněnému jsou mu tedy doručovány písemnosti a přísluší mu i práva, která jinak náleží výlučně obviněnému (§ 304 tr. ř.). Při velmi formálním přístupu k danému problému tak lze uvažovat o tom, že obhájce ustanovený uprchlému obviněnému realizoval advokátním tarifem požadovanou první poradou v podstatě „sám se sebou“, a i z tohoto pohledu je tak namíste mu za přípravu a převzetí obhajoby přiznat odměnu v plné výši.

❖ PRÁVNÍ VĚTA REDAKCE

Daň z přidané hodnoty u úkonů obhajoby ex offa, k níž došlo před 1. 5. 2004.

V případě poskytování právních služeb se jak podle zákona o DPH účinného do dne 30. 4. 2004, tak i podle zákona účinného ode dne 1. 5. 2004 za den poskytnutí právní služby považuje den poskytnutí posledního právního úkonu advokáta v dané věci (tj. ukončení činnosti advokáta v dané věci), přičemž tímto okamžikem je nejčastěji den právní moci rozhodnutí v daném řízení. Obhajobu provedenou v rámci trestního stíhání, či v rámci příslušného trestního řízení, je z hlediska zákona o DPH třeba posuzovat jako množinu jednotlivých úkonů obhájce, neboť teprve pravomocné rozhodnutí ve věci samé, resp. rozhodnutí v příslušném řízení je spojeno s jejím zánikem, tj. s poskytnutím právní služby.

Pokud obhajoba provedená obhájcem ex offa skončila právní moci v trestní věci po dni 30. 4. 2004, pak má obhájce – plátce daně z přidané hodnoty – nárok na odměnu za právní pomoc a náhradu hotových výdajů podle advokátního tarifu včetně daně z přidané hodnoty, a to i za úkony provedené před 1. 5. 2004.

z judikatury

Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 10 To 50/2005 ze dne 30. 6. 2005

Citovaným usnesením zrušil Vrchní soud z podnětu stížnosti obhájkyň JUDr. D. K. usnesení Krajského soudu v Plzni z 26. 10. 2004, sp. zn. 34 T 15/2001 a znovu rozhodl tak, že podle § 151 odst. 2, odst. 3 tr. ř. stanovil obhájkyňi nově odměnu a náhradu hotových výdajů, včetně částky odpovídající DPH za obhajobu odsouzeného M. Š.

Z odůvodnění:

Zásadní výhrada stěžovatelky směřuje proti rozhodnutí soudu prvního stupně o tom, že jí přísluší DPH pouze za úkony vykonané po 1. 5. 2004. Podle názoru stěžovatelky toto rozhodnutí nemá oporu v právních předpisech, ani v dosavadní rozhodovací praxi soudů a není ani opřeno o praxi finančních úřadů ve vztahu k DPH. Stěžovatelka je toho názoru, že soud měl přiznat v odměně za všechny úkony i ke všem náhradám dle vyhl. č. 177/1996 Sb. daň ve výši 19 %, a to zejména proto, že zák. č. 237/2004 Sb. neobsahuje žádné přechodné ustanovení, které by hovořilo o tom, že na úkony vykonané před dnem účinnosti tohoto zákona se použijí dosavadní právní předpisy. Obhájkyň navrhla, aby Vrchní soud napadené usnesení zrušil a přiznal jí DPH ve výši 19 % za veškeré úkony v řízení provedené.

Vrchní soud dospěl k závěru, že stížnost je důvodná.

V případě poskytování právních služeb se jak podle zákona o DPH účinného do dne 30. 4. 2004, tak i podle zákona účinného ode dne 1. 5. 2004 za den poskytnutí právní služby považuje den poskytnutí posledního právního úkonu advokáta v dané věci (tj. ukončení činnosti advokáta v dané věci), přičemž tímto okamžikem je nejčastěji den právní moci rozhodnutí v daném řízení. Obhajobu provedenou v rámci trestního stíhání, či v rámci příslušného trestního řízení, lze z hlediska zákona o DPH posuzovat jako množinu jednotlivých úkonů obhájce, neboť teprve pravomocné rozhodnutí ve věci samé, resp. rozhodnutí v příslušném řízení je spojeno s jejím zánikem, tj. s poskytnutím právní služby.

Vrchní soud na základě výše uvedeného uzavírá, že v projednávané věci, kdy právní službu poskytla obhájkyň dne 9. 9. 2004, tj. za účinnosti novelizovaného § 151 odst. 2 tr. ř. a za účinnosti zák. č. 205/2004 Sb. o DPH, má nárok i na částku odpovídající DPH z celkové odměny a náhrady hotových výdajů spojených s poskytnutím právní služby, a že rozhodnutí soudu I. stupně je v tomto směru nesprávné a nezákonné.

ROZHODNUTÍ ZASLALA A PRÁVNÍ VĚTOU OPATŘILA JUDR. DANIELA KOVÁŘOVÁ, ADVOKÁTKA V PLZNI.

Poznámka redakce:

Obdobně rozhodl Vrchní soud v Praze i ve věci 7 To 122/2004 se shodným odůvodněním, když obhájci JUDr. P. V. rovněž přiznal odměnu se započtením daně z přidané hodnoty i za úkony provedené před 1. 5. 2004 (usnesení ze dne 2. 11. 2004). V tomto rozhodnutí se vrchní soud zabývá i [některými dalšími tarifními otázkami](#).

Z odůvodnění uvádíme:

Do doby vyšetřovacích úkonů v přípravném řízení (stejně jako do doby úkonu správního nebo jiného orgánu nebo do jednání soudu či jiného orgánu) nelze zahrnovat paušálně všechny přestávky mezi těmito úkony, zvláště trvají-li delší dobu. V době přestávky obhájce právní službu ve skutečnosti neposkytuje, na druhou stranu je nepochybné, že v důsledku přestávky (prodlévání) mezi jednotlivými vyšetřovacími úkony nebo mezi jednáním soudu (nebo v důsledku přerušení či pretržky těchto úkonů) promeškává čas, neboť je na průběh těchto úkonů vázán a nemůže jej využít pro jinou právní službu. Mezíkem, kdy je možno přestávku mezi jednotlivými časově a místně bezprostředně navazujícími vyšetřovacími úkony či mezi průběhem hlavního líčení nebo veřejného zasedání zahrnout do doby úkonu právní služby a naopak, kdy se jedná o přestávku a tedy faktické zpoždění či zpoždování jednání ve smyslu § 14 odst. 1 písm. b) AT, je doba třiceti minut právě v tomto zákonném ustanovení uvedená. Jestliže tedy přestávka mezi vyšetřovacími úkony či mezi průběhem hlavního líčení nebo veřejného zasedání je kratší třiceti minut, je možno toto přerušení zahrnout do doby konání úkonů právní služby podle § 11 odst. 1 písm. e), g) AT. Pokud toto přerušení dosáhne či přesáhne půl hodiny, jedná se o promeškání čas ve smyslu § 14 odst. 1 písm. b) AT.

Třicetiminutovou a delší přestávku mezi jednotlivými vyšetřovacími úkony v přípravném řízení a mezi jednáním soudu nelze proto započítávat do doby rozhodné pro stanovení násobku mimosmluvní odměny za dva a více úkonů právní služby uvedených v § 11 odst. 1 písm. e), g) AT. Pro stanovení počtu úkonů právní služby je nutno vycházet ze součtu časových úseků, po které jednotlivé na sebe místně a časově bezprostředně navazující vyšetřovací úkony či jednání soudu v rámci hlavního líčení či veřejného zasedání skutečně trvaly. Pouze tehdy, přesáhne-li přestávka mezi skončením posledního a začátkem dalšího vyšetřovacího úkonu či jednání soudu rozmezí dvou hodin, půjde nepochybně o dva samostatné úkony právní služby, neboť tyto na sebe bezprostředně nenavazují. ❖

Advokátní kancelář Mgr. Ing. Ivo Hala

se sídlem v centru Prahy, poskytující právní poradenství významným podnikatelským subjektům, přijme do svého mladého kolektivu pro okamžitý nástup kandidáty na pozice

- **advokátní koncipient/ka**
- **student/ka**

Požadujeme:

U kandidátů na koncipientské pozice výbornou znalost v oborech obchodního a finančního práva, znalost anglického jazyka, schopnost týmové práce a chuť učit se.

Nabízíme:

Nadprůměrné finanční ohodnocení, možnost účasti na zajímavých projektech spojenou s odborným růstem. Preferujeme uchazeče s předchozí zkušeností v advokátní kanceláři.

Kontakt:

Životopisy v českém a anglickém jazyce zašlejte prosím na adresu: hala@akhala.cz

Informace o 2. a 3. schůzi představenstva České advokátní komory konaných ve dnech 12. – 13. 12. 2005 a 9. – 10. 1. 2006

2. schůze (12. – 13. 12. 2005)

Jednání druhé schůze představenstva začalo řešením případů pozastavení výkonu advokacie dle § 9 odst. 2 písm. a), revokace rozhodnutí o pozastavení výkonu advokacie a výskrtnutí ze seznamu advokátů dle § 8 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii.

Následující den jednání seznámil předseda Komory JUDr. Jirousek přítomné členy a náhradníky představenstva s rozhodnutími učiněnými předešlého dne schůze a o činnosti vykonané od 1. schůze představenstva. V závěru se zaměřil na aktuální *téma nezávislosti advokátů a nezávislosti soudců*, neboť nazrála situace uspořádat v ČR co nejdříve konferenci na toto téma za účasti advokátů, soudců, příp. politické reprezentace, a to z těchto dvou hlavních důvodů:

- nutnosti obrany proti oklešťování práva na obhajobu a nepřijatelným zásahům do výkonu advokacie,*
- prezentace aktuálnosti daného problému pro všechny státy EU.*

Kontrola úkolů

Bylo konstatováno, že byly *splněny úkoly týkající se legislativy a problematiky uznávání jiné praxe* (viz další body programu). Podle plánu proběhla schůzka za účasti JUDr. Vychopně, Ass. jur. Trmalové, JUDr. Mokrého a JUDr. Kyjovského, kde Ass. jur. Trmalová předložila *koncept organizace a chodu odboru mezinárodních vztahů*, s níž vedení ČAK v zásadě projevilo souhlas. JUDr. Mikš oznámil, že splnil s JUDr. Marešovou úkol předložený *koncepte profesionalizace kontrolního oddělení*.

Zadání úkolů odborům ČAK

V návaznosti na rozdělení kompetencí a přijaté priority byly uloženy členům představenstva a aparátu ČAK níže jmenované úkoly pro činnosti zajišťované v roce 2006:

Dokončení personální reorganizace odborů, zavedení vnitřního informačního systému v aparátu ČAK, technické dovybavení vzdělávacích středisek, příp. odborů

Realizace projektu knihovny Praha a knihovny Brno

Koncepce vzdělávání advokátů a advokátních koncipientů

Projekt postupu ve věci pojišťovací agendy

Oficiální otevření pobočky Brno

Harmonogram regionálních akcí pro rok 2006

Projekt akce Právník roku a soutěž mladých právníků do 30 let

Harmonogram prací na dějinách advokacie

Příprava stavovského předpisu o talárech, předložení problematiky k diskusi advokátům (web ČAK)

Příprava mezinárodního semináře za účasti soudců, příp. politické reprezentace na téma nezávislost soudů, nezávislost advokátů.

Mediační projekty (samostatně i společně se Soudcovskou unií)

Ustavení Výboru odborné pomoci a na ochranu zájmů advokátů a zahájení jeho činnosti

Projekt – komentovaný zákon o advokacii a komentovaný tarif

Projednání rozpočtu na rok 2006

Diskusi o rozpočtu zahájil předseda ČAK odkazem na písemné materiály zpracované a předložené vedením aparátu Komory s vědomím členů hospodářského výboru.

Po diskusi byly postupně probrány jednotlivé oddíly návrhu roz-

počtu a zaznamenány konkrétní připomínky. JUDr. Jirousek závěrem rozhodl, že vedení aparátu Komory zajistí, aby každý člen představenstva, resp. náhradník, měl možnost úplné kontroly podkladů k rozpočtu ve dnech 4.-6. 1. 2006 a JUDr. Mikš doplnil, aby v souladu s dosavadní praxí obsahoval návrh rozpočtu k jednotlivým oddílům stručný komentář.

Legislativa

JUDr. Račok informoval o aktuálních otázkách vnitřní a vnější legislativy, zejména se zaměřením na problematiku možné *novelizace tarifu*, neboť mnohé položky už neodpovídají současné době. Členové představenstva přítomni byli seznámeni s návrhem sekce pro tarif i se zdůvodněním k jednotlivým položkám tam obsaženým. JUDr. Račokovi, JUDr. Papežovi a JUDr. Paterovi uloženo, aby pro JUDr. Jirouska připravili finální materiál ke vstupní diskusi na MSp ČR.

Novelu usnesení o poradních orgánech ČAK předložil JUDr. Patera. K tomu doporučeno k zapracování představenstvem vyslovené připomínky, aby úplné znění bylo připraveno ke schválení na příští schůzi.

JUDr. Jirousek dále navrhl – a představenstvo posléze schválilo – tyto *předsedy jednotlivých výborů a sekcí*:

výbor reg. představitelů – JUDr. Mrázek

výbor rozpočtový a hospodářský – JUDr. Smejkal

výbor pro výchovu a vzdělávání – JUDr. Kovářová

výbor pro vnější vztahy a IR – Mgr. Vlk

výbor zástupců Komory v mezinárodních organizacích – JUDr. Vychopeň

výbor pro odbornou pomoc a ochranu advokátů – JUDr. Sokol

sekce pro právo veřejné – JUDr. Všetěčka

sekce pro právo soukromé – JUDr. Pejchal (již předložil navrhovaný seznam členů; ukládá se, aby byl do seznamu zahrnut též JUDr. Jaroslav Bureš)

sekce pro právo trestní – JUDr. Mandák

sekce pro právo EU a mezinárodní právo – JUDr. Mokřý

sekce pro legislativní činnost – JUDr. Račok

sekce pro advokátní tarif – JUDr. Papež

sekce pro dějiny advokacie – JUDr. Poledník

sekce pro duševní vlastnictví – JUDr. Kyjovský

předseda redakční rady Bulletinu advokacie – JUDr. Pavel Holec

předseda kolegia – JUDr. Račok

místopředseda kolegia – JUDr. Pejchal

Informace odboru mezinárodních vztahů

JUDr. Vychopeň informoval o možnosti uzavření *licenční smlouvy* o poskytnutí licence ze strany CCBE ve prospěch ČAK *pro vydávání advokátních průkazů českým advokátům jakožto advokátům země EU*. Tuto otázku je třeba dořešit vnitřní legislativou, přítomní JUDr. Vychopeň sdělil, že za každý takto vydaný průkaz musí ČAK zaplatit CCBE poplatek 1 euro.

JUDr. Paterovi bylo v této souvislosti uloženo připravit pro příští schůzi představenstva ČAK návrh novelizace příslušných stavovských předpisů, jejichž přijetí by daný postup podmínil. JUDr. Vychopeň také uvědomil představenstvo o výzvě UIA k reprezentativní *účasti na zasedání UIA ve dnech 20.-21. 1. 2006 v Haagu* (kulatý stůl vedoucích představitelů světové advokacie).

z České advokátní komory

Uznávání jiné právní praxe

JUDr. Kyjovský navrhl, aby v čl. II./5 in fine byla formulace „v rozsahu 6 měsíců“ nahrazena formulací „celkem 6 měsíců“, což představenstvo následně schválilo. Protože již nebyly další připomínky, nechal JUDr. Jirousek hlasovat o *Zásadách pro posuzování žádosti o zápis do seznamu advokátních koncipientů* (přílohou součástí zápisu) s výsledkem kladným.

Na základě podnětu JUDr. Račoka rozhodlo ještě představenstvo, že schválené Zásady budou vyjma čl. IV. zveřejněny v oznamovací části Věstníku s poznámkou, že v plném rozsahu nahrazují Zásady pro posuzování žádosti o zápis do seznamu advokátních koncipientů z roku 1997 tak, aby se podle těchto Zásad postupovalo již pro účely příštích advokátních zkoušek.

Stanovisko k zápisům koncipientů u zahraničních advokátů

JUDr. Jirousek rozhodl, že představenstvo o této otázce bude rozhodovat na lednové schůzi s tím, že JUDr. Krym, JUDr. Moc a Ass. jur. Trmalová se pověřují, aby pro členy představenstva a ve smyslu dané problematiky zpracovali podkladový materiál.

Seznam advokátů a elektronická databáze

JUDr. Krym referoval o problematice zejména ve vztahu k veřejnosti a k zákonným povinnostem ČAK, neboť se množí požadavky různých společností o poskytnutí elektronické databáze seznamu advokátů k obchodním účelům. JUDr. Jirousek doporučil, aby, pokud praxe zatím nečiní problémy, bylo postupováno buď odkazem na webové stránky, příp. zajištění výpisu zájemcům, kteří osloví Komoru. V této souvislosti JUDr. Smejkal upozornil na čl. 43 organizačního řádu ohledně zavedení poplatkového předpisu pro veřejnost, jehož přípravou byl pověřen tajemník JUDr. Krym.

Spolupráce s Českým helsinským výborem

JUDr. Kovářová referovala o nabídce ČHV, přičemž náklady by byly kryty z grantu. Představenstvem doporučeno, aby byl zpracován projekt spolupráce a cíleně zaměřen toliko na konkrétní skupinu advokátů, kteří s ohledem na druh poskytované právní pomoci budou mít o vzdělávací akce „imigračního typu“ zájem. Projekt po oslovení advokátní obce, zjištění zájmu atd., bude předložen předsedovi k rozhodnutí o dalším postupu.

Jmenování nového smírčího senátu ČAK a úprava usnesení ČAK č. 2/1998

Předseda ČAK JUDr. Jirousek rozhodl, že odvolává ze smírčí komise JUDr. Michaelu Střížovou a jmenuje do smírčí komise a zároveň i předsedou této komise JUDr. Petra Poledníka. Členy komise nadále zůstávají JUDr. Karas a JUDr. Lindner.

Běžné věci

JUDr. Smejkal v souvislosti s uloženými úkoly rozpočtovému a hospodářskému výboru navrhl, aby se jeho členy stali *JUDr. Smejkal, JUDr. Jan Brož, JUDr. Ladislav Krym, JUDr. Marcela Marešová*, což bylo představenstvem jednomyslně schváleno.

JUDr. Krym seznámil přítomné se sdělením advokátky JUDr. Poprachové o tom, že některé firmy nabízejí advokátům *zabezpečovací systém ochrany dat v počítačích a v rámci propagace své činnosti předvádějí dálkové stažení dat z počítačů umístěných v advokátních kancelářích, čímž je obrožena povinnost mlčenlivosti advokáta uložená zákonem*. Představenstvo považuje ochranu povinnosti mlčenlivosti za primární, je však věcí odpovědnosti samotných advokátů, do jaké míry si zajistí zabezpečení dat. Jednou

z možností je neuchovávat data trvale v počítači, ale stahovat je na nosiče (diskety, CD). O činnosti firem předvádějících dálkové stažení dat z počítačů advokátů je třeba informovat orgány činné v trestním řízení. PhDr. Chaloupkové uloženo, aby pro BA zajistila článek renomovaného odborníka na téma zabezpečení počítačových dat v relaci k současným technickým možnostem.

JUDr. Žižlavský z pověření člena představenstva a předsedy sekce ČAK pro právo soukromé JUDr. Pejchala přednesl *závěr této sekce k legislativní činnosti při přípravě rekonstrukce soukromého práva*. Tento závěr spočívá v *zadání odborného posouzení dosavadních prací na kodexu příslušným odborníkem za úhradu a neprodleném zahájení lobbingu od samotného začátku tohoto procesu*. JUDr. Krym k tomu uvedl, že podle názoru prof. Eliáše, pod jehož vedením se nový kodex připravuje, bude *stadium příprav, než se kodex předloží do řádného legislativního procesu, trvat řádově ještě jeden a půl až dva roky*. K návrhu kodexu se konají *vědecké konference*, v tomto roce již dvakrát na půdě Právnické fakulty v Olomouci, které budou pokračovat i v nadcházejícím roce, kdy bude probíhat série konferencí i na půdě Právnické fakulty v Praze. Těchto konferencí se hojně účastní i zástupci České advokátní komory. Mimo to je zřízena oponentní komise při MSp, v níž má advokacie zastoupení osobou předsedy sekce soukromého práva, který může případné připomínky a námítky ve prospěch advokacie uplatňovat již v tomto stadiu přípravy.

Představenstvo v závěru schůze rozhodlo, že se formou další případné účasti advokacie v legislativním procesu rekonstrukce soukromého práva bude zabývat na některé z dalších schůzí.

3. schůze (9. – 10. 1. 2006)

První den byl věnován případům pozastavení výkonu advokacie dle § 9 odst. 2 písm. a) a vyškrtnutí ze seznamu advokátů dle § 8 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii. Druhý den předseda JUDr. Jirousek nejprve popřál přítomným vše nejlepší do nového roku, poté rekapituloval obsah jednání předešlého dne.

Kontrola úkolů

K dotazu předsedy ČAK sdělil JUDr. Vychopen, že dne 4. 1. 2006 proběhla *schůzka ke koncepci odboru mezinárodních vztahů a k plánu zahraničních cest* za účasti JUDr. Vychopen, JUDr. Mokrého, JUDr. Kyjovského, JUDr. Poledníka a JUDr. Karabce. O *projektu knihovny* referovala zpráva JUDr. M. Snášelové, která společně s JUDr. Poledníkem dohodla schůzku vedení Moravské zemské knihovny a zástupců ČAK dne 12. 1. 2006 v Praze. Po vyřešení finančních záležitostí by měl být připraven finální projekt. JUDr. M. Snášelová rovněž předložila obsírnou písemnou *zprávu o stavu prací na seminárním centru v Brně*.

Regionální akce (harmonogram) slíbili JUDr. Mrázek a JUDr. Miketa vypracovat do konce ledna, resp. do konce února v návaznosti na zprávy regionálních zástupců.

JUDr. Jirousek informoval o *jednání mezi ČAK a E-právnem*. Byla úspěšně zahájena spolupráce se Soudcovskou unií, Notářskou komorou a Nejvyšším státním zastupitelstvím (všichni zástupci JUDr. Jirsa, JUDr. Foukal, JUDr. Vesecká projevíli enormní zájem), též s MSp ČR se stejným výsledkem (náměstek JUDr. Polásek, kontaktní osoba: JUDr. Rotyka).

K talárům JUDr. Jirousek sdělil, že od 1. 1. 2006 byly taláry pro trestní řízení povinně zavedeny u slovenských advokátů (viz bližší informace v tomto čísle, rubrika „Ze zahraničí“).

Mezinárodní seminář na téma nezávislost soudců a advokátů: Probráno s JUDr. Jirsou a JUDr. Veseckou (velký zájem o účast zástupců těchto justičních složek). Z předběžných diskusí vyplynula nutnost konstituce přípravného výboru, který by pod vedením JUDr. Kovářové měl sestávat z předsedů jednotlivých výborů a sekcí.

JUDr. Jirousek konstatoval, že JUDr. Sokol již v předstihu splnil úkol, navrhl členy *Výboru na ochranu zájmů advokátů*, předložil

z České advokátní komory

návrh jednacího řádu a současně i první monitoring trestních stíhání advokátů, jímž v souvislosti s tím nebyl v roce 2005 pozastaven výkon advokacie. Dalším splněným zadáním byla JUDr. Paterou vypracovaná pozitivní *analýza aplikace ustanovení stavovského předpisu o možném užití prostředků sociálního fondu k zajištění techniky sloužící realizaci vzdělávacích akcí*.

Ass. jur. Trmalová oznámila také splnění úkolu, jímž byla *zpráva o užívání advokátních příkazů EU a možném postupu ze strany ČAK*. Členové představenstva se shodli, že je třeba uzavřít smlouvu s CCBE a upřednostnit systém kreditních karet, resp. elektronický systém, s přihlédnutím k nákladům. Rovněž se musí domyslet optimální systém přechodu na tyto karty. Celý záměr i konkrétní připomínky členů představenstva budou řešeny a předjednány skupinou, která bude působit ve složení: JUDr. Smejkal, JUDr. Strážová, JUDr. Moc, JUDr. Patera (příprava odpovídajícího stavovského předpisu), JUDr. Kyjovský a Ass. jur. Trmalová.

Projednáni a schválení návrhu rozpočtu pro rok 2006

JUDr. Smejkal, předseda hospodářského a rozpočtového výboru, seznámil členy představenstva s postupem při přípravě návrhu rozpočtu a s důvodovou zprávou k tomu návrhu. Současně upozornil na *nutnost přípravy a vypracování nových rozpočtových pravidel* do 3. čtvrtletí 2006, která by měla platit již pro rozpočet na rok 2007. Představenstvo návrh schválilo bez připomínek.

JUDr. Krym poté předložil *návrh rozpočtu na rok 2006 k diskusi*, při níž byla např. požadována optimalizace práce matriky jakožto klíčového odboru na úseku plnění úkolů veřejné správy ze strany ČAK, zejména pak v návaznosti na novelu ZA (tč. po třetím čtení v PSP). JUDr. Žižlavský konstrukci rozpočtu považuje za pochybnou, neboť preferuje zájmy Komory před realizací zájmů advokátů. V dalším odkázal na dopis zasláný předsedovi ČAK, který dostali na vědomí i ostatní členové představenstva. JUDr. Smejkal ještě referoval k nákladům na vypracování projektu informačního systému pro advokáty, a JUDr. Jirousek diskusi uzavřel a nechal hlasovat o jednotlivých návrzích členů představenstva a nakonec i o návrhu rozpočtu v předložené podobě s tím, že v rozpočtové rezervě se bude počítat s případným čerpáním prostředků pro matriku a knihovnu z rozpočtové rezervy dle aktuální potřeby. *Návrh rozpočtu na rok 2006 pak byl schválen devíti hlasy, proti nebyl nikdo, jeden člen se zdržel hlasování.*

JUDr. Krym přednesl v návaznosti na rozpočet návrh, aby se nevyčerpaná částka z prostředků soc. fondu ČAK uvolněných pro rok 2005 na výchovu a vzdělávání koncipientů a další vzdělávání advokátů převedla do roku 2006 ke stejnému účelu – návrh byl jednomyslně schválen.

Připomínky k návrhu koncepce profesionalizace KK a KR

JUDr. Mikš stručně připomněl projekt profesionalizace aparátu odboru kontrolní rady a JUDr. Jirousek konstatoval, že ze strany představenstva k projektu nejsou připomínky. Poté promluvil JUDr. Sedlatý, předseda kárné komise. Odkázal na předložené materiály a sdělil, že předjednal zavedení počítačového programu, který by měl jednotlivé kauzy evidovat, podchytit postup při jejich řešení atd., to vše i ve prospěch odboru KR s tím, že každá kauza by byla podchycena od okamžiku nápadu stížnosti, v rámci relevantního postupu při řešení programem registrována a prostřednictvím něho pak kontrolovatelná až do finální fáze vyřešení věci. Vše bylo detailně projednáno s vedením Komory a celý navrhovaný systém bude začleněn do interního informačního systému Komory.

Legislativa

JUDr. Račok podal informace o *aktuální legislativní situaci kolem procesu projednávání novely ZA* (po 3. čtením v PSP ČR). Upozornil

na přijetí pozměňovacího návrhu poslance Čady, který předpokládá právo advokáta ověřovat podpisy i na jiných listinách než jím sepsaných. Dále byla diskutována *změna při akceptaci stavovských předpisů ze strany MSp ČR* v tom smyslu, že řešení, které neobsahuje lhůtu možného zásahu ze strany správního orgánu, je vadné a bude předmětem dalších legislativních aktivit ze strany ČAK. Samostatně byla zmíněna *pojišťovací problematika*. JUDr. Krym zpravil představenstvo o probíhajících jednáních s pojišťovnou Generali, tj. ve prospěch zájmů advokátů v intencích současné úpravy.

JUDr. Račok oznámil, že je připraven *návrh usnesení představenstva o poradních orgánech ČAK*, a to v intencích připomínek schválených na minulé schůzi ČAK. Návrh byl jednomyslně přijat.

Regionální představitelé a práce v r. 2006

JUDr. Mrázek navázal na zprávu ze zasedání regionálních zástupců, které se konalo v této podobě historicky poprvé v listopadu 2005. Náměty tam přednesené se připravují k realizaci. Z jednání mezi JUDr. Mrázkem a předsedou ČAK vyplynulo, že je zde další prostor pro aktivity reg. zástupců, kteří by měli iniciovat účast advokátů z toho kterého regionu při diskusních fórech a obdobných akcích, jež se budou týkat *rekodifikace soukromého práva. Účast regionálních zástupců na legislativních procesech*, resp. jejich včasná informovanost se z pohledu současného vývoje legislativy (novela ZA a další) považuje za významnou, a proto JUDr. Mrázek připravil pro zástupce i zájemce z jednotlivých regionů tzv. *informační den, který bude uskutečněn 23. 5. 2006 ve školicím středisku Dunaj*. K informacím o legislativě bude přiřazen blok, v němž bude probírána kárná problematika. JUDr. Mrázek připravuje rovněž koncepci systému hospodaření s finančními prostředky určenými pro regiony, tj. *principy hospodaření regionálních zástupců*, spolu se skupinou ve složení: JUDr. Mrázek, JUDr. Strážová, JUDr. Smejkal, JUDr. Brož, JUDr. Krym.

Zvláštní kapitolou je *problematika určování advokátů*, k níž měli reg. zástupci řadu námětů a připomínek. Uloženo JUDr. Mrázkovi, aby v součinnosti s JUDr. Kyjovským tyto náměty zapracoval do chodu příslušné části odboru matriky při reflektování změn v oblasti určování advokátů obsažené v novele ZA. K *přeshraniční spolupráci*, tj. reg. mezinárodní spolupráci, JUDr. Mrázek sdělil, že věc konzultuje s JUDr. Vychopněm.

Závěrem JUDr. Mrázek navrhl, aby s ohledem na nedostatek výstupů z činnosti byl z funkce reg. zástupce pro Severočeský region odvolán JUDr. Vladimír Buršík a na jeho místo aby byl jmenován JUDr. Jiří Císař, advokát se sídlem v Ústí nad Labem, Pařížská 16, 400 01. Jmenovaný se již účastnil zasedání reg. zástupců v Brně. Ohledně ostatních stávajících reg. zástupců navrhl JUDr. Mrázek, aby tito byli novým představenstvem ve svých funkcích potvrzeni; předložené návrhy byly představenstvem přijaty.

Odbor mezinárodních vztahů

JUDr. Vychopeň předložil *přehled členství ČAK v jednotlivých mezinárodních právnických organizacích* (členství po redukcii provedené minulým představenstvem: CCBE, IBA, UIA, FBE, AEA, AIJA, RE). K přehledu účasti je přiřazena též nákladovost podmíněná výší ročních členských příspěvků. JUDr. Vychopeň dal ke zvažování, zda je efektivní další účast ČAK v AEA, když z činnosti této organizace nemá ČAK dlouhodobě žádný výstup. U AIJA zdůrazňuje, že členské příspěvky hradí ze svého, v této organizaci JUDr. Vychopeň z důvodu věkového limitu končí a na jeho místo nastoupí Mgr. Bureš. K této zprávě představenstvo bez připomínek.

JUDr. Vychopeň dále připomněl, že v březnu 2004 byly schváleny *Zásady zahraniční politiky ČAK*, přitom není rozumný důvod cokoliv měnit (mj. pro svou kvalitu převzatou ze strany SAK). JUDr. Vychopeň však uvedl, že provede analýzu plnění těchto Zásad, aby efektivita systému byla aktuálně potvrzena (termín: duben 2006).

Samostatnou kapitolou tvoří *zahraniční cesty*, jejichž základní navrhovaný seznam je předkládán s hrubým odhadem fin. nákladů.

z České advokátní komory

JUDr. Jirousek informoval, že veškeré cesty, ubytování atd. jak vnitrostátní, tak zahraniční, budou vyřizovány odborem hospodářským (pí Kašpárková).

JUDr. Vychopen s ohledem na současné potřeby odvíjející se od činnosti odboru mezinárodních vztahů navrhl *úpravu vymezení kompetencí OMV v kancelářském řádu* v čl. VII dle návrhu, který v písemné podobě předložil k rukám předsedy a tajemníka ČAK.

Na přednes JUDr. Vychopen navázal JUDr. Mokřý, který seznámil členy představenstva s aktuálními tématy, jimiž se zabývají nadnárodní organizace, zejména CCBE. Odkázal na obsah zprávy, která ve své podrobné podobě bude zveřejněna v BA č. 1/2006. Mezi primární agendu patří *projednávání směrnice o službách na vnitřním trhu*, přitom poslední vývoj událostí nasvědčuje tomu, že proti názoru CCBE (včetně ČAK) bude advokacie do této směrnice včleněna. Bude však zvýrazněna specifická povinnost direktiv o advokátní činnosti s tím, že odkaz na tyto direktivy bude pro aplikaci prioritní.

Další frekventovanou agendou je *internetová agenda podchyčující klientskou činnost, resp. činnost advokáta při elektronické komunikaci s klientem, přitom pravidla povinné archivace nutně determinují nebezpečí průlomu do povinnosti mlčenlivosti a důvěrnosti vztahu advokát-klient*.

Samostatně bude sledováno řízení u Ústavního soudu Belgie, před kterým se belgické advokátní komory brání povinné implementaci směrnice o praní špinavých peněz. Na výsledek čeká řada komor EU s tím, že se předpokládá, že dané rozhodnutí bude pro ochranu povinnosti mlčenlivosti zlomové.

JUDr. Mokřý závěrem upozornil na problematiku těch úprav, jež se týkají *hospodářské soutěže ve vztahu k poskytování právních služeb* s tím, že trend je liberální v tom smyslu, aby byly co nejvíce omezeny regulativní funkce Komory. Je třeba takovéto trendy pečlivě sledovat, aby ČAK mohla včas na vývoj reagovat.

Běžné věci

JUDr. Poledník informoval o *vývoji věcí v pobočce Brno*. Odkázal na zprávu JUDr. M. Šnášelové a JUDr. Poledníka, která byla členům představenstva doručena v písemné podobě, a v níž je zejména zdůrazňována postupná realizace projektu knihoven.

Dále JUDr. Strážová předložila členům představenstva podrobný *návrh postupu při zavádění interního informačního systému, který by měl optimalizovat funkčnost aparátu ČAK prostřednictvím efektivní komunikace jednotlivých odborů*.

K předloženému návrhu postupu při zavádění vnitřního IS členové představenstva bez připomínek.

JUDr. Jirousek předložil věcný záměr, který by měl být podkladem k *projektu zavedení IS „Evropské právo pro advokáty“*. Tento záměr na základě pokynů předsedy ČAK zpracovaly JUDr. Wurstová a JUDr. Forejtová. Jde o rámcový vstupní návrh s tím, že členové

představenstva a náhradníci se vyzývají, aby tento návrh připomínkovali nejpozději do konce ledna k rukám JUDr. Wurstové tak, aby na únorové schůzi mohl být předložen projekt do schvalovacího procesu. K předloženému věcnému záměru členové představenstva rovněž bez připomínek.

Představenstvo dále zaujalo stanoviska k následujícím otázkám:

Lze u tzv. zahraničních advokátů (§ 5a zákona o advokacii) vykonávat právní praxi advokátního koncipienta jako nutnou podmínku zápisu do seznamu advokátů [§ 5 písm. c) ZA]:

Představenstvo konstatuje, že u tzv. zahraničních advokátů (§ 5a zákona o advokacii), nelze vykonávat právní praxi advokátního koncipienta jako nutnou podmínku zápisu do seznamu advokátů [§ 5 písm. c) ZA] s ohledem na omezenou možnost poskytování právních služeb zahraničních advokátů v ČR. Není však vyloučeno započtení části praxe vykonávané u takového advokáta v pracovním poměru podle § 6 odst. 2 poslední věta ZA rozhodnutím Komory při respektování omezení stanovených Komorou. Odbor matriky ve spolupráci s legislativním odborem provede kontrolu dosavadního postupu ČAK v tomto směru a přijme potřebná opatření.

Možné vyškrtnutí koncipientů odsouzených pravomocně pro úmyslný trestný čin ze seznamu advokátních koncipientů:

Představenstvo zaujalo názor, že pokud koncipient spáchá úmyslný trestný čin, je možné jej vyškrtnout ze seznamu advokátních koncipientů rozhodnutím Komory, neboť bezúhonnost je zákonem stanovená podmínka pro zápis do seznamu advokátů [§ 37 odst. 1 písm. c) ZA]; přitom se použije analogie s vyškrtnutím advokátů ze seznamu advokátů.

Platba odvodu do fondu pro vzdělávání koncipientů za koncipienty, kteří již složili advokátní zkoušku, dosud se nenechali zapsat do seznamu advokátů a zůstávají v pracovním poměru koncipienta u svého advokáta:

Vzhledem k tomu, že i advokátní koncipienti po advokátních zkouškách, ale za trvání poměru koncipienta, mají právo účasti na vzdělávacích akcích Komory pořádaných Komorou pro koncipienty a příslušné usnesení sněmu o fondu pro vzdělávání koncipientů mezi koncipienty nerozlišuje, konstatuje představenstvo, že je nutné odvod do tohoto fondu provádět i za koncipienty po složení advokátních zkoušek, a to do doby ukončení jejich pracovního poměru koncipienta.

Závěrem byla v rámci běžných věcí projednána podrobněji problematika advokátních zkoušek, projektu knihovny Praha-Brno aj.

❖ PŘIPRAVILA JUDR. KVĚTA SLAVÍKOVÁ

Informace pro koncipienty – – zejména pro ty nové

ČAK upozorňuje advokátní koncipienty, zejména ty, kteří se stali koncipienty v poslední době, aby věnovali pozornost informacím vyvěšeným na internetových stránkách ČAK. Na adrese v levém menu nazvaném Pro koncipienty doporučujeme vaší pozornosti texty nazvané Desatero čerstvého koncipienta a Nejčastější dotazy pokládané koncipienty. V těchto dokumentech naleznete praktické informace vztahující se k vaší praxi.

Na stejném místě je možno nalézt také vaše zařazení do seminární skupiny, termíny a názvy jednodenních seminářů i termíny a při-

hlášky na vstupní a závěrečné školení. Účast na těchto vzdělávacích akcích je pro koncipienty povinná pod sankcí kárného řízení.

Všem koncipientům také doporučujeme, aby si na přednášce a semináři nosili právní předpisy vztahující se k předepsanému tématu, alespoň ve formě ÚZ, aby byli schopni sledovat výklad z dané problematiky.

❖ JUDR. DANIELA KOVÁŘOVÁ
VEDOUcí ODBORU VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ ČAK

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v Paláci Dunaj

● ve čtvrtek 23. února 2006

Odvolací řízení po novele občanského soudního řádu (novela provedená zákonem č. 59/2005 Sb.)

Připustnost odvolání – náležitosti – řízení u odvolacího soudu – rozhodnutí o odvolání
Lektor: **JUDr. Milan Čečotka, předseda senátu Krajského soudu v Brně**

Číslo semináře: 41031

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 13. února 2006

● ve čtvrtek 2. března 2006

Aktuální otázky obchodního práva

Právo výkupu účastnických cenných papírů – koncepce, vazba na komunitární právo, výkladové problémy, novela obchodního zákoníku. Převody jmění podle § 67a obch. zákoníku – účel úpravy a komunitární právo, výkladové a praktické problémy. Právní aspekty fúzí.

Lektoři a sponzoring: **advokáti advokátní kanceláře Linklaters, v. o. s.**

Číslo semináře: 41032

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 20. února 2006

● ve čtvrtek 9. března 2006

Aktuální problematika rodinného práva

Diskusní panel na téma aktuálních problémů rodinného práva osvojení – výživné – rozhodovací praxe soudů.

Lektoři: **JUDr. Hana Nová, soudkyně Obvodního soudu pro Prahu 9, JUDr. Libuše Kantůrková, předsedkyně Okresního soudu v Kolině, Mgr. Marcela Břejšová, soudkyně Okresního soudu v Kolině**

Číslo semináře: 41033

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 28. února 2006

● ve čtvrtek 16. března 2006

Modely efektivní komunikace a její možnosti a meze v práci advokáta Tzv. „efektivní komunikace“, její typy, možnosti a meze v práci advokáta

Průřez základními oblastmi strategií ve verbální komunikaci – komunikační efektivita a komunikační etika – otevřenost a manipulace – přesvědčování – vyjednávání – konflikt – klamání apod. Aplikace do situací (diskuse: dle zájmu účastníků též hrani rolí).

Lektor: **doc. PhDr. Josef Valenta, CSc., FF UK a DAMU Praha**

Číslo semináře: 41034

Poplatek za seminář: 655 Kč

Uzávěrka přihlášek: 6. března 2006

● ve čtvrtek 23. března 2006

Náhrada škody a zadostiučinění

Nové tendence při uplatňování náhrady škody na zdraví – zkušenosti s novelou obč. zák. – vyhl. č. 47/2004 Sb. – zkušenosti s vyhláškou o odškodňování bolesti a ZSU č. 440/2001 Sb. – zadostiučinění ve smyslu ustanovení § 13 obč. zákona – příprava podkladů k vydání směrnice Evropské komise ve věci promlčecí lhůty u dopravních nehod s cizím prvkem – procesní postupy u uplatňování náhrady škody z různých škodných událostí – specifická řízení při uplatňování nároků na náhradu škody způsobené postupem contra lege artis ve zdravotnictví – náhrada škody a konkurzní řízení – odpovědnost za škody v energetice a plynárenství – pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel.

Lektoři: **JUDr. Marie Cilínková, advokátka, JUDr. Klára Kořínková, advokátka, JUDr. Jaroslav Palas, advokát**

Číslo semináře: 41035

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 11. března 2006

● ve čtvrtek 30. března 2006

Problémy a nedostatky v trestních dovolání

Nejčastější vady a nedostatky v dovoláních, dodržení náležitostí dovolání, dovolací důvod, námitky, včasnost – rozhodovací praxe NS, rozbor konkrétních rozhodnutí.

Lektor: **JUDr. Petr Hrachovec, soudce Nejvyššího soudu ČR**

Číslo semináře: 41036

Poplatek za seminář: 540 Kč

Uzávěrka přihlášek: 20. března 2006

● ve čtvrtek 6. dubna 2006

Technika a výraz mluveného projevu a řeč těla při veřejném vystupování

Technika a výraz mluvy a řeč těla. Práce s tělem, hlasem a hlasivkami. Výrazovost – barevnost hlasu jako výraz estetizující a strategický. Signály řeči těla a možnosti jeho ovládnutí při mluveném projevu. Prakticky orientovaný kurz s využitím audiodiagnostické techniky.

Lektor: **doc. PhDr. Josef Valenta, CSc., FF UK a DAMU Praha**

Číslo semináře: 41037

Poplatek za seminář: 655 Kč

Uzávěrka přihlášek: 26. března 2006

● ve čtvrtek 13. dubna 2006

Přestupky a jiné správní delikty

Typy správních deliktů – základy odpovědnosti za přestupky a jiné správní delikty – sankce za přestupky a jiné správní delikty – přestupkové řízení a řízení ve věcech jiných správních deliktů.

Lektor: **JUDr. Helena Prášková, CSc., katedra správního práva, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha**

Číslo semináře: 41038

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 3. dubna 2006

z České advokátní komory

● ve čtvrtek 20. dubna 2006

Novela trestního zákona

Úvod do problematiky – výklad obecné části trestního zákona – vztah nového trestního zákona k platnému trestnímu řádu – výklad některých otázek souvisejících s aplikací zvláštní části trestního zákona – závěr – diskuse.

Lektoři: **JUDr. Jiří Teryngel**, advokát, učitel Právnické fakulty ZČU, **JUDr. Jan Kocina**, advokát, člen trestní sekce ČAK, učitel Právnické fakulty ZČU

Číslo semináře: 41039

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 10. dubna 2006

Všechny semináře probíhají v Paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14). Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz, a poukážou příslušný účastnický poplatek (včetně 19% DPH) na účet č. 12432011/0100, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a registračního pětimístného čísla osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 4101000312). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače. 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace: Markéta Andrlíková, tel. 224 951 778. Těšíme se na setkání s vámi.

JUDR. DANIELA KOVAŘOVÁ
VEDOUcí ODBORU VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ ČAK

Semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím centru pobočky ČAK v Brně, v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, 602 00 Brno

● V úterý 14. února 2006

Aktuální otázky práv duševního vlastnictví

Lektor: prof. **JUDr. Ivo Telec**, CSc., pedagog katedry občanského práva Právnické fakulty MU v Brně

Číslo semináře: 6802

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 9. února 2006

● V úterý 14. března 2006

Cenné papíry – směnka v praxi

Lektor: **JUDr. Jaroslava Schneeweissová**, soudkyně Krajského soudu v Brně

Číslo semináře: 6803

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 9. března 2006

● V úterý 11. dubna 2006

Aktuální otázky správního soudního řádu

Lektor: **JUDr. Michal Mazanec**, místopředseda Nejvyššího správního soudu ČR v Brně

Číslo semináře: 6804

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 6. dubna 2006

● V úterý 16. května 2006

Obchodní společnosti

Lektor: doc. **JUDr. Jarmila Pokorná**, CSc., pedagog katedry obchodního práva Právnické fakulty MU v Brně

Číslo semináře: 6805

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 11. května 2006

● Ve čtvrtek 15. června 2006

Aktuální otázky rodinného práva

Lektor: prof. **JUDr. Milana Hrušáková**, CSc., pedagog katedry občanského práva Právnické fakulty MU v Brně

Číslo semináře: 6806

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 9. června 2006

Všechny semináře probíhají ve Vzdělávacím a školicím centru v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, 602 00 Brno. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, a poukážou příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) na účet č. 12432011/0100, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 680200123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na webových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace: 542 514 401-2 pí Modlitbová. Těšíme se na setkání s vámi.

JUDR. MARIE SNÁŠELOVÁ
ŘEDITELKA POBOČKY BRNO

Výsledky advokátních zkoušek konaných v termínu listopad 2005

Ke zkouškám se přihlásilo celkem 172 žadatelů, z toho bylo 20 žadatelů o vykonání opravné zkoušky (5 žadatelů z 1 předmětu, 5 žadatelů ze 2 předmětů a 10 žádalo o celou opravnou zkoušku).

Písemné části zkoušky se zúčastnilo 157 žadatelů, k ústní části advokátní zkoušky se dostavilo rovněž 157 žadatelů. Výtečně prospělo 33 kandidátů, neprospělo 29 uchazečů (10 uchazečů neprospělo z 1 předmětu, 10 uchazečů ze 2 předmětů, 3 uchazeči ze 3 předmětů, 4 uchazeči ze 4 předmětů, 2 uchazeči z 5 předmětů). Dva uchazeči neprospěli při první opravné zkoušce. (13x ústavní a správní právo, 14x obchodní právo, 16x trestní právo, 13x občanské, pracovní a rodinné právo, 9x předpisy o advokacii.)

Výtečně prospěli:

Mgr. Babáček Tomáš, AK Praha
 JUDr. Brejchová Lucie, AK Praha
 Mgr. Bumanová Barbora, AK Praha
 Mgr. Czudek Zbigniew, AK Český Těšín
 JUDr. Čubová Daniela, AK Praha
 Mgr. Dejmek Marek, AK Plzeň
 Mgr. Donathová Klára, AK Praha
 JUDr. Dušek David, AK Praha
 Mgr. Grepl Martin, AK Brno
 Mgr. Holý Zbyněk, AK Plzeň
 Mgr. Kalášková Marina, AK Praha
 Mgr. Klimešová Alicja, AK Praha
 Mgr. Kočí Petr, AK Praha
 Mgr. Malimánková Pavla, AK Zlín
 Mgr. Mészáros František, AK Praha
 JUDr. Michálková Lenka, AK Praha
 Mgr. Ing. Němeček Martin, AK Praha

JUDr. Pangráčová Jarmila, AK Praha
 Mgr. Pečený Miroslav, AK Praha
 JUDr. Pezl Tomáš, AK Praha
 Mgr. Ing. Peringrová Lucie, AK Praha
 Mgr. Postupa Aleš, AK Praha
 Mgr. Rataj Jan, AK Praha
 Mgr. Sedlár Michal, AK Brno
 Mgr. Šestáková Kateřina, AK Liberec
 Mgr. Tomečková Andrea, AK Praha
 Mgr. Troup Tomáš, AK Praha
 Mgr. Vítů Zdeněk, AK Břeclav
 Mgr. Víznerová Helena, AK Praha
 Mgr. Vlček Vratislav, AK Praha
 Mgr. Vránová Adéla, AK Praha
 Mgr. Zientek Tadeusz, Ostrava
 Mgr. Zcintková Zuzana, AK Ostrava

♦ JUDR. LYGIE SNÁŠELOVÁ

z regionů

Pracovní setkání zástupců východočeské justice a advokacie

Z iniciativy regionálního pracoviště ČAK se v Hradci Králové v závěru roku 2005 uskutečnilo pracovní setkání zástupců východočeské advokacie s představiteli Krajského soudu v Hradci Králové.

Smyslem a cílem společného setkání bylo prolomit bariéry vzájemné nedůvěry mezi oběma stavy, přispět ke korektní profesionální atmosféře a k odstranění nedůvěry laické veřejnosti k vzájemným i mimopracovním kontaktům příslušníků obou stavů, tedy soudců a advokátů.

Jak vážně byla oboustranně tato iniciativa pochopena, potvrdila reprezentativní účast na obou stranách. Krajský soud byl zastoupen svým předsedou JUDr. Milanem Bořkem, všemi místopředsedy, včetně JUDr. Milana Špryňara, který je pověřen

vedením pobočky Krajského soudu v Pardubicích. Advokátní stav byl reprezentován zástupci východočeské advokacie ve volených orgánech advokacie a regionálním zástupcem ČAK.

Pracovní setkání proběhlo v naprosto neformální atmosféře a ukázalo, že vytvořené a oboustranně vnímané bariéry mezi advokátním stavem a soudci jsou do značné míry vyvolány vnějšími vlivy, zejména ve veřejnosti stále živou kritikou justice.

Účastníci setkání se shodli, že k odstranění této společenské zátěže může přispět také profesionální přístup k pracovním i mimopracovním kontaktům soudců a advokátů, za jejichž významnou a aktuální součást je třeba považovat moderní prvky komunikace, respektování stávajících etických pravidel

pro chování advokátů i soudců, jakož i legislativní rámec, který je dán zejména procesními a kancelářskými předpisy a řády. S živou odezvou se tak setkala pracovnímu setkání navržená témata – elektronická komunikace se soudy, etika práce advokáta a soudce, profesní kontakty soudců a advokátů, vystupování advokátů před soudy a způsob vedení řízení soudci a řešení vzájemných konfliktů.

Vedle témat ryze profesních se účastníci dotkli i možných dalších forem vzájemných kontaktů – zejména vzdělávacích a společenských. Účastníci se shodli, že bez ohledu na nepříznivé klima ve veřejnosti je třeba přesvědčovat o naprosté přirozenosti takových kontaktů. Proto byly probrány možnosti společných pracovních vzdělávacích seminářů a výměnných stáží.

Tříhodinové setkání uzavřelo závěrečné slovo moderátorů, předsedy krajského soudu JUDr. Milana Bořka a regionálního zástupce ČAK JUDr. Milana Jelínka.

♦ JUDR. MILAN JELÍNEK

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže peníze, které převzal do depozita, neopatruje tak, aby mu nebyly odcizeny, a pokud se tak stane, nezajistí oprávněným náhradu, jestliže v dalším případě depozita splní povinnost vyplatit depozitum pouze částečně, jestliže škodu, kterou způsobil při výkonu advokacie, navíc zajištěnou vlastními směnkami s doložkou „bez protestu“, nenahradí, jestliže v dalším případě depozita zatají splnění podmínky pro vydání depozita a na pozdější urgence odpovídá nepravdivě o svém postupu při údajném převodu, jestliže v dalším případě depozita sám zmaří splnění podmínky pro výplatu depozita, které pak nevydá.

Kárný senát kárné komise České advokátní komory rozhodl dne 13. 5. 2005 v řízení K 30/04 pravomocně, že Mgr. R. M. je vinen tím,

že

1. poté, co na základě smlouvy o úschově, kterou uzavřel dne 25. 10. 2002 se svými klienty manželé M. S. a A. S. a ing. Z. M. převzal do své úschovy částku 870 000 Kč, kterou se zavázal vyplatit manželům M. S. a A. S. nejpozději do pěti pracovních dnů ode dne, kdy mu manželé M. S. a A. S. předloží listinu, která bude mít dohodnuté náležitosti, a poté, co mu manželé M. S. a A. S. tuto listinu předložili a vyzvali ho k výplatě úschovy, dne 13. 1. 2003 částku 870 000 Kč vyzvedl v bance a převážel ji ve svém osobním automobilu, ve kterém ji ponechal v době od 17.15 hod. do 17.35 hodin bez dozoru, odkud byla v této době odcizena neznámým pachatelem, a když s manželé M. S. a A. S. později dohodl, že jim částku 870 000 Kč vyplatí v plné výši do 31. 5. 2003, tento svůj závazek přes opakované sliby nejméně do 8. 12. 2003 řádně nesplnil,

že

2. ač se ve smlouvě o uzavření budoucí smlouvy o převodu členských práv a povinností k družstevnímu bytu ze dne 15. 7. 2003 ve znění dodatku ze dne 20. 11. 2003 zavázal za podmínek v této smlouvě ujednaných poukázat bezhotovostním platebním převodem na účet ing. P. K. a J. K. částku 1 150 000 Kč, kterou mu složili do úschovy manželé RNDr. M. H. a ing. H. H., poté co tyto podmínky byly splněny, svoji povinnost splnil pouze částečně, když na účet ing. P. K. a J. K. poukázal dne 5. 12. 2003 pouze částku 400 000 Kč,

že

3. ač se v dohodě o narovnání ze dne 23. 12. 2003 zavázal nahradit nejpozději do 31. 1. 2004 manželům RNDr. M. H. a ing. H. H. škodu ve výši 750 000 Kč, kterou jim způsobil při výkonu advokacie, a další škodu vzniklou v souvislosti s touto škodou ve výši 55 000 Kč a v souvislosti se vzniklou škodou finanční odškodnění ve výši 100 000 Kč, když tyto své závazky navíc zajistil smenkami vlastními s doložkou „bez protestu“, tyto své povinnosti nejméně do 29. 6. 2004 nesplnil,

že

4. ač se v kupní smlouvě, uzavřené dne 10. 5. 2004 mezi V. D. jako prodávajícím a Mgr. A. P. jako kupujícím, zavázal uhradit prodávajícímu částku 480 000 Kč, kterou mu kupující dne 10. 6. 2004 složila do úschovy, a to nejpozději do 5 pracovních dnů ode dne, kdy mu prodávající předloží stejnopis návrhu na zahájení řízení o povolení vkladu vlastnického práva ve prospěch kupující opatřený razítkem podatelny příslušného katastrálního úřadu, účastníkům smlouvy zatajil, že návrh na vklad podal osobně do podatelny příslušného KÚ dne 23. 6. 2004, který ho opatřil svým razítkem, a že podmínka vydání depozita prodávajícímu tak byla dne 30. 6. 2004 splněna, přes opakované výzvy kupující částku 480 000 Kč prodávajícímu nejméně do 8. 12. 2004 nevydal, což odůvodňoval tím, že bezho-

tovostní převod z jeho účtu na účet prodávajícího je předmětem reklamačního řízení,

že

5. ač se v kupní smlouvě uzavřené dne 14. 11. 2003 mezi PhDr. J. O. a MUDr. B. O. jako prodávajícími a J. K. jako kupujícím zavázal vydat každému prodávajícímu částku 48 750 Kč, kterou mu prodávající dne 14. 11. 2003 složili do úschovy, a to do 3 pracovních dnů ode dne, kdy mu každý z prodávajících předloží doklad ve smlouvě blíže specifikovaný, zmařil převzetí těchto dokladů od prodávajících, a když ho prodávající opakovaně vyzývali ke splnění povinnosti, žádnému z nich částku 48 750 Kč až do současné doby nevydal, což odůvodňoval údajnými problémy s vedením jeho účtu,

tedy

ad 1) nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy svého klienta a neřídil se jeho pokyny, při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě, při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, povinnost plnit převzaté závazky, povinnost peníze a jiné hodnoty, které převzal ke stanovenému účelu, opatřovat s péčí řádného hospodáře,

ad 2) nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny, při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě, při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, plnit převzaté závazky a peníze a jiné hodnoty, které převzal ke stanovenému účelu, opatřovat s péčí řádného hospodáře a nepoužít je jinak než ke stanovenému účelu,

ad 3) nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny, při výkonu advokacie nejednal čestně a nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu a plnit převzaté závazky,

ad 4) nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny, při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, plnit převzaté závazky, povinnost činit věcné, strážlivé a nikdy nepravdivé projevy, povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje a poskytovat mu vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů a povinnost peníze a jiné hodnoty, které převzal ke stanovenému účelu, opatřovat s péčí řádného hospodáře a nepoužít je jinak než ke stanovenému účelu,

ad 5) nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny, při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě, při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval

z kárné praxe

důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, plnit převzaté závazky, povinnost činit věcné, střídavé a nikoliv nepravdivé projevy, povinnost peníze a jiné hodnoty, které převzal ke stanovenému účelu opatrovat s péčí řádného hospodáře a nepoužít je jinak než ke stanovenému účelu,

čímž porušil

ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky,

povinnosti advokáta uložené mu v ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky,

povinnosti advokáta uložené mu v ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 Pravidel profesionální etiky,

povinnosti advokáta uložené mu v ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2, 3 a čl. 9 odst. 1, 2 Pravidel profesionální etiky,

povinnosti advokáta uložené mu v ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zák. o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2, 3 a čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. e) zák. č. 85/1996 Sb. o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátů, a zároveň mu byla uložena povinnost nahradit náklady kárného řízení ve výši 3000 Kč.

Z odůvodnění:

Předseda kontrolní rady ČAK jako kárný žalobce podal na kárné obviněného kárnou žalobu, a to dne 10. 3. 2004 pod čj. 960/2003 (K 30/04 – řízení, se kterým byla řízení o následujících kárných žalobách spojena ke společnému projednání) s obviněním, uvedeným v bodě 1) výroku.

Kárné obviněný byl písemně vyzván, aby se k stížnosti a ke kárné žalobě vyjádřil a dále aby předložil důkazy svědčící jeho obraně. Kárné obviněný se písemně vyjádřil pouze ke kárné žalobě vedené kárnou komisí pod č. K 30/04, a to dne 8. 12. 2003. Uvedl, že klientské finanční prostředky mu byly odcizeny ze zaparkovaného vozidla, že hodlá způsobenou škodu stěžovatelům nahradit. K jednání nařízenému na den 19. 11. 2004 se kárné obviněný ze zdravotních důvodů omluvil a požádal o odročení. Další zásilky se vracely zpět s relací pošty „v úložní době nevzvednuto“. I toto jednání je porušením povinnosti advokáta, který je povinen vykonávat advokacii zejména ve svém sídle v pravidelné době.

Kárný senát provedl důkaz obsahem spisu K 30/04 a to zejména: směnkou bez protestu, vystavenou dne 17. 4. 2003 kárné obviněným ve prospěch stěžovatelů na částku 550 000 Kč, s datem splatnosti 31. 5. 2003, protokolem o úschově ze dne 25. 10. 2002 ohledně částky 870 000 Kč, který sepsal kárné obviněný, kde dále účastníky byli stěžovatelé a ing. Z. M., čestným prohlášením kárné obviněného ze dne 17. 4. 2003, stížností stěžovatelů ze dne 27. 10. 2003, vyjádřením kárné obviněného ze dne 8. 12. 2003, aktuálním výpisem z matriky České advokátní komory, a dospěl k závěru, že kárné obviněný závažným způsobem porušil svou povinnost důsledně chránit a prosazovat oprávněné zájmy svých klientů, při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržel pravidla profesionální etiky, ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, povinnost plnit převzaté závazky, povinnost peníze a jiné hodnoty, které převzal ke stanovenému účelu, opatrovat s péčí řádného hospodáře. Tím kárné obviněný porušil ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR.

Kárnou žalobou č.j. 635/2004 ze dne 29.12. 2004 (K 144/04)

byl kárně obviněný obviněn ze skutků, uvedených pod body 2) a 3) výroku.

Kárné obviněný se, ač písemně vyzván, ke kárné žalobě nevyjádřil, zásilky nepřebíral a tyto se vracely zpět s relací pošty „v úložní době nevzvednuto“.

Kárný senát provedl důkaz obsahem spisu K 144/0 zejména dohodou o narovnání ze dne 23. 12. 2003 uzavřenou mezi kárné obviněným a stěžovatelem, třemi směnkami bez protestu vystavenými kárné obviněným ve prospěch stěžovatelky na částky 750 000 Kč, 55 tisíc Kč a 100 000 Kč, všechny vystaveny 23. 12. 2003 a všechny s datem splatnosti 31. 1. 2004, stížností stěžovatelů ze dne 29. 6. 2004, zastoupených na základě plné moci advokátem, JUDr. B. Z., aktuálním výpisem z matriky České advokátní komory a shledal, že tímto svým jednáním kárné obviněný nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny, při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě, při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, plnit převzaté závazky a peníze a jiné hodnoty, které převzal ke stanovenému účelu, opatrovat s péčí řádného hospodáře a nepoužít je jinak než ke stanovenému účelu, nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny, při výkonu advokacie nejednal čestně a nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu a plnit převzaté závazky. Popsaným jednáním kárné obviněný porušil ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii v platném znění ve spojení s čl. 4, odst. 1, 2 a čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR.

Kárnou žalobou č. 723/2004 ze dne 10. 1. 2005 (K 4/05) byl kárné obviněný obviněn ze skutku, uvedeného v bodě 4) výroku.

Kárné obviněný se, ač písemně vyzván, ke kárné žalobě nevyjádřil, zásilky nepřebíral a tyto se vracely zpět s relací pošty „v úložní době nevzvednuto“.

Kárný senát provedl důkaz obsahem spisu K 4/0 zejména kupní smlouvou ze dne 10. 5. 2004, vypracovanou kárné obviněným, návrhem na vklad vlastnického práva ze dne 23. 6. 2004, který podával kárné obviněný za všechny účastníky kupní smlouvy, jimi k tomu zmocněn přímo v kupní smlouvě shora uvedené, s otiskem razítka podatelny Katastrálního úřadu pro JM kraj, katastrální pracoviště Brno-město ze dne 23. 6. 2004, potvrzením Stavební spořitelny České spořitelny o poukázání částky 480 000 Kč z účtu stěžovatelky na účet kárné obviněného, uvedený v shora konstatované kupní smlouvě, stížností stěžovatelky ze dne 10. 8. 2004, obžalobou Městského státního zastupitelství ze dne 8. 12. 2004, ze které se podává, že kárné obviněný v rámci přípravného trestního řízení využil svého zákonného práva a odmítl k věci vypovídat, navíc předmětem obžaloby jsou i další skutky, kdy si poškození nestěžovali u České advokátní komory, aktuálním výpisem z matriky České advokátní komory, a poté dospěl k závěru, že kárné obviněný důsledně nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny, při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě, při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, plnit převzaté závazky, povinnost činit věcné, střídavé a nikoliv nepravdivé projevy, povinnost peníze a jiné hodnoty, které převzal ke stanovenému účelu opatrovat s péčí řádného hospodáře a nepoužít je jinak než ke stanovenému účelu. Tím kárné obviněný porušil ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii v platném znění ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2, 3, a čl. 9 odst. 1, 2 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR.

Kárnou žalobou č. j. 747/2004 ze dne 18. 1. 2005 (K 8/05) byl kárné obviněný obviněn ze skutku, uvedeného pod bodem 5) výroku.

z kárné praxe

Kárně obviněný se, ač písemně vyzván, ke kárné žalobě nevyjádřil, zásilky nepřebíral a tyto se vracely zpět s relací pošty „v úložní době nevyzvednuto“.

Kárný senát provedl důkaz obsahem spisu K 8/0, zejména kupní smlouvou ze dne 14. 11. 2003, vypracovanou kárně obviněným, přípisem kárně obviněného, kdy tímto oznamuje PhDr. J. O. obdržení rozhodnutí o povolení vkladu vlastnického práva na základě kupní smlouvy shora uvedené a zasílá mu tuto opatřenou doložkou katastrálního úřadu, útržky podacíh listků svědčících o zaplacení dvakrát částky 48 750 Kč stěžovateli Finančnímu úřadu v I., příjmovým pokladním blokem ze dne 14. 11. 2003 svědčícím o přijetí částky 97 500 Kč do úschovy kárně obviněným, podacím listkem České pošty, ze kterého je patrné, že stěžovatelka dne 8. 6. 2004 zaslala kárně obviněnému doporučenou zásilku, potvrzením Finančního úřadu v I. o stavu osobního účtu ze dne 1. 7. 2004 pro stěžovatele PhDr. J. O., potvrzením Finančního úřadu v I. o stavu osobního účtu ze dne 16. 8. 2004 pro stěžovatelku MUDr. B. O., stížností stěžovatelů ze dne 17. 8. 2004, aktuálním výpisem z matriky České advokátní komory, a poté dospěl k závěru, že kárně obviněný závažným způsobem nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny, při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě, při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně povitým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, plnit převzaté závazky, povinnost činit věcné, strážlivé a nikoliv nepravdivé projevy, povinnost peníze a jiné hodnoty, které převzal ke stanovenému účelu opatrovat s péčí řádného hospodáře a nepoužít je jinak než ke stanovenému účelu. Tím kárně obviněný porušil ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zák.č.85/1996 Sb., o advokacii v platném znění ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2, 3 a čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR.

Kárně obviněný se k jednání kárného senátu nedostavil.

Po projednání věci kárný senát z výše uvedených důvodů shledal, že kárné žaloby byly podány důvodně a kárná provinění byla jak po skutkové stránce, tak po stránce právní kvalifikace prokázána. Jednání kárně obviněného je naprosto neslučitelné s výkonem advokacie, neboť kárně obviněný nechránil zájmy svých klientů, neplnil převzaté závazky, peníze, které převzal ke stanovenému účelu nepatroval s péčí řádného hospodáře a zcela zásadním způsobem tak porušil ustanovení zákona o advokacii a Pravidla profesionální etiky advokátů. Jednání kárně obviněného navíc z pohledu široké veřejnosti vyvolává negativní dojem s dopadem na celý advokátský stav.

Kárný žalobce navrhl jako kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Kárný senát vzal v úvahu závažnost porušení povinností advokáta, kterého se kárně obviněný dopustil, jakož i chování kárně obviněného v průběhu kárného řízení. Ze shora uvedených důvodů kárný senát uložil kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

S ohledem na skutečnost, že byl kárně obviněný shledán vinným, byla mu současně uložena povinnost dle ustanovení § 33 a odst. 2 zák. o advokacii ve spojení s usnesením č. 2, publikovaném ve Věstníku č. 3/1999 uhradit náklady kárného řízení ve výši 3000 Kč.

❖ PŘIPRAVIL JUDR. JAN SYKA,
VEDOUcí ODDĚLENÍ PRO VĚCI KÁRNÉ ČAK

Z KÁRNÉ PRAXE V ZAHRAŇICÍ – RAKOUSKO

Österreichisches Anwaltsblatt č. 6/2005, otiskl pod poř. č. 7991 kárný nále z 25. 10. 2004, obsahující mimo jiné tyto právní věty:

- 1) **Povinnost mlčenlivosti advokáta nezahrnuje jen sdělení, které vůči němu učinil klient, ale také skutečnosti, o kterých se dozvěděl v rámci svého procesního postavení, jestliže jejich zachování v tajnosti je v zájmu jeho strany.**
- 2) **Výpověď advokáta před správním úřadem o obsahu obálky, učiněná navzdory poučení o povinnosti mlčenlivosti bez zproštění této povinnosti, je kárným proviněním.**

V důvodech se uvádí zejména:

Ad 1: Povinnost mlčenlivosti advokáta podle § 9 odst. 2 advokátního řádu je bezpodmínečným předpokladem výkonu advokátního povolání, je ústředním základem výkonu advokacie. Z citovaného ustanovení Rakouského advokátního řádu vyplývá povinnost mlčenlivosti ve vztahu k záležitosti, které byly advokátovi svěřeny a o nichž se dozvěděl v souvislosti se svými profesními vlastnostmi, jejichž zachování v tajnosti je v zájmu jeho strany.

Povinnost mlčenlivosti se tedy vztahuje nejen na ta sdělení, která vůči němu učinil klient; není přitom rozhodující, zda byl mezi advokátem a klientem založen vztah zastoupení nebo nikoliv. Kdo se svěří advokátovi v úmyslu být jím zastoupen, nebo kdo mu dá k dispozici k tomu listinné podklady, má nárok, aby všechna sdělení, která vůči advokátovi učiní a vůbec vše, co jakýmkoliv způsobem se advokátovi stalo známým v rámci jeho profesního postavení, bylo kryto profesním tajemstvím. To platí pro všechny případy, tedy také tehdy, jestliže advokát záležitost, která mu měla být svěřena, odmítl převzít. Rozhodující je pouze to, zda se jedná o záležitost svěřenou advokátovi v jeho profesním postavení.

Ad 2: Zde se zjišťuje, že advokát v konkrétní správní věci byl poučen o povinnosti odmítnout odpovědi na jednotlivé otázky, pokud je jako svědek vázán zákonem uznanou povinností mlčenlivosti. Advokát vypovídal, ačkoliv nebyl zbaven povinnosti mlčenlivosti, což bylo – jak se uvádí i v právní větě – shledáno jako kárné provinění.

Poznámka: Česká úprava je v tomto ohledu obdobná. Nezáleží na tom, zda se advokát dozvěděl o skutečnostech, které podléhají povinnosti mlčenlivosti, z vlastní činnosti či jakýmkoliv jiným způsobem. Česká úprava však neobsahuje dovětek o skutečnostech, jejichž zachování v tajnosti je v zájmu klienta. V tomto ohledu je tedy naše úprava přísnější. Z pohledu kárného by jistě ovšem bylo třeba zkoumat, zda v konkrétním případě jde o porušení povinnosti mlčenlivosti natolik závažné, aby se mohlo jednat z materiálního hlediska o kárné provinění ve smyslu § 32 odst. 2 zákona o advokacii (např. když advokát v přátelském kruhu hovoří o skutečnostech nikoli závažné povahy, které jsou známy o věci jeho klienta z masových sdělovacích prostředků apod.).

Pokud jde o otázku řešenou ve 2. právní větě, pojetí našich procesních předpisů je v otázce mlčenlivosti ještě důslednější. Neplatí zde pouze právo advokáta svědeckou výpověď odmítnout, ale výslovně jde o zákaz výslechu, tj. o povinnost, kterou by musel vyslyšající orgán dodržet, a to bez ohledu na stanovisko vyslyšávaného advokáta, pokud není povinnosti mlčenlivosti zproštěn.

❖ V. M.

Soudní aktivismus a soudcovská odvaha

Soudní aktivismus je módní pojem právně-teoretických pojednání. Používá se pro charakteristiku takového – zejména výkladového – působení soudů, kterým se dotváří právo ve prospěch rozšíření jeho působnosti i ve prospěch rozšíření soudní pravomoci. Soudy tak nabývají oprávnění rozhodovat o větším kvantu společenských vztahů než předtím.

Tato tendence už možná překročila svůj zenit ve Spojených státech; v Evropě ji „živí“ judikatura Evropského soudního dvora v Lucemburku, zatímco štrasburský Soud pro lidská práva má teď nejvíc starostí s přetížením stížnostmi. V České republice

ČR postavil vůli lidu nad zákony. V nemálo případech se Ústavní soud pustil do čelního střetu s obecnými soudy přinejmenším na samé hranici své kompetence, zejména stával-li se takřka permanentním procesním mentorem pro „přílišný formalismus“ (rozhodnutí obecných soudů byla ovšem rušena bez ohledu na to, že konečný výsledek sporu se zjevně nezmění). Ústavní soud třeba také judikoval o obecné, resp. tržní ceně výše náhrady při zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví proto, že příkázání podílů ostatním spoluvlastníkům považoval, podle článku 11 odst. 4 Listiny základních

situacích znamenat odvážné vybočení z řady – bez berličky odkazu na judikát nadřazené instance. V restitučním rozsudku Krajského soudu v Brně sp. zn. 44 Co 385/2000 se řešil stav, při němž již uspokojený restituent převedl vydané nemovitosti na třetí osobu, a tento kontrakt byl zpochybněn. Odvolací soud podepřel platnost převodu slovy, že vzhledem k okolnostem případu „považuje za přijatelnější chránit dobrou víru nabyvatele při koupi a nezaložit novou křivdu, než napravit křivdu dřívější“. Vyřčené stanovisko je až triviálně přímočaré a může mu být upřena oprávněnost; působí však, ve srovnání s argumentací obdobných rozhodnutí, nečekaně a takřka svěže.

Důkazem soudcovské odvahy se může stát i kreativní využití výkladového prostoru, daného zákonem. Léta pocítujeme, že úprava náhrady škody pozůstalým, konkrétně „nákladů výživy“ těchto osob, je vůči blízkým zemřelého diskriminující a redukuje zemřelého na ekonomicky činný subjekt, jenž byl povinen poskytovat členům své rodiny výživu. Na žaloby, které chtěly – zejména s ohledem na okolnosti úmrtí – dosáhnout (obvykle vůči nemocnicím) statistických náhrad s poukazem na ztrátu blízké osoby, reagovaly nižší instance zamítavými rozsudky. Naproti tomu Ústavní soud i Nejvyšší soud zde cestu k odškodnění pozůstalých našly. Ústavní soud dovedl v nálezu ze dne 1. 3. 2000, sp. zn. II. ÚS 517/99, publikovaném ve Sbírce nálezů a usnesení ve svazku 17 pod č. 32,

že ovšem o soudním aktivismu, přinejmenším v doktrinární rovině, nedá dost dobře mluvit. Rozšíření pravomocí bylo od roku 1990 soudům spíše vnuceno legislativou; ony samy zápolily nejvíc samy se sebou. Převahu soudcovské zdrženlivosti nad aktivismem dosvědčují i takové ukazatele, jakými je počet návrhů soudců Ústavnímu soudu na zrušení některého ze zákonných ustanovení (velmi malý) nebo povaha mezi soudy vzniklých kompetenčních konfliktů (jde takřka vždy o konflikty negativní, rozhodovat nechce žádný ze soudů).

Byl-li některý z českých soudů aktivistický, pak to byl – mimo sféru obecných soudů – Ústavní soud. Věcný záběr i obsah nálezů a usnesení byl Ústavnímu soudu někdy vyčítán, například když při počátečním vytyčování hodnotových kritérií výkladu Ústavy

práv a svobod, za „nucené odejmutí vlastnického práva“ zbylému z nich (nález ze dne 15. 12. 1994, sp. zn. III. ÚS 102/94).

Vcelku však svým přístupem prokázal Ústavní soud, byť z ulehčené vrchnostenské pozice, dostatek velkorysosti a odvahy při aplikaci a výkladu práva. A tím se dostávám k soudcovské odvaze, která se v mém prozaickém civilistickém pojetí – aniž bych chtěl snižovat opravdovou odvalu trestního soudce, jemuž vyhrožují gangsteři a musí mít ochranku – propastně neliší od shora popsaného soudního aktivismu.

Při současné úrovni soudního rozhodování totiž český soudce dosud potřebuje odvalu, nebo možná charakter či pracovní důslednost, ke zdánlivě samozřejmému procesnímu počínání. Je jím uvážlivé a sebevědomé formulování vlastních myšlenek, jež může v konkrétních

že požadovanou náhradu lze opřít o ustanovení občanského zákoníku na ochranu osobnosti a o článek 8 odst. 1 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, upravující právo na respektování soukromého a rodinného života. Posledně uvedené ustanovení zahrnuje podle Ústavního soudu jak zájmy materiální povahy, tak i právo na „vytváření a rozvíjení vztahů s dalšími lidskými bytostmi“. Skutečnost, že ztráta blízkého má pro osobnost pozůstalého vedle materiálního i emocionální rozměr, akcentoval v nedávném rozsudku ze dne 28. 2. 2005, sp. zn. 30 Cdo 1678/2004, i Nejvyšší soud. Také on přijal neobvyklou myšlenku o zvýšení náhrady pozůstalým skrze ochranu osobnosti a uložil odvolacímu soudu přiznat manželovi zemřelé vyšší částku, než dosavadních 200 000 Kč.

Pokusím-li se shrnout obsah své úvahy,

názor

dovolím si tvrdit, že soudní aktivismus, jako výraz expanze soudcovské moci, není v tuzemsku aktuální ani nezbytný. Soudcovská odvaha, kterou můžeme skoro frázovitě nazvat i jako glanc nebo tah na branku, však nezbytná je a nám v taláru nejednou chybí. Aby soudcovské rozhodovací kroky byly kurážné a kvalifikované zároveň, předpokládá to zna-

lost nejen zákona, ale i práva. Tedy znalost ideového základu zákonných ustanovení, především ústavně zakotvených i tamtéž implicitně obsažených hodnot a principů. Z takového zázemí vyrůstá schopnost široké a variantní interpretace zákonného textu, včetně dohlédnutí důsledků soudcovského verdiktu pro další praktický život aktérů sporu.

Možná naivně stále věřím, že advokáti mohou invencí svých procesních projevů, jsou-li ze strany soudců skutečně pozorně sledováni, pomoci soudcům být arbitry odvážnějšími a tedy i kvalitnějšími.

♦ JUDR. LUDVÍK DAVID, CSC.
SOUDCE NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČR

zamyšlení

Novoroční zamyšlení nad budoucností advokátního koncipienta

Dost bylo lyží, řekla jsem si a rozhodla se strávit volno mezi vánočními svátky a Novým rokem v Krkonoších spolu se začátky snowboardingu a se soukromým učitelem. Osud si však o mém bláhovém nápadu myslel své, takže jsem si v druhé vyučovací hodině natáhla vazy u stehenní kosti a zbytek volna trávil za oknem malébné chaty. Pozorujíc zbytek rodiny nadšeně odcházející na sjezdovku a poklidně se snášející vločky sněhu, na horách očekávané s nadšením, v nížinách způsobující kalamity, přemýšlela jsem o náplni mé práce, která v posledním roce a půl přesahuje oněch povinných osm hodin a zaplňuje mé myšlenky a někdy i sny v hodinách ostatních – tou prací je zejména **výchova a vzdělávání advokátních koncipientů**.

A tak v onom povánočním klidu najednou mi věnovaném jsem se zamyslela nad tím, jak a kam se klikatí cesty onoho v poslední době přemnoženého tvora, který si říká koncipient. Kdysi nás bylo jen pár (kdysi bylo vše lepší, že?), v roce 1987, kdy jsem začínala koncipovat, bylo v celé ČSSR koncipientů asi 40, všichni jsme se znali, vešli se do jednoho autobusu a větší místnosti a nebyl problém nás někde ubytovat, školit i zkoušet. Víím, ty časy už se nevrátí, a je zbytečné vzpomínat na školení na Zvíkově, kam přijel ráno přednášet Martin Šolc s Jirkou Balaštíkem, oba zůstali přes noc a moc toho nenaspali, protože jsme s nimi dlouho do noci diskutovali o všem možném a zejména o advokacii.

Dnes je koncipientů 2500 a každý měsíc přibude 100 dalších. Máme téměř 40 seminárních skupin, přednášky v Praze probíhají čtyři dny v týdnu a od podzimu každý den. Někdy školíme na jednodenních akcích i 90 lidí, na týdenní vstupní či závěrečné zastavujeme příjem přihlášek při počtu 250 a zkuste si jen představit diskusi o problému zvaném povinnosti mlčenlivosti v tomto počtu.

Před rokem jsme na školeních zavedli dotazníky a odpovědní listy. A současně jsme doufali, že příliv mladé krve do našich řad pomine. Trochu kvůli nám, ale zejména kvůli nim, těm mladým, kvůli jejich možnostem uplatnění. Nestalo se, advokacie láká stále víc a víc, úměrně vzrůstající obsazenosti jiných právnických profesí.

Proč je nás stále víc a víc? Co všechny do

advokacie táhne? Sen o pomoci lidem? Zajímavé povolání plné kontaktů s lidmi? Touha řešit zapeklité právní problémy? Exhibicionismus tohoto povolání? Nebo peníze? Nebo kam jinam? Možná od každého trochu, takže jdou-li za tímto voláním, dostane se jim vrchovatě všeho očekávaného, snad jen kromě peněz, které jsou s tímto voláním spojeny jen občas, čemuž ovšem ti mladí stejně odmítají uvěřit. Z dotazníků víme, že ani oni nejsou spokojeni. Je problém najít kvalitní školitele, po přijetí stavovského předpisu o fondu vzdělávání koncipientů to bude možná ještě těžší. A tak se pravidelně opakuje následující scénář: na vstupním školení s tematikou advokacie přednáší doktor Jelínek jak má vypadat školitel, jak pracuje s koncipientem, bere jej na stání, vysvětluje postupy, rozebírá chyby a vzdělává koncipienta ve všech oblastech práva, popř. zajistí, aby se mohl v oblasti práva, které se sám nevěnuje, vzdělat v jiné kanceláři. Teorie je však jedna věc a praxe jiná. Z odpovědních listů se pak dovíme, že školitelé nedodržují zákoník práce, koncipient je někdy holka pro všechno, která jako pošťák běhá s podáními po katastrofách, jindy naopak nevytáhne paty z kanceláře a celé tři roky stráví nad dvěma paragrafy fúzí. Na menším městě si může nechat zdát i o minimální mzdě, občas si musí přivydělávat jako uklízečka. Snažíme se vysvětlit neslučitelnost takové práce s výkonem advokacie, ale dovídáme se i další „zajímavosti“: jeden koncipient je zaměstnán jako právník ve velké pražské nemocnici, a vyjdeli mu večer čas, zaskočí do advokátní kanceláře. Jiný dělá na plný úvazek vedle koncipování starostu. A pravidelná výtka zní pak z mnoha hrdel či per: nemohla by Komora něco udělat s pracovními podmínkami koncipientů? Nebo s platy? Nebo s tím, aby školitelé koncipienty pouštěli na semináře?

Teorie o ideálním školiteli koncipienty v lepším případě rozesměje, v horším naštve: co nám to tady vykládáte, vždyť vy vůbec nevíte, jak to v praxi funguje. Koncipient nastoupí, dostane spis a běží k soudu. A je rád, když z měsíčního volna k přípravě ke zkoušce využije na učení týden. Ráda bych mu řekla, že jsem taky tak začínala, jako my všichni. A že je běžné brát si práci domů nebo chodit do kan-

celáře o víkend. Koneckonců je to dobrá příprava na zátežové situace, které vás v praxi advokátní čekají – například osmihodinová stání u soudu, celonoční výsledky bez obcerstvení, debaty s klienty nad účtem, který odmítají zaplatit, debaty se soudy nad tímtež...

Občas vedu seminář na téma advokátní etiky. Je to vděčné téma, vždycky se totiž mezi posluchači najde revolucionář, který se mnou začne debatovat na motivy, k čemu vůbec potřebujeme advokátní komoru. V takové chvíli obvykle vyslechnu spoustu stesků na špatné školitele, vyděračské metody, komoru šikanující advokáty, a vůbec. A tuhle jednou vzala si slovo jedna koncipientka a řekla, že pracuje ve velké pražské kanceláři, která by ráda přijala tři až čtyři koncipienty, hovořící dvěma cizími jazyky a nabízející iniciativu a nasazení, ale nemůže žádné takové sehnat. A na chvíli bylo ticho. Pak řekl koncipient z Havířova, že se odtamtud nechce stěhovat do Prahy ani jinam. A zase bylo ticho, jak to všem docházelo...nechcete se stěhovat a neumíte jazyky, řekla zase ta dívka, tak se nemůžete divit...

Co na to říci? Jsou školitelé dobří, průměrní i špatní. Dokonce takoví, co koncipienta místo vyučení zkazí... Stejně jako jsou dobří i špatní advokáti, lékaři, učitelé. Komora vám nepomůže v jejich výběru, nesestaví žebříček těch nejhorších ani hitparádu nejlepších. Nepomůže vám při dodržování zákoníku práce, na to musíte dohlédnout sami. Koneckonců jste jím poučenější než obvyklí zaměstnanci. A máte tytéž možnosti jako oni. Hledat, zjišťovat, ptát se, až najdete toho svého pravého školitele. Jste dospělí lidé, a nelíbí-li se vám školitel, můžete ho změnit. Pracujte na sobě, vzdělávejte se, znejte svá práva i povinnosti. A Komora vám za to slíbí, že se bude vaší situací dále zabývat. Během tohoto roku zpracujeme novou koncepci vzdělávání koncipientů, která zohlední zvyšující se množství nováčků. Taky chystáme školení pro školitele. Ovšem odpovědnost za zdárnou výchovu „svého“ koncipienta a pýchu na jeho úspěch u advokátní zkoušky už musí dodat školitel sám.

♦ JUDR. DANIELA KOVÁŘOVÁ,
VEDOUcí ODBORU VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ ČAK

Konference „Spravedlnost pro všechny“, Edinburg, 24. – 26. 10. 2005

Rada Evropy a Evropská komise pořádaly tuto konferenci v rámci britského předsednictví v Evropské unii, k jednomu z naléhavých justičních i advokátních témat současné Evropy – k dílčím otázkám snadného a rovného přístupu ke spravedlnosti pro všechny, bez ohledu na to, v jaké sociální situaci se nacházejí.

Cílem konference bylo zjistit, jaké civilně-právní kroky jsou v Evropě k dispozici občanům, kteří žijí, pracují, studují, nakupují a prodávají přes hranice států EU, objevit cesty, jak jim všem zajistit stejné záruky v jejich jednání, když jde o stejné věci a stejně snadný přístup ke spravedlnosti (u soudů či mimo ně) ať jsou doma či v jiném státě EU, zjistit, jaké kde jsou nejlepší praktiky, které mohou být doporučeny k použití i v budoucnosti.

Jak naznačují dále uvedená témata jednotlivých částí semináře, šlo o neobyčejně praktické a zajímavé problémy:

Alternativní cesty řešení problémů – zjistit, v přeshraničním kontextu, jak lidé mohou řešit svoje spory bez stresů a nákladů sporných řízení s důvěrou, že proces neztratí a zvažít vztahy mezi mimosoudními řešeními a vykonatelnými soudními rozsudky. Šlo o mediaci ve věcech rodinných, o ADR v konzumentských sporech a zkušenosti klientů atd.

E-justice – podpořit užívání elektronických prostředků komunikace v přeshraničních sporech, aby byly lépe a snadněji řešitelné, zvažít potenciální překážky a jak by mohly být překonány – jaké jsou možnosti dalšího rozvoje. V tomto bodu šlo zároveň o přípravu hlavní konference k tématu IT-

Law, která bude v květnu 2006 ve Vídni. Hlavními experty byli zástupci ministerstev spravedlnosti Rakouska, Itálie a Německa spolu se zástupcem Evropské komise.

Evropská soudní síť – zjistit, jak by mohla být síť a její veřejná internetová stránka zlepšena, aby byly efektivnějším zdrojem informací pro občany. Srovnávaly se systémy Švédska, Španělska, Malty a Velké Británie.

Ceremonie předávání cen Crystal Scales of Justice – byly prezentovány projekty předložené do soutěže vyhlášené Evropskou komisí a Radou Evropy pro r. 2005 (22 projektů z různých členských států EU, z některých došly až tři projekty, z „nových“ států žádné s výjimkou Slovinska), vysvětlována podstata a cíl této společné aktivity Rady Evropy a Evropské komise, která bude pokračovat i příští rok. Nebyl předložen žádný projekt z advokátních komor, přestože na tuto možnost CCBE upozornilo. Byly vybrány tři projekty do užšího výběru a 7 dalších označeno za „hodno speciální pozornosti“. Z nich první cenu obdržel projekt finského soudu 1. instance v Rovaniemi, založený na myšlence, že neustálý dialog soudců, soudní administrativy, advokátů a státních zástupců přináší velké zjednodušení a zrychlení civilních řízení. Tento projekt jako jediný ze všech byl také vnitrostátně oceněn Finskou advokátní komorou. Za ním zůstal projekt Nejvyššího soudu Slovinska, kde vytvořili několik speciálních mediačních technik, které se osvědčily, a konečně projekt rakouského ministerstva spravedlnosti z oblasti dalšího rozšiřování IT-Law v justici. Posuzování 22 projek-

tů proběhlo předtím již v Bruselu 4. 10., posuzovala je 11členná jury složená z nezávislých expertů – zástupců různých právnických profesí, institucí a států (jejím členem byl např. pan Ramón Mullerat, ex-prezident CCBE, ex-ředitel Institutu lidských práv IBA, předsedové Nejvyššího soudu Maďarska a Belgie, odborníci na mezinárodní právní pomoc a spolupráci z některých ministerstev spravedlnosti a mj. i JUDr. Wurstová, ČAK). **Hlavním kritériem bylo nikoliv kdo projekt předkládá, ale jak určitá praxe funguje, jak se osvědčuje a zda je o praxi, která může být doporučena i jiným státům v zájmu větší efektivity justice (a jejich spolupracujících profesí).**

Hlavní soudní procesy – cílem bylo podpořit rozvoj v těch soudních řízeních, která se musí zefektivnit a která formují důvěryhodnou a dosažitelnou justici, uvážít rovnováhu mezi náklady a výsledkem řízení zejména tam, kde jde o spory nízké hodnoty, v nichž není třeba zastoupení advokátem, jak se mohou promítnout úspěšné národní modely v přeshraničních sporech atd.

Shrnujícím tématem závěrečné části konference bylo zjistit, uvnitř i mimo Haagské programy, jak může být rozvíjena civilní justiční spolupráce k prospěchu běžného občana a obchodů.

Konference byla mimořádně skvěle zorganizována, po stránce technické i obsahové. Materiály jsou k dispozici v odboru mezinárodních vztahů ČAK.

♦ JUDr. JANA WURSTOVÁ,
ODBOR MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ ČAK

Světová sportovní asociace advokátů pořádá v roce 2006

13. mistrovství světa advokátů ve fotbale

Proběhne v Turecku (Antalya) ve dnech 19. 5. - 29. 5. 2006.

Registrační poplatek za mužstvo činí 7000 EUR, přičemž mužstvo může mít minimálně 13 a maximálně 25 hráčů. V tomto poplatku není zahrnuto ubytování, které je ze strany organizátorů zajištěno v 5hvězdičkovém hotelu za cenu 990 EUR za 10 nocí za 1 osobu.

Najde se mezi námi dost odvážných fotbalistů-amatérů, abychom dokázali postavit tým a mohli jsme se zúčastnit mistrovství světa? Určitě bychom nebyli bez šancí, vždyť loni náš zcela nezkušený tým na I. ročníku mistrovství Evropy advokátů pořádaném ve Francii obstál se ctí a postup do finálové skupiny nám unikl jen o vlásek! (viz BA 7-8/2005).

Slovenští obhájci od ledna 2006 v talárech

Od 1. januára 2006 budú advokáti pri obhajobe svojích klientov pojednávať v talároch. Zákon o súdoch tak advokátom priznal právo nosiť úradný odev pri úradných úkonoch. Z vykonávacieho právneho predpisu vyplýva, že advokátsky talár budú používať advokáti a advokátski koncipienti len na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí, tj. v trestnom konaní. Slovenská advokátska komora zabezpečila vyhotovenie talárov pre viac ako 1200 advokátov a advokátských koncipientov, ktoré im budú doručené do konca mesiaca december 2005. (z webových stránok SAK)

VYHLÁŠKA

Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky
z 21. marca 2005 č. 120 Z. z.

ktorou sa ustanovujú podrobnosti o používaní úradného odevu sudcami, prokurátormi a advokátmi v konaní pred súdom
(výňatek)

§ 4

(1) Úradným odevom advokáta vrátane advokátskeho koncipienta, ak zastupuje advokáta v konaní pred súdom podľa oso-

bitného predpisu, je v konaní pred súdom advokátsky talár. Advokát a advokátsky koncipient používajú advokátsky talár len na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí. Podrobnosti o vzhľade advokátskeho talára sa uvádzajú v prílohe č. 3.

(2) Úprava advokátskeho talára podľa odseku 1 je jednotná pre všetkých advokátov a advokátských koncipientov.

§ 5

Táto vyhláška nadobúda účinnosť 1. apríla 2005 okrem § 4, ktorý nadobúda účinnosť 1. januára 2006. ❖ V. M.

Príloha č. 3
k vyhláške č. 120/2005 Z. z.

VZHĽAD ADVOKÁTSKEHO TALÁRA

1. Advokátsky talár je zhotovený z čiernej odľahčenej viacejvláknovej látky alebo zo zmesovej látky. Na ozdabu sa používa modrý samet.
2. Advokátsky talár sa skladá z dvoch častí, a to z dlhšiu vrchného pláštia a z kratšej peľeriny.
3. Predný diel pláštia je hladký so zvislým vrchným vývodom. Plášť je jednoradový so skrytým zapínaním na štyri gombíky. Ľavý okraj pláštia je spracovaný na podložku, na ktorej sú vyšívané štyri gombíkové diery. Zadný diel pláštia je hladký, na spodnom okraji mierne rozšírený so švihom v strede, ktorý prechádza do jednostranneho podložného rúsporka. Rúsporek je dlhý 30 cm až 34 cm podľa dĺžky advokátskeho talára. Plášť má podšívku do polovice predného a zadného dielu. Bočné vrecká po oboch stranách talára sú vyhotovené z rovnakej látky ako plášť.
4. Rukávky advokátskeho talára sú raglánové, zložené z dvoch dielov a podložné podšívku. Rukávky advokátskeho talára sú bez knovozá.
5. Peľerina je pevne spojená v prstokrtníku s plášťom pod šálovým golierom. Dĺžka peľeriny je 12 cm nad pásom. Peľerina sa skladá z troch častí, a to zo zadného dielu bez švihov v strede a z dvoch predných dielov. Dolný okraj peľeriny je naľobovaný lánou (pruhom kama) šírkou 6 cm s modrým sametom. V postranných švihoch peľeriny v šírke kľby je spracovaný protišlahový podšívky. Celá peľerina je podložná podšívku.
6. Golier advokátskeho talára je šálový s jeho dĺžka sa končí pri dĺžke peľeriny. Šírka priloženia v najširšej časti goliera je 7 cm, v strede zadného dielu goliera 6 cm. Golier je obšitý modrým sametom.

Slavnostní zasedání Advokátní komory v Bukurešti

Ve dnech 24. – 25. června 2005 se konalo slavnostní zasedání Advokátní komory v Bukurešti. Program tohoto tradičního setkání je analogický pořadu „Zahájení soudního roku“ v různých, zejména frankofonních zemích.

Slavnosti byly zahájeny 24. června 2005 v aula magna Právnické fakulty Univerzity v Bukurešti. Po úvodním projevu předsedy bukureštské Komory Christiana IORDANESCA byli oceněni advokáti, kteří vykonávali toto povolání déle než čtyřicet let. Byli mezi nimi i četní odpůrci Ceaucescova režimu. Za oceněné promluvil emeritní advokát Constantin VISINESCU, který připomněl právě

podíl advokacie v úsilí o demokracii při budování právního státu a ochraně lidských práv. Následoval slib dvanácti advokátních koncipientů a jejich přijetí do stavu advokátů.

Pracovní program následujícího dne byl věnován tématu „Quo vadis advokátská profese?“ V úvodní části se v bukureštském hotelu Marriott k této otázce, zejména s přihlédnutím k problémům globalizace a hledání alternativních forem řešení sporů, vyjádřili prezident Union Internationale des Avocats Paul NEMO, předseda bukureštské Komory Christian IORDANESCA a bukureštský advokát, člen výboru tamní Komory Mihai TANANESCU. Následovala jednání

v sekcích; účastníci z České republiky sledovali jak sekci mediace (referát o mediaci v ČR připravil Petr Poledník), tak sekci rozhodčího řízení (o rozhodčím řízení v ČR referoval Stanislav Balík, který se konference účastnil na osobní pozvání prezidenta Komory Christiana Iordanesca).

Není bez zajímavosti, že Advokátní komora v Bukurešti stavěla Mediální a arbitrážní centrum s cílem podpořit tyto formy řešení sporů v oblasti jihovýchodní Evropy. Advokacie sousedních zemí byly na konferenci výrazně zastoupeny.

❖ JUDR. PETR POLEDNÍK,
ADVOKÁT V BRNĚ A ČLEN PŘEDSTAVENSTVA ČAK

nepřehlédněte

Semináře pro advokáty
a advokátní koncipienty
v Praze a Brně

strana 50

Advokacie v pobaltských zemích

Vstupem do Evropské unie dne 1. května 2004 se staly jejími členy též pobaltské země Lotyšsko, Estonsko a Litva. Přinášíme stručnou informaci o advokacii v těchto zemích podle zprávy otištěné v německém BRAK-Magazinu č. 4/2005.

Lotyšsko:

V Lotyšsku působilo koncem roku 2004 665 advokátů a asi 150 „advokátních pomocníků“. Po ukončení studia následuje tříletá praxe, která může být absolvována buď ve funkci „advokátního pomocníka“ v advokátní kanceláři, nebo v jiném právnickém povolání, např. u soudu nebo na státním zastupitelství. Advokátní zkouška se skládá před desetičlennou zkušební komisí, pozůstávající výlučně z advokátů.

Lotyšská advokátní komora mimo jiné zajišťuje povinnou obhajobu a přezkoumává stížnosti podané na advokáty.

Estonsko:

V pololetí roku 2005 působilo v Estonsku 450 advokátů zapsaných v advokátní komoře. Vedle advokacie existují ještě další povolání, jejichž příslušníci se zabývají právní pomocí. Ti nejsou připuštěni jako členové komory a jsou méně kvalifikovaní než advokáti. Podle nového zákona (zákon o státní právní pomoci) se předpokládá, že i zmínění právní poradci, kterých je asi 250 – 300, získají možnost stát se členy komory.

V Estonsku existuje třístupňový systém advokacie: plně kvalifikovaní advokáti (270), tzv. „asistent – senior“ (80) a asistenti (80). Bakalářské právnické studium je tříleté a magisterské studium je o dva roky delší. Podmínkou pro plně kvalifikovaného advokáta je absolvování magisterského studia. Po skončení právnické fakulty musí kandidát složit zkoušku v advokátní komoře, aby získal status asistenta. Po absolvování

dalších dvou let získá čekatel titul „asistent – senior“. Po složení další zkoušky může asistent – senior být jmenován plně kvalifikovaným advokátem. Pokud asistent – senior opakovaně u zkoušky neobstojí, ponechává se mu na vůli, zda nadále zůstane asistentem – seniorem.

Litva:

V Litvě působí 1400 advokátů a asi 400 advokátních koncipientů. Litva tak představuje největší trh na poli advokacie v pobaltské oblasti. Dne 1. května 2005 se stal účinným nový zákon o advokacii, který je advokací posuzován jako velmi problematický, protože oslabuje nezávislost litevských advokátů. Mezi jiným zakazuje prezidentovi a viceprezidentovi advokátní komory vykonávat advokátní praxi.

❖ V. M.

Problémy polské advokacie – 2006

aneb v Polsku to bude jinak než ve zbytku Evropy

V Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (polská Sběrka zákonů), který vyšel dne 26. 8. 2005, je publikován zákon č. 1361, ze dne 30. 6. 2005 o novelizaci zákona – Právo o advokacii a některých jiných zákonů. Tento zákon novelizoval zákon z 26. 5. 1982 – Právo o advokacii (ve svém čl. 1.), zákon z 6. 7. 1982 o právních poradcích (radcach prawnych) (v čl. 2.), zákon ze 14. 2. 1991 o notariátě (v čl. 3.) a zákon z 5. 7. 2002 o poskytování právní pomoci zahraničními právníky (v čl. 4.). V následujících člancích nového zákona jsou uvedena přechodná a závěrečná ustanovení. Čl. 1 a 2 zmíněného zákona si zaslouží zejména naši pozornost.

1. Umožňuje poskytování právní pomoci všem osobám, které získaly vysokoškolské právnické vzdělání s výjimkou vystupování před soudy (nový odst. 1a v čl. 4 zákona o advokátech a nové znění odst. 2 v čl. 6 o právních poradcích – mimochodem polské zákony bývají zpravidla členěny nikoliv na §, leč na články).

2. Přípouští k získání oprávnění vykonávat

povolání advokát (v současnosti cca 7700 advokátů ku 40 mil. obyvatel Polska) nebo právní poradce – radca prawny (21 500 ku 40 mil.) absolventa práv, který získal titul magistra, byl aplikantem a složil advokátskou či rádcovskou zkoušku. Aplikaci, která má trvat tři roky a šest měsíců, si aplikant musí platit, vč. poplatku za zkoušky. Aplikace nemusí být spojena s pracovním poměrem u advokáta či u poradce. Aplikantskou praxi a advokátskou zkoušku nemusí vykonat ani skládat profesori a docenti (doktor habilitowany) v oboru právo a osoby, které složily zkoušky soudcovské, prokurátorské, radcovské či notářské. Zkoušky radcovské mohou skládat bez předchozí aplikatury „doktoři právních věd“ a osoby, které působily po určitý čas v jistých právnických profesích nebo v subjektech, které se zabývají poskytováním právní pomoci nebo pracovaly na soudech jakožto referenti neb asistenti.

3. Zavedl konkurzy k zápisu do seznamu aplikantů, k povolení zápisu je třeba skládat zkoušku (egzamin konkursowy) před

komisí. Tu jmenuje ministr spravedlnosti – 3 členové za ministra spravedlnosti, 2 z orgánů advokacie/rádců, 1 z vědecké či pedagogické sféry a 1 prokurátor. Komise působí při ministrově. Pouze ministr spravedlnosti jmenuje pětičlenný sbor, který bude připravovat otázky pro egzamin konkursowy ve složení 3 zástupci ministra spravedlnosti a 2 členové nominovaní orgánem advokacie či rádců. Orgány advokacie či rádců mohou sboru otázky navrhnout. Zkoušky advokátské (rádcovské) pak budou skládat aplikanti před stejnými sedmičlennými komisemi – 3 za ministra spravedlnosti, 2 z orgánu advokacie/rádců, 1 z vědecké či pedagogické sféry a 1 prokurátor. Rádcové budou muset skládat zkoušky i z trestního práva přesto, že neposkytují právní pomoc obhajobou v trestním řízení, v řízeních o přestupcích daňových.

***

Zákon novelizující právo o advokacii a další zákon byl přijat sejmem 30. června 2005 dosti kuriózním způsobem. Ačkoliv byl předložen vládní návrh, příslušné sejmové komise – tehdy ještě opoziční – jednaly pouze o samostatném poslaneckém návrhu předloženém stranou PiS. Při závěrečném hlasování se hlasovalo nejprve o návrhu PiS s výsledkem: 203 poslanců bylo pro jeho přijetí, 80 proti a šest se zdrželo. Tehdejší ministr spravedlnosti Andrzej Kalwas (a předtím předseda Komory právních rádců) poukázal 20. července m. r. v polském senátu na sedm hlavních hříchů zákona:

1. Omezení samosprávy dané polskou ústavou komorám,
2. apriorní přesvědčení, že příslušná povolání

ze zahraničí

- mohou pohltnout neomezený počet stále přibývajících počtu absolventů práv,
3. neodůvodněné přesvědčení, že volná konkurence a „masový zaciag“ do regulovaných povolání zlepšit jejich kvalitu a dostupnost,
  4. mýtus o úrovni zkoušek státních nadkomorovými a navíc omezených pouze na písemnou formu,
  5. umožnění poskytovat právní pomoc i jiným osobám nežli radca či advokát a jejich zrovnoprávnění,
  6. nedůvodné přesvědčení, že zárukou průhlednosti kvalifikačních zkoušek a zkoušek profesních bude jejich postátnění,
  7. bezdůvodné přesvědčení, že státní správa bude mít podmínky pro vyzkoušení nesčetného počtu kandidátů na aplikace a profesní zkoušky.

Poslední nadějí odpůrců popsaných změn zůstal prezident Kwaśniewski. Ale i ten nakonec zákon podepsal. Celou tuto dramatickou kampaň zahájil s největší pravděpodobností článek Michala Kłaczyńskiego „Nepočtení, nedostupní, drazí“ ve 20. čísle Týždenníku Powszechnego, r. 2002. Tento katolický týdeník vychází přes 60 let v Krakově. Stálo v něm: „V celém Polsku je dnes tolik advokátů, jako v jediném větším německém městě. Nebo jinak: osmkrát méně nežli v samotném hlavním městě USA. Polská advokacie funguje jako středověký cech.“

Zazněla i jiná slova. Stanislav Rymar, tehdejší předseda NRA: „Neskrývám, že kdybych měl volit aplikanta mezi dvěma stejně schopnými kandidáty, vybral bych toho, který je synem advokáta.“ (týdeník Polityka, č. 22/2002). Elżbieta Kwiatkowska-Falecka, tajemnice Komory právních rádců: „Musíme brát do úvahy hlasy našich kolegů, právních poradců znepokojených tím, co bude několik let s možností udržet se na pracovním trhu, když tak početná skupina mladých začíná co rok vykoná-

wrzesień–październik

9–10/2005

PALESTRA

Pismo Adwokatury Polskiej

Rok XI X nr 573–574

vat (právníká) povolání...“ (Gazeta Prawna č. 42 z května 2000). Lech Ławrowski, děkan Regionální advokátní rady v Krakově: „... zrodí se nezdravá konkurence. Neomezený přístup k povolání není možný. Samospráva nemá technické možnosti školit tak velký počet advokátů.“ (Gazeta Krakowska, 15. 4. 2002). Publicista Rafal A. Ziemkiewicz: „V demokratické zemi jsou právníci elitou společnosti. V Polsku, díky komorám zakopané bandě pobrobků PLR, právníci

čím dál tím více připomíná běžného, nájemného lupiče najatého k vyřízení určité osoby či věci. Jediný rozdíl je ten, že na místo páčidla či boučbačky používá paragrafy. A že za své služby inkasuje mnohem, mnohem víc peněz.“ (INTERIA.pl. 20. 7. 2005).

Na internetu děkuje Marcin Gomola, předseda sdružení „FairPlay“ květnatě všem, kteří podpořili zákon o volném přístupu k právníckým povoláním. Obzvláště pak mediím za to, že srozumitelně popsali problém dostupnosti právníckých povolání. I to, co je s tím spojeno: dostupnost výkonu spravedlnosti pro občana. Gomola označuje přijetí zákona za společný úspěch mladých Poláků, kteří tím demonstrovali svou totožnost, chtějí a mohou rozhodovat o své budoucnosti.

Nakonec by se slušelo nějaké poučení na závěr. Namísto toho předkládám to, čím uzavírá v časopisu polských advokátů PALESTRA Andrzej Michalowski: „Zdá se, že odvaha při obraně hodnot advokacie nemůže dnes spočívat v licitacích, ale v poctivé práci a prokázáním toho, že nezávisle na pochybných legislativních úpravách advokáti si dovedou poradit... Měrou síly a významu advokacie včetně profesní samosprávy bude fungování v rámci nové zákonné úpravy – takovým způsobem, aby to překvapilo navrhovatele dnešních změn zákona. Aby to překvapilo i nás samotné.“

♦ JUDr. JAN MOLÍK, ADVOKÁT V PRAZE

Seminář Evropského klubu pracovního práva (Makedonie, Ohri)

Ve dnech 8. – 11. 9. 2005 se konal v makedonském městě Ohridu seminář Evropského klubu pracovního práva. Tato organizace sdružuje právníky, zejména advokáty z evropských zemí. K početným delegacím patřily delegace ruská a italská.

Zástupce České advokátní komory se jednání zúčastnil jako pozorovatel s tím, že bude zváženo, zda Česká advokátní komora bude napříště působit v Evropském klubu jako řádný člen. Kromě toho, že byly podrobně probírány otázky stanov tohoto klubu, infor-

movali účastníci semináře včetně pozorovatelů formou referátů o historii a vývoji pracovního práva v jednotlivých zemích. Zároveň byla projednána obsahová náplň příštího semináře Evropského klubu, který se bude konat v červnu 2006 v Moskvě. Na tomto semináři by mělo dominovat téma práva a povinnosti osob v pracovním poměru v cizích zemích. Pro naši republiku je to aktuální téma s ohledem na počet osob pracujících v České republice právě ze zemí bývalého Sovětského svazu.

♦ JUDr. PETR POLEDNÍK, ADVOKÁT V BRNĚ A ČLEN PŘEDSTAVENSTVA ČAK

Česká advokátní komora, představitelé Olomouckého a Zlínského regionu si dovoluují pozvat všechny advokáty a advokátní koncipienty, kteří mají zájem o odbornou přednášku na téma Advokátní tarif, paušální vyhláška, DPH

Přednášející: Členové sekce pro advokátní tarif ČAK
JUDr. Daniela Kovářová, advokátka, JUDr. Jiří Císař, advokát, JUDr. Roman Premus, advokát

Den konání: **10. dubna 2006**

Místo konání: **Hotel FLORA, Krapkova 34, Olomouc**

Program: **8,40 - 9,00** Prezence
9,00 - 10,30 Přednáška
10,30 - 10,45 Přestávka
10,45 - 12,00 Přednáška
12,00 - 13,00 Přestávka na oběd
13,00 - 14,30 Přednáška
14,30 - 14,45 Přestávka
14,45 - 16,00 Pokračování výkladu, diskuse

Zájemci o účast na této akci nechtě vyplní a zašlou přihlášku e-mailem, faxem nebo poštou a poukážou účastnický příspěvek ve výši 400 Kč včetně 19% DPH na účet číslo 12432011/0100, konstantní symbol 0308, variabilní symbol 55101 společně s registračním pětimístným číslem advokáta bez uvedení pomlčky či lomítka (např. ve formě 5510100333). Účastnické příspěvky se bez předchozí vážné odůvodněné omluvy 3 dny předem nevracejí. Potvrzení o zaplacení semináře (výpis z banky nebo potvrzení o hotovostním vkladu v bance) vezměte sebou. Plátcí DPH obdrží u prezence doklad pro účetnictví. Uzávěrka přihlášek je 28.3.2006, po tomto datu nechtě zájemci telefonicky kontaktují advokátní kancelář JUDr. Lenky Vidovičové, tel. 585 208 801. Omezená kapacita.

Přihlášky zasílejte na
 email: **vidovicova@akvidovicova.cz** fax: **585 208 805**
 adresa: **Advokátní kancelář JUDr. Lenky Vidovičové, Zámečnická 3a, 772 00 Olomouc**

Pavel Rychetský: Z Brna byla i moje první láska

Brněnský deník Rovnost otiskl dne 7. 1. 2006 rozhovor s předsedou Ústavního soudu JUDr. Pavlem Rychetským. Po úvodu, v němž se vyznal ze svého vztahu k Brnu, odpovídal na otázky týkající se justice a advokacie. Reprodukujeme doslova:

Při svém nástupu do funkce v srpnu 2003 jste připravoval řadu změn. Co se Vám podařilo?

Nemile mě při příchodu na soud překvapila takřka minimální práce s informačními systémy. Například nyní spouštíme dva nové servery, vznikla počítačová síť, všichni soudci dostali přenosné počítače. A například přeposílání informací uvnitř soudu se děje už výhradně cestou intranetu. Zmodernizovali jsme i web soudu. Přes deset tisíc předchozích strojopisových rozhodnutí soudu jsme nechali uložit do počítače. Ještě musí programátoři vymyslet, jak mezi těmi tisíci rozhodnutími účinně vyhledávat.

Soud dlouho nebyl plně obsazen soudci, kterých ústava předpokládá patnáct.

Jednu dobu dokonce bylo tak málo soudců, že jsme nemohli rozhodovat o plenárních věcech (pozn. redakce: aby například soud mohl rušit zákony, musí se sejít nejméně dvanáct soudců). Kompletní je soud teprve týden. Největším úkolem posledních let bylo přibližování českého práva legislativě Evropské unie. Všichni soudci například vyjeli na návštěvu Evropského soudního dvora v Lucemburku. Vyměňujeme si zkušenosti i s ústavními soudy jiných zemí.

Ještě byste něco změnil?

Nyní se na nás může obracet každý, kdo si myslí, že došlo k porušení jeho základních svobod. V takové šíři to mají kromě nás jen Němci a Španělé. Podle mne je to ale až nezdravé. Nejvyšší a Nejvyšší správní soud mají určité záklopky. Tak například většina majetkových soudů končí na prvním soudním stupni a řádné odvolání není přípustné. Náš soud je tak zavalen hromadami ústavních stížností, tedy mimořádných opravných prostředků. Je jich každoročně přes tři tisíce. Každý pracovní den by tak měl jeden soudce rozhodnout nejméně jeden případ. Advokáti bohužel Ústavní soud chápou jen jako další odvolací instanci, aniž by měli dostatečnou argumentaci. Soud je tak zavalen leckdy zbytečnou agendou.

Lze to nějak řešit?

Nepodporuji například poplatky za řízení. Byť jsme jediný soud v Česku, který nevybírá peníze. Korektně by měli postupovat sami advokáti. Říci klientovi: Vaše kauza nepřísluší před Ústavní soud, nemá šanci. Jsem si ale vědom, že je pro ně jednodušší klienta poslechnout, ústavní stížnost napsat a účtovat si další advokátskou odměnu, než další řízení rozmlouvat. Chci po volbách, až bude stabilnější situace, v parlamentu prosazovat, aby vzniklo jakési síto. Soud by pak rozhodoval jen o kauzách, které by přes tuto bariéru prošly. Současné tříčlenné senáty by rozhodovaly o nepřijatelnosti případů. A o vlastním meritorním rozhodnutí by mělo rozhodovat víc soudců než současní tři, kdy mohou dva lehce přehlasovat jednoho.

ROVNOST

Jak je to nyní s agendou soudu?

Při mém příchodu v roce 2003 bylo nedokončených jeden a půl tisíce případů. Dnes je jich o tři sta víc. Bude trvat několik let, než se počet nevyřízených stížností dostane na přijatelnou úroveň a délka řízení bez překážek nepřesáhne jeden rok. Nyní máme zděděné a nevyřízené i komplikované spory, jako například o myslivecký zákon, takzvaný eurozatykač či spor o regulace nájmu.

Na zmínky o advokacii reagoval rovněž v deníku Rovnost dne 13. 1. 2006 předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek. Otiskujeme celé znění:

Vladimír Jirousek: Vinit advokáty je jednoduché

Předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský si v rozhovoru pro deník Rovnost (Rychetský: Z Brna byla i moje první láska, 7. 1. 2005) posteskl, že Ústavní soud je zavalen „hromadami stížností“, aby obratem pojmenoval příčinu: „Advokáti bohužel Ústavní soud chápou jen jako další odvolací instanci, aniž by měli dostatečnou argumentaci...“, a to s tím, že „...je pro ně jednodušší klienta poslechnout, ústavní stížnost napsat a účtovat si další advokátskou odměnu...“.

Nechce se mi věřit, že by pan předseda (ještě nedávno sám praktikující advokát) nevěděl, jak daleko je takové zjednodušující tvrzení od pravdy, respektive nakolik je přinejmenším silně zavádějící.

Vyzkoušel jste za život řadu právnických funkcí – působil jste jako prokurátor, advokát a nyní i jako soudce. Také jste právo učil. Co Vám bylo nejbližší?

Například práce se studenty byla jednou z nejhezčích. Ovšem po okupaci Československa v roce 1968 to mělo rychlý konec. I dnes rád občas přednáším studentům. Také práce advokáta je zajímavá – kauzu vytváří od začátku a má úzký vztah ke klientům. I když třeba Ota Motejl říká: Největším nepřítelem advokáta je často jeho vlastní klient. Já si jako advokát ale kauzy vybíral. Příliš blízké mi nikdy nebylo trestní právo. Tomu jsem se sice věnoval jako generální prokurátor, kde jsem ale přišel hlavně jako „čistič“ a odvolal všechny tehdejší prokurátory.

Co jako bývalý chartista a autor zákonů o odškodnění obětí komunismu říkáte na rostoucí preferenci této strany?

V průzkumech se možná dostávají přes deset procent. Ovšem o lidech, kteří spíše z jakéhosi trucu a rozčarování v anketách odpovídají, že budou volit komunisty, jsem přesvědčen, že ve volbách dají hlas jiné straně. Příčinu bych hledal po rozpadu Československa, kdy od té doby jsme svědky bohužel politiky konfrontace, nepřátelských táborů, mezi kterými je barikáda namísto hledání minimálního společného jmenovatele zájmů této země. ♦

Laická veřejnost si totiž sdělení nepochybně vysvětlí v tom smyslu, že každá „advokátská odměna“ je advokátovi bližší než úplné odborné poučení při poctivém přístupu ke klientovi a jeho věci. Jako trvale a frekventovaně praktikující advokát (mé předsednictví v advokátní komoře je čestné) mohu ubezpečit, že ze své praxe neznám advokáta (výjimky potvrzují pravidlo), který by se hrnul do ústavních stížností, a už vůbec ne těch, jež nemají naději na úspěch.

Tuto nechť nevyváží ani „advokátská odměna“, která je mnohdy (většinou) toliko symbolická, je-li vůbec. Představa, že klienta ponecháváme v bludu, neboť nám předem „vnucuje“ zálohu na palmáře, je

napsali o nás

zcela mimo realitu (navíc stížnost obvykle navazuje na zastupování u obecných soudů, tzn. jednáme s „komplexně“ poučeným klientem).

Co takhle poohlédnout se po jiných příčinách než těch údajných na straně advokátů? Nabízí se např. důsledky „nepředvídatelnosti soudních rozhodnutí“, na něž právě Pavel Rychetský svého času důrazně upozorňoval z pozice ministra spravedlnosti. Dále je zde otázka systému a s tím spojeného populár-

ního a nezávládnutého kverulantství mnoha našich spoluobčanů.

Jsem přesvědčen, že právě systémové změny, jež vytvoří síť, o níž se v interview hovoří, drtivá většina advokátů přivítá (proti číslu asi tři tisíce ústavních stížností ročně lze postavit číslo čtyř a půl tisíce advokátů určených pro převážně bezplatné zastupování občanů Komorou v roce 2005).

Na závěr drobná ilustrace z praxe dokumentující také jednu z forem přístupu

advokáta k agendě ústavních stížností. „Poučeného“ klienta znechuceného marným desetiletým souzením proti státu musel advokát z důvodu ryze principiálních skutečně přemlouvat k podání ústavní stížnosti, avšak s tím, že náklady pone- se za něj.

Stížnost byla úspěšná (lze ji nalézt pod spisovou značkou IV ÚS 170/04) a občan se konečně domohl svého práva. I takoví jsou advokáti. ♦

personalia

Advokát JUDr. Alfons Miketa sedmdesátiletý

Dne 3. února 2006 se významného životního jubilea – 70 let – dožil renomovaný ostravský advokát a vážený kolega

JUDr. Alfons Miketa.

Jmenovaný absolvoval v roce 1960 Právnickou fakultu Komenského univerzity v Bratislavě, rigorózní zkoušku vykonal na Karlově univerzitě v Praze a nastoupil jako advokátní koncipient do tehdejší Advokátní poradny v Ostravě. V roce 1964 se stal advokátem a po dlouhá léta působil jako zástupce vedoucí tehdejší Advokátní poradny v Ostravě.

Od roku 1990 dosud působí jako advokát Advokátní kanceláře Miketa a partneři v Ostravě.

Ve své více než čtyřicetileté advokátní praxi se věnoval a nadále aktivně věnuje zastupování ve věcech občanskoprávních, pracovníprávních a rodinnoprávních a obha-

jobě v trestním řízení. Vysoce odborně kvalifikovaným a rovněž i lidským přístupem k výkonu své profese si získal úctu a uznání svých klientů, kolegů advokátů i širší právnické veřejnosti. Stal se autoritou pro mnoho advokátů, na jejichž výchově se během jejich koncipientské praxe podílel. Jeho příkladu po profesní stránce následovali i jeho synové.

Váženému jubilantovi do dalších let hodně zdraví, elánu, osobních a pracovních úspěchů jistě nejen za sebe přeje

♦ MGR. IVO TICHOVSKÝ,
ADVOKÁT, OSTRAVA

různé

Tenisový turnaj: Prezidentský pohár

Česká advokátní komora, ve spolupráci s **Polskou advokátní komorou** a se **Slovenskou advokátní komorou**, pořádá 1. ročník společného tenisového turnaje advokátů ve čtyřhře – **PREZIDENTSKÝ POHÁR**. Turnaj proběhne ve dnech 31. 3. – 1. 4. 2006 v Ostravě, v nové hale NH Trans, která je vybavena veškerým potřebným zázemím, včetně baru, restaurace a bowlingu. Přihlásit se mohou dvojice z řad advokátů – mužské, ženské i smíšené.

Ubytování si účastníci turnaje hradí sami, nicméně je organizátory rezervováno v ostravském hotelu Nikolas a v penzionu U Špačků (předjednány výhodné slevy – bližší informaci podá dr. Miketa). Účastníci turnaje si budou sami hradit též stravování.

Program turnaje:

Pátek 31. 3. 2006

9.00 – slavnostní zahájení turnaje
sportovní program do podvečerních hodin

Sobota 1. 4. 2006

9.00 – pokračování sportovní části turnaje
ve večerních hodinách závěrečný společenský večer „Na Stodolní“

Přihlášky podávejte do 10. 3. 2006 elektronickou poštou k rukám JUDr. Radima Mikety, člena představenstva ČAK zodpovědného za sportovní a společenské aktivity ČAK, na adresu: radim.miketa@miketa.cz.

BYLO TO JEHO POSLEDNÍ PŘÁNÍ. DRŽET RUKU SVÉHO
OBHÁJCE.

Pro Bulletin advokacie nakreslil Lubomír Lichý

Z právníkova zápisníku (O medicíně a právu)

Soud rozhodoval o zbavení svéprávnosti u mladíka, kterého zastupovala paní doktorka. Byl ustanoven znalec z oboru psychiatrie a vydáno o tom usnesení na běžném formuláři. Racionalizace písemných úkonů soudu však pokračovala ještě dál a do rubriky „Úkolem znalce je...“ byl z počítače přetažen text z nějaké předchozí záležitosti téhož druhu, ale přece jen s odlišnými osobami aktérů. A tak se zastupující paní doktorka (jmenovaná ve výroku usnesení) k svému údivu i rozhořčení dočetla, že „*úkolem znalce je zjistit, jaký je v současné době stav jmenované, zda tato trpí duševní poruchou a jakou, jaká je prognóza duševního stavu, zda je jmenovaná schopna chápat smysl všech právních úkonů nebo jen některých a jakých (jednání před státními orgány, disponování s penězi, jednání v pracovně právních vztazích, obstarávání běžných záležitostí apod.), zda je jmenovaná schopna chápat smysl tohoto řízení, zúčastnit se plnobodotně jednání a být ve věci vyslechnuta a zda je s ohledem na její*

případnou duševní poruchu možno jí doručovat soudní písemnosti, případně též uvést v posudku další skutečnosti mající význam pro toto řízení.“

Jmenovaná paní doktorka si mi postěžovala na ten omyl v psaní, ale pak smířlivěji připustila, že z celého průběhu té kauzy je zralá pro psychiatra a že soud svým freudovskými chybnými úkony to s ní možná podvědomě myslel dobře.

Milovníky aforismů a neobvyklých příhod potěší knížka Roberta Fulghuma: „Slova, která jsem si přál napsat sám“, přeložil Jiří Hrubý, vydalo ARGO, Praha 2005. Na straně 158 se tam cituje příhoda, kterou zaznamenal Stephen Pile v práci „Neúplná kniha průšvihů“: „V srpnu 1977 měl jeden holandský veterinář ošetřit chorou krávu. Potřeboval vyšetřit plhy v jejím zažívacím traktu, a tak jí do zadku strčil trubičku a škrtl zápalkou. Zvíře ovšem nijak nedalo najevo, co se chystá a výsledkem byl mohutný plamen, který nejprve podpálil balíky sena, od nichž

chytla i celá farma. Škody byly vyčísleny na 45 tisíc liber: Veterinář dostal pokutu ve výši 140 liber za to, že překvapivým způsobem založil požár. Kráva ryvná se šokem.“

Příběh vzdáleně připomíná jednu ze zpívaných příhod pana doktora Ivo Jahelky. V historice z Holandska se ovšem nic nepíše o civilní odpovědnosti (zřejmě byla kryta pojištěním). Myslím si však, že profesionální předvídavost mohla vést veterináře k tomu, aby svůj výkon nečinil v sousedství tak snadno vznětlivých. V každém případě jde o zajímavý případ pro seminář na téma odpovědnost za škodu, kde by se dal případ posuzovat podle našeho práva. Přišlo by pak asi na přetřes ustanovení § 415 občanského zákoníku o tom, že každý je povinen si počínat tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.

◆ PROF. PETR HAJN

obsah ročníku 2005

Na JUDr. Jiřího Klouzu, velkou osobnost české advokacie 20. století, už jen vzpomínka (Karel Čermák).....1/5

■ ÚVODNÍK

Jirousek Vladimír: Evropské téma dne - povinnost mlčenlivosti (rezoluce prezidentů advokátních komor - Paříž 2004).....2/6
 Jirousek Vladimír: Sněm 2005 a priority 2006.....11-12/5
 Jirousek Vladimír: Ochrana advokátů a fond vzdělávání koncipientů.....5/6
 Jirousek Vladimír: Zvýšení příspěvku na činnost ČAK.....1/6
 Mrázek Petr: Jak oživit regiony?.....3/4
 Sokol Tomáš: Advokáti a média.....6/7
 Šolc Martin: "IBA tak".....4/7
 Úvodník (Vladimír Jirousek).....7-8/5
 Úvodem.....9/3

■ VÝROČNÍ KONFERENCE INTERNATIONAL BAR ASSOCIATION V PRAZE.....2/8, 4/6, 11-12/101

Program konference IBA.....6/8
 Aktuální informace k zářijové konferenci IBA.....7-8/14
 Poděkování sponzorům.....7-8/15, 11-12/102

■ AKTUÁLNÍ ZPRÁVA

Výroční konference IBA, Praha, 25. - 30. září 2005.....10/6

■ AKTUÁLNÍ TÉMA

Čermák Karel: Zařazení advokacie do mezinárodních struktur.....7-8/12
 Krym Ladislav: Je pořízení knihy o prohlášeních o pravosti podpisů neúměrným výdajem?.....1/10
 Patěk Daniel: Obchodní sdělení advokáta (z pohledu zákona č. 480/2004 Sb.).....2/15
 Patnáct let svobody pro českou advokacii (-lcha).....7-8/6
 Pejchal Aleš: Civilní proces jako nástroj nalézáni i tvorby práva.....10/10
 Račok Michal: K právní povaze a účinkům prohlášení advokáta o pravosti podpisu.....6/13
 Repík Bohumil: K podávání informací o podezřelých osobách orgány činnými v trestním řízení.....2/12
 Rozhovor šéfredaktora časopisu Soudce s předsedou ČAK
 JUDr. Vladimírem Jirouskem (výňatky).....9/63
 Rychetský Pavel: Ústavní právo a advokacie.....7-8/10
 Stanovisko České advokátní komory k problematice odposlechů.....2/11

■ AKTUALITA

4. sněm ČAK - fotoreportáž.....11-12/6
 Informace o 4. sněmu České advokátní komory.....11-12/10
 Usnesení 4. sněmu České advokátní komory.....11-12/10
 Vystoupení ministra spravedlnosti ČR na 4. sněmu ČAK.....11-12/11
 Nově zvolené orgány Komory.....11-12/12
 Pobočka Komory v Brně: První etapa dokončena! (Iva Chaloupková).....11-12/14

■ AKTUALITA Z EVROPSKÉ UNIE

Vladimíra Pejchalová-Grünwaldová: Občanství Evropské unie: k článku I-10 Smlouvy o založení Ústavy pro Evropu.....11-12/15

■ ČLÁNKY

Adámek Radek: Společná obhajoba více obviněných.....7-8/36
 Bartošíková Miroslava: K některým stále sporným otázkám založení a vzniku obchodních společností.....5/8
 Baštecký Jaroslav: Psychiatrické forenzní posuzování platnosti závětí, vydědění, kupní a darovací smlouvy.....1/31
 Baštecký Jaroslav: Ukázka psychiatrického znaleckého posudku.....7-8/42
 Baštecký Jaroslav: Způsobilost k právním úkonům podle občanského zákoníku z pohledu psychiatra.....10/27
 Borkovec Aleš: Corporate governance v r. 2004: Inspirace z OECD.....2/52
 Čechotová Vlasta: Dobré mravy v profesiogramu právníkého povolání.....3/22
 Čermák Karel, jr.: O vztazích mezi právem nekalé soutěže a známkovým právem.....2/39
 David Jan: Některá zamyšlení nad nabýváním nemovitostí cizozemci po přistoupení ČR k EU.....4/39
 Dostál Ondřej: Pactum de quota litis jako způsob určení odměny českého advokáta.....4/24
 Havelka Tomáš - Michel David: Mediace v Německu - právní aspekty a soulad s německým stavovským právem.....6/31
 Hamerník Pavel: Aktuální otázky aplikace práva EU volného pohybu osob a služeb na pravidla sportovních asociací.....10/32
 Herczeg Jiří: K právu být slyšen v řízení o přezkoumávání trvání vazby.....10/15
 Holec Pavel: Reforma obchodního rejstříku.....7-8/52
 Hulva Tomáš: Ochrana spotřebitele při prodeji zboží v obchodě.....1/32
 Chalupa Luboš: K náležitostem výpovědi z nájmu bytu.....11-12/33
 Chalupa Luboš: Zásadní přestavba a ztráta původního stavebně-technického charakteru v restitučních.....10/25
 Charvát Radim: Právní řešení možných konfliktů mezi národními ochrannými známkami

Brána do Evropy

ALA
ARTLINGUA
a.s.

Čestmír Jabloňák s.r.l. EN ISO 9001:2000

PRÁVNÍKOVÉ, JUD. A JUD. KANCELÁŘI
 PRÁVNÍKOVÉ, JUD. A JUD. KANCELÁŘI
 PRÁVNÍKOVÉ, JUD. A JUD. KANCELÁŘI

PRÁVNÍKOVÉ, JUD. A JUD. KANCELÁŘI
 PRÁVNÍKOVÉ, JUD. A JUD. KANCELÁŘI
 PRÁVNÍKOVÉ, JUD. A JUD. KANCELÁŘI
 PRÁVNÍKOVÉ, JUD. A JUD. KANCELÁŘI

MYSLÍKOVÁ 6, PRAHA 2

~TELEFON: +420 224 922 338, 224 917 818

-FAX: +420 224 921 715 - E-MAIL: artlingua@login.cz

www.artlingua.cz

www.valnehromady.cz

VALNEHROMADY.CZ
 INTERNETOVÝ OZNÁMENÍ

Jednoduché, rychlé a levné zveřejnění
 oznámení o konání valné hromady
 akciové společnosti a všech dalších
 typů firemních oznámení.

Objednávky a dotazy posílejte
 na: oznameni@valnehromady.cz

obsah ročníku 2005

a ochrannými známkami Společenství po rozšíření Evropské unie	2/48
Jašek Vladimír: K otázce připustnosti odněti cestovního dokladu	7-8/43
Ježek Mojmir: Český advokát v řízení před soudy Evropské unie	6/16
Ježek Mojmir: Podnět k předložení předběžné otázky soudu Společenství (vzor podání)	1/20
Ježek Mojmir: Soud pro veřejnou službu Evropské unie	5/17
Kaspar Michael: Mediace v advokátní praxi - zkušenosti z Německa	7-8/24
Kincl Michael: Řízení o veřejné podpoře po vstupu do Evropské unie	6/21
Komárek Jan: Průběh řízení o předběžné otázce u Evropského soudního dvora (1. část)	1/11
Komárek Jan: Průběh řízení o předběžné otázce Evropského soudního dvora (dokončení)	2/27
Králičková Zdeňka: Nové slovenské rodinné právo	7-8/46
Krekule Petr: Některé otázky forenzní psychiatrie ve vztahu k trestnímu právu	5/26
Kudrlička Roman: Poznámka k významu institutu výmazu zaniklého užitého vzoru podle ust. § 18 odst. 4 zák. č. 478/1992 Sb., o užiténých vzorech	3/34
Langer Petr: Trestný čin opilství (1. část)	2/55
Langer Petr: Trestný čin opilství (dokončení)	3/28
Marek Karel: K druhým obchodním závazkům	6/29
Marek Karel: Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví	7-8/27
Marek Karel: Smlouva o úvěru	11-12/29
Patera Jiří: Patnáct let svobodné advokacie z pohledu legislativy	7-8/16
Pejchal Aleš: Stabilita vlastnických vztahů ve světle restituční judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu	7-8/50
Půry František - Sotolář Alexander: Poznámky k rozhodování odvolacího soudu v trestním řízení po tzv. velké novele trestního řádu	3/6
Repik Bohumil: Chrání Evropská úmluva o lidských právech právo na životní prostředí? (1. část)	7-8/20
Repik Bohumil: Chrání Evropská úmluva o lidských právech právo na životní prostředí? (dokončení)	9/65
Rozehnalová Naděžda: Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem - I. část	4/16
Rozehnalová Naděžda: Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem (dokončení)	5/12
Sklenář Jan: Jeden problém s vydávací vazbou	5/25
Štaša Josef: O novém správním řádu	4/8
Šetina Tomáš: Nová pravidla pro výpočet úroků z prodlení	7-8/55
Šnajderová Kamila: Některé změny v právní úpravě dovolání po novele o. s. ř. č. 30/2000 Sb. účinné od 1. 1. 2001	11-12/19
Štědroň Bohumír: Evropské právo elektronických komunikací	1/22
Tomašík Petr: Leasingové financování a jeho vývoj	6/25
Tuláček Jan: Posmrtný život aneb další osudy autorského díla po smrti autora	1/29
Tuláček Jan: Soudní rozhodnutí a právní věty z hlediska autorského práva	4/36
Vantuch Pavel: K možnosti využití odposlechnů a záznamů telekomunikačního provozu jako důkazu ve věci	11-12/24
Vantuch Pavel: K návrhu ministerstva spravedlnosti na vytvoření jednotného modelu vyšetřování v ČR	10/19
Vantuch Pavel: K právu svědka na přítomnost advokáta při svém výslechu ve světle nálezu Ústavního soudu II. ÚS 386/04	5/19
Vantuch Pavel: Práva obviněného a obhájce v první verzi návrhu věcného záměru nového trestního řádu	2/19
Vantuch Pavel: Vyhledávání a předkládání důkazů obhájcem (advokátem) v přípravném řízení	7-8/29
Vofříšek Vladimír: Poskytování starobního důchodu při další výdělečné činnosti	10/29
Vofříšek Vladimír: Zápočet doby studia pro důchodové účely	7-8/44
Záruba Jan: K odčerpání nelegálně získaného majetku	4/30

DISKUSE

Čermák Tomáš - Smejkal Petr: K přechodu vlastnictví k věci ex lege podle zákona o pojistné smlouvě	5/35
Černý Petr: Soudní přezkum správního uvázení - nejen v řízení o udělení státního občanství	7-8/59
Hrbek Jiří: Ještě nad novelou o. s. ř. (jistota při předběžném opatření)	10/49
Jelínek Milan: Poznámka k otázce přípustného rozsahu zastoupení advokáta advokátním koncipientem	3/37
Kocina Jan: K rozsahu aplikace zásady ne bis in idem v trestním právu	11-12/34
Kochin Zdeněk: Odvod DPH u přísudků	7-8/57
Kovářová Daniela: Existuje vztah mezi advokátním tarifem a vyhláškou č. 484/2000 Sb.?	5/32
Kvasnica Milan: Přijetí plné moci zmocněncem	7-8/62
Marek Karel: K limitaci náhrady škody podle obchodního zákoníku	3/35
Marek Karel: Poznámka k promlčení bezdůvodného obohacení v obchodněprávních vztazích	10/48
Mikule Vladimír: Ještě k udělování státního občanství a správnímu uvázení	10/46
Sklenář Jan: Některé aspekty nové právní úpravy oprávnění advokáta nahradit úřední ověření podpisu svým prohlášením o pravosti podpisu	2/60
Orlet Erik: Smluvní úrok z prodlení	10/51
Pavelka Martin: Rozhodčí řízení před tzv. rozhodčími centry	7-8/58
Pospíšil Petr: O právu rozhodce na odměnu za rozhodnutí sporu v rozhodčím řízení	11-12/43
Premus Roman: Nad novelou občanského soudního řádu aneb Komu slouží jistota	6/33
Štavelík Petr: K možnosti advokátního koncipienta vystupovat jako obecný zmocněnec	2/62
Ševčík Ludvík, ml.: Ještě jednou k náhradě nákladů exekučního řízení, jestliže exekuce byla zastavena, protože výtěžek nepostačí ani ke krytí jejích nákladů	11-12/42
Ševčík Ludvík, ml.: Ještě k rozhodování o náhradě nákladů řízení při zpětvzeti	

žaloby o přivolení k výpovědi z nájmu bytu podle ustanovení § 711 odst. 1 písm. d) občanského zákoníku z důvodu úhrady dlužného nájemného	10/50
Švihla Jiří: Úvaha nad opožděnou transpozicí čl. 3.1. písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES - o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích	11-12/38
Tichý Jan: Ještě k rozsahu zastoupení advokáta advokátním koncipientem při trestní obhajobě	2/64
Víchová Alena: Zamyšlení nad rozhodovací praxí některých soudů o odměně náležející ustanovenému advokátovi v občanskoprávním řízení	5/34
Vrcha Pavel: K obsahu restituční výzvy podle zák. č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích ve světle jednoho rozhodnutí Nejvyššího soudu	1/44
Vršinský Boris: K problematice neoznámení trestného činu podle § 168 tr. zákona ve vztahu k advokacii	1/41
Zbránek Miloš: Ještě k promlčení úroků z prodlení	2/66

DISKUSE K ODMĚŇOVÁNÍ ADVOKÁTŮ

Gřivna Tomáš - Gřivnová Petra: Určení výše odměny advokáta jako zmocněnce poškozeného v trestním řízení	11-12/46
Kovářová Daniela: Odměna soudem ustanoveného zmocněnce poškozeného aneb nad jedním rozhodnutím	11-12/48

K OTÁZKÁM ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ

Bělohávek Alexander J.: Rozhodčí řízení ad hoc vs. řízení před stálými rozhodčími soudy a postavení tzv. rozhodčích center	10/54
Růžička Květoslav: Je rozhodčí smlouva základem rozhodčího řízení?	10/52

ADVOKÁT A JAZYKOVÁ KULTURA

Hartmannová Věra: Právní jazyk	11-12/50
--------------------------------------	----------

Z (NEDÁVNÉ) MINULOSTI

Skalník Milan: Připomenutí	5/37
----------------------------------	------

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

(Václav Mandák)	1/48, 3/52, 5/56, 6/47, 11-12/58
-----------------------	----------------------------------

Z JUDIKATURY (Václav Mandák)

• K pojmu "výkon advokacie"	1/52
• V jaké výši přízná soud poškozenému náhradu nákladů řízení vzniklých příbráním zmocněnce - advokáta	1/55
• Počátek běhu prekluzivní lhůty k uplatnění nároku ustanoveného obhájce na odměnu	1/56
• Ústavní stížnost advokáta ve vlastní věci - povinné zastoupení advokátem	2/69
• Nad jedním rozsudkem (Stanislav Křeček)	3/45
• K některým otázkám účtování odměny a náhrady hotových výdajů soudem ustanoveného obhájce	3/46
• K postupu soudu při přerušení občanskoprávního řízení v případě, že návrh na pokračování byl podán předčasně	4/46
• K některým otázkám účtování odměny obhájce (mj. výklad ust. § 12 odst. 1 advok. tarifu - zvýšení odměny)	4/47
• Nepřiměřené průtahy v přípravném řízení jako důvod pro příkaz Ústavního soudu, aby přísl. orgány neprodleně ve věci jednaly	4/50
• Povahy lhůty k zaplacení soudního poplatku nejpozději do konce lhůty k odvolání proti usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku	4/51
• Předběžné opatření - zákaz spoluzívání bytu při tělesném ohrožení spoluvlastníka	5/40
• Správce konkurzní podstaty - vztah k poplatnému úkonu (soudní poplatek) - jeho postavení po zproštění funkce (exekuční řízení)	5/42
• Veřejný ochránce práv jako opatrovník řízení před Ústavním soudem	5/45
• Oprávněnou osobou podle zák. č. 87/1991 Sb. za splnění dalších restitučních podmínek je i občan Slovenské republiky	5/46
• Zásada ne bis in idem v trestním řízení se vztahuje i na činy spadající mezi přestupky	5/47
• Zákaz průtahů v přípravném řízení trestním při opatřování důkazů v cizině	5/50
• Kdy (např.) nelze vydat předběžné opatření ve věci úpravy poměrů nezletilého dítěte	6/39
• Hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného; důsledky nezodpovědného postupu zvoleného obhájce	6/40
• K postupu soudu, jestliže rozhodl, že obviněný má právo na bezplatnou obhajobu, pokud si sám obviněný obhájce nevolí	6/41
• Náhrada nákladů exekučního řízení, jestliže exekuce byla zastavena, protože výtěžek nepostačí ani ke krytí jejích nákladů	6/42
• Nad jedním rozhodnutím	6/43
• K povinnosti odmítnout právní službu podle § 19 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii	7-8/66
• Institut "povinnosti k vydání věci" ve smyslu § 78 tr. řádu zavazuje každého, tedy i obviněného	7-8/67
• 1) K objektivní stránce trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. 2) K náležitostem skutkové věty výroku rozsudku z hlediska zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu	7-8/69
• K důsledkům nepodání excidační žaloby. Ke vztahu restitučních předpisů k předpisům obecným	7-8/70
• Právo na spravedlivý občanskoprávní proces a právo na princip rovnosti zbraní	7-8/71
• Ze zahraniční judikatury - Německo	7-8/74
• K otázce připustnosti magnetofonové nahrávky soukromého telefonického rozhovoru jako důkazu v občanskoprávním řízení	11-12/64
• K přiměřenosti smluvených úroků z peněžité půjčky	11-12/66

obsah ročníku 2005

• K výkladu pojmu "první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby", je-li zástupce nebo obhájce ustanoven soudem.....	11-12/67
• K povinnému slyšení obviněného při přezkoumávání důvodů dalšího trvání vazby a při rozhodování o dalších vazebních důvodech.....	11-12/68
• K právu na ochranu osobnosti při zásahu vyjádřeném obecnou formou (nikoliv proti konkrétní osobě).....	11-12/70
• K tr. činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru dle § 249a odst. 2 tr. zák. (neumožnění spoluužívat dům v SJM manželem při předchozím opuštění společné domácnosti manželkou). K otázce ultima ratio a zásadě zdrženlivosti při aplikaci trestněprávních předpisů. K otázce trestněprávního zavinění.....	11-12/71
• Konkurz. Návrh na vrácení nadměrného odpočtu DPH - nepřipustnost použití k úhradě jiných majetkových nedoplatků.....	11-12/72
• VÝBĚR ROZHODNUTÍ OTIŠTĚNÝCH V JINÝCH ODBORNÝCH PERIODIKÁCH (Václav Mandák).....	2/70, 3/49, 4/52, 5/53, 6/44, 7-8/72, 11-12/74

Z LEGISLATIVY

Jurčík Radek: Nová právní úprava veřejných zakázek na startu legislativního procesu.....	9/69
Rozehnal Aleš: Několik poznámek k novelám zákonů týkajících se státní podpory kinematografie.....	9/70

RECENZE, ANOTACE

Bičovský J., Holub M., Spáčil J., Mareček J., Wurstová J.: Sousedská práva (rec. Martin Vychopeň).....	10/71
Bohman L. - Dryjová L. - Wawerková M.: Zákon o pojistné smlouvě. Komentář (Hyk).....	3/43
Dědič J. - Čech P.: Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo? (rec. Monika Pauknerová).....	1/57
Démostenes: Řeči na sněmu (rec. Stanislav Balík).....	1/60
Druhá kniha JUDr. Václava Krále (rec. Václav Mandák).....	11-12/57
Ehlová Marta: Dům na Královských Vinohradech (rec. V. Mandák).....	11-12/57
Fiala Václav: Vídeň. Literární toulky dunajskou metropolí (-red-).....	4/46
Hlavsa P.: Občanský soudní řád, soudní řád správní a předpisy související (rec. Renata Šmehlíková).....	3/42
Jelínek Jiří a kolektiv: Trestní zákon a trestní řád, zákon o soudnictví ve věcech mládeže (rec. -JH-).....	1/62
Masara, L. - Hanuš, J. - Malíř, J. (eds.): Člověk na Moravě 19. století (rec. Stanislav Balík).....	6/37
Hildebrandt Ulrich: Harmonisiertes Markenrecht in Europa - Rechtsprechung des EuGH (rec. Petr Hajn).....	11-12/54
Hodál, P. - Alexander, J.: Evropské právo obchodních společností (rec. Tomáš Dvořák).....	6/35
Holub Milan - Fiala Josef - Bičovský Jaroslav: Občanský zákoník. Poznámkové vydání s judikaturou, literaturou a věcným rejstříkem. 10. vydání podle stavu k 1. 1. 2005 (rec. -Tul-).....	5/38
Hulva Tomáš: Ochrana spotřebitele (-mas-).....	4/44
Ještě jednou ke knize Zákon o veřejných zakázkách (D. Raus, R. Neruda).....	11-12/57
Kadečka Stanislav: Zákon o místních poplatcích a předpisy související, komentář (rec. Petr Průcha).....	7-8/64
Kasíková M., Kučera Z., Plášil V., Šimka K.: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související (rec. Jaroslav Zachariáš).....	11-12/55
Kotásek Josef, Pokorná Jarmila, Raban Přemysl a kolektiv: Kurs obchodního práva: právo cenných papírů (rec. Michal Radvan).....	7-8/65
Knap Karel - Švestka Jiří - Jehlička Oldřich - Pavlík Pavel - Plecitý Vladimír: Ochrana osobnosti podle občanského práva (rec. Alena Macková).....	3/41
Knap Karel - Švestka Jiří - Jehlička Oldřich - Pavlík Pavel - Plecitý Vladimír: Ochrana osobnosti podle občanského práva (rec. Pavel Mates).....	1/60
Kolektiv: Veřejné zakázky od A-Z (rec. Karel Marek).....	2/67
Kubiček Pavol: Teória obchodného práva (vybrané problémy), 1. vydání (rec. Karel Marek).....	5/38
Kučera Z.: Mezinárodní právo soukromé (rec. Karel Marek).....	2/67
Ondřej, J.: Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní (rec. Vladislav David).....	6/36
Pavelková B.: Manželské právo (rec. Zdeňka Králíčková).....	2/68
Prouzová, Anna: Evropský soud pro lidská práva (rec. Jiří Kmec).....	6/37
Matoušová Miroslava a kol.: Ochrana osobních údajů (-mas-).....	4/45
Nahodil T. - Řička T.: Místní referendum v České republice (rec. Pavel Řička).....	3/44
Pocta prof. JUDr. Jiřímu Švestkovi (rec. Pavel Rubeš).....	4/42
Pražák Z.: Společenství vlastníků jednotek (-Hyk-).....	3/43
Přehled judikatury: Trestné činy proti majetku /IV (-red-).....	4/45
Raus D., Neruda R.: Zákon o veřejných zakázkách (rec. M. Klanciová).....	10/71
Tomášek Michal: Dějiny čínského práva (rec. Dagmar Čisarová).....	1/58
Vokoun R., Novotný O., Gřivna T., Navrátilová J., Říha J., Vanduchová M.: Sběrka klauzurních prací z trestního práva hmotného a procesního (rec. V. Mandák).....	11-12/56
Vysokajová Margerita - Doležilek Jiří: Zákoník práce (-red-).....	4/45

Z MATERIÁLŮ K 15. VÝROČÍ SVOBODNÉ ČESKÉ ADVOKACIE

Balík Stanislav: Dvakrát po patnácti letech (Z dějin advokacie 1869-1883 a 1990-2005).....	10/59
Gerard F. Griffin: Zajišťování procesu vzdělávání v Irské advokátní komoře.....	11-12/80

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

1) Informace o schůzích představenstva ČAK konaných dne 12. 10. a 8.-9. 11. 2004.....	1/63
2) Několik poznámek o DPH po 1. 5. 2004 (Daniela Kovářová).....	1/67

3) Prezenční semináře v Unhošti.....	1/68
4) Pro koncipienty - rozšíření informací na internetových stránkách ČAK.....	1/69
5) I. konference o dějinách advokacie (Václav Mandák).....	1/69
1) Informace o 28. schůzi představenstva ČAK konané ve dnech 13. a 14. 12. 2004.....	2/75
2) Volání advokacie vyslyšeno - odměna za výkon opatrovníka již není almužnou (Daniela Kovářová).....	2/77
3) Výsledky advokátních zkoušek konaných v termínu listopad-prosinec 2004.....	2/78
4) Výsledky publikační soutěže advokátních koncipientů, mladých advokátů a studentů právnických fakult 2004.....	2/78
5) Povinná školení - sdělení pro koncipienty v 1. roce právní praxe.....	2/79

1) Informace o schůzi představenstva ČAK konané ve dnech 10. a 11. 1. 2005.....	3/56
2) Zahraniční časopisy odebírané knihovnou ČAK v r. 2005.....	3/58
3) ČAK hledá lektory - výzva ke spolupráci.....	3/59
4) Sdělení pro koncipienty - další termín vstupního školení.....	3/59
5) Evropský průkaz advokáta.....	3/59
6) Zahajovací přednášky v Paláci Dunaj.....	3/60
7) Závazná přihláška na vstupní školení advokátních koncipientů.....	3/62

1) Informace o schůzi představenstva ČAK konané ve dnech 7. a 8. 2. 2005.....	4/55
2) Informace pro účastníky vzdělávání v Evropském právu (projekt Jurisprudence - EMP).....	4/56
3) Semináře v Paláci Dunaj.....	4/57

1) Informace o schůzi představenstva ČAK konané ve dnech 21. - 22. 3. 2005.....	5/60
2) Knihy o prohlášení pravosti podpisů z hlediska činnosti kontrolní rady.....	5/63
3) Semináře v Paláci Dunaj.....	5/64
4) Výzva advokátům.....	5/65

1) Informace o jednání schůze představenstva České advokátní komory konané dne 12. 4. 2005.....	6/51
2) Výzva advokátům a koncipientům ke splnění povinností stanovených v ust. § 29 odst. 1 zákona o advokacii.....	6/53
3) Výsledky advokátních zkoušek v termínu únor - březen 2005.....	6/53
4) Sdělení koncipientům o termínech vstupního školení.....	6/53
5) Zpráva o 3. schůzce sekce pro mezinárodní právo a zástupců ČAK v mezinárodních organizacích dne 21. dubna 2005.....	6/53
6) Pozvánka na Hry české advokacie.....	6/54
7) Západočeské setkání soudců a advokátů.....	6/55
8) Už jste objevili nové webové stránky ČAK?.....	6/55
9) Členové poradních a regionálních orgánů ČAK.....	6/56

1) Informace o jednání 33. a 34. schůze představenstva České advokátní komory, konaných ve dnech 9.-10. 5. a 13.-14. 6. 2005.....	7-8/75
2) Sdělení představenstva ČAK k výkladu ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb. 7-8/77	7-8/77
3) Návrh usnesení sněmu o fondu ČAK pro vzdělávání advokátních koncipientů a o změně usnesení sněmu č. 5/1999 Sb. Věstníku, o sociálním fondu ČAK.....	7-8/78
4) Je pořízení knihy o prohlášení pravosti podpisů neúměrným výdajem?.....	7-8/79
5) Desatero čerstvého koncipienta aneb stal(a) jsem se koncipientem(tkou) a co dál.....	7-8/80
6) Informace pro advokáty týkající se odvodu DPH a vydání zvláštního čísla Bulletinu advokacie k advokátnímu tarifu - výzva advokátům.....	7-8/80
7) Výsledky advokátních zkoušek konaných v termínu květen 2005.....	7-8/80
8) Sdělení koncipientům o termínech školení.....	7-8/81
9) Celostátní turnaj advokacie v tenise 2005.....	7-8/81
10) Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Paláci Dunaj.....	7-8/82
11) Upozornění advokátům - registrace účastníků sněmu Komory.....	7-8/82

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty.....	9/72
Pozvánka na setkání západočeských advokátů zapsaných k 1. 7. 2005.....	9/72

Informace o schůzích představenstva České advokátní komory, konaných ve dnech 6. 9. 2005 a 12.-13. 9. 2005.....	10/62
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK.....	10/65
Seminář advokátů a koncipientů, Luhačovice 27. 11. - 2. 12. 2005.....	10/66
Seminář "Vliv evropského práva na rodinné právo v ČR".....	10/66

Informace o schůzi představenstva České advokátní komory, konané 10. - 11. 10. 2005.....	11-12/75
Výsledky advokátních zkoušek konaných v září 2005.....	11-12/76
Informace o školeních pro koncipienty.....	11-12/76
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK.....	11-12/76
Praha 2005: Setkání tajemníků a výkonných ředitelů advokátních komor (Michaela Střížová).....	11-12/77

ODPOVĚDI NA DOTAZY

• Advokátem zaplacený soudní poplatek a DPH (Z. Koschin).....	11-12/78
• Advokátní honorář: Studium literatury, telefonní konzultace.....	1/70
• Advokátní koncipient jako obecný zmocněnec.....	7-8/85

obsah ročníku 2005

• Co zahrnuje úkon "první porada s klientem" podle advokátního tarifu	5/66
• K otázce podmínky pro záznam v katastru nemovitostí při soudem stanovené povinnosti vzájemného plnění	2/79
• K otázce přiměřenosti smluvních úroků z prodlení v palmární smlouvě	2/79
• Občané zemí EU nepotřebují k pobytu v ČR žádná povolení	11-12/79
• Účelnost cestovních nákladů (cesta za klientem do věznice)	7-8/84
• Účtování odměny při obhajobě dvou klientů stíhaných za různé trestné činy	10/66
• Vykazování plné moci udělené obhájci obviněným ve vazbě	1/70

POLEMIKA

Jelínek Roman: Vidím to trochu jinak!	1/71
Jiroušek Vladimír: Jinak hlasuje, jinak vidí	1/74
Seibert Lukáš: Prohlášení advokáta o pravosti podpisu - veřejná listina?	10/35
Sklenář Jan: O řečníku a písaři aneb prohlášení advokáta o pravosti podpisu ještě trochu jinak	10/36
Račok Michal: Ještě k prohlášení advokáta o pravosti podpisu	10/42
Vočka Vladimír: K otázce vázanosti dovolacího a odvolacího soudu právním názorem, vysloveným v jeho vlastním kasačním rozhodnutí	3/39

Z KÁRNÉ PRAXE

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže k zajištění své pohledávky vůči klientovi prodá bez vědomí klienta jeho věc a prodejní cenu drží na svém účtu s úmyslem započíst jí proti své tvrzené palmární pohledávce. (Jan Syka)	1/76
Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže disponuje svěřenými peněžitými prostředky v rozporu s ustanoveními zákona o konkurzu a vyrovnání. (Jan Syka)	2/80
1. Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže jako zástupce klienta přes vysoce pravděpodobnou kolizi zájmů převezme zastoupení další osoby v související věci a dokonce pak jedná proti zájmu prvního klienta.	
2. Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže se řádně nevěnuje vyřizování převzaté věci a neposkytuje klientovi informace o tom, jak vyřizování probíhá, neinformuje ho o rozhodnutí soudu a o možnosti oprávněného prostředku. (Jan Syka)	3/64
Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže nezaplátí svůj splatný dluh, navíc přiznaný pravomocným rozsudkem. (Jan Syka)	6/61
Z kárné praxe bývalé Advokátní komory v Čechách	6/62
Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže si z peněz, převzatých do depozita, ponechá část na úhradu své palmární pohledávky. (Jan Syka)	7-8/83
Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže věci, převzaté od klienta do úschovy, neopatruje tak, aby je klientovi mohl v dohodnuté době vrátit. (Jan Syka)	10/67

VÍTE, ŽE....

(Stanislav Balík)	1/77, 2/82, 4/61, 5/70, 6/62
-------------------------	------------------------------

MEZINÁRODNÍ VZTAHY

Kolokvium "Civilní kodex a Evropa: Vlivy a modernost" - Štrasburk (Jana Wurstová)	1/78
---	------

2. německo-české advokátní fórum	2/83
Berlín: 4. konference evropských advokátních komor	2/87
Seminář "Evropské úpadkové právo"	2/88
VIII. celostátní sjezd polské advokacie	2/89
Setkání sousedících advokátních komor v Norimberku	2/90
Otevření STAGE Conference 2004-2005 v Bukurešti	2/90
Návštěva českých advokátů ve Skotsku	2/91

Evropská justiční spolupráce a úloha advokátních komor nových členských států Evropské unie (Jana Wurstová)	3/69
2. franco-české právní dny (Eva Trmalová)	3/72

Z činnosti CCBE (Antonín Mokry)	4/62
33. evropská prezidentská konference - videňské advokátní rozhovory (3. - 5. 2. 2005) (Václav Mandák, Eva Trmalová)	4/68
Otevřený dopis 33. evropské prezidentské konference Evropské komisi, Evropskému parlamentu a Evropské radě ministrů	4/70
Podpis dohody o spolupráci mezi Bavorskou advokátní komorou a Českou advokátní komorou (Eva Trmalová)	4/71
Dohoda o spolupráci mezi Bavorskou advokátní komorou a Českou advokátní komorou	4/72
Studijní pobyt představitelů albánské advokacie v ČR ve dnech 16. 1. až 22. 1. 2005 (Jana Wurstová)	4/74
Podpora práv obhajoby a procesní záruky podezřelého a obžalovaného v trestním řízení v Evropské unii (Jiří Pipek)	4/75

Setkání předsedů advokátních komor států střední a východní Evropy v Budapešti 15. a 16. dubna 2005	6/65
---	------

Jana Wurstová: Evropská komise pro efektivitu justice Rady Evropy (CEPEJ)	7-8/94
Dny slovinských advokátů (Petr Poledník)	7-8/95
60. výročí vzniku Makedonské advokátní komory (Petr Poledník)	7-8/95

Jana Wurstová: Seminář "Důvěryhodný a fungující justiční systém - co to znamená?" (Skopje 5.-7. září 2005)	10/68
Petr Hajn: Dvakrát nově o právu proti nekalé soutěži (Budapešť, Vídeň)	10/69
Jiří Švihla: První německo-rakousko-český seminář k civilnímu právu v Linci	10/70
Miroslav Nypel: Výroční kongres AJJA v Mexico City	10/70
Jarmila Pangráčová, Pavel Trnka: Advokátní stáž v Německu 2005	10/70

Jana Wurstová: Evropská komise pro efektivitu justice Rady Evropy (CEPEJ), její aktivity	11-12/91
--	----------

ZE ZAHRANIČÍ

Německo:	
• Možnosti ukončení mandátu mezi klientem a advokátem	1/79
• Zveřejňování ročního obrátu advokátní kanceláře není protizákonnou reklamou (Eva Trmalová)	1/79
• Německé advokátky (Václav Mandák)	1/79

Rakousko: Vzdělávání advokátů - aktuální téma	2/92
Švýcarsko: Prohlídka a odnětí věci v advokátní kanceláři	2/92
Turecko: Postavení a úkoly advokacie	2/93

Slovensko: 10. výročí Bulletinu slovenskej advokacie (Stanislav Balík)	3/73
Německo: Solidární aktivity německých advokátů	3/74
Německo: Advokát a trh	3/75
USA: Sněm amerických advokátů 2004 (Václav Mandák)	3/75

Itálie: Nová úprava odměňování advokátů (V. M.)	4/79
---	------

Rakousko: Zákon o mediaci (Stanislav Myslíl)	5/72
Rakousko: Z kárné praxe	5/73
Německo: Při advokátem vadně poskytnuté právní službě se klient může domáhat náhrady škody, ne však anulování či snížení smluvní odměny	5/73

Slovensko: Bulletin slovenskej advokacie č. 2/2005 a č. 3-4/2005	6/63
Slovensko: Som český advokát, môžem zastupovať klienta v trestnej veci pred slovenským súdom?	6/63
Slovensko: Zákaz diskriminácie advokátů na základě věku	6/63
Chorvatsko: 23. ročník právnických chorvatských dnů	6/63
Německo: Časopis Wirtschaft Europe (WIRO)	6/64
Ruská federace: Časopis ruských advokátů	6/64
Kypr: Kyperské advokátky již mohou u soudního jednání nosit kalhoty	6/64
Evropská unie: Uznávání rodinně-právních rozhodnutí	6/64
Evropská unie: Zelená kniha o dědickém a testamentárním právu	6/64

Slovensko: Bulletin slovenskej advokacie č. 5/2005	7-8/93
Rakousko: Počet rakouských advokátů na konci roku 2004	7-8/93
Německo: Odměna obhájce za telefonickou poradu	7-8/93
Německo: Kdy věznice (tj) nesmí otevřít poštu obhájce adresovanou obviněnému	7-8/93

Rakousko: Právní posuzování nehod a úrazů při provozování zimních sportů v Rakousku (Marwin Gschöpf a Herbert Gschöpf)	10/73
Polsko: Výzva Hlavní advokátní rady ve Varšavě, aby se advokáti účastnili voleb do polského parlamentu	10/76

Bohumír Štědroň: Vybrané kapitoly ze švýcarského práva informačních technologií	11-12/87
Zahájení soudního roku v Montrealu (Quebec) (M. Kyjovský)	11-12/90
Slovensko: Bulletin slovenskej advokacie č. 6-7/2005 a č. 8/2005	11-12/90

Z časopisecké literatury (Květa Slavíková)	1/80, 2/96, 4/80, 5/74, 6/66, 7-8/97, 11-12/93
--	--

TISK O ADVOKACII A JUSTICI

(i-cha)	1/82, 2/97, 7-8/96
---------------	--------------------

PERSONALIA

Advokát a spisovatel - k pětadvadesátinám JUDr. Miloše Kočky (Václav Král)	4/59
JUDr. Jaroslav Sodomka mortuus est (Petr Poledník)	4/60
Výročí významných advokátů minulosti (Daniel Baloun)	5/68
Advokát JUDr. Bedřich Pacák (1846-1914) - významný politik a právník (Milan Závurka)	7-8/91

DOKUMENT

Kodex profesionální etiky státního zástupce	5/69
Kutschera Michael: Rozsah působnosti komor a ekonomická hlediska stavovské organizace	7-8/88
Materiály 33. evropské prezidentské konference (Vídeň, únor 2005)	7-8/86
Murko Gernot: Právní forma a struktura stavovské organizace	7-8/86

SBÍRKA ÚTĚCHY

Co se stalo s KIO (Daniela Kovářová)	10/67
Matis Zdeněk: Cui bono?	7-8/90
S Českou poštou legrace až k pláči (Zdeněk Matis)	5/71

obsah ročníku 2005

■ RŮZNÉ

Slavnostní předání medailí Antonína Randy za r. 2004 (Drahomíra Pálenská) 1/83
Autogramiáda knihy JUDr. Václava Krále "Případy slavných i neslavných
aneb můj život s advokací" (Václav Mandák) 1/84

Prof. Pelikánová - šest měsíců v Lucemburku (Daniela Kovářová) 2/99
Pozvání na semináře pražského sdružení Jednoty českých právníků 2/100

Krakonošův pohár 2005 .....4/81
Neplacená stáž v Lucemburku 4/82
XV. karlovarské právnícké dny 4/82

Seminář Legal Writing and Drafting in English 5/76
Mise k Evropskému soudnímu dvoru a evropským institucím do Lucemburku 5/77

Profesní pojištění advokátů 6/67

Hledá se právník roku 2005 .....7-8/98

Legislativní centrum, monitorující legislativu, dotýkající se neziskových organizací 10/76
Jurisprudence 5/2005 .....10/76

Turnaj ve squashí a bowlingu 11-12/63
Krkonošův pohár 11-12/94

■ NÁZOR

Advokáti a kolegialita (Ondřej Mularčík) 11-12/85
Konflikt zájmů v profesích - advokát, daňoví a jiní poradci, auditoři,
soudní znalci (Bohuslav Klein) 3/67
Novotný Igor: Advokátská etika včera a dnes 6/61
Oděv advokátů a problémy s ním spojené z daňového pohledu (Daniela Kovářová) 3/66

■ Z DOPISŮ REDAKCI

Darovanému koni na zuby hledětí aneb tázání a zamyšlení nad naším
časopisem (Zdeněk Matis) 11-12/86

■ ZAMYŠLENÍ

Hamplová Jana: Advokátní stav by se měl začít hlásit důsledně o své
místo na slunci 2/82

■ FEJETON

Ehlová Marta: Habeo lítem, ergo sum (Soudím se, tudíž jsem) 2/95

■ SPORT

Fotbalové mistrovství Evropy advokátů (Vladimír Jirousek) 7-8/85

■ NAKONEC

Hajn Petr: Právníkovy postřehy o manželství 1/85
Hajn Petr: Z advokátova zápisníku 2/101
Koncipientka píše dopis rodičům (Daniela Kovářová) 3/76
Z hračky do plačky (-V. M.-) 4/83
Z právníkových zápisů (Petr Hajn) 5/78
Malá poznámka k příspěvku prof. Hajna (Václav Mandák) 5/78

Slavíková Květa: Jak to chodí 6/68
Hajn Petr: Z advokátova zápisníku 7-8/99
Hajn Petr: Právníkovy postřehy 9/73
Hajn Petr: Advokáti v anekdotách 10/77
Hajn Petr: Z advokátova zápisníku 11-12/95
Kresba Lubomíra Lichého 1/85, 2/102, 3/77, 4/83, 5/79, 6/68, 7-8/99, 9/73, 10/77, 11-12/95

Obsah ročníku 2004 .....1/86

INHALTSVERZEICHNIS 1/93, 2/103, 3/78, 4/84, 5/79, 6/69, 7-8/100, 9/74, 10/77, 11-12/96

ZUSAMMENFASSUNG 1/93, 2/103, 3/78, 4/84, 5/79, 6/69, 7-8/100, 9/74, 10/77, 11-12/96

TABLE OF CONTENTS 1/96, 2/107, 3/81, 4/87, 5/83, 6/72, 7-8/103, 9/75, 10/80, 11-12/98

SUMMARY 1/96, 2/107, 3/81, 4/87, 5/83, 6/72, 7-8/103, 9/75, 10/80, 11-12/98

INZERCE 1/99, 2/110, 3/84, 4/90, 5/86, 6/741, 7-8/106, 9/76, 10/77, 11-12/99

■ 4. SNĚM ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

Pořad jednání sněmu 9/5
Návrh na obsazení orgánů sněmu 9/5
Zpráva předsedy představenstva o činnosti představenstva ČAK
(volební období 2002 - 2005) 9/6
Zpráva o hospodaření České advokátní komory 9/10
Zpráva o hospodaření se sociálním fondem České advokátní komory 9/11
Zpráva předsedy kontrolní rady ČAK 9/12
Zpráva předsedy kárné komise České advokátní komory 9/14
Zpráva předsedy zkušební komise ČAK 9/15

■ PLATNÉ ZNĚNÍ STAVOVSKÝCH ZÁKONNÝCH
A STAVOVSKÝCH PŘEDPISŮ

Zákon č. 85/1996 Sb. ze dne 13. března 1996 o advokacii 9/16
Jednací řád České advokátní komory 9/18
Prozatímní volební řád sněmu České advokátní komory 9/20

■ NÁVRHY USNESENÍ SNĚMU

Usnesení, kterým se mění jednací řád sněmu ČAK 9/22
Stálý volební řád České advokátní komory 9/22
Usnesení, kterým se mění usnesení sněmu č. 3/1999 Věstníku, kterým se schvaluje
organizační řád ČAK, ve znění usnesení sněmu č. 2/2002 Věstníku 9/25
Organizační řád ČAK s vyznačením navrhovaných změn 9/27
Usnesení o fondu ČAK pro vzdělávání advokátních koncipientů 9/37
Věcný záměr usnesení o Výboru odborné pomoci a ochrany zájmů advokátů 9/38

■ KANDIDÁTI ČLENSTVÍ DO ORGÁNŮ ČAK

Kandidáti členství v představenstvu ČAK 9/39
Společné programové prohlášení kandidátů navrhovaných dosavadním
představenstvem ČAK 9/39
Kandidáti navrhovaní dosavadním představenstvem ČAK 9/41
Kandidáti - členové skupiny "Pro bono publico" se společným programovým prohlášením 9/49
Kandidát se samostatným programovým prohlášením 9/60
Kandidáti členství v kontrolní radě ČAK 9/60
Kandidáti členství v kárné komisi 9/61

JURISPRUDENCE

specialista na komentování judikatury

časopis Jurisprudence je orientován na komentování české, evropské a zahraniční judikatury a na problematiku související s rozhodovací činností soudů všech instancí.

Monitorujeme praktické dopady implementace komunitárního práva v oblasti obchodovní a podnikání, spotřebitelského práva, investování, pohybu osob a zboží a v dalších klíčových oblastech evropského práva. Ve světě evropského práva je tak časopis koncipován zejména jako pomůcka pro orientaci v rychlém rozvoji evropského práva a jeho narůstající judikatury.

Informace o předplatném lze získat na naší internetové stránce na www.jurisprudence.cz anebo prostřednictvím emailu předplatne@jurisprudence.cz, případně poštou na adrese PO Box 76, Brno 611 76. Další dotazy a informace můžete adresovat na email redakce@jurisprudence.cz.

V Jurisprudence 1/2006 naleznete:

Články

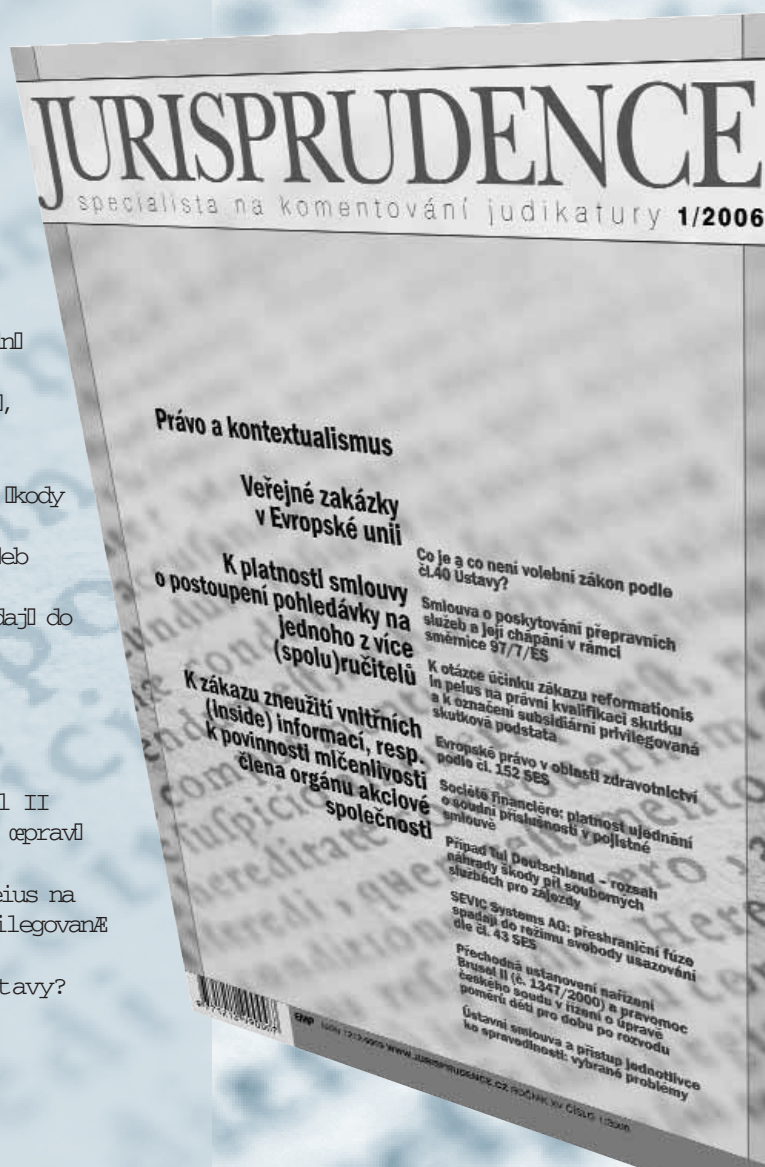
- Loth M., Právo a kontextualismus
  - Foltín V., Veřejné zakázky v Evropské unii
  - Stavilík J., Pánek P., K platnosti smlouvy o postoupení pohledávky na jednoho z více (spolu)ručitelů
  - Sander G., Evropské právo v oblasti zdravotnictví podle čl. 152 SES
  - Zdíral R., Ústavní smlouva a přístup jednotlivce ke spravedlnosti: vybrané problémy
- Komentáře evropské a zahraniční judikatury
- Šihula T., Sociální finance: platnost ujednání o soudní příslušnosti v pojistné smlouvě
  - Čech P., K závažnosti zneužití vnitřních (inside) informací, resp. k povinnosti mlčenlivosti členů orgánů akciové společnosti
  - Hrádek J., Případ Tui Deutschland - rozsah nahrady škody při souborných službách pro zájezdy
  - Selucký M., Smlouva o poskytování přepravních služeb a její chápání v rámci směrnice 97/7/ES
  - Bílza P., SEVIC Systems AG: přeshraniční fréze spadající do režimu svobody usazování dle čl. 43 SES
  - Mlsná P., Úsady a imunity zastánců Evropských společností a jejich další zatčení podle práva ES

Komentáře české judikatury

- Pauknerová M., Přejícná ustanovení nařízením Brusel II (č. 1347/2000) a pravomoc českého soudu v řízení o opravě poruchy dítěte pro dobu po rozvodu
- Glávina T., K otázce účinku závažnosti reformationis in peius na právní kvalifikaci skutku a k označení subsidiární privilegované skutkové podstaty
- Wintr J., Co je a co není volební zákon podle čl. 40 Ústavy?

Aktuality z Evropské unie a české republiky

- Právní kalendář
- Informace pro právníky

inhaltsverzeichnis / zusammenfassung 2/2006

LEITARTIKEL	5
ARTIKEL	
Adam Furek: Zur rechtlichen Regelung der Verfügungen über das Gemeindevermögen (erster Teil).....	7
Karel Marek: Vertrag über stille Gesellschaft	16
ZU FRAGEN DES SCHIEDSVERFAHRENS	
Alexander Bělohávek: Inländische Rechtspraxis und Öffentlichkeit entdecken die Vorteile des Schiedsverfahrens	18
DISKUSSION	
Petr Fiala: Erklärung über die Authentizität einer Unterschrift und die Verwendung des kleinen Staatswappens durch einen Anwalt	22
Karel Friml: Zu einigen Fragen des Umfangs und der Art des Schadensersatzes bei Sachschäden, mit Fokus auf Kraftfahrzeuge	25
INTERNATIONALE PROBLEMATIK	
Harald Christian Scheu – Stanislava Hýbnerová: Freiheitsberaubung und gerichtliche Kontrolle aus dem Gesichtspunkt der Europäischen Konvention zum Schutz der Menschenrechte und des Europäischen Gerichtshofs für Menschenrechte.....	30
Ladislav Zvolský: Europäischer Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen	34
ANWALT UND SPRACHLICHE KULTUR	
Věra Hartmannová: Zivil-rechtlich, zivil rechtlich oder zivilrechtlich?	40
REZENSIONEN	
Ehrung von Marta Knappová zu ihrem 80. Geburtstag (rezensiert von JUDr. Tomáš Dvořák)	41
Jan Buriánek: Ärztliches Geheimnis, gesundheitliche Dokumentation und zusammenhängende rechtliche Fragen (rezensiert von Pavel Mates)	43
AUS DER RECHTSPRECHUNG	
Entlohnung des bestellten Anwalts für die erste Handlung bei der Verteidigung eines Geflüchteten	44
Mehrwertsteuer bei Handlungen der Ex-Offo Verteidigung, die vor dem 1. 5. 2004 erfolgten.....	44
AUS DER TSCHECHISCHEN ANWALTSKAMMER	
Information über die 2. und 3. Vorstandssitzung der Tschechischen Anwaltskammer (Květa Slavíková).....	46
Information für Anwaltsanwärter – insbesondere für die Neuen.....	49
Vorlesungen und Seminare für Anwälte und Anwaltsanwärter im Ausbildungs- und Schulungszentrum der ČAK – BITTE BEACHTEN!.....	50
Ergebnisse der Anwaltsprüfungen von November 2005.....	52
AUS REGIONEN	
AUS DER DISZIPLINARPRAXIS	
Es handelt sich um eine schwerwiegende Verletzung der Pflichten eines Anwalts, wenn er das zur Aufbewahrung übernommene Geld nicht so aufbewahrt, dass es nicht entwendet wird, und wenn dies passiert, den Berechtigten keinen Ersatz leistet, wenn er im nächsten Aufbewahrungsfall seine Pflicht nicht erfüllt, das Depositum nur teilweise auszuzahlen, wenn er den Schaden, den er bei der Ausübung der Anwaltschaft verursachte und der zusätzlich noch durch eigene Wechsel mit der Klausel "ohne Protest" gesichert ist, nicht ersetzt, wenn er im nächsten Fall der Aufbewahrung die Erfüllung der Bedingungen für die Aushändigung des Depositums verschweigt und auf spätere Aufforderungen über seine Vorgehensweise unwahrhaft antwortet, wenn er im nächsten Fall der Aufbewahrung selbst die Erfüllung der Bedingung für die Auszahlung des Depositums vereitelt und das Depositum nicht auszahlt (JUDr. Syka).....	53
Arbeitstreffen der Vertreter der Ostböhmisches Justiz und Anwaltschaft (Milan Jelínek)	55
MEINUNG	
Gerichtlicher Aktivismus und der Mut der Richter (Ludvík David)	56
ÜBERLEGUNG	
Neujahrsüberlegung über die Zukunft eines Anwaltsanwärters (Daniela Kovářová)	57
INTERNATIONALE BEZIEHUNGEN	
Konferenz "Gerechtigkeit für Alle", Edinburg, 24.-26. 10. 2005 (Jana Wurstová).....	58
AUS DEM AUSLAND	
Slowakei: Slowakische Anwälte seit Januar 2006 in Talaren (-V. M.-)	59
Anwaltschaft in den baltischen Ländern (-V. M.-)	60

Adam Furek: Zur rechtlichen Regelung der Verfügungen über das Gemeindevermögen (erster Teil).

Der Artikel enthält eine Beschreibung und eine Analyse der rechtlichen Regelung der Verfügung über das Gemeindevermögen gemäß der Gemeindeordnung, wobei er chronologisch nach den einzelnen Etappen die Vorgehensweise der Gemeindeorgane bei Verfügungen über das Gemeindevermögen verfolgt, und zwar mitsamt allen Erfordernissen der einzelnen Handlungen und Folgen der Verletzung der konkreten rechtlichen Regelung.

Im ersten Teil des Artikels befasst sich der Autor mit einer Analyse der rechtlichen Regelung der Verfügungen über das Gemeindevermögen nach der erneuten Einführung der Gemeindeordnung im Jahre 1990, insbesondere aus dem Gesichtspunkt der Verfahrensvorgänge der Gemeindeorgane bei den Verfügungen über das Gemeindevermögen sowie aus dem Gesichtspunkt der Trennung der Entscheidungsbefugnisse zwischen den Gemeindeorganen. Ausführlich befasst er sich mit der ersten Phase der Entscheidungsfindung der Gemeinde und zwar mit der Verabschiedung und der Veröffentlichung des Vorhabens der Gemeinde, über das Gemeindevermögen zu verfügen.

Karel Marek: Vertrag über die stille Gesellschaft

Die stille Gesellschaft, und darin besteht auch ihr Sinn, ermöglicht den Unternehmern, freie Mittel zu konzentrieren (die ansonsten nicht direkt für die unternehmerische Tätigkeit bestimmt wären). Hiermit trägt sie dazu bei, auch Subjekte in die unternehmerische Tätigkeit einzubinden, die sich aus verschiedensten Gründen nicht in anderen Formen an der Unternehmertätigkeit beteiligen wollen.

Im Hinblick auf die dispositive Natur und Kürze der rechtlichen Regelung gibt es breite Möglichkeiten für vertragliche auf den konkreten Fall maßgeschneiderte Bestimmungen (mit Ausnahme der zwingenden Bestimmungen). Da stille Gesellschafter oft natürliche Personen ohne Erfahrungen im unternehmerischen und vertraglichen Bereich sind (und die erfahrungsgemäß eine Beratung erst dann aufsuchen, wenn der Verlust ihrer Einlage droht), Für den Fall eines eventuellen Abschlusses von unbenannten Verträgen, welche die wichtigen Teile dieses Vertragstyps nicht enthalten könnten, und anstelle des Unternehmers wäre ein anderes Subjekt, empfehlen wir nicht, sich auf eine analogische Verwendung der Bestimmungen des Vertragstyps über die stille Gesellschaft zu verlassen. Hingegen empfehlen wir, den unbenannten Vertrag mit reichem Inhalt und einem eventuellen Hinweis auf die Verwendung der Bestimmungen dieses Vertragstyps zu konzipieren.

Alexander J. Bělohávek: Inländische Rechtspraxis und Öffentlichkeit entdecken die Vorteile des Schiedsverfahrens

Das Schiedsverfahren gewinnt in der CR an Popularität. Der Umfang der Arbitrabilität von Streitsachen ist jedoch immer noch ziemlich eng und entspricht nicht den internationalen Trends. Viele Länder schränken die Arbitrabilität der

inhaltsverzeichnis / zusammenfassung 2/2006

Probleme der polnischen Anwaltschaft – 2006 oder in Polen wird es anders sein als im restlichen Europa (Jan Molík).....	60
Feierliche Sitzung der Anwaltskammer in Bukarest (Petr Poledník).....	59
Seminar des Europäischen Clubs für Arbeitsrecht (Mazedonien, Ohrid) – Petr Poledník.....	61
ÜBER UNS GESCHRIEBEN	
Pavel Rychetský: Aus Brünn stammte auch meine erste Liebe.....	62
Vladimír Jirousek: Es ist einfach, Anwälten die Schuld zu geben.....	62
PERSONALIA	
Anwalt JUDr. Alfons Miketa der Siebzigjährige.....	63
VERSCHIEDENES	
ZUM SCHLUSS	
Zeichnung von Lubomír Lichý.....	64
INHALT DES JAHRGANGS 2005	65
INHALTSVERZEICHNIS	71
ZUSAMMENFASSUNG	71
TABLE OF CONTENTS	73
SUMMARY	73
IBA KONFERENZ IN PRAG	
Information über die Sitzungen der Arbeitsgruppen.....	75

Vermögensstreitsachen nicht ein und durch die Möglichkeit des Vergleiches wird nur die Arbitrabilität anderer als Vermögensstreitsachen eingeschränkt. Die Versuche der offiziellen staatlichen Strukturen, das Schiedsverfahren einzuschränken, sind unsystematisch und im Widerspruch zu den Verpflichtungen aus internationalen Verträgen sowie zu den gemeinschaftlichen Tendenzen. Außeracht gelassen werden die Möglichkeiten, den Ort des Schiedsverfahrens auch außerhalb der CR zu vereinbaren, und dies auch bei Streitsachen ohne internationales Element. Das, was manchmal als Nachteil der Schiedsverfahren aufgewertet wird, ist oft nur ein Mangel der Schiedsverträge, deren Kultur in der Tschechischen Republik noch unzulänglich ist. Viele Schiedsverträge berücksichtigen nicht die Hauptanforderungen des Schiedsverfahrens und nutzen nicht die umfangreichen Möglichkeiten der vertraglichen Freiheit. Auch aus diesem Gesichtspunkt erscheint jedoch günstiger, als Gerichtsstand ein ständiges Schiedsgericht zu vereinbaren.

Petr Fiala: **Erklärung über die Authentizität einer Unterschrift und die Verwendung des kleinen Staatswappens durch einen Anwalt**

Der Artikel befasst sich mit der Verwendung der Staatssymbole durch Anwälte bei der Vornahme der Erklärung über die Authentizität der Unterschrift gemäß § 25a Gesetz über die Anwaltschaft. Der Autor befasst sich zuerst mit der

Möglichkeit, zur Verbindung mehrerer Blätter der Erklärung runde Aufkleber mit dem Abdruck des kleinen Staatswappens in einfarbigem Druck zu verwenden. Seiner Meinung nach fallen die genannten Aufkleber nicht unter den Begriff des kleinen Staatswappens so, wie dieser im Gesetz über staatliche Symbole festgelegt ist, und deren Verwendung ist also nicht eingeschränkt. Der Autor befasst sich auch mit der Möglichkeit, bei der Vornahme der Erklärung das kleine Staatswappen zu verwenden. Nach einer sachgerechten Argumentierung führt er aus, dass ein Anwalt bei der Vornahme der Erklärung berechtigt ist, das kleine Staatswappen samt dem sog. staatlichen Stempel zu verwenden. Seine Meinung stützt er auch auf die Stellungnahme des Justizministeriums, mit dem er die Leser zusammenfassend bekannt macht.

Karel Friml: **Zu einigen Fragen des Umfangs und der Art des Schadensersatzes bei Sachschäden, mit Fokus auf Kraftfahrzeuge**

Der Beitrag befasst sich mit der Problematik des Schadensersatzes, insbesondere im Zusammenhang mit den Reparaturen von Kraftfahrzeugen, die Schwierigkeiten in der Praxis der Gerichte, Versicherungen sowie Autowerkstätten verursachen. Es ist sicherlich sonderbar, wenn ein Ersatz des gleichen Schadens einen wesentlich anderen Betrag kostet, wenn der Beschädigte die Instandsetzung seiner Sache in den ursprünglichen Zustand bevorzugt – er repariert sie also – oder wenn er sich mit

der Festlegung seines Vermögensschadens als eines Unterschieds zwischen dem Wert der Sache vor und nach der Beschädigung zufrieden gibt. Zumal auch die Naturalrestitution nicht immer die gleiche Höhe der Instandsetzungskosten bedeutet, da die Reparatur auf verschiedene Art und Weise ausgeführt werden kann. Und jede Art und Weise kann auch richtig sein. Auch die Festlegung einer eventuellen Entwertung des Fahrzeugs auch nach einer gut ausgeführten Instandsetzung, sowie umgekehrt seine Aufwertung, ist ein schwieriges Rätsel nicht nur für Techniker, sondern auch für Juristen. Der Artikel bemüht sich, zur Lösung dieser Fragen beizutragen.

Harald Christian Scheu – Stanislava Hýbnerová: **Freiheitsberaubung und gerichtliche Kontrolle aus dem Gesichtspunkt der Europäischen Konvention zum Schutz der Menschenrechte und des Europäischen Gerichtshofs für Menschenrechte.**

Der Artikel soll die Auffassung der Problematik der Freiheitsberaubung seitens der Konvention und des entsprechenden Kontrollmechanismus darlegen. In der Praxis des Gerichtshofs handelt es sich um die zweithäufigst angewendete Problematik (Art. 5 der Konvention). Nach einer allgemeinen Auslegung des Artikels Nr. 5 der Konvention sind tschechische Beispiele beschrieben, die vom Gerichtshof entschieden wurden. Zum Schluss weist der Autor auf den Zusammenhang zwischen der Freiheitsberaubung im Sinne des Art. 5 der Konvention und anderen von der Konvention garantierten Menschenrechten.

Ladislav Zvolský: **Europäischer Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen**

Der Artikel stellt eine neue Möglichkeit dar, wie die Vollstreckung einiger gerichtlicher Beschlüsse und vollstreckbarer öffentlicher Urkunden im Rahmen der EU schneller und einfacher erreicht werden kann. Es handelt sich um eine Analyse von Fragen, die mit der Einführung des europäischen Vollstreckungstitels für unbestrittene Forderungen zusammenhängen. Neben dem Text der eigenen Verordnung (EG) Nr. 805/2004 des Europäischen Parlaments und des Rates, die am 21.10.2005 in Kraft tritt, befasst sich der Artikel auch mit der zusammenhängenden Anpassung in der Zivilprozessordnung. Der Autor konzentrierte sich insbesondere auf praktische Fragen, wie z.B. die Möglichkeit einer Verteidigung gegen die Beurkundung des europäischen Vollstreckungstitels. Der Artikel sollte insbesondere in vollem Ausmaß die Auswirkung der Verordnung auf die Prozesssituation der tschechischen Verfahrensbeteiligten zeigen, mögliche umstrittene Interpretationsfragen finden und eigene begründete Antworten bieten. Die Praxis zeigt, in wie weit es dem Autor gelungen ist, die zukünftige Vorgehensweise der Gerichte vorauszusagen.

contents / summary 2/2006

EDITORIAL	5
ARTICLES	
Adam Furek: On the legal regulation of disposal with the municipal property (Part I).....	7
Karel Marek: Silent partnership contract.....	16
TO THE ARBITRATION MATTERS	
Alexander Bělohlávek: Domestic legal practice and the public discovering the advantages of arbitration.....	18
DISCUSSION	
Petr Fiala: Declaration on authenticity of signatures and using of small national emblem by lawyers.....	23
Karel Friml: On certain questions of the scope and manner of compensation for damages to property, focusing on motor vehicles.....	25
INTERNATIONAL POINTS AT ISSUE	
Harald Christian Scheu – Stanislava Hýbnerová: Deprivation of personal liberty and judicial review from the viewpoint of the European Convention on Protection of Human Rights and the European Court of Human Rights.....	30
Ladislav Zvolský: European enforcement order for uncontested claims.....	45
ADVOCATE AND THE LANGUAGE CULTURE	
Věra Hartmannová: Občansko-právní, občansko právní, nebo občanskoprávní?.....	40
REVIEW	
Honour to Marta Knappová to her 80th birthday (reviewer JUDr. Tomáš Dvořák).....	41
Jan Buriánek: Medical secret, health documentation and related legal matters (reviewer Pavel Mates).....	43
FROM JUDICATURE	
Reward of counsel ex officio for the first act during defence of an escapee.....	44
Value added tax with acts of ex officio defence, which took place before 1st May 2004.....	44
FROM THE CZECH BAR ASSOCIATION	
Information on negotiations of the 2nd and 3rd meeting of the Board of Directors of the Czech Bar Association (Květa Slavíková).....	46
Information for law clerks – primarily for those who are new.....	49
Lectures and seminars for law clerks in the Educational and Training Centre of the Czech Bar Association – DO NOT OVERLOOK!.....	50
The results of law examinations, which took place in November 2005.....	52
FROM REGIONS	
Work meetings of the representatives of the Východočeská justice a advokacie (Milan Jelínek).....	52
FROM DISCIPLINARY PRACTICE	
It is a serious breach of lawyer's obligations, if he/she does not guard the money, which he/she accepted for depositing, so they do not get stolen and in the event that it happens, if he/she does not provided compensation to the entitled; if in another case of depositing he/she fulfils the obligation to pay the deposit only partially; if he does not compensate a damage, which he/she caused during execution of advocacy, which was moreover secured by promissory notes with the clause "no protest"; if in the event of other case of deposit, he/she conceals fulfilment of the condition for issue of a deposit and answers untruly about his/her procedure during alleged transfer to later urging; if he/she in another case of a deposit defeats fulfilment of the condition for payment of deposit himself/herself, which he/she then does not issue. (JUDr. Syka).....	53
From disciplinary practice abroad – Austria (V. M.).....	55
OPINION	
Judicial activism and bravery of judges (Ludvík David).....	56
REFLECTION	
A New Year reflection of the future of law clerks (Daniela Kovářová).....	57
INTERNATIONAL RELATIONS	
The conference "Justice for All", Edinburgh, 24th -26th October 2005 (Jana Wurstová).....	58
FROM ABROAD	
Slovakia: Slovakian lawyers in robes since January 2006 (-V. M.).....	59
Celebratory meeting of the Bar Association in Bucharest (Petr Poledník).....	59

Adam Furek: On the legal regulation of disposal with the municipal property (Part I)

The article contains description and analysis of the legal regulation of disposal with the municipal property according to the Municipal Administration, while tracing chronologically, phase after phase, the procedure of the municipal authorities during disposals with the municipal property, including the prerequisites of the individual acts and the consequences of breach of the specific legal regulation.

In the first part of the article, the author deals with analysis of the legal regulation of disposal with the municipal property after reintroduction of the Municipal Administration in 1990, in particular from the viewpoint of the procedures of the municipal authorities during disposals with the municipal property and from the viewpoint of division of decision-making powers between individual municipal authorities. He deals in detail with the first stage of municipal decision-making, i.e. the adoption and publication of the municipality intention to dispose with the municipal property.

Karel Marek: Silent partnership contract

Silent partnership, and that is its purpose, allows concentrating certain volume of free financial means (that would not otherwise be directly assigned to enterprise) by entrepreneurs and so it contributes to the engagement of subjects that do not, for various reasons, want to participate in enterprise in other forms in the entrepreneurial activities.

CENÍK PLOŠNÉ INZERCE

pro advokáty zapsané na seznamu vedeném ČAK

Celá strana

210 x 297 mm na spad, 190 x 283 mm na zrcadlo

černobíle	15 000 Kč
dvoubarevně*	18 000 Kč
barevně	20 000 Kč

1/2 strany 190 x 137 mm (na zrcadlo)

černobíle	8 000 Kč
dvoubarevně*	11 000 Kč
barevně	14 000 Kč

1/4 strany 90 x 137 mm (na zrcadlo)

černobíle	6 000 Kč
dvoubarevně*	8 000 Kč
barevně	10 000 Kč

1/8 strany 90 x 66 mm (na zrcadlo)

černobíle	3 000 Kč
dvoubarevně*	4 000 Kč
barevně	6 000 Kč

Ceny inzerce jsou smluvní, nezahnují DPH 19 %.

* Druhá barva je přímá, podle specifikace klienta (Pantone). Podrobnosti naleznete na níže uvedené webové stránce.

Podrobný ceník inzerce, podmínky a technické specifikace naleznete na webových stránkách ČAK www.cak.cz v rubrice INZERCE.

contents / summary 11-12/2005

Problems of the Polish advocacy – 2006, it is going to be different in Poland to the rest of Europe (Jan Molík)	60
Advocacy in the Baltic countries (-V. M.-)	60
Seminar of the European Club of Labour Law (Macedonia, Ohrid) – Petr Poledník	61
WROTE ABOUT US	
Pavel Rychetský: My first love was from Brno as well.....	62
Vladimír Jirousek: To blame advocates is easy	62
PERSONALIA	
The advocate JUDr. Alfons Miketa is seventy years old.....	63
FINALLY	
Drawing by Lubomír Lichý	64
CONTENTS OF THE VOLUME 2005	65
INHALTSVERZEICHNIS	71
ZUSAMMENFASSUNG	71
TABLE OF CONTENTS	73
SUMMARY	73
IBA CONFERENCE IN PRAGUE	75

Due to the non-mandatory nature and briefness of the legal regulation, wide choice of most diverse contractual stipulations (with the exception of observing mandatory provisions) "tailored" to the needs of the case in question are open. Inasmuch as the silent partners are often physical persons without experience in either entrepreneurial or contractual field (who, as the practice shows, resolve to take consultation only in case of real threat of loss of their investment), it can be said that the statement on legal aid, which is generally appropriate during contract preparation and origination, applies here to the full.

In the case of contingent negotiating nameless contracts, which could not contain essential parts of this contractual type and where would be a different subject instead of the entrepreneur, we do not recommend to rely on analogical application of provisions of the silent partnership contractual type and we recommend to draw up the nameless contract with ample content and possible reference to application of provisions of silent partnership contractual type.

Alexander J. Bělohávek: Domestic legal practice and the public discovering the advantages of arbitration

Arbitration is becoming more and more popular in the Czech Republic. The extent of arbitrability of disputes is still quite low and does not correspond to international trends. A number of states do not restrict arbitrability of property disputes and the possibility to compromise in any way, they only restrict arbitrability of disputes other than property ones. Attempts to restrict arbitrations by the official authorities and state structures are non-conceptual and they contradict the obligations following from international treaties and they are in contrary to community tendencies. Neglected are the possibilities to arrange the place of arbitration outside the Czech Republic also in cases of disputes without an international element. What seems to be subordinated under the disadvantages of arbitration is often just an imperfection of arbitration agreements, which culture is in the Czech Republic insufficient as yet. A number of arbitrati-

on agreements do not take into consideration the requirements of arbitration and does not use extensive possibilities of contractual freedom. However, even from this point, it seems to be more advantageous to arrange authorities of permanent arbitrators.

Petr Fiala: Declaration on authenticity of signatures and using of small national emblem by lawyers

The article engages in using of the national emblems by a lawyer during making a declaration of authenticity of a signature pursuant to § 25a of the Act on Advocacy. The author firstly ponders in his article about the possibility to use a round sticker with a proof of the small national emblem in a single-colour imprint for joining several sheets. In his opinion, the abovementioned stickers do not fall under the term of the small national emblem specified in the Act on National Emblems and therefore, their usage is not restricted in any way. The author further ponders about the possibility to use the small national emblem during making a declaration. The writer after a matter-of-fact argumentation proves that lawyers are entitled to use the small national emblem including the so-called official stamp during making a declaration. He also basis his opinion on the opinion of the Ministry of Justice, with which he briefly acquaints readers.

Karel Friml: On certain questions of the scope and manner of compensation for damages to property, focusing on motor vehicles

The contribution is a view of the issues of compensation for damages, especially in relation to the repairs of motor vehicles, which cause problems in the practice of courts, insurance companies, as well as car repair shops themselves. It surely is strange if compensation for the same damage costs makes a markedly different amount when the aggrieved person gives preference to the reinstatement of his property, i.e. having it repaired, against if he contents

himself with quantification of his damage to property by expression of the difference in the property value before and after damage. Moreover, reinstatement does not always mean the same amount of repair costs either, as repair can be performed differently and by means of various methods. And all of them may be proper. To express the possible decline in value of a vehicle even after well performed repair, as well as – vice versa – its increase in value, is a difficult riddle not only for the technicians, but – of course – for the lawyer as well. The article strives to contribute to the solution of all these questions.

Harald Christian Scheu – Stanislava Hýbnerová: Deprivation of personal liberty and judicial review from the viewpoint of the European Convention on Protection of Human Rights and the European Court of Human Rights

The aim of the article is to outline the Convention and the respective control mechanism view of the issues of deprivation of personal liberty. In the court practice, these are the second most often applied issues (Article 5 of the Convention). After general interpretation of Article 5 of the Convention, Czech cases solved by a court are presented. Finally, the author points out the relation between deprivation of personal liberty within the meaning of Article 5 of the Convention and other human rights that the Convention assures.

Ladislav Zvolský: European enforcement order for uncontested claims

The article presents a new possibility how to achieve execution of certain court decisions and executable public deeds within the EU more quickly and in a simplified way. This is an analysis of the questions related to the implementation of the European Enforcement Order for uncontested claims. Besides the text of the regulation No. 805/2004 of the European Parliament and of the Council itself, which comes to force on 21.10.2005, the article analyses also the related regulation in the Code of Civil Procedure. The points of interest of the author were in particular the practical questions, as e.g. the possibility of defence against the certification as European Enforcement Order. The main ambition was to project to the full the impact of the regulation on the procedural situation of the Czech participants in the proceedings, to find possible disputable interpretation questions and to offer his own justified answers. The practice will show to what extent did the author succeed in giving a true picture of the future approach of the courts.

ř á d k o v á i n z e r c e

poptávka

Hledám uplatnění v právní kanceláři. Jsem SŠ s dlouholetou praxí a znalostí právní terminologie. Nabízím samostatné vedení spisů, styk se soudy a ostatními institucemi, vedení korespondence a veškeré právní agendy. Praxe: 15 let, znalost NJ, AJ, časová flexibilita, zodpovědnost, znalost práce na PC. E-mail: slamat@volny.cz, mobil: 606 608 520, tel. večer: 281 865 468.

[3]

Za výroční konferencí International Bar Association 25. - 30. září 2005 Praha

OBSAH

Boom v obchodě s nemovitostmi ve střední a východní Evropě, praktický přístup k nabývání nemovitostí v zemích východní Evropy 76

Ochrana a vymahatelnost práva v souvislosti s netradičními ochrannými známkami 79

Ženy – právničky v mezinárodním regulačním a transakčním poradenství 80

Nová EU – nová pravidla v oblasti imigrace a přeshraničního zaměstnávání;

Globalizace praxe v imigračním právu – řízení započatých projektů 82

Vážení čtenáři,

v minulém čísle Bulletinu advokacie jsme slíbili, že uveřejníme postupně - na pokračování všechny příspěvky advokátů, kteří se zúčastnili jednání sekcí a výborů na Výroční konferenci IBA konané v září 2005 v Praze. Přinášejí zajímavé informace, mohou se stát zdrojem vědomostí nebo důvodem k bližšímu seznámení se s danou problematikou. V každém případě stojí za pozornost a přečtení. (POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ)

Sekce: Právo nemovitostí

Boom v obchodě s nemovitostmi ve střední a východní Evropě, praktický přístup k nabývání nemovitostí v zemích východní Evropy

MGR. HANA HIMMATOVÁ

Přednáška konaná dne 29. září 2005 v rámci Výroční konference IBA byla věnována boomu v obchodě s nemovitostmi ve střední a východní Evropě a praktickému přístupu k nabývání nemovitostí v zemích východní Evropy.

V době zahájení této přednášky nás posluchačů sedělo v přednáškové místnosti v Kongresovém centru Praha poskromnu. Počet přednášejících, kteří čekali na svůj vstup, byl vyšší než počet těch, kteří si je přišli poslechnout. Napadlo mne, že buď jsou již účastníci konference v jejím závěru unavení nebo prostě toto téma nikoho nezajímá. Opak byl však pravdou. Během několika desítek minut se sál zaplnil do posledního místa a některým opozdilcům nezbylo, než vyslechnout toto velmi zajímavé téma vestoje.

V úvodu se ujal slova pan **Skip Schwartz**, senior viceprezident společnosti Heitman. Seznámil nás s mnoha čísly a grafy, kterými srovnával na základě různých kritérií jednotlivé země střední a východní Evropy. Nabyla jsem dojmu, že každá z těchto zemí má své specifické výhody oproti jiným a každá také nese svůj specifický handicap. Ze závěrů pana Schwartz nevyplývalo, že by některá země byla rizikovější pro investory než ty druhé, nicméně vyzdvihl právě velký přínos právních poradců, kteří se snaží eliminovat možná rizika v jednotlivých zemích na minimum. Jedno z hlavních rizik pro investory spatřuje pan Schwartz v nejistotě vlastnictví k nemovitostem, neboť ve většině těchto zemí není téměř možné mít stoprocentní jistotu, kdo je vlastníkem nemovitosti, o kterou má investor zájem. Nevýhodou je také nemožnost pojištění vlastnického nároku, který je na západ od našich

hranic zcela běžný, a který by pomohl získat velký počet nemovitostí s dnes neznámými vlastníky. Dalším velkým problémem, na který pan Schwartz upozornil, jsou stále ještě zastaralé zákony, které například umožňují nájemci nebytových prostor ukončit svůj nájem výhradně na základě změny pronajímatele – vlastníka, jež stále ještě platí např. ve Slovenské republice. V Polsku zase nemůžete uzavřít nájemní smlouvu na dobu delší než 10 let, v Litvě pro změnu má nájemce právo ukončit nájemní smlouvu ve tří- až šestiměsíční výpovědní lhůtě, a to bez ohledu na délku sjednaného nájmu.

Pan Schwartz dále poznamenal, že investoři, kteří jsou ochotni rozšířit své investiční záměry za hranice Spojených států a západní Evropy, mají příležitost využít sekulárních změn ve střední Evropě. Právě z důvodů větších rizik v této oblasti však investoři požadují výjimečnou tržní odměnu i přesto, že většina těchto zemí je členy Evropské unie a NATO. Pan Schwartz se domnívá, že v trpělivosti je síla investorů ve střední Evropě. Obchodní praktiky jsou různé, s vlivem Evropy a Anglie, ale pro většinu obchodů je angličtina operativním jazykem. Dokončit obchodní transakce ve střední Evropě je časově náročnější než investovat ve Spojených státech nebo v západní Evropě, z důvodu byrokratických překážek a kontroly západními právníky a daňovými poradci, kteří mají pracovní zkušenosti z konkrétní země. Někteří investoři mají stále obavy z měny, které jsou důvodem pro neinvestování do zahraničí. Ve střední Evropě jsou otázky měny často špatně pochopeny. Zatímco Polsko, Česká republika a Maďarsko mají svou vlastní měnu, investice v oblasti nemovitostí se běžně obchodují v eurech nebo méně běžně v dolarech. Další země střední Evropy jako je Estonsko podnikly kroky k podpoře své měny a připravují přijetí eura, uzavřel pan Schwartz.

JUDr. Martin Kubánek z advokátní kanceláře Gleiss Lutz, v.o.s., nás podrobně seznámil s posledními změnami v oblasti zápisu vlastnického práva v některých zemích střední a východní Evropy se zaměřením na Českou a Slovenskou republiku.

JUDr. Kubánek připomněl, že mnoha našim kolegům, a nejen jim, se zdá podivný fakt, že české právo pokračuje v zachování oddělených právních režimů ohledně pozemků a budov, což znamená, že princip založený již starým římským

právem „superficies solo cedit“, kdy budova následuje pozemek, u nás není použitelný. V praxi může nastat situace, kdy se vlastníků budovy liší od vlastníka pozemku, na kterém se budova nachází. Například mnoho budov v Praze stojí na pozemku vlastněném obcí, a přestože byly tyto budovy privatizovány, musí i tak vlastníci platit nájem obci za pozemek, na kterém budova stojí. Možná je i situace, kdy je budova postavena na části pozemku třetí osoby bez souhlasu vlastníka pozemku. V takovém případě, tzv. „černá stavba“ může být odstraněna nebo soud určí, že vlastníkem budovy je vlastník pozemku.

Druhým bodem, kterému se JUDr. Kubánek obsáhle věnoval, byl český katastr nemovitostí. Katastr nemovitostí je primárním zdrojem informací pokud se týká nemovitostí nacházejících se v České republice. Katastr nemovitostí eviduje pozemky a budovy, bytové a nebytové jednotky, jakož i části budov včetně těch, které jsou ve výstavbě. Nicméně některé budovy nejsou evidovány v katastru nemovitostí. Základní způsob, jak získat informace z katastru nemovitostí, je získat výpis z katastru na příslušnou nemovitost. Takové výpisy lze nyní získat i na internetu. Nicméně přesnost obsahu takových internetových výpisů není zaručena. Vzhledem k tomu, že současný katastr nemovitostí byl založen teprve v roce 1993, musí být informace příslušející k nemovitosti před touto dobou vyhledány v dřívější evidenci nemovitostí. Protože archivy katastru nemovitostí a pozemkových knih často obsahují neúplné informace, doporučuje JUDr. Kubánek provést další průzkum příslušné nemovitosti u ostatních úřadů státní správy.

Spolehlivost záznamů v katastru nemovitostí České republiky v jejich současném stavu je značně narušena skutečností, že četné případy vlastnictví a ostatních souvisejících práv k nemovitostem se mění nebo zanikají bez příslušného zápisu, a jsou spíše provedeny prostřednictvím jednoduchého zápisu v katastru nemovitostí, kde nemají žádný jiný význam než informativní (například pozemky a budovy v České republice, které v rámci zákona z roku 1991 připadly do vlastnictví obcí). S výjimkou posouzení formální stránky listin není katastrální úřad oprávněn např. kontrolovat platnost příslušné listiny pro zápis do katastru nemovitostí. Výsledkem je, že nabyvatel si dokonce nemůže být jistý tím, zda nabyt nemovitost od legitimního

výroční konference IBA

vlastníka, nebo zda jsou všechna existující omezení vlastnického práva skutečně v katastru nemovitostí zaznamenána. Nabyvatel nemá žádnou skutečně efektivní ochranu proti nesprávným záznamům v katastru nemovitostí.

JUDr. Kubánek vítá, že nový katastrální zákon, který se připravuje a který by měl vstoupit v platnost v roce 2007, navrátí původní zásady věcné publicity a dobré víry v plném rozsahu. V souladu s návrhem nového katastrálního zákona získá nabyvatel v dobré víře vlastnické právo od osoby zapsané v katastru nemovitostí i tehdy, pokud nebyl zápis správný.

JUDr. Kubánek radí, aby před koupí nemovitosti bylo provedeno prošetření vlastnického práva, aby byl zajištěn právní audit nemovitosti, která má být nabyta. Toto prošetření zahrnuje zejména kontrolu všech příslušných dokladů na katastrálním úřadě a vytvoření posloupnosti vlastnických titulů. Přestože nelze získat absolutní právní jistotu, pokud se týká vlastnických práv k nemovitosti v České republice, důkladnou analýzou věci lze dosáhnout právní jistoty na uspokojivé úrovni.

JUDr. Kubánek dále informoval, že i přesto, že vypršela zákonná lhůta k uplatnění restitučních nároků, mohou některé restituční nároky existovat, např. kdy osoba uplatnila všeobecný restituční nárok a potřebuje více času pro specifickou identifikaci vyvlastněného pozemku. Informace o možných restitučních nárocích nelze vždy získat v katastru nemovitostí.

Převod nemovitosti v České republice je možný na základě písemné smlouvy a následným zápisem do katastru nemovitostí. Podáním návrhu na vklad u příslušného katastru nemovitostí je zahájeno řízení o zápisu. Poplatek za návrh činí cca 20 USD. Český katastr nemovitostí není oprávněn zkoumat platnost příslušné smlouvy pro zápis do katastru nemovitostí. Katastrální úřad je povinen provést zápis do 60 dní od podání návrhu. Vzhledem k tomu, že neexistuje žádná sankce za prodlení, lhůta pro zápis se liší u různých katastrálních úřadů a pohybuje se mezi dvěma až šesti měsíci. Rozhodnutí o povolení zápisu do příslušného katastru nemovitostí nemůže být předmětem soudního řízení. Nicméně proti rozhodnutí o zamítnutí návrhu na zápis může být podána žaloba u příslušného soudu.

JUDr. Kubánek nás dále seznámil s právní úpravou na **Slovensku**, která si také zachovává oddělený právní režim pozemků a budov. Slovenské katastry nemovitostí jsou spravovány v zásadě podle stejných zásad jako v České republice.

Nejdůležitější odchylkou, na kterou JUDr. Kubánek upozornil, je to, že v rámci slovenského katastru nemovitostí existují dva systémy správy nemovitostí. Katastr E, evidující pozemky a budovy, které byly převedeny do roku 1964. Pozemky a budovy, které byly převedeny od roku 1964, jsou evidovány v katastru nemovitostí C. Takový systém může vést k dvojitému zápisům jedné nemovitosti.

Z vlastních zkušeností JUDr. Kubánek doporučuje, aby před koupí nemovitosti na Slovensku bylo zjištěno vlastnické právo u obou katastrů nemovitostí.

Postup zápisu do příslušného katastru nemovitostí na Slovensku je velmi podobný českému. Nicméně současná slovenská právní úprava umožňuje, aby za poplatek cca 160 USD byl zápis proveden do 15 dnů od podání návrhu. Tato možnost představuje od ledna roku 2004 značné zlepšení. Katastrální úřad provádí zápis do příslušného katastru nemovitostí na základě smlouvy o převodu, a to ke dni podání návrhu na vklad. Proti rozhodnutí o zápisu do příslušného katastru nemovitostí se nelze odvolat. Proti rozhodnutí o zamítnutí návrhu na zápis se odvolat lze.

Další právní úpravu, kterou JUDr. Kubánek osvětlil, bylo **Polsko**. Polské právo vychází z principů starého římského práva, že budova patří k pozemku, což znamená, že vlastník pozemku vlastní budovu, která je na tomto pozemku postavena. Nemovitosti jsou evidovány u katastrálních úřadů, které jsou v Polsku spravovány místními soudy.

Polské katastry nemovitostí jsou řízeny stejnými principy jako v České republice a na Slovensku. Nicméně zásady věcné publicity a dobré víry jsou uplatnitelné v plném rozsahu. To znamená, že nabyvatel v dobré víře získá vlastnické právo k nemovitosti od osoby zapsané v katastru nemovitostí, i když je zápis nesprávný, pokud takový nabyvatel nevěděl nebo nemohl vědět o jeho nesprávnosti. Převod vlastnického práva k nemovitostem v Polsku je možný pouze na základě písemné smlouvy o převodu. Kupující je povinen podat návrh na zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí. Pokud kupující tuto povinnost nesplní, vystavuje je riziku uložení pokuty příslušným soudem. Polský katastrální úřad nezkontroluje platnost kupní smlouvy týkající se zápisu do katastru nemovitostí. Polská právní úprava nestanoví žádnou lhůtu pro zápis do katastru nemovitostí. V praxi se časové období pro zápis pohybuje mezi 2 až 5 měsíci. Správní poplatek za návrh na zápis je vypočítán podle hodnoty příslušné nemovitosti. Proti rozhodnutí katastrálního úřadu se lze odvolat u soudu.

Další zemí, kterou JUDr. Kubánek popsal, je **Maďarsko**. Maďarsko má stejný právní systém, který spravuje pozemky a budovy jako v Polsku. Nemovitosti v Maďarsku jsou evidovány pozemkovým úřadem, který je v zásadě řízen stejnými předpisy jako v České republice. Nicméně zásada věcné publicity a dobré víry je uplatněna v plném rozsahu jako v Polsku. To znamená, že na informace pozemkového úřadu, je možné se spolehnout.

Převod nemovitosti v Maďarsku je možný na základě písemné smlouvy o převodu s následným zapsáním u pozemkového úřadu. Převod vlastnického práva je účinný od okamžiku zápisu s retroaktivním účinkem k datu podání návrhu na zápis. Pozemkový registr musí do 30 dní rozhodnout o návrhu na zápis. Z důvodu přetížení katastrálních úřadů doba

zápisu však přesahuje 30 dní. Proti rozhodnutí pozemkového úřadu se lze u soudu odvolat.

JUDr. Kubánek nás dále informoval o právní úpravě v **Rumunsku**, které pokračuje v zachování oddělených právních režimů pro pozemky a budovy podobně jako v českém právu. Nemovitosti v Rumunsku jsou evidovány na pozemkovém úřadě. Rumunské právo rozlišuje dva druhy výpisu z pozemkového úřadu: informativní výpisy a oficiální výpisy, které jsou povinné v případě nakládání s vlastnickým právem k pozemku. Nový oficiální výpis může být vydán pouze na žádost veřejného notáře v Rumunsku a blokuje příslušný pozemkový úřad po dobu pěti dní.

Převod nemovitosti v Rumunsku je možný také pouze na základě písemné smlouvy o převodu vlastnictví, a to formou notářského zápisu a jeho následného zápisu do pozemkového úřadu. Podobně jako v Polsku rumunská právní úprava nestanoví žádnou lhůtu pro zápis do pozemkového úřadu. Proti rozhodnutí o zápisu nebo o zamítnutí návrhu na zápis se lze u soudu odvolat.

Poslední zemí, jejíž právní úpravu JUDr. Kubánek přiblížil, je **Bulharsko**. Převod nemovitosti v Bulharsku lze provést na základě písemné smlouvy o převodu formou notářského zápisu. Jakýkoli zápis do pozemkového úřadu má pouze informativní charakter a příslušný návrh na zápis je veden u veřejných notářů.

Pozemkový úřad je spravován místními soudy. Zajímavá věc je, že pozemkové úřady byly spravovány až do roku 1999 podle vlastníků nemovitostí. Od roku 2000 byl systém změněn a pozemkový úřad nyní také zavedl systém evidence podle příslušné nemovitosti. Oba registry nyní existují vedle sebe. Možností, jak získat informaci z bulharského pozemkového úřadu, je získat nový výpis z osobního spisu osoby jako vlastníka příslušné nemovitosti. Není stanovena žádná lhůta pro vyřízení příslušného návrhu na zápis. Rozhodnutí pozemkového úřadu o zápisu do příslušného pozemkového úřadu nebo o zamítnutí návrhu na zápis může být přezkoumáno v soudním řízení.

Dalšími zajímavými zeměmi v tomto regionu jsou Litva, Lotyšsko a Estonsko. O jejich právní úpravě hovořil advokát **Robert Juodka** z advokátní kanceláře Sutkienė, Pilkauskas a partneri se sídlem ve Vilniusu.

V **Litvě** je možné vlastnit prakticky všechny nemovitosti vyjma zvláštních nemovitostí jako jsou např. národně důležité vodní toky, lesy, parky, silnice, historické, archeologické a kulturní objekty nebo hraniční pásma, která jsou ve výhradním vlastnictví státu. Zákon také omezuje nabytí vlastnického práva cizinci a zahraničními právníky osobami. Zákon výslovně stanoví, kdo se považuje za cizince a zahraniční právnickou osobu. Pozemky, vnitřní vodní toky a lesy mohou být nabyty do vlastnictví cizími subjekty, pokud splňují kritéria Evropské a Transatlantické integrace. Na právnickou osobu, která byla založena a je registrovaná v Litvě, se tato omezení nevztahují.

výroční konference IBA

Litva si pouze vyjednala v Přístupové smlouvě k Evropské unii sedmileté přechodné období pro nabývání zemědělské půdy a lesů.

Dne 15. července 2004 byl přijat zákon o nabytí zemědělské půdy, který určuje pravidla pro nabývání zemědělské půdy. Fyzická osoba je oprávněna vlastnit maximálně 300 hektarů zemědělské půdy a právnická osoba maximálně 2000 hektarů této půdy.

Dále pan Juodka uvedl několik příkladů pro nabývání vlastnictví v Litvě. Ruská právnická osoba nesmí vlastnit v Litvě komerční pozemek, neboť nespňuje kritéria Evropské a Transatlantické integrace. Právnická osoba založená v Litvě a vlastněná touto ruskou právnickou osobou však tento komerční pozemek vlastnit může. Právnická osoba založená v Německu, která nemá v Litvě zřízenou organizační složku nebo zastoupení, nemůže vlastnit zemědělskou půdu, neboť dosud neskončilo sedmileté přechodné období, naopak tato právnická osoba založená v Německu, která má v Litvě zřízenou organizační složku, je vyjmuta ze sedmiletého přechodného období a vlastnit zemědělskou půdu v Litvě může.

Litevská právní úprava také omezuje soukromé vlastnictví nemovitostí v pobřežní zóně tak, že stát má ze zákona předkupní právo k těmto nemovitostem za tržních podmínek.

Litevský vodní zákon taktéž omezuje soukromé vlastnictví vodních ploch, kdy omezuje soukromé vlastnictví u vodních toků přesahujících 25 km, dále u jezer, která z této vodní plochy ústí a jezer, která tyto vodní toky křížují. Všechny ostatní vodní plochy mohou být do soukromého vlastnictví nabyty.

Určitá specifika a omezení v nabývání nemovitostí, která představují kulturní dědictví, specifikuje nový zákon o ochraně nemovitého kulturního dědictví, který platí v Litvě od 20. dubna 2005.

Litevské zákony sice určitá omezení v nabývání specifických nemovitostí upravují, ale tato omezení lze za určitých okolností obejít, uzavírá dr. Juodka.

Od roku 1999 je již v Litvě jednotný počítačově řízený systém registrace nemovitostí, včetně možného internetového přístupu do databáze. Skutečnosti registrované v katastru nemovitostí jsou úplné a zajišťují právní jistotu, která má vliv na úspěšný vývoj trhu s nemovitostmi v Litevské republice.

Zásada věcné publicity a dobré víry je uplatněna v plném rozsahu jako v Polsku. To znamená, že na informace pozemkového úřadu je možné se spolehnout. Předpokládá se, že práva in rem, omezení takových práv a právní fakta, která mají být, ale nejsou napsaná v katastru nemovitostí, neexistují. Vlastník zapsaný v katastru nemovitostí je ve skutečnosti skutečný vlastník nemovitosti. Třetí strana, která v dobré víře a jakýmkoli způsobem nabytá platnou transakcí právo in rem, zapsané v katastru nemovitostí a řádně zapsala své nově nabyté právo v katastru, je chráněna zákonem i v takových případech, kdy původní zápis do katastru neodrážel skutečný stav. Smlouvy

o převodu vlastnictví provádějí státní notářství, která jsou také povinna do 24 hodin od uzavření smlouvy informovat příslušný katastr nemovitostí. Katastr nemovitostí do dalších 24 hodin vyznačí změnu právního stavu a ve lhůtě do 10 pracovních dní vydá rozhodnutí o zápisu vlastnictví nebo jeho zamítnutí. O ostatních právech k nemovitostem musí být rozhodnuto do pěti pracovních dní.

Další pobaltskou zemí, o které podal informaci dr. Juodka, bylo **Lotyšsko**. Evidence nemovitostí v Lotyšsku je prováděna v Zemských knihách, které jsou veřejným registrem. Jednotlivé pozemkové knihy jsou spravovány oblastními soudy. Osoba, která byla zapsána jako vlastník nemovitostí v pozemkové knize, je vlastníkem nemovitosti. Návrh na zápis do pozemkové knihy předkládá buď vlastník nemovitosti nebo osoba, v jehož prospěch má být zápis proveden, nebo je zápis prováděn na základě soudního rozhodnutí. Zápis do pozemkových knih je proveden na základě záznamů nebo poznámek podle toho, jaká skutečnost má být na základě návrhu zapsána. Vzhledem ke skutečnosti, že počítačový systém pozemkového úřadu není propojen v jednotnou síť, je získání informací a výstupů z registru velmi časově náročný.

Poslední zemí, kterou dr. Juodka pokračoval, bylo **Estonsko**, kde se evidence nemovitostí provádí v katastru nemovitostí, který je spravován pověřenými orgány soudů. Zápis do katastru jsou prováděny na základě žádosti o zápis dotčených osob, který je zpracován pověřenými orgány soudů. Informace obsažené v katastru nemovitostí se řídí zásadou dobré víry v zápis, spolehlivost údajů v katastru nemovitostí je tedy zaručena. Platí také zásada priority. Sepisováním smluv o převodu vlastnictví jsou pověřeni v Estonsku notáři a vlastnické právo přechází na nabyvatele okamžikem zápisu v katastru nemovitostí.

Závěrem dr. Juodka shrnul, že systém registrace vlastnických práv k nemovitostem ve všech pobaltských zemích zajišťuje právní jistotu a náležitou ochranu investorů.

V druhé polovině přednášky jsme se seznámili se zkušenostmi z praxe v **Česku a Slovenské republice** **JUDr. Olgý Humlové** z advokátní kanceláře Salans.

První zajímavost z České republiky, na kterou JUDr. Humlová poukázala, je skutečnost, že se v katastru nemovitostí neregistrují podzemní stavby, což může někdy způsobit problém. Řada developerů totiž hledá vhodná místa pro vybudování podzemního parkování vzhledem k tomu, že je v Praze po parkování velká poptávka. Jednou z možností, jak tato parkovací místa vybudovat, jsou podzemní prostory. Většina těchto pozemků je nicméně vlastněna obcí, která se rozhodla, že tyto pozemky nebude prodávat, ale bude poskytovat pouze dlouhodobý pronájem, aby zanechala příštím generacím alespoň něco z toho, co ještě zbylo.

V této souvislosti je samozřejmě velice těžké financovat tyto projekty, protože podzemní stavby jsou sice nezávislými nemovitostmi, ale

nejdou registrovatelné v katastru nemovitostí. Můžete např. získat hypotéku na takovou podzemní stavbu, ale tato hypotéka není zanesena do katastru nemovitostí, nicméně s jejím vznikem jsou spojeny právní účinky a může být právně vymahatelná.

Další zvláštností, nad kterou se zahraniční investoři podivují, je nemožnost registrovat v katastru nemovitostí jakékoli záznamy naznačující budoucí vztahy, např. na základě budoucích kupních smluv.

Na rozdíl od Slovenska existuje v České republice pouze velice málo případů, kdy nemůžete vlastníka nemovitosti určit. Ve Slovenské republice je toto zcela běžné, obzvláště když se dostanete za hranice měst a máte zájem o nějakou ornou půdu. JUDr. Humlová uvedla o pomoc při získání vlastnického práva k pozemkům ve Slovenské republice, jež by v budoucnu sloužily k lyžování. Oblast, o kterou měl investor zájem, se skládala z pozemků ve vlastnictví přes 450 vlastníků a u přibližně sta těchto pozemků nebylo možné vlastníka určit.

Slovenská republika zareagovala na tento stav tím, že v nedávné době přijala zvláštní zákon, který zjednodušeně řečeno vymezuje druh jakéhosi prohlášení – oznámení, že určité pozemky nemají známého vlastníka a určila časové období, ve kterém vlastníci měli možnost své vlastnictví prokázat a uplatnit. Po vypršení lhůty nastává jakési další časové ochranné období, po jehož uplynutí se tyto pozemky automaticky převedou do vlastnictví obcí, které mohou dále případ řešit. Zákon však přinesl značný chaos s jeho uplatňováním v praxi. Naštěstí se jedná pouze o zemědělskou a lesní půdu, takže se netýká pozemků pro rozvoj měst a průmyslových oblastí.

JUDr. Humlová dále popsala problém s pronájmem nemovitostí, který nezajišťuje investorům potřebnou právní jistotu. Například v případě prohlášení konkurzu na majetek pronajímatele opravňuje zákon konkurzního správce ukončit nájemní smlouvu. V případě pronájmu od státu nebo obce pak toto neplatí, neboť na tyto osoby není možné konkurz prohlásit. JUDr. Humlová se tedy snaží přesvědčit své klienty, pokud není možné nabytí vlastnického práva k nemovitosti, aby bylo zřízeno věcné břemeno, na které nemá prohlášení konkurzu vliv, je zapsané v katastru nemovitostí, je právně účinné proti každému a je v zásadě téměř neměnné.

JUDr. Humlová se setkává s případy, kdy klienti velmi často podceňují důležitost formalit, které musí dodržet, aby získali např. platnou nájemní smlouvu s obcí. Obce mají velmi přísná a formální nařízení, bez kterých se platně uzavřená smlouva neobejde, např. souhlas městské rady nebo podpis starosty. Při následném soudním sporu o platnost takovýchto smluv již není vcelku možné tato pochybení napravit.

Veřejně prospěšné stavby jako jsou např. silnice jsou další velice zajímavou problematikou, neboť právní úprava není vždy zcela jasná. Může nastat situace, kdy můžete postavit silnici na

výroční konference IBA

pozemku někoho jiného, ale i tak jste odpovědní za údržbu nebo vzniklou škodu.

V současné době má JUDr. Humlová na Slovensku obchodní případ s nákupním centrem a hlavní přístupovou silnicí k němu. Problém spočívá v tom, že pozemek pod silnicí je vlastněn dvěma skupinami vlastníků, jedna skupina je spoluvlastníkem budoucího nákupního centra a druhá půlka pozemku je vlastněna dalšími stranami, navíc silnice vybudovaná na tomto pozemku je vlastněna další stranou. Co se dá tedy v této situaci dělat, jak může někdo nutit někoho, aby zřídil věcné břemeno? Je samozřejmě možné požádat o zřízení věcného břemene soudem, který pravděpodobně rozhodne v náš prospěch, ale nezvítězíme, neboť ponese všechny náklady s tím spojené, uzavírá JUDr. Humlová.

Pokud se dále týká věcných břemen, věcná břemena by měla být všechna registrována v katastru nemovitostí. Existují však určitá věcná břemena, která vyplývají ze zákona, a to nezávisle na tom, zda jsou registrována či nikoli. Typické to je u vedení některých inženýrských sítí.

Pouze krátce se JUDr. Humlová zastavila u daně z převodu nemovitostí, která byla dlouhou dobu v obou zemích vysoká, a to 5 %. Daň z převodu nemovitostí byla nedávno snížena v České republice na 3 % a zcela zrušena ve Slovenské republice. Dalším

problémem je placení DPH u pozemků. Na Slovensku je to v některých případech až 7 %. Je zcela evidentní, že daně hrají rozhodující roli ve struktuře obchodů a podnikatelských záměrech investorů.

JUDr. Humlová dále poznamenává, že po dvou letech prosazování změn zákona o nájmu a podnájmu nebytových prostor se podařilo dosáhnout novely tohoto zákona, která by měla být účinná od října tohoto roku. Jedná se o změny k lepšímu zejména při skončení nájmu. V České republice máme tedy jasnou smluvní svobodu při sjednávání důvodů skončení nájmu. Na Slovensku je bohužel situace stále stejná jaká byla v České republice, ale Slováci se snaží každou dobrou změnu kopírovat, takže se možná v blízké budoucnosti dočkají této změny i na Slovensku.

Pokud jste toho názoru, že v České republice je třeba stále zdokonalovat právní úpravu vztahující se k nemovitostem a zápisy do katastru nemovitostí, věřte, že např. ve **Slovinsku** jsou na tom naši kolegové o poznání hůře, jak nás informovala **Dr. Mia Kalaš** z Lublaně.

Hlavním úkolem po změně politické situace v této zemi byla modernizace katastrálních úřadů, vytvoření právní formy vlastnictví nemovitostí, zavedení daňového systému v oblasti nemovitostí atd. S politováním se dá říci, že tato snaha není zdaleka ještě dokončena. Ne všechny katastrální úřady mají zaveden

počítačový systém, ne všechny skutečnosti jsou v katastrech zapsány. Částečně je evidence prováděna i ručně, je nutné prohledávat pozemkové knihy, zda vůbec došlo k zápisu vlastnického práva či nikoli. Provedení zápisu do katastru nemovitostí netrvá měsíce, ale roky. Není tedy možné spoléhat na údaje obsažené v katastrech nemovitostí. Může se dokonce stát, že máte k dispozici dokument, který dokládá vaše vlastnické právo, ale skutečnost je zcela jiná. Katastry nemovitostí ve Slovinsku spadají do působnosti obecných soudů, ale nemají žádné soudní pravomoci. Odděleně se v katastrech nemovitostí evidují budovy a pozemky.

Závěrem bych se s vámi chtěla podělit o dotazy, které v rámci přednášky kladli posluchači, z valné většiny naši kolegové z celého světa. Nechápali, jak je možné, že může existovat odlišný vlastník budovy a pozemku, na němž tato budova stojí. Jak se postupuje v případě nájmu těchto nemovitostí, když vlastník budovy s nájmem souhlasí a vlastník pozemku nikoli. Jak je možné, že právní úprava umožňuje zřízení věcných břemen na základě zákona? Jak je možné, že se nezapisují podzemní stavby do katastru nemovitostí? Proč se také do katastru nemovitostí nezapisují tak důležité budoucí vztahy k nemovitostem? Na tyto a další otázky dokázali naši kolegové jen stěží odpovědět. ■

Sekce: Duševní vlastnictví, komunikace a technologie (právo ochranných známek)

Ochrana a vymahatelnost práva v souvislosti s netradičními ochrannými známkami

JUDr. OLDŘICH TROJAN

Nelze zcela jednoznačně prokázat, zda klesá tvůrčí potenciál tvůrců (designerů, lidí z reklamních agentur atd.) či nabývá na intenzitě agresivita výrobců a poskytovatelů služeb v jejich úsilí prosazovat na trh své výrobky a služby, ale trendem je nárůst počtu tzv. netradičních ochranných známek.

Za nejobecnější legální definici (přesněji vymezení forem i druhů označení způsobily veřejnoprávní ochrany) ochranné známky prolínající v podstatě celé 20. století je to, že se jedná o označení schopné grafického znázornění, které může rozlišit výrobky a služby pocházející od různých osob. Tato úprava je obsažena skoro ve všech známkových zákonech a mezinárodních dohodách týkajících se

ochranných známek. Objevují se tendence rozšířit explicitně známkoprávní ochranu na netradiční ochranné známky rozšířením legálního rozsahu znaků tvořících ochrannou známku. Dosud je zápis těchto netradičních ochranných známek spíše podložen praxí, precedenty a doporučeními příslušných institucí, než aby se dalo hovořit o stabilní známkověprávní úpravě, v níž by bylo lze vystopovat určitou jednotící linii.

Za touto obecnou charakteristikou obvykle následuje (příkladový) výčet, co se shora uvedeným zejména rozumí, např. písmena, slova, číslice, kresby, tvar výrobku, barvy. Z tohoto je zřejmé, že jiné druhy označení (často nazývané netradiční) mohou být ochrannou známkou. Prvotním předpokladem je ovšem jejich příznačnost (distinktivnost, rozlišovací způsobilost) a možnost grafického ztvárnění vizuálně vnímaného, což bývá v mnoha případech nesnadné.

Dalším problémem, na který by bylo vhodné poukázat, je vnímání těchto netradičních označení/ochranných známek spotřebiteli. Pro ně totiž nemusí netradiční ochranné známky představovat podstatnou informaci o původu výrobku nebo služby s netradiční ochrannou známkou spojenými. Je tak tímto upozaďována jedna z funkcí ochranné známky. Zdá se, že zde existuje určitý rozpor mezi formální registrací

netradiční ochranné známky a praxí, tj. její vnímání spotřebiteli.

Nejméně problematickou skupinou netradičních označení/ochranných známek se zdají být prostorové ochranné známky. Jejich předmět je často na hranici mezi ochranou práva na označení a ochranou vzorovou. V případě první jmenované je nasnadě v podstatě neomezená délka ochrany, v neprospěch druhé pak požadavek novosti. Za prostorové, ochranné známky/označení jsou považovány zvláště tvary výrobků nebo jejich obalů, ale nesmí se jednat o označení tvořené výlučně tvarem daným povahou výrobku, nezbytným pro dosažení technického výsledku nebo dávajícím výrobku podstatnou užitnou hodnotu, tzv. zákaz funkčnosti.

Druhou kategorií netradičních ochranných známek, jež snad nelze nazvat natolik problematickými, jsou označení/ochranné známky tvořené výlučně barvou. I zde lze dovodit možnost jejich grafického vyjádření. Záleží na konkrétním případě a nelze generalizovat, s jedinou výjimkou, kterou jsou tzv. základní barvy absolutně nezapisitelné. Odstín příslušné barvy musí být přesně vymezen, s použitím identifikačního vzorníku barev nebo barevné stupnice (PANTONE, CMYK, RAL). I zde samozřejmě platí požadavek příznačnosti a jejího prokázání, je-li zápisným úřadem požadováno.

výroční konference IBA

Poněkud odlišné, snad i problematičtější, ve vztahu k přihlašovatelům/vlastníkům, zápisným známkovým úřadům, spotřebitelské veřejnosti, k ochraně a vymahatelnosti práv s nimi spojenými, se zdá být pozice a chápání netradičních označení/ochranných známek. Jedná se o označení/ochranné známky vyjádřené nebo vnímané primárně jinak než v grafické podobě.

Zde je nutno zmínit, že každá ochranná známka, tradiční i netradiční, by měla splňovat základní kritéria: obsahová závislost na subjektu, pro nějž je vytvořena; originalita a nevsednost; dobrá rozlišovací schopnost od ochranných známek již zapsaných, zavedených a používaných; neměnnost vzhledu a časová stálost a neustálá módnost, jednoduchost, výraznost a snadná zapamatovatelnost; všestranná použitelnost na různém materiálu v jakékoliv barvě; možnost zmenšování a zvětšování podle potřeby.

Částečně je v tomto zahrnut požadavek na grafické znázornění ochranné známky, jež má být jasné, jednoznačné, dostačující samo o sobě, snadno dosažitelné, srozumitelné, neměnné a objektivní (tzv. Sieckmannova kritéria).

Je pak nasnadě, proč je obtížné dosáhnout zápisu do veřejnoprávního rejstříku ochranných známek netradiční označení/ochranné známky, mezi něž počítáme známky

- zvukové
- čichové
- světelné, pohybové, hologramy.

U **zvukových známek** jsou předkládány zápisným známkovým úřadům jejich záznamy na nosičích, ale tím není splněn požadavek grafického vyjádření. To se většinou předkládá v podobě notového zápisu nebo jiného vyjádření

zvuku. Některé zápisné úřady považují za předmět ochrany pouze tento záznam, nikoliv provedení samé. Lze vysledovat pozitivní tendence v zápisech zvukových známek, vždy musí být splněna podmínka příznačnosti.

V praxi známkových úřadů, kde nejsou **známky čichové** expresis verbis vyloučeny ze zápisu do veřejnoprávního rejstříku, je vyžadováno předložení čichové známky jejím chemickým vzorcem, popisem vůně a vzorkem. Při současném splnění ostatních podmínek pro zápis daných příslušnými právními předpisy by tato čichová známka mohla být zapsána.

Zvyšování počtu **světelných známek, pohybových známek, hologramů** je úzce spjato s rozvojem počítačové grafiky a digitálních technologií. Pokud jsou takováto označení přihlašována jako ochranné známky, vždy je nutné uvést všechny vizuální složky předmětné známky, aby bylo zřetelné, že se jedná o časovou posloupnost sledu obrázků, slov apod.

Není vyloučeno, že zápisné úřady budou postupně rozšiřovat okruh akceptovatelných prezentací předmětů přihlášek ochranných známek jejich přihlašovatelů, aby odpovídaly technickému vývoji, čehož důsledkem bude dosažení snadnějšího zápisu netradičních označení/ochranných známek.

I když by měly být netradiční ochranné známky posuzovány v zápisném řízení před příslušnými známkovými úřady stejně jako tradiční ochranné známky, pravdou bohužel je, že pokud nejsou vyloučeny ze zápisu do veřejnoprávního rejstříku ochranných známek na základě aplikovatelných právních předpisů, řada příslušných známkových úřadů k nim má odlišný a daleko přísnější přístup než ke tradičním

ochranným známkám. To by bylo lze snad chápat lidsky, ale už ne akceptovat z hlediska právního.

Určitá specifičnost netradičních ochranných známek, které leží často na hranici známkověprávní ochrany a ochrany vzorové nebo autorskoprávní, s sebou přináší i určité zvláštnosti při ochraně práv jejich vlastníků. Rozsah a obsah ochrany ve srovnání s tradičními ochrannými známkami by byl obdobný a postupovalo by se v souladu s příslušně aplikovatelným právem v tom kterém státě. V úvahu by především přicházela obrana proti porušování práv k ochranným známkám a/nebo proti nekalosoutěžnímu jednání. Vyloučena by nebyla ani trestněprávní ochrana či ochrana porušovaných práv prostřednictvím příslušných správních a celních orgánů a institucí.

V obecné rovině lze uvést, že ten, jehož práva k netradiční ochranné známce jsou porušována, bude v těžším důkazním postavení. V případě zapsané netradiční ochranné známky nebude těžké dokázat její existenci formálním zápisem, v případě nezapsané netradiční označení bude jeho držitel v horším důkazním postavení. V každém případě bude zřejmě časově i finančně obtížnější dokázání shodnosti nebo podobnosti netradiční ochranné známky/označení s označením/ochrannou známkou práva porušujícím, což by platilo přeneseně i pro předmětné výrobky nebo služby. Nejen v zápisném řízení, které v podstatě pouze formalizuje existenci netradiční ochranné známky, ale i při případné ochraně svých práv často musí vlastníků/držitelů netradiční ochranné známky/označení prokázat získání tzv. „secondary meaning“ této netradiční ochranné známky/označení. ■

Sežce: Zájmová skupina žen

Zeny – právničky v mezinárodním regulačním a transakčním poradenství

MGR. IVA JERMANOVÁ

V průběhu semináře **Ženy – právničky v mezinárodním regulačním a transakčním poradenství** v rámci výroční konference IBA v Praze zaznělo několik zajímavých referátů a diskusních příspěvků týkajících se postavení žen – právniček na profesionální úrovni a problémů s tím spojených.

Paní **Hoda Bakarát** z advokátní kanceláře Al Tamini & Company v Dubaji ve Spojených

arabských emirátech ve svém referátu hovořila o rozdílném postavení ženy v arabském světě a rozdílu mezi „arabskou“ a „zahraniční“ ženou v arabském světě, zejména v oblasti Středního východu. Velmi výrazným poselstvím pro pracující ženy v této části světa je, že v SAE mají první ministryni ženu, která řídí ministerstvo hospodářství a plánování.

Podle jejího názoru základem úspěchu každé ženy, která se rozhodne pro profesionální kariéru, je jednak získání kontroly nad svým postavením a řízením svých osobních záležitostí, a jednak důvěra v sebe. Takovýmto přístupem se postupně začneme dostávat z pozice slabé a křehké bytosti do pozice samostatné a odvážné ženy – profesionálky.

Dalším problémem je, že bojovat musíme nejen o získání, ale zejména o udržení pozice. Ženy jsou stejně kvalitní po odborné stránce jako muži, ale jsou často podceňovány, a tak pro udržení získané pozice musí vyvíjet mnohem více úsilí. Vynaložení takového úsilí není problémem, protože ženám pomáhá jejich

přirozená organizační schopnost, zejména tzv. „multitasking“ a dále pak schopnost přizpůsobit se v rámci komunikace různým lidem a pochopit jejich osudy.

Přes všechny tyto přirozené schopnosti propojené s inteligencí a vzděláním je pro ženu s profesionální kariérou velmi obtížné vytvořit a udržet rovnováhu mezi prací a soukromým životem. Dnešní moderní žena stojí často před volbou zda svůj osobní a rodinný život obětuje, nebo zda přijme výzvu a začne budovat rozumný kompromis. Přesto přijetím kompromisu ještě není zdaleka vyhráno. Pokud je žena v postavení „pracující matky“, musí se vypořádávat s pocitem osobní viny vůči svým dětem, když je nucena volit mezi splněním pracovní povinnosti a péčí o dítě.

Každá žena, která zvolí profesionální kariéru a chce si přitom zachovat i právo na soukromý a rodinný život by si měla uvědomit, že ženy jsou stejně dobré jako muži a v určitých situacích i lepší, ale na to, aby ukázaly, že jsou dobré musí být „dvakrát lepší než muži“, a že

výroční konference IBA

polovinou úspěchu je přestat se podceňovat a věřit sama v sebe.

Příspěvek paní **Kirsi Komi**, poradce z oddělení právních služeb společnosti Nokia Corporation (Helsinki, Finland) na mne spíše působil jako prezentace společnosti Nokia, i když v několika částech byla zmíněna problematika postavení žen na pozici právniček ve společnosti Nokia. Podle jejího názoru problém není v rozdílu mezi ženami a muži. Základem problému jsou odlišnosti a rozdíly v kulturních tradicích: východní a západní kultura, Asie a Evropa atd.

Paní **Olufunke Adekoya** z advokátní kanceláře AELEX Partners v Lagosu v Nigérii se ve svém vystoupení zmínila, že z pohledu její země a vlastně velké části afrického kontinentu je velký rozdíl mezi právničkami pracujícími pro vládu a právničkami pracujícími v soukromém sektoru, protože obě skupiny mají rozdílné postavení, pravomoci, ale i stupeň respektu.

Podle jejího názoru přístup k ženám na profesionální úrovni je mnohdy ovlivněn kulturním dědictvím v dané zemi nebo oblasti. Vysvětlila, že např. nepodání ruky ženě neznamená nedostatek respektu nebo špatné vychování, ale naopak v rámci daného etnika to znamená tradici. Pokud by ruka byla podána, v daném místě by to naopak mohlo vyvolat opačnou reakci, tj. nedostatek úcty a respektu k dané osobě. V tomto směru bychom se nikdy neměly nechat odradit, ale naopak se spíše snažit pochopit tradice v daném místě.

Velkou výhodou žen na dobré profesionální úrovni je přirozená schopnost žen ovládat tzv. „bodylanguage“, umění pochopit situaci a ve správném momentě ustoupit a ke stejnému cíli zvolit jinou cestu.

Žena na určité profesionální pozici by měla být smířena se skutečností, že v některých případech k dohodě nedojde ne proto, že by byla špatný vyjednávač nebo nedostatečně připravena či neschopna přistoupit na jiné řešení výhodné pro obě strany, ale právě proto, že je žena. Na africkém kontinentu žena, i když je odbornice, nemusí být vždy uznávána, právě proto, že je to žena. Ženy by neměly chtít být hodnoceny stejně jako muži, ale naopak měly by chtít být hodnoceny jako

ženy – odbornice a profesionálky. Pokud se snaží být jako muži, vyvolává to opačnou reakci. Základem úspěchu je tedy zachovat se jako žena a využít odborných a profesionálních znalostí k vyřešení daného problému.

Paní **Nancy Turck**, z Mezinárodní energetické organizace, srovnala období, kdy začínala svou kariéru jako zahraniční žena – právnička pracující na Středním východě se svým současným postavením. Popsala zkušenosti z doby, když začínala a velmi se jí vyplatilo plnit své pracovní povinnosti, respektovat nadřazené, ale umět vyjádřit i svůj názor. Podle jejího názoru mají ženy velké pole působnosti v oblasti jazyků. Podle jejich současných zkušeností jsou ženy schopny jednat vysoce profesionálně, a to v tom směru, že zvládají nejen obchodní a profesionální stránku věci, ale i manažerskou úlohu, protože současně zvládnou i řídit pracovní kolektiv. Vše vždy závisí na lidech, ale je pravda, že „žena šéf“ v určitých situacích reaguje jinak než „šéf muž“.

Podle názoru pí. **Vivien Chan**, Vice-Chair advokátní kanceláře Vivien Chan & Co, Hongkong, SAR, je pohlaví, povaha a tvář člověka vedlejší. Jde pouze o formalitu za předpokladu, že vystupujeme profesionálně a respektujeme morální zásady a ostatní lidi.

Základem všeho jsou vztahy, a protože je potřebujeme, tak je musíme chránit a rozvíjet. Nemělo by to být však za každou cenu, a ne tak, aby se to obrátilo proti nám. Vždy musíme respektovat samy sebe. Respekt lidí na „druhé straně stolu“ získáme, pokud vždy nekompromisně dodržíme zásadu, že na prvním místě musí být zájem klienta. „Výsledným produktem“ při dodržení těchto pravidel budou nejen peníze a prosperita, ale i úspěch a respekt.

Jako advokátky vždy musíme věnovat pozornost otázce střetu zájmů a striktně dbát na dodržení povinnosti mlčenlivosti, zejména při práci s tajnými nebo důvěrnými informacemi. Zásadou je, že informace nesmí být postoupena dál, i kdyby to bylo v tom nejlepším úmyslu.

Problém rozdílu ve výši mzdy je v Hongkongu stejně jako všude ve světě. Větší rozdíl však plyne z porovnání Hongkong a „kontinentální Čína“. Toto je pozůstatek

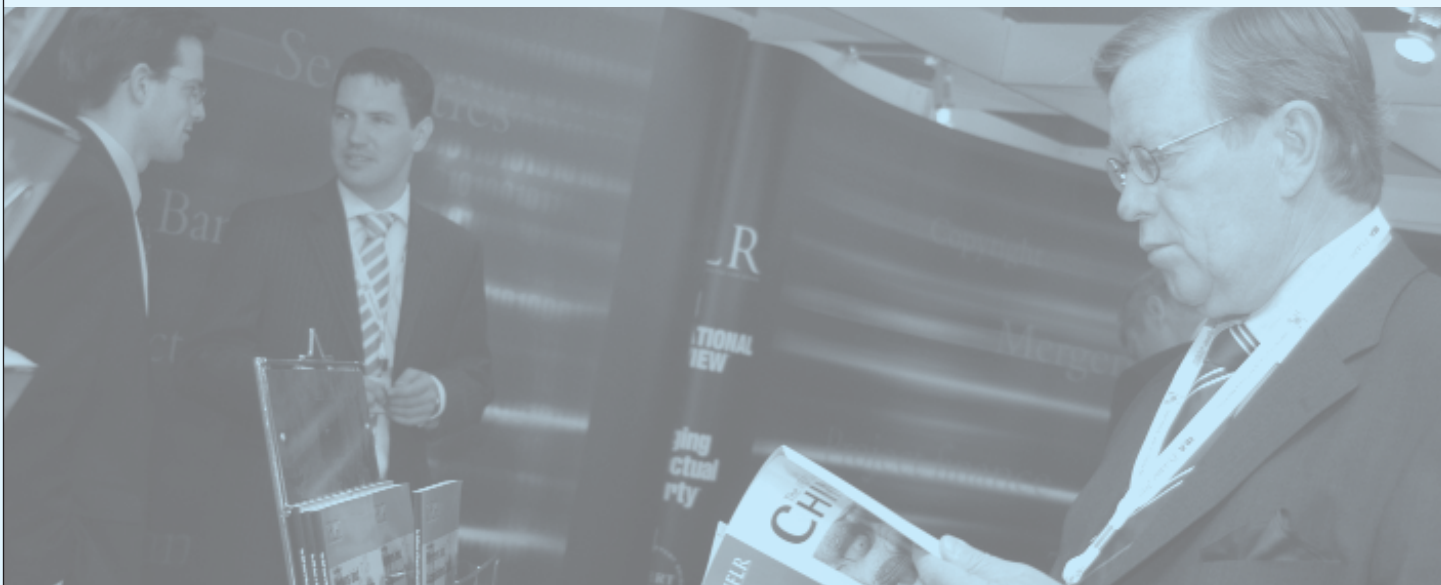
z doby Mao Ce-tunga, kdy ženy byly považovány jen za levnou pracovní sílu.

Nikdy nesmíme zapomenout na péči o sebe. Není nic špatného na tom, pokud si vyhradíme určitý čas pro sebe a své zájmy. Nesmíme cítit vinu za to, že se zcela neobětujeme práci, rodině a dětem. Pokud s tímto máme problém, nejlepším řešením je naučit se čas využít pro sebe považovat „za nabíjení energie“, abychom zvládly úkoly v rámci pracovní i rodinné stránky. Rovněž se musíme naučit být hrdé na to, co jsme dokázaly, a výbornou cestou je začít u malých drobných profesionálních i osobních úspěchů – vyhraný soudní spor nebo dobré známky dítěte ve škole atp.

V rámci závěrečné diskuse zazněly příspěvky o přetrvávajících problémech žen z Afriky a Asie – studují-li v Evropě, osvojí si myšlení a zásady jiného kulturního světa a běžný respekt jim po návratu domů chybí. Dalším problémem, asi celosvětovým, je i vzájemná rivalita a závist mezi ženami vzájemně, ale v tomto směru muži nezůstávají pozadu, i když své pocity a vjemy umí lépe skrývat a ovládat.

Téma příští konference v roce 2006 v Chicagu by mělo být „**Ženy právničky a získávání klientů**“.

Ještě jednou bych chtěla České advokátní komoře poděkovat za to, že mi umožnila zúčastnit se tohoto semináře. Bylo velmi zajímavé o předestřených problémech hovořit v rámci přestávky na kávu a vyměnit si názory a zkušenosti s ostatními kolegyněmi. Musím souhlasit, že 90 % zmiňovaných problémů je celosvětových. A i když se Česká republika považuje za zemi, kde ženy mají svá práva a respekt, tak z vlastní zkušenosti musím přiznat, že s některými problémy se potýkám, a myslím, že mnohé z mých kolegyně též, v rámci každodenní praxe. Věřím, že pokud neztratíme víru samy v sebe a své schopnosti (ať již v profesionální nebo soukromé oblasti) a při pokračování v zahájené profesionální kariéře, za současného respektování profesionálních, etických, morálních a „lidských“ pravidel, jsme schopny být úspěšnými advokátkami a přitom si zachovat to, co paní Adekoya a paní Chan nazvaly „**být ženou**“.

Sekce: **Lidské zdroje (imigrační právo a právo státní příslušnosti)**

Nová EU – nová pravidla v oblasti imigrace a přeshraničního zaměstnávání; Globalizace praxe v imigračním právu – řízení započatých projektů

JUDR. PAVEL RAMEŠ

Patrně každý advokát postřehl, že Praha týden hostila advokáty z celého světa, kteří se sjeli do Prahy na konferenci International Bar Association. Absolvoval jsem seminář v rámci sekce o imigračním právu a právu státní příslušnosti ve čtvrtek 29. 9. 2005.

Ukázalo se, že společnou otázkou je rozpor ideality komunitárního práva a fakticity, při jeho aplikaci ve věcech migrace cizinců, když jeho použití a výklad jsou často ovlivňovány politickými a bezpečnostními potřebami. Migrace cizinců je zkrátka politikum, zejména v době opakovaných teroristických útoků.

Velmi podrobný příspěvek podala britská advokátka **Nadine Owen**. Vyslovila se pro evropské občanství a komplexní jednotné právo. Uvedla, že od května 2004 do dubna 2005 bylo ve Velké Británii podáno 176 000 žádostí občanů zemí, které se staly čerstvě členy Evropské unie.

O Belgii jsem se dozvěděl, že zde panuje velká nespokojenost místních obyvatel. Belgii doslova zaplavili polští přistěhovalci, kteří jsou ochotni vykonávat ty nejpodřadnější práce. Obdobné potíže mají španělské úřady, kam

rovněž proudí polští pracovníci, jak potvrdil postarší španělský advokát **Scornick Gerstein**. Vzhledem ke geografické poloze Španělska tímto polským přistěhovalcům vážně konkuruje zcela nekontrolovatelný příliv pracovníků z Maroka, Alžírsko a dalších afrických zemí. Tuto poněkud chaotickou situaci ve Španělsku nepřímou podporuje skutečnost, že téměř žádný cizinec nedodržuje povinnost přihlásit se po svém vstupu na území Španělska cizinecké policii, ačkoli je právními předpisy cizincům uložena. Za její nedodržení však není stanovena žádná sankce, takže se s jejím plněním téměř nikdo neobtěžuje. Doktor Scornick Gerstein svůj příspěvek ještě doplnil o informaci, že na území Španělska mají zcela zvláštní postavení Argentinci. A to z jakýchsi historických důvodů, které blíže nevysvětlil. Co u jiných cizinců vede k vyhoštění ze Španělska, to je Argentincům promíjeno.

Velice vtipný příspěvek měl italský advokát **Marco Mazzeschi** z Milána. Rozhodl se totiž, že nebude provádět složitý výklad právní úpravy, ale že se se svými kolegy podělí o své profesní zkušenosti s cizinci v Itálii. V zásadě si svou zahraniční klientelu pochvaloval, mimo jiné také proto, že si vynucují na advokátovi dovednosti, které nazval tajemně 3F. První F znamená flexibilitu – cizinci totiž mají odlišné společenské a kulturní návyky. Druhé F znamená fantazii – z oněch odlišných návyků mohou totiž plynout často roztodivné požadavky, jimž se advokát musí naučit vyhovět. A nakonec třetí F znamená frustraci, kterou se advokát musí naučit zvládnout, když svým zahraničním klientům není schopen vyhovět. Nato se mezi doktorem Gersteinem a doktorem Mazzeschim rozvinula diskuse, kdy doktor

Scornick Gerstein sdělil doktoru Mazzeschimu, že on je frustrován vždy, když volá do Itálie do nějaké advokátní kanceláře a nemůže se nikdy dovolat. Navrhl proto, aby italscí advokáti méně času trávili snídání, obědem a siestou.

Odpoledne vystoupila jako zástupkyně České republiky **doktorka Hodková**, která pohovořila o zaměstnávání cizinců z pohledu zákoníku práce a o ohlašovací povinnosti zaměstnavatelů. Vyslovila naději, že již v roce 2006 se otevře Čechům pracovní trh ve Španělsku. Zatím se musíme spokojit pouze s Velkou Británií, Švédskem a Irskem.

Odpolední série příspěvků se pak změnila ve volnou panelovou diskusi. Služebně starší členové IBA měli nespornou výhodu, neboť se navzájem velmi dobře všichni znají. Hovořili o svých kauzách a o společných plánech.

V těchto diskusích jsem se ocitl rázem sám a hledal jsem někoho, na koho bych se mohl obrátit. Všiml jsem si, že podobně jako já je na tom filipínský advokát **Jose V. E. Jimenez**, partner advokátní kanceláře Jimenez Gonzales Liwanag Bello Valdez Valuta a Fernandez. Dali jsme se do řeči o advokacii a zjistili jsme, že máme úplně stejné starosti. Upokojen tím, že na Filipínách se advokáti trápí stejně jako my, jsem se odebral do tiskové místnosti, tzv. „pressroomu“, abych zde sepsal pár poznámek o hezkém a podařeném dni. Stále zde drnčely telefony a volající novináře z našich velkých televizních stanic nezajímalo ani tak to, že se v Praze koná unikátní akce, na niž se sjeli advokáti z celého světa, ani tak to, že Prahu mimo jiné navštívil obhájce Chodorkovského, ale hlavně to, ve které advokátní kanceláři bude koncipovat Stanislav Gross. ■

